

'N EMPIRIESE ONDERSOEK NA DIE GESKIKTHEID VAN 'N
PRENTEPERSOONLIKHEIDSTOETS VIR INDIËR-SUID-AFRIKANERS

deur

DANIËL JOHANNES SWART B.ED., D.SC.

Voorgelê ter vervulling van die vereistes vir die graad

DOCTOR EDUCATIONIS

in die departement

EMPIRIESE, SPESIALE EN REMEDIËRENDE OPVOEDKUNDE

in die fakulteit

OPVOEDKUNDE

van die

UNIVERSITEIT VAN DURBAN-WESTVILLE

PROMOTOR: PROFESSOR A.L. BEHR

OPMERKING

Volgens instruksies mag geen RGN-toetse, handleidings, nasienmaskers, antwoordblaaie, of dele daarvan, 'n deel van enige verhandeling, proefskrif of publikasie vorm nie, omdat dit vertroulike stukke is wat slegs aan gemagtigde persone beskikbaar gestel word. Dit is derhalwe nie moontlik om items en aanwysings vir die toepassing van die toets in hierdie proefskrif op te neem nie. Die betrokke toets, handleiding, sowel as die oorspronklike statistiese resultate wat deur die rekenaar uitgedruk is, is egter, onderhewig aan die goedkeuring van die President, by die kantore van die RGN ter insae.

Alle menings in hierdie proefskrif uitgespreek, is dié van die navorser en nie noodwendig ook van die RGN nie.

Hiermee getuig ondergetekende dat dit my eie oorspronklike werk is.

Die Skrywer

D.J. SWART

25921

DANKBETUIGING

h Besondere woord van dank en waardering word aan die volgende persone gerig:

- Professor A.L. Behr, Departementshoof van die Sentrum vir Tersiere Onderwys aan die Universiteit van Durban-Westville wat as promotor van hierdie proefskrif opgetree het, vir sy rigtinggewende en uiters bekwame leiding en vir die altyd vriendelike en opregte wyse waarop ek ontvang en te woord gestaan is.
- Doktor J.G. Garbers, President van die Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing, vir sy vergunning om van die navorsingsgegewens wat ingewin is tydens die ondersoek, gebruik te maak.
- Doktor J.D. van Staden, Direkteur en doktor R.J. Prinsloo Senior Assistent-direkteur van die Suid-Afrikaanse Instituut vir Psigologiese en Psigometriese Navorsing vir hul bekwame hulp en aanmoediging.
- Doktor G.G. Minnaar wat te alle tye hulpvaardig en bereid was om waardevolle wenke aan die hand te doen.
- Meneer J. Landman wat behulpsaam was met die insameling van gegewens.
- Meneer A.A. Roux wat die taalkundige versorging van hierdie manuskrip onderneem het.

- Meneer C.P. Kleyn vir sy hulpvaardigheid met die tegniese aspekte van die taal.
- Mejuffrou E.T. Roestorf vir haar onbaatsugtige hulp met die nasien van die toets.
- Mejuffrou M. Kelbrick vir haar toegewydheid en netjiese tikwerk.
- Al my kollegas wat deur die jare my grootste leermeesters was en wat ook direk of indirek met hierdie navorsing behulpsaam was.
- My gesin tuis vir hulle belangstelling en aanmoediging.

PRETORIA

D.J. SWART

Desember 1980

Opgedra aan JACO en NIËL

INHOUDSOPGAWE

HOOFSTUK		BLADSY
1	ORIËNTERENDE INLEIDING	1-19
1.1	INLEIDING	1
1.2	HISTORIESE OORSIG	5
1.3	KULTURELE AGTERGROND	8
1.4	'N PROFIEL VAN DIE INDIËRGEMEENSKAP IN SUID-AFRIKA	10
1.5	PROBLEEMSTELLING	12
1.6	AFBAKENING VAN DIE TERREIN	14
1.7	DOEL MET DIE ONDERSOEK	15
1.8	METODE VAN ONDERSOEK	16
1.9	PROGRAM	17
1.10	SAMEVATTING	18
2	'N LITERATUURSTUDIE AS AGTERGROND TOT DIE ONTWIKKE- LING VAN 'N PRENTEPERSOONLIKHEIDSTOETS VIR INDIËR- SUID-AFRIKANERS	20-100
2.1	DIE WAARDE VAN LITERATUUROORSIG	20
2.2	PSIGOLOGIESE TOETSE	22
2.2.1	Die ontstaan van psigologiese toetse	22
2.2.2	Definisies van psigologiese toetse	25
2.3	DOEL MET DIE LITERATUURSTUDIE	28
2.4	AGTERGROND TOT DIE ONTWIKKELING VAN 'N PRENTEPER- SOONLIKHEIDSTOETS VIR INDIËRS	29
2.5	DIE BEGRIP PERSOONLIKHEID	31
2.6	AKKULTURASIE	35
2.7	DIE POSISIE VAN AKKULTURASIE BY DIE INDIËR-SUID- AFRIKANER	38

2.8	OPERASIONELE DEFINISIE VAN PERSOONLIKHEID	40
2.9	PROJEKSIEMETING	41
2.9.1	Algemeen	41
2.9.2	Persoonlikheidsmeting	43
2.9.3	Bespreking van die Murray-TAT	48
2.10	KULTURELE FAKTORE	52
2.11	DIE GEBRUIK VAN TAT-AANPASSINGS IN DIE BESTUDERING VAN MINDERHEIDSPERSOONLIKHEID	55
2.11.1	Oosterse ondersoeke	55
2.11.2	Suid-Afrikaanse ondersoeke	60
2.12	DIE ONTWIKKELING VAN 'N PRENTEPERSOONLIKHEIDS= TOETS VIR INDIËR-SUID-AFRIKANERS	68
2.12.1	Algemeen	68
2.12.2	Die moontlike gebruik van die oorspronklike of 'n aangepaste Murray-tipe TAT	68
2.12.3	Die moontlike gebruik van die oorspronklike TAT-Z of 'n aanpassing daarvan	69
2.12.4	'n Kritiese vergelyking van die Murray-TAT en die TAT-Z met betrekking tot die aard en beginsels van die onderskeie toetse	70
2.13	BASIESE VEREISTES VAN 'N PRENTEPERSOONLIKHEIDS= TOETS VIR INDIËR-SUID-AFRIKANERS	74
2.13.1	Algemeen	
2.13.2	Die TAT-Z as tegniek	74
2.13.3	Riglyne vir die ontwikkeling van 'n prentepersoon= likheidstoets vir Indiër-Suid-Afrikaners	80
2.14	SAMEVATTING	98
2.14.1	Opsommend	98
2.14.2	Slot	100

HOOFSTUK		BLADSY
3	METODE VAN ONDERSOEK	101- 122
3.1	INLEIDING	100
3.2	AANLEIDING TOT DIE TOTSTANDKOMING VAN DIE PRENTE= PERSOONLIKHEIDSTOETS VIR INDIËR-SUID-AFRIKANERS	101
3.3	DIE MEETINSTRUMENT	103
3.4	NASIENMETODE	105
3.4.1	Sleutel	105
3.4.2	Omskrywing van die begrippe positiewe, ambiva= lente en negatiewe reaksies	106
3.5	DUUR VAN TOEPASSING	107
3.6	DIE STEEKPROEF	108
3.6.1	Inleiding	108
3.6.2	Die gestratifiseerde steekproef	108
3.6.3	Die teoretiese steekproef	111
3.7	STATISTIESE BEREKENINGE	114
3.7.1	Inleiding	114
3.7.2	Tegnieke	115
3.8	DIE WAARDE VAN DIE PPT-ISA AS 'N DIAGNOSTIESE, KEURINGS- EN PLASINGSHULPMIDDEL	116
3.8.1	Diagnostiese waarde	116
3.8.2	Keuring en plasing	117
3.9	BETROUBAARHEID EN GELDIGHEID VAN PROJEKTIEWE TEGNIEKE	119
3.9.1	Algemeen	119
3.9.2	Betroubaarheid	120
3.9.3	Inhoudsgeldigheid	120
3.9.4	Voorspellingsgeldigheid	121
3.10	OPSOMMING	121

4	'N VERKENNINGSTUDIE WAT MET DIE PRENTEPERSOONLIKHEIDSTOETS VIR INDIËR-SUID-AFRIKANERS ONDERNEEM IS	123-166
4.1	INLEIDING	123
4.2	DOEL MET DIE VERKENNINGSTUDIE	124
4.3	ONTWERP VAN DIE KAARTE	124
4.4	DIE ONDERSOEKGROEP	125
4.5	TOEPASSING VAN DIE TOETS	125
4.6	NASIEN VAN DIE TOETS	126
4.7	KONSTRUKTE WAT VERKEN WORD	128
4.8	RESULTATE VAN DIE VERKENNINGSTUDIE	128
4.8.1	Die getal respondente (geslagte afsonderlik) wat die verskillende konstrunkte ten opsigte van die oorspronklike en gewysigde kaarte 1a, 12a, 1b en 12b waargeneem het	130
4.8.2	Die frekwensie en persentasiefrekwensie van respondente (geslagte afsonderlik) wat positiewe, ambivalente en negatiewe response verstrek het	134
4.8.3	Bepaling van die waargenome konstrunkte en elemente van die verskillende kaarte	137
4.9	VERANDERINGE OP KAARTE AANBEVEEL	144
4.10	'N VOORONDERSOEK NA SEKERE VERBANDE TUSSEN DIE PPT-ISA, DIE PERSOONLIKE, HUISLIKE, SOSIALE EN FORMELE VERHOUDINGEVRAELYS (PHSF), DIE HOËRSKOOLPERSOONLIKHEIDSVRAELYS (HSPV), 'N SOSIOGRAM, GEMIDDELDE SKOOLPRESTASIE EN ONDERWYSERSBEOORDELING	154
4.10.1	Die PHSF	155
4.10.2	Die HSPV	156

HOOFSTUK	BLADSY
4.10.3	h Sosiogram 160
4.10.4	Gemiddelde prestasie in skoolvakke 162
4.10.5	Beoordeling van onderwysers 163
4.11	GEVOLGTREKKING 166
5	KONSTRUKONTLEDING VAN DIE PRENTEPERSOONLIKHEIDS= TOETS VIR INDIËR-SUID-AFRIKANERS 165-307
5.1	INLEIDING 167
5.2	DIE WERKLIKE STEEKPROEF 168
5.3	DIE NASIENMETODE VIR DIE PPT-ISA 172
5.4	BEVINDINGE VAN DIE ONDERSOEK 175
5.4.1	Itemontleding van die PPT-ISA 176
5.4.2	Die verband tussen geloof en die keuse wat respon= dente by keuseprente van sekere konstruke gedoen het 179
5.4.3	Die frekwensie en persentasiefrekwensie van respon= dente wat positiewe, negatiewe en ambivalente response by elke konstruk verstrek het 186
5.4.4	Die ontleding van die konstruke en die elemente van die verskillende konstruke 186
5.4.5	Bespreking van die ontleding van die konstruke 188
5.4.6	Opsommend 197
5.4.7	Die verdeling van die respondente volgens die veranderlikes geslag, provinsie, huwelikstaat, ouderdom, kwalifikasies en sosio-ekonomiese status 197
5.4.8	Die ontleding van data met behulp van die GSK- lineêre-model 209

5.4.9	Opsomming van bevindinge met die GSK-model	237
5.4.10	Die gemiddelde tellings deur respondente behaal in die PPT-ISA (geslagte afsonderlik) ten opsigte van die veranderlikes huwelikstaat, ouderdom, geloof, sosio-ekonomiese status en kwalifikasies	238
5.4.11	Korrelasiekoëffisiënte tussen die konstrunkte	277
5.4.12	Faktorontleding	281
5.4.13	Geldigheid van die PPT-ISA	290
5.4.14	Beoordelaarbetroubaarheid	299
5.4.15	Opsomming van bevindinge	304
6	SLOTOPMERKING, SAMEVATTENDE OORSIG EN AANBEVELINGS	308-326
6.1	SLOTOPMERKING	308
6.1.1	Die kwantifisering van eienskappe in psigologiese meting	308
6.1.2	Kwantitatief versus kwalitatief	309
6.1.3	Kliniese voorspellings	310
6.2	DIE IMPLEMENTERING VAN DIE PRENTEPERSOONLIKHEIDS=TOETS IN DIE ONDERWYSSITUASIE	311
6.2.1	Inleiding	311
6.2.2	Voorligting	313
6.2.3	Die gebruik van toetse in voorligting	317
6.3	SAMEVATTENDE OORSIG	320
6.3.1	Aanleiding tot die studie	320
6.3.2	Probleemstelling en die doel met die ondersoek	321
6.3.3	Metode van ondersoek	321
6.4	AANBEVELINGS	324

HOOFSTUK

BLADSY

LITERATUURLYS

327-342

OPSOMMING

343

SUMMARY

346

TABELLE

BLADSY

3.1	DIE PROPORSIONELE VERTEENWOORDIGING VAN DIE STRATA GESLAG, PROVINSIE, GEBIED, SOSIO-EKONOMIESE STATUS EN GELOOF IN DIE TEORETIESE STEEKPROEF	112
3.2	BERAAMDE GETAL RESPONDENTE IN DIE TEORETIESE STEEKPROEF	113
4.1	DIE GETAL RESPONDENTE (GESLAGTE AFSONDERLIK) WAT DIE VERSKILLENDEN KONSTRUKTE VAN KAARTE 1 EN 12 WAARGENEEM HET	131
4.2	DIE FREKWENSIE EN PERSENTASIE FREKWENSIE VAN RESPON= DENTE (GESLAGTE AFSONDERLIK) WAT POSITIEWE (P), AM= BIVALENTE (A) EN NEGATIEWE (N) RESPONSE VERSTREK HET	135
4.3	DIE GETAL RESPONDENTE (GESLAGTE AFSONDERLIK) WAT DIE VERSKILLENDEN KONSTRUKTE EN ELEMENTE TEN OPSIGTE VAN ELKE KAART WAARGENEEM HET	139
4.4	GEMIDDELDE STANEGES DEUR RESPONDENTE BEHAAL IN DIE HOOFKOMPONENTE VAN DIE PHSF	155
4.5	PROFIELE VAN RESPONDENTE MET DIE AFWYKINGS VAN 'N GEWENSTE PROFIEL VAN DIE HSPV	159

4.6	DIE GEMIDDELDE PRESTASIES VAN RESPONDENTE IN DIE JUNIE 1978-SKOOLEKSAMEN	163
4.7	BEOORDELING VAN RESPONDENTE VOLGENS DIE MENINGS VAN ONDERWYSERS	164
5.1	WERKLIKE GETAL RESPONDENTE GETOETS VOLGENS GESLAG, PROVINSIE, SOSIO-EKONOMIESE STATUS EN GELOOF	170
5.2	'N VERGELYKING VAN DIE TEORETIESE MET DIE WERKLIKE STEEKPROEF DEUR MIDDEL VAN DIE CHI-KWADRAATTOETS	171
5.3	DIE MAKSIMUMTELLINGS, DISKRIMINASIEWAARDES (r_{it}) EN GEKORRIGEERDE DISKRIMINASIEWAARDES (r_{ir}) VAN DIE KONSTRUKTE VAN DIE PPT-ISA VIR MANS (N = 207)	177
5.4	DIE MAKSIMUMTELLINGS, DISKRIMINASIEWAARDES (r_{it}) EN GEKORRIGEERDE DISKRIMINASIEWAARDES (r_{ir}) VAN DIE PPT-ISA VIR VROUE (N = 187)	178
5.5	DIE FREKWENSIEVERDELING VAN DIE RESPONDENTE TEN OP= SIGTE VAN DIE GELOWE HINDOEÏSME (H), MOHAMMEDANISME (M) EN CHRISTENDOM (C) VIR MANS EN VROUE AFSONDERLIK	180
5.6	DIE FREKWENSIEVERDELING VAN DIE RESPONDENTE TEN OP= SIGTE VAN DIE GELOWE HINDOEÏSME (H), MOHAMMEDANISME (M) EN CHRISTENDOM (C) EN KEUSEPRENTE VAN SOMMIGE KONSTRUKTE, MANS EN VROUE AFSONDERLIK	181

5.7	DIE CHI-KWADRAATTOETS OM DIE VERBAND TUSSEN GELOOF EN KEUSETEKENINGE VAN SOMMIGE KONSTRUKTE VAN DIE PPT-ISA VIR MANS VAS TE STEL	183
5.8	DIE CHI-KWADRAATTOETS OM DIE VERBAND TUSSEN GELOOF EN KEUSETEKENINGE VAN SOMMIGE KONSTRUKTE VAN DIE PPT-ISA VIR VROUE VAS TE STEL	184
5.9	DIE FREKWENSIE EN PERSENTASIEFREKWENSIE VAN DIE GESLAGTE AFSONDERLIK WAT POSITIEWE (P), NEGATIEWE (N) EN AMBIVALENTE (A) RESPONSE VERSTREK HET	187
5.10	DIE GETAL RESPONDENTE VAN DIE GESLAGTE AFSONDERLIK WAT DIE VERSKILLENDE KONSTRUKTE EN ELEMENTE DAARVAN WAARGENEEM HET	189
5.11	DIE VERDELING VAN DIE RESPONDENTE VOLGENS GESLAG, EN AGTEREENVOLGENS PROVINSIE, OUDERDOM, GELOOF, HUWELIKSTAAT, KWALIFIKASIES EN SOSIO-EKONOMIESE STATUS	198
5.12	DIE FREKWENSIEVERDELING VAN RESPONDENTE TEN OPSIGTE VAN POSITIEWE (P), NEGATIEWE (N) EN AMBIVALENTE (A) RESPONSE OP DIE KONSTRUKTE VAN DIE PPT-ISA VOLGENS HUWELIKSTAAT, OUDERDOM, GELOOF, SOSIO-EKONOMIESE STATUS EN KWALIFIKASIES	201

5.13	MODEL VAN GOEIE PASSING TEN OPSIGTE VAN DIE VER= ANDERLIKES HUWELIKSTAAT, KAARTE EN GESLAG	213
5.14	DATA VAN DIE HOOFEFFEKTE HUWELIKSTAAT, KAARTE EN GESLAG EN DIE INTERAKSIE-EFFEKTE HUWELIKSTAAT * KAAR= TE EN KAARTE * GESLAG	215
5.15	DATA VAN DIE HOOFEFFEK KAARTE WAAR NEGATIEWE TEEN= OOR POSITIEWE RESPONSE VERGELYK WORD	218
5.16	MODEL VAN GOEIE PASSING TEN OPSIGTE VAN DIE VER= ANDERLIKES GESLAG, OUDERDOM EN KONSTRUKTE	223
5.17	DATA VAN DIE HOOFEFFEKTE OUDERDOM, GESLAG EN KON= STRUKTE	224
5.18	DATA VAN DIE INTERAKSIE-EFFEKTE OUDERDOM * GESLAG EN KAARTE * GESLAG	227
5.19	MODEL VAN GOEIE PASSING TEN OPSIGTE VAN DIE VER= ANDERLIKES HUWELIKSTAAT, KONSTRUKTE EN GESLAG	230
5.20	DATA VAN DIE HOOFEFFEKTE HUWELIKSTAAT, KONSTRUKTE EN GESLAG	230
5.21	DATA VAN DIE INTERAKSIE-EFFEKTE HUWELIKSTAAT * KAAR= TE EN KAARTE * GESLAG	233

5.22	MODEL VAN GOEIE PASSING TEN OPSIGTE VAN DIE VER= ANDERLIKES KWALIFIKASIE, KONSTRUKTE EN GESLAG	234
5.23	DATA VAN DIE HOOFEFFEKTE KWALIFIKASIES EN GESLAG	235
5.24	MODEL VAN GOEIE PASSING TEN OPSIGTE VAN DIE VER= ANDERLIKES GELOOF, KONSTRUKTE EN GESLAG	236
5.25	DIE BETEKENISVOLHEID VAN VERSKILLE TUSSEN DIE GE= MIDDELDE TELLINGS VAN GETROUDE EN ONGETROUDE MANS= RESPONDENTE	242
5.26	DIE BETEKENISVOLHEID VAN VERSKILLE TUSSEN DIE GE= MIDDELDE TELLINGS VAN GETROUDE EN ONGETROUDE VROUE= RESPONDENTE	243
5.27	DIE BETEKENISVOLHEID VAN VERSKILLE TUSSEN DIE GE= MIDDELDE TELLINGS VAN MANSRESPONDENTE IN DIE OUDER= DOMSGROEPE 18 TOT 29 JAAR, 30 TOT 39 JAAR EN 40 TOT 55 JAAR	245
5.28	DIE BETEKENISVOLHEID VAN VERSKILLE TUSSEN DIE GE= MIDDELDE TELLINGS VAN VROUERESPONDENTE IN DIE OUDER= DOMSGROEPE 18 TOT 29 JAAR, 30 TOT 39 JAAR EN 40 TOT 55 JAAR	249

5.29	DIE BETEKENISVOLHEID VAN VERSKILLE TUSSEN DIE GE= MIDDELDE TELLINGS VAN MANSRESPONDENTE TEN OPSIGTE VAN DIE GELOWE HINDOEÏSME, MOHAMMEDANISME EN CHRISTENDOM	254
5.30	DIE BETEKENISVOLHEID VAN VERSKILLE TUSSEN DIE GE= MIDDELDE TELLINGS VAN VROUERESPONDENTE TEN OPSIGTE VAN DIE GELOWE HINDOEÏSME, MOHAMMEDANISME EN CHRISTENDOM	258
5.31	DIE BETEKENISVOLHEID VAN VERSKILLE TUSSEN DIE GE= MIDDELDE TELLINGS VAN MANSRESPONDENTE TEN OPSIGTE VAN HUL SOSIO-EKONOMIESE STATUS	262
5.32	DIE BETEKENISVOLHEID VAN VERSKILLE TUSSEN DIE GE= MIDDELDE TELLINGS VAN VROUERESPONDENTE TEN OPSIGTE VAN HUL SOSIO-EKONOMIESE STATUS	266
5.33	DIE GEMIDDELDE TELLINGS VAN DIE MANSRESPONDENTE TEN OPSIGTE VAN DIE KWALIFIKASIES STANDERD 7 OF LAER, STANDERD 8 OF 9, STANDERD 10, STANDERD 10 PLUS 1 OF 2 JAAR, STANDERD 10 PLUS 3 OF MEER JAAR	272
5.34	DIE BETEKENISVOLHEID VAN VERSKILLE TUSSEN DIE GE= MIDDELDE TELLINGS VAN DIE MANSRESPONDENTE TEN OP= SIGTE VAN KWALIFIKASIES	273

5.35	DIE GEMIDDELDE TELLINGS VAN DIE VROUERESPONDENTE TEN OPSIGTE VAN DIE KWALIFIKASIES STANDERD 7 OF LAER, STANDERD 8 OF 9, STANDERD 10, STANDERD 10 PLUS 1 OF 2 JAAR, STANDERD 10 PLUS 3 OF MEER JAAR	275
5.36	DIE BETEKENISVOLHEID VAN VERSKILLE TUSSEN DIE GE= MIDDELDE TELLINGS VAN DIE VROUERESPONDENTE TEN OPSIGTE VAN KWALIFIKASIES	276
5.37	KORRELASIEKOËFFISIËNTE TUSSEN DIE KONSTRUKTE VAN DIE PPT-ISA VIR MANSRESPONDENTE (N = 213)	279
5.38	KORRELASIEKOËFFISIËNTE TUSSEN DIE KONSTRUKTE VAN DIE PPT-ISA VIR VROUERESPONDENTE (N = 195)	280
5.39	FAKTORPATRONE OP DIE VERSKILLENDE KONSTRUKTE VAN DIE PPT-ISA VIR MANSRESPONDENTE (N = 213)	286
5.40	FAKTORPATRONE OP DIE VERSKILLENDE KONSTRUKTE VAN DIE PPT-ISA VIR VROUERESPONDENTE (N = 195)	286
5.41	BEOORDELAARBETROUBAARHEDE VAN ELKE KONSTRUK EN TOTAALPUNT VAN DIE PPT-ISA (N = 30)	302

HOOFSTUK 1

ORIËNTERENDE INLEIDING

1.1 INLEIDING

Die waarde van 'n empiriese ondersoek in die gebruik van psigologiese toetse as hulpmiddel in die beroepsleidingsgebeure en in die kliniese praktyk, kan nooit oorbeklemtoon word nie. Behr (1973) sê hiervan:

Interest in empirical research in the human sciences has grown in recent years. This is particularly so in education and psychology (p. 1).

Dit is juis hierdie hulpmiddels wat die voorligter en klinikus in staat stel om raad te verskaf aan die werksoekende jong man of vrou, of die versteurde pasiënt.

Die uniekheid van die individu, gesien as 'n eenmalige wese, dra by tot die ryke verskeidenheid van persoonlikhede in die samelewing en dit het tot gevolg dat alle individue nie ewe geskik is vir dieselfde taak of beroep nie. Elke individu besit sy eie karakteristieke kenmerke wat meebring dat so 'n persoon besonder geskik is vir 'n bepaalde beroep of taakverrigting, terwyl andere weer nie daarvoor geskik is nie. Dit is dan veral die taak van die opvoeder en die psigoloog om 'n waardevolle bydrae te lewer deur leiding te verskaf aan persone om 'n beroep te kies waarin hulle gelukkig en suksesvol sal wees. Behr (1973) sê:

Current industrial planning draws extensively on psychological research into manpower potential, leadership and supervision, worker-management relationships, consumer preferences, career patterns, and other processes that underline human behaviour (p. 1).

As gevolg van die byna skrikwekkende hiërargie van spesialisasie in beroepe, word van die jeugdige vereis om reeds baie vroeg in sy lewe al te begin spesialiseer. Die beroepslewe is van primêre belang in die bestaan van alle volwassenes en die mate van geluk en tevredenheid wat daaruit geput word, hang ten nouste saam met die beroepsingesteldheid en die beroepskeuse wat al reeds vroeg in die lewe vorm aangeneem het. Barkhuizen (1974) konstateer dat

die beroepskeusegebeure vir die nie-volwassene 'n soort voorbereiding vir toetrede tot die arbeidswêreld is. Dit is egter nie die enigste vorm van voorbereiding nie. Die innerlike voorbereiding op arbeidsverrigting in die algemeen is nog belangriker (p. 8).

Hierdie innerlike voorbereiding van die kind op arbeidsverrigting geskied in die daaglikse lewe, waar die werkende vader en moeder reeds vanaf die kleutertydperk van die kind verwag om sekere kleiner pligte na te kom. Die voorligter mag egter nooit die beroepskeuse vir die jeugdige doen nie, maar moet hom wel lei om self 'n keuse te maak.

Die belangrikste funksies van psigologiese toetse in die beroepsleidingsituasie is volgens Darley en Anderson (1963) die volgende:

- i. Die objektiewe beoordeling van die persoonlikheid vir beter selfbegrip.*
- ii. Die noukeurige vergelyking van individuele prestasies met die prestasies van andere met die oog op seleksie en aanbevelings.*
- iii. 'n Verbeterde basis vir voorspelling met die oog op die moontlikhede van sukses in enige aktiwiteit waarin toekomstige prestasies gemeet en vergelyk kan word.*
- iv. Evaluering van persoonlike eienskappe in verhouding tot die eienskappe wat vir opvoedkundige en beroepsprestasies vereis word.*
- v. Die blootlê van kapasiteit of potensiaal asook die diagnose van geestesgebreke, onbevoegdhede en afwykinge (p. 71).*

So kan 'n persoonlikheidstoets, soos in die onderhawige ondersoek die geval is, 'n bron van inligting wees ten opsigte van verskeie persoonlikheidseienskappe van individue, wat van onskatbare waarde in die beroepswêreld kan wees asook wat die geestesgebreke, onbevoegdhede en afwykinge

van individue betref.

Psigologiese toetse, waaronder ook persoonlikheidstoetse, kan derhalwe 'n baie waardevolle bydrae lewer tot die neem van belangrike besluite. Sodanige toetse, met inagneming van hul gebreke, kan meer en betroubaarder resultate lewer as net 'n blote subjektiewe beoordeling aan die kant van die psigoloog.

Persoonlikheidstoetse, en in besonder projektiewe tegnieke, soos Murray (1943) se TAT, Erasmus (1976) se TAT-Z en die huidige ondersoek om so 'n tipe toets te ontwikkel vir Indiërs, is 'n dringende noodsaaklikheid in ons hedendaagse Suid-Afrikaanse opset, aangesien hierdie tipe toetse vir al die bevolkingsgroepe in die RSA uiters noodsaaklik geword het. Hierdie instrumente kan nuttig en met groot voordeel vir alle rasse gebruik word, veral wat die keuring en plasing in industrieë betref, en dit kan ook in kliniese praktyke aangewend word. Hierdie instrumente kan 'n positiewe bydrae lewer tot produktiewer werkverrigting en beter verstandhouding tussen volksgroepe.

Uit die literatuur sowel as uit ondersoeke deur navorsers gedoen, op die gebied van persoonlikheid, blyk duidelik dat dieselfde toets vir alle volksgroepe nie dieselfde trefkrag en effek het as verskillende toetse vir elke kultuurgroep nie. Dit is veral waar wat betref hulle kultuur, geloof, tradisies en gewoontes, en dit is op grond hiervan dat daar vir die Indiër hier te lande die Prentepersoonlikheidstoets vir Indiër-Suid-Afrikaners

(hierna genoem PPT-ISA) ontwikkel word, wat in 'n groot mate aan die behoeftes van hierdie volksgroep sal kan voorsien.

Wat die Indiër-Suid-Afrikaner betref, wat reeds vir die afgelope 120 jaar deel uitmaak van die komplekse samelewingstruktuur van die Republiek van Suid-Afrika, en wat by hierdie ondersoek betrokke is, bestaan daar by psigoloë en psigiaters 'n dringende behoefte aan so 'n persoonlikheidstoets. Dit is veral in die beroepsleidingsituasie met die oog op keuring en plasing in beroepe by nywerhede, sowel as diagnosering van versteurde persone by klinieke en hospitale, dat die toets vir die Indiërgemeenskap van onskatbare waarde behoort te wees.

Om nou 'n beter agtergrond van hierdie heterogene bevolkingsgroep, hier te lande, te skets, en voordat daar oorgegaan word na die doel van hierdie ondersoek, is dit wenslik om eers 'n historiese oorsig, die kulturele agtergrond en 'n profielskets van die Indiërgemeenskap te gee.

1.2 HISTORIESE OORSIG

Die Indiërbevolkingsgroep wat al omtrent 'n honderd en twintig jaar in Suid-Afrika bestaan, is die nasate van Indiërarbeiders wat in die tydperk 1860 tot 1911 na Natal gebring is om op die suikerrietplantasies te kom werk. Dit is 'n volk wat sy herkoms na Indië kan terugvoer tot een van die oudste bekende beskawings, naamlik dié van die Indus-vallei, waar die bouvalle getuig van die bestaan van

*... a technologically complex and literate culture
as far back as 3 500 B.C. (Meer, 1969, p. 7).*

Groepe soos die Drawidiërs, Ariërs, Islamiete en Britte het in die loop van etlike duisende jare 'n invloed uitgeef op die samesmelting van nasies wat vandag as Indiërs bekend staan.

Gebeurtenisse soos die val van Konstantinopel in 1453, die ontdekking van 'n seeroete na die Ooste deur Da Gama in 1498 en die Industriële Rewolusie het aanleiding gegee tot Britse kolonialisme in Indië. Heelwat Indiërs was ontevrede en sterk gekant teen die Britse imperialisme in hul land met die gevolg dat baie bereid was om in 1860 na die suikerrietplantasies van Natal te emigreer.

Gedurende November 1860 arriveer die Truro van Madras af in Durban met 342 Indiërs aan boord en 'n rukkie later die Belvedere met 'n verdere 351 mans, vroue en kinders. Dié groep het hul eie kultuur met diepgewortelde tradisies na hul nuwe tuiste saamgebring. Uiteraars min van hulle was egter toegerus vir die taak op die suikerrietplantasies, aangesien die meerderheid uit pottelbakkers, veewagters, vissers, bakkers, haarkappers, polisiemanne, klerke, juweliers, handelaars, soldate en selfs priesters bestaan het. Baie van hulle is deur werwingsagente oorgehaal om te kom. Volgens Meer (1969) het hierdie agente hulle verseker van 'n beter bestaan

*... and lured them with tales of gold-paved streets
and idyllic evenings of bow strings and drums and
dancing feet (p. 10).*

In die begin het die meeste Indiërs van Madras en Kalkutta aan die oosgrens geëmigreer, maar daarna het 'n groot groep ook van Bombaai aan die weskus hier aangekom. Laasgenoemde groep was hoofsaaklik Gujaratisprekend en daar kom dus nog 'n kultuurgroep by die reeds komplekse struktuur van Tamil-, Telegu- en Urdusprekendes wat tot die Hindoe- en Moslem-godsdiensgroepe behoort.

Met die koms van hierdie heterogene gemeenskap het sekere probleme ook na vore gekom, soos onder andere hul onderwys. Onderwysers moes gevind en fasiliteite geskep word om aan hierdie belangrike saak, wat enige volk na aan die hart lê, reg te laat geskied. Aanvanklik het dit, wat die onderwys betref, beroerd gegaan, maar daar kan gesê word dat die onderwys van krag tot krag gegaan het, sodat daar in 1973 reeds 377 skole met meer as 180 000 skoolgaande kinders onder die beheer van die Departement van Indiërsake was.

Die onderwys van die Indiërkind is nie daarop gemik om hom te dwing om afstand te doen van sy kultuurgoedere nie, hoewel dit onvermydelik is dat verwestersing in sekere mate sal plaasvind. Die amptelike taal in Indiërskole is Engels, maar die onderwys en opvoeding is in 'n groot mate by die Indiërkind se kultuur aangepas.

Met die koms van die Indiër na Suid-Afrika word daar nog 'n kultuurgroep by die reeds bestaande heterogene samestelling gevoeg. Dit is egter belangrik om in gedagte te hou dat juis hierdie Indiërs op sigself 'n heterogene kultuurgroep vorm. Logue (1956) stel dit so:

The Indian community, with its Tamil, Telegu, Hindi, and Moslem-Gujarati sections, presents an array of people who differ not only in language and social custom, but also, perhaps, even in racial origin
(p. 11).

Die Indiërs hier te lande kan hoofsaaklik in twee hoof-etniese groepe ingedeel word, naamlik die Drawidiese en die Indu-Ariese groepe. Eersgenoemde groep is een van die oudste kultuurgroepe in Indië en word hoofsaaklik in die suidelike provinsies van Indië aangetref. Die grootste groep Indiër-Suid-Afrikaners is van Drawidiese afkoms. Hulle is donkerder van vel as die Indu-Ariërs, verteenwoordig die minder gegoede deel van die bevolking en is hoofsaaklik Tamil- en Telegusprekend. Die oorgrote meerderheid van die Drawidiërs is, wat geloof betref, aanhangers van Mohammedanisme.

Die Indu-Ariese groep, daarenteen, is oorwegend Hindoes, hulle is Gujarati- en Urdusprekend en volgelingen van Islam en is gewoonlik ligter van vel. Volgens Logue (1956, p. 16) is hulle verantwoordelik vir die kastesisteen in die Indiese

kultuur, wat ook hierheen oorgedra is.

Die Indiërs in Suid-Afrika het die eeue-oue tradisies en gewoontes van hul eie kultuur behou, maar

... dit is egter vanselfsprekend dat geen enkele groep hom heeltemal kan afsonder in 'n heterogene bevolking soos dié van Suid-Afrika nie. Terwyl die Indiërs diep bewus van hulle kulturele erfenis bly, word hulle terselfdertyd beïnvloed deur 'n Westerse lewenswyse, veral ten opsigte van taal, kleredrag en ander alledaagse, praktiese lewensaspekte. As 'n minderheidsgroep word hulle natuurlik aanhoudend blootgestel aan radio, pers- en rolprentmedia wat uit die Westerse beskawing tot stand gekom het (In: Die Indiër-Suid-Afrikaner, 1975, p. 66).

Volgens Greyling (s.j. p. 10) word huwelike tussen Drawiërs en Indu-Ariërs deur geeneen van beide groepe geduld nie, terwyl huwelike tussen Tamils en Telegus ook ontmoedig word. Die oorgrote meerderheid van die Indiërs wat vandag in die Republiek woon, is Hindoes, terwyl die tweede grootste groep, die Moslems, volgelingen van Islam is. Slegs 'n baie klein groepie is Christene. Hierdie onderskeie godsdienste van die Indiër oefen 'n groot invloed uit op die bestendigheid van sy gemeenskapslewe en dit, tesame met die Westerse invloede, veroorsaak dat hulle besig is om 'n eie kulturele patroon te ontwikkel, weg van die oorspronklike Indiese kultuur.

Om 'n oorsigtelike beeld van die leefwyse van die Indiër-Suid-Afrikaner te kry, word 'n aantal gegewens verstrek wat verkry is uit 'n ondersoek van 1970 wat 'n persoon in die tydskrif Fiat Lux gerapporteer het. Die ondersoek het reeds nege jaar gelede plaasgevind en toestande het sedertdien heelwat verander, maar tóg gee dit 'n kykie in die gewoontes en leefwyse van 'n volksgroep waarvan min Blanke Suid-Afrikaners bewus is.

Die resultate en die bevindinge wat uit die ondersoek voortspruit, is verkry nadat 1 500 Indiër huisgesinne ondervra is. Hierdie steekproef verteenwoordig 'n deursnee van die Indiërpopulasie.

Die inkomste van hierdie groep het gewissel van R25 tot meer as R400 per maand.

Die ondersoek het enkele verrassende resultate opgelewer. 'n Radiogram was byvoorbeeld verreweg die populêrste luukse besitting van al die sosio-ekonomiese groepe. In 66 persent van alle wonings was 'n radiogram. Met ons huidige ekonomiese toestande is hierdie syfer sekerlik heelwat hoër.

'n Tweede verrassende bevinding was dat een uit elke drie huisgesinne hul eie motor besit, terwyl die proporsie vermeerder na twee uit elke drie huisgesinne in die hoër

inkomstegroep (R150 en meer per maand). Wat die koopge-
woontes van die Indiërgesin betref, word bevind dat sekere
artikels en handelsname voorkeur geniet. So is daar be-
vind dat 'n sekere soort tandepasta deur 80,5 persent aan-
gekoop word, terwyl die tweede grootste aanvraag vir 'n
ander tipe, slegs 1,8 persent is. Die patroon geld nie
net in bogenoemde geval nie, maar is deurgaans die geval
wat alle artikels en soorte kruideniersware betref. Daar
word slegs aan een artikel of hoogstens twee voorkeur ge-
gee. Die eetgewoontes toon dat ingemaakte vis in 86,5
persent van Indiërhuse aangetref word, terwyl blikkies-
vleis slegs in 2 persent van die huse gevind word. Die
huisvrou berei eerder vars groente voor vir die huisgesin,
aangesien net 18 persent gebruik maak van ingelegde groen-
tesoorte en slegs 15 persent van gevriesde groentesoorte.
Ingelegde vrugte daarenteen, toon weer 'n styging van 43
persent. Die Indiërgesin is baie lief vir tee, aangesien
96,3 persent van die gesinne daaglik tee gebruik, terwyl
suiwer gemaalde koffie in net 50 persent en kitskoffie in
38 persent gevalle gebruik word.

Die Indiërvrou, veral in die ouderdomsgroep 16 tot 34
jaar, maak net soos haar Blanke eweknie, oorwegend gebruik
van skoonheidsmiddels soos gesigroom. Een uit elke drie
vrouens maak gebruik van haarsproei en lipstiffies terwyl
een uit vyf dames naellak aanwend. Die mans daarenteen,
is baie meer konserwatief. Afgesien van die alledaagse
dinge soos skeer, tande borsel en hare kam, gebruik slegs
een uit elke twintig mans 'n reukweerder. Twee uit elke

drie mans rook sigarette (gemiddeld 16 tot 20 per dag). Vroue daarenteen rook glad nie. Indiërvroue hou soveel daarvan om hulle eie klere te maak, dat drie uit elke vier hulle eie naaimasjiene besit.

Driekwart van die Indiërgesinne se maaltye word op 'n elektriese stoof voorberei. Een uit elke vyf huisgesinne maak gebruik van 'n elektriese broodrooster.

Wat die hantering van geldsake betref, tree die Indiër heel anders op as sy Blanke eweknie. Slegs 13 persent van hulle besit 'n bankrekening, net 7 persent het 'n spaarrekening by 'n bougenootskap, net 3 persent spaar by die poskantoor en net 16 persent glo aan assuransiepolis.

Op godsdienstige gebied is 80 persent volgelinge van Hindoeïsme, 8 persent Moslems en ongeveer 12 persent is Christene.

Laastens kan genoem word dat die Indiër-Suid-Afrikaner baie lief is vir die dagblad, wat met toewyding gelees word.

Heersende toestande het seer seker heelwat veranderinge in sekere opsigte meegebring, maar oor die algemeen gesien, sal die deursnee-Indiërprofiel nie veel anders as die 1970-resultaat daar uitsien nie.

1.5 PROBLEEMSTELLING

By die psigoloog, opvoeder en opvoedkundige is daar nog altyd die hunkering om meer te wete te kom van 'n persoon

in al die verskillende ontwikkelingstydperke - van suigeling tot volwassene. Anastasi (1969, p. 3) verklaar dat probleme wat hul ontstaan in psigologiese of opvoedkundige situasies het, 'n belangrike beweegrede was vir die totstandkoming van psigologiese toetse.

Aangesien daar op die oomblik reeds intelligensie-, prestasie-, belangstelling- en aanlegtoetse gestandaardiseer is, is daar tot op datum slegs twee persoonlikheidsvraelyste vir Indiër-Suid-Afrikaners, naamlik die Hoërskoolpersoonlikheidsvraelys (HSPV) in 1978 en die Persoonlike, Huislike, Sosiale en Formele Verhoudingevraelys (PHSF) in 1979 gestandaardiseer. Omdat daar nog geen Prentepersoonlikheidstoets, wat 'n projektiewe tegniek behels, vir Indiër-Suid-Afrikaners bestaan nie, is daar begin met die ontwikkeling van so 'n toets vir volwasse Indiërmans en -dames.

Die Prentepersoonlikheidstoets vir Indiër-Suid-Afrikaners (PPT-ISA) kan as 'n hulpmiddel by beroepsleiding, plasing en keuring, asook vir diagnose vir Indiërs gebruik word.

Nadat die toets ontwikkel is, kan met behulp van die resultate van die nuut opgestelde toets, tesame met die resultate wat van die HSPV en die PHSF verkry word, die volgende aspekte van die persoonlikheid van 'n individu gedek word:

- (i) Die dinamies-psigiese dryfkragte (PPT-ISA),
- (ii) die persoonlikheidsstruktuur (HSPV) en
- (iii) aanpassing (PHSF).

Hieruit kan daar heelwat kennis en begrip verkry word en probleemareas van die individu se persoonlikheid geïdentifiseer word.

1.6 AFBAKENING VAN DIE TERREIN

'n Uitgebreide literatuurstudie (kyk hoofstuk 2) in verband met projektiewe tegnieke en persoonlikheid is onderneem.

Dit is gedoen

to develop an understanding of the basic body of facts in the area, the major issues or controversies, as well as an awareness of the underlying theories which have attempted to explain behaviors and interactions in the problem area (Fox, 1969, p. 35).

Die navorser word in staat gestel om 'n verwysingsraamwerk op te bou en sodoende die spesifieke probleem in die regte konteks te sien en uit te lig. Psigologiese toetse as hulpmiddels vir psigoloë, met al sy fasette soos verstandstoetse, prestasietoetse, aanlegtoetse en persoonlikheidstoetse, en hulle besondere bydrae tot die beroepsleiding, dek 'n oneindig wye navorsingsterrein. In die onderhawige ondersoek word daar aandag geskenk aan 'n persoonlikheidstoets om 'n aantal persoonlikheidseienskappe van volwasse Indiërs te ondersoek, enersyds om die keuring en plasing in die nywerheid te vergemaklik en andersyds om die diagnostiese waarde vir versteurdes te probeer bepaal.

1.7 DOEL MET DIE ONDERSOEK

Die doel met die ondersoek is om 'n geldige en betroubare tipe projektiewe tegniek soos die Prentepersoonlikheids-toets, vir gebruik met Indiër-Suid-Afrikaners, te ontwikkel om hoofsaaklik aan die volgende vereistes te voldoen:

- (a) Dit moet sowel individueel as groepsgegewys toegepas kan word;
- (b) die resultate wat daarmee verkry word, moet kliniesdiagnosties (byvoorbeeld vir doeleindes van diagnose in hospitale vir geestesongesteldes) sowel as met 'n sleutel (vir doeleindes van kwantifisering met die oog op keuring en plasing in die bedryf) ontleed kan word;
- (c) die toets moet areagebonde eerder as fantasiegebonde illustrasies insluit om standaardisering van vrae en klassifikasie van moontlike response vir sleutelsien en kwantifisering moontlik te maak.

Die doel met die ontwikkeling van 'n Prentepersoonlikheids-toets vir Indiër-Suid-Afrikaners is derhalwe om 'n betroubare en geldige meetmiddel daar te stel, waarmee sommige persoonlikheidseienskappe van persone bepaal kan word. Dit moet ook saam met ander psigologiese toetse dien as rigtingwyser by beroepskeuses van Indiërs, asook by die keuring en plasing in beroepe van skoolverlaters of persone wat na werk soek.

Met hierdie ondersoek word daar van die eksperimentele benadering gebruik gemaak. Fox (1969) stel dit soos volg:

... it seeks to establish on trial (or experimental) basis a new situation (p. 45).

Die metode van ondersoek behels die volgende: Twee stelsels van kaarte, een vir manlike en een vir vroulike Indiër-Suid-Afrikaners is ontwerp en deur 'n kunstenaar geteken. Elke paar kaarte (een vir mans en die ander vir vroue) beeld 'n bepaalde konstruksie uit. Die toets sal met die aanvang van die ondersoek uit 12 kaartpare en dus 12 spesifieke konstruksies, wat later volledig bespreek word, bestaan.

'n Verkenningstudie op die konstruksies is onderneem om vas te stel of die getekende konstruksies wel deur die respondente goed waargeneem is. Die resultate van die verkenningstudie sowel as die tekeninge van die 12 konstruksies is aan 'n ad hoc-komitee voorgelê vir kommentaar en aanbeveling. Die lede van die ad hoc-komitee is vakspecialiste op die gebied van projektiewe tegnieke, waarop hierdie Prentepersoonlikheidstoets berus en sommige van hulle is ook kenners van die Indiërkultuur en -gewoontes. Die kommentaar en wysigings wat aanbeveel is, word volledig in hoofstuk 3 bespreek. Die gewysigde toets is op 'n verteenwoordigende steekproef Indiërmans en -vroue bo die ouderdom van 18 jaar toegepas, met die oog op die samestelling van die finale toets.

Al die nasienwerk is deur die ondersoeker onderneem en in samewerking met doktor Minnaar, wat 'n kenner op die gebied van projeksie is, is die resultate geïnterpreteer.

Die individuele toetsresultate word as streng vertroulik behandel en alle statistiese verwerkings is by die Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing (RGN) ter insae.

1.9 PROGRAM

In hoofstuk 1 word 'n oriënterende inleiding aangebied, waarin die probleem, die afbakening van die terrein, die doel met die ondersoek en die metode van ondersoek uiteengesit is. In hoofstuk 2 volg 'n kritiese oorsig van die literatuur en word verskeie soortgelyke navorsingsprojekte krities bespreek. Hierna volg daar in hoofstuk 3 'n bespreking van die metode wat gevolg gaan word om die Prentepersoonlikheidstoets te ontwikkel, terwyl in hoofstuk 4 besonderhede met 'n verkenningstudie volg wat met die toets uitgevoer is en waar sekere aanbevelings en wysigings in die bestaande konstrunkte voorgestel is.

Hoofstuk 5 handel oor die beskrywing en die toepassing van die toets en die bespreking van die resultate wat behaal is met die toets.

Die slothoofstuk bevat 'n samevatting, bevindinge, gevolgtrekkings, aanbevelings en implikasies van die ondersoek.

As gevolg van die snelle ontwikkeling, veral gedurende die afgelope dekade op feitlik alle terreine van die samelewing, ook wat die nywerheidswese betref, het 'n geweldige manne=kragtekort ontstaan. Daar word na metodes en prosedures gesoek om hierdie gaping te oorbrug. In die onderhawige ondersoek word daar gepoog om 'n meetinstrument te ontwikkel wat gebruik kan word om die keuring van applikante vir sekere ambagte in die bedryfswêreld te bespoedig, asook om die plasing van individue in sekere verantwoordelike posisies te probeer vergemaklik. Daar word ook gekyk of die instrument moontlik diagnostiese waarde het indien dit op versteurde pasiënte in die kliniese situasie gebruik word.

Hierdie ondersoek is van waarde vir die Indiër-Suid-Afrikaner, wat vinnig besig is om die nywerheidsmark te betree. Die ondersoek is dus uitsluitlik vir genoemde etniese volksgroep onderneem.

In hierdie hoofstuk is daarop gewys dat, met die koms van die Indiër na die Republiek van Suid-Afrika, daar nog 'n nuwe kultuurgroep tot die reeds bestaande komplekse samelewing van kultuurgroepe gevoeg is. 'n Beter begrip van die probleme en behoeftes wat daar ontstaan het, asook die rol wat verwestersing op die Indiër se lewe uitoefen, is geskets. Sy kulturele agtergrond sowel as 'n deursnee=profiel van die Indiër-Suid-Afrikaner verskaf 'n beter insig in sommige persoonlikheidseienskappe van die Indiërman sowel as die Indiërvrou. Dit lei dan ook tot die gevolg=

trekking dat die verskillende gelowe wat aanwesig is, 'n groot invloed uitoefen op sy kulturele lewe.

Die doel met die onderhawige studie is om 'n geldige meet-middel daar te stel om sekere persoonlikheidsenskappe eksperimenteel te ondersoek en daar is van die eksperimentele benadering gebruik gemaak. 'n Program vir die ondersoek is ook aangebied om 'n duidelike beeld van die verloop daarvan te kry.

HOOFSTUK 2

'N LITERATUURSTUDIE AS AGTERGROND TOT DIE ONTWIKKELING VAN 'N PRENTEPERSOONLIKHEIDSTOETS VIR INDIËR-SUID-AFRIKANERS

2.1 DIE WAARDE VAN 'N LITERATUUROORSIG

Sonder 'n deeglike studie van 'n relevante literatuuroorsig en 'n uitgebreide studie van navorsingsmateriaal kan enige poging tot wetenskaplike navorsing nouliks suksesvol wees. Fox (1969) sê:

When new research is not based on a thorough review of the literature, it becomes an isolated entity bearing at least accidental relevance to what has gone before (p. 112).

Elke navorsingswerk moet sover doenlik gebaseer word op al die relevante denke en navorsing wat die betrokke ondersoek voorafgegaan het, sodat so 'n projek 'n deel sal vorm van die geakkumuleerde kennis op daardie gebied en 'n bydrae kan lewer tot navorsing wat daarop mag volg.

Die waarde van 'n literatuuroorsig som Fox (1969) soos volg op:

- (i) Dit voorsien enige navorser van 'n verwysingsraamwerk vir die voorgename navorsingsondersoek. Dit stel die navorser in staat om hom te vergewis van al die sieninge wat betrekking het op die spesi-

fieke ondersoekgebied, sodat daar 'n noukeurige onderskeid tussen die navorser se opsommings en ander ondersoekers se denke, en sy eie kritiese analises gemaak kan word.

- (ii) Dit bied aan die ondersoeker insig in die stand van navorsing op die besondere gebied. Dit is van die grootste belang dat die ondersoeker kennis sal dra van wat reeds ten opsigte van die besondere navorsing gedoen is, wanneer dit gedoen is, waar dit gedoen is, ten opsigte van wie dit gedoen is en hoe dit gedoen is.
- (iii) As die ondersoeker deeglik kennis dra van die voorafgaande, stel dit hom in staat om sy voorgenome navorsing te evalueer met betrekking tot die waarskynlikheid van sukses en die betekenisvolheid van die bevindinge wat gemaak word.
- (iv) 'n Oorsig van die literatuur hou vir die ondersoeker dié waarde in dat hy oor die spesifieke informasie beskik wat hom in staat sal stel om begrippe te definieer, aannames te kan maak, beperkinge te kan stel en hipoteses te kan formuleer (pp. 114 - 122).

Daar bestaan dus 'n behoefte by die navorser om die geweldig omvattende literatuur sodanig te probeer orden dat die fokus geplaas kan word op die aspekte wat die meeste betrekking het op sy eie ondersoek. Soms is navorsings=

gegewens wat direk relevant is geensins volop in die toets-situasie nie. Die literatuur kan nogtans relevant wees, aangesien dit hipoteses wat gestel word, eerder sal ondersteun as weerspreek. Literatuur moet dus gefynkam en krities-ontledend bestudeer word om die essensie wat vir die onderzoeker van belang is, daaruit te haal. Dit moet egter nie slegs 'n versameling wees van wat ander gesê en gedoen het nie, maar dit moet 'n herinterpretasie en 'n nuwe ordening van die reeds bestaande weergee. Hierdie vertolking, evaluering en in perspektief plaas van dit wat relevant is ten opsigte van die betrokke probleem, moet dien as basis en vertrekpunt in alle ondersoeke.

2.2 PSICOLOGIESE TOETSE

Dit dien daarop gelet te word dat psigologiese toetse van onskatbare waarde vir sowel die opvoedkundige as die psigoloog is, mits daar altyd in gedagte gehou word dat dit bloot 'n hulpmiddel tot 'n doel is. Dit is dus nodig om 'n psigologiese toets nader te omskryf asook om die groot verskeidenheid psigologiese toetse kortliks van naderby te beskou. 'n Beknopte historiese oorsig van die ontstaan en ontwikkeling van psigologiese toetse is dus van wesenlike belang.

2.2.1 Die ontstaan van psigologiese toetse

Vroeër jare het daar 'n neiging by mense bestaan om onder andere neer te sien op die verstandelik-vertraagde persoon. Volgens oorlewering was diesulkes deur die duiwel besete en

is hul in kettings geslaan en uit die samelewing gewerp. Gedurende die negentiende eeu het daar egter 'n kentering gekom en het 'n groot humanitêre gevoel hom van die mens meester gemaak ten opsigte van hierdie verstandelik-vertraagdes. In 'n poging om hierdie persone in 'n bevolking reeds vroeg te identifiseer, het daar geleidelik 'n sterk behoefte aan 'n geskikte meetmiddel ontstaan.

Name soos dié van Galton, Wundt, Pearson en Cattell word dan ook gekoppel aan die ontstaan van psigologiese meting. Anastasi (1969) sê:

It was the English biologist Sir Francis Galton who was primarily responsible for launching the testing movement (p. 7).

Galton het die leemte gevoel aan 'n metingsmetode waarmee karakterkenmerke van persone gemeet kan word. Hy rig dus 'n antropometriese laboratorium in om sodoende 'n groot sistematiese databank met betrekking tot individuele verskille in die eenvoudige psigologiese prosesse by die mens te probeer daarstel. So kom dan die eksperimentele psigologie tot stand.

Anastasi (1969) beweer dan ook dat:

The newly established science of experimental psychology and the still newer testing movement merged in Cattell's work (p. 8).

Cattell was ook die eerste persoon wat van die benaming "mental test" gebruik gemaak het. 'n Reeks toetse is jaarliks deur hom op kollegestudente toegepas in 'n poging om hul intellektuele peil te probeer bepaal.

Ander baanbrekers op die gebied van psigologiese meting was onder andere Oehrn (1889), Kraepelin (1895) en Ebbinghaus (1897), wat steeds die klem op die meting van die verstand laat val het. 'n Groot deurbraak het dan ook ontstaan met die intelligensietoetse van Binet en Simon waarvan die eerste in 1905 die lig gesien het. Al hierdie toetse was egter individuele skale en heel spoedig het die behoefte aan groeptoetse ontstaan, veral tydens die Eerste Wêreldoorlog toe die Verenigde State van Amerika rekrute volgens hul intellektuele peil wou klassifiseer. Dit gee aanleiding tot die totstandkoming van die Army Alpha- en Army Beta-toetse.

Om egter 'n vollediger beeld van die mens te verkry, is daar gou besef dat intelligensietoetse nie die alfa en die omega van toetsing is nie. Die mens is nie net 'n intellektuele wese nie, maar besit ook 'n persoonlikheid waarmee rekening gehou moet word. Tyler (1963) sê:

Even the most casual observation of people is enough to show us that intelligence is not all that counts toward success (p. 55).

Daar bestaan dus vandag verskeie persoonlikheidstoetse,

en so kan daar ook van 'n prentepersoonlikheidstoets gebruik gemaak word om sommige persoonlikheidseienskappe van die mens te ondersoek.

Afgesien van baie tekortkominge soos swak tegniek tydens meting, die wangebruik van informasie wat verkry word, of verkeerde interpretasie van toetsresultate, is en bly psilogiese meting van die grootste belang vir die opvoedkunde. Daar kan met groot vrug van die psilogogie gebruik gemaak word om lig te werp op vraagstukke van die opvoeding en die opvoedkunde. Thorndike en Hagen (1969) rig die volgende waarskuwing:

While keeping a critical eye upon the limitations of measurement procedures, we should still use them for all they are worth in increasing the accuracy of our information about students, employees, or clients (p. 14).

Daar kan egter nie weggeredeneer word nie dat psilogiese meting vir die opvoeder van onskatbare waarde is, indien elke unieke persoonlikheid korrek en versigtig gehanteer word en die informasie so verkry, tot voordeel van die persoon gebruik word.

2.2.2 Definisies van psilogiese toetse

Verskeie definisies van psilogiese toetse word in die literatuur aangetref. English en English (1958) definieer

'n psigologiese toets as 'n stelsel gestandaardiseerde geleentheid vir response wat aan 'n individuele persoon gebied word en wat ontwerp is om 'n verteenwoordigende patroon van sy gedrag na vore te laat kom wanneer hy in aanraking kom met 'n gegewe eis wat deur sy omgewing aan hom gestel word (p. 547).

Ahmann (1962) voeg by bogenoemde iets by, naamlik, dat in die algemene gebruik 'n psigologiese toets enige stelsel van situasies of geleentheid is wat 'n karakteristieke optrede van die persoon na vore laat kom, al is dit nie altyd sy beste poging nie (p. 6).

Anastasi (1969) se definisie is kort en bondig en dit lui dat 'n psigologiese toets essensieel 'n objektiewe en gestandaardiseerde meting is van 'n patroon van gedrag (p. 21). Tyler (1963) daarenteen beskou 'n psigologiese toets as 'n gestandaardiseerde situasie wat ontwerp is om 'n patroon van die individuele persoon se gedrag na vore te laat kom (p. 26).

Die mees resente definisie van 'n psigologiese toets is dié van Gouws et al. (1979) wat sê dit is

'n Gestandaardiseerde stel stimuli (soos vrae, probleme of stellings) wat deur 'n groep of 'n individu beantwoord word, ten einde die graad van aanwesigheid of afwesigheid van sekere vaardighede, eienskappe, vermoëns of kennis te evalueer. Dit word gebruik vir

die meting en evaluering van 'n verskeidenheid veranderlikes soos intelligensie, aanlegte, prestasies, houdings, persoonlikheidseienskappe, waardes, emosies, ens. Enige stimulus of situasie wat bepaalde gedrag uitlok, of dit nou tipies van die individu is of nie, kan as 'n toets beskou word (p. 308).

'n Psigologiese toets is dus 'n meetmiddel waarvolgens verskille in die individuele persoon met betrekking tot die groep waartoe hy behoort, op 'n objektiewe en kwantitatiewe wyse bepaal kan word.

Daar word soms beweer dat die toetssituasie 'n kunsmatige proses is, maar die feit is egter dat, hoewel dit miskien soms 'n kunsmatige situasie is,

... groups of human beings do display some notable characteristics which may be predicted with a high degree of probability (Lovell en Lawson, 1970, p. 16).

Wanneer daar van psigologiese toetse gebruik gemaak word, moet daar altyd in gedagte gehou word dat elke individu uniek is en dat geen twee situasies waarby die mens betrokke is, identies is nie, daarom dwing dit die navorser om uiters versigtig te wees met enige veralgemenings. Ook moet daarop gelet word dat die opvoeding wat die kind ondergaan nie staties is nie, maar dat die opvoedingsproses vooruitgang impliseer. Behr (1973) sê:

Education is an on-going process in which learning is involved (p. 3).

Die kind is dus altyd besig om te leer. Indien 'n psigologiese toets dus op 'n kind herhaal word, kan daar 'n verskil in resultate verwag word. Behr wys dan ook daarop dat dit een van die redes is waarom voorspelling van 'n individu se vermoë nie dieselfde mate van akkuraatheid sal besit as in die geval van die voorspelling vir 'n groep persone nie. Dit dien as nog 'n rede waarom die opvoeder of psigoloog uiters versigtig moet wees wanneer dit gaan oor die evaluering van toetsresultate en van die individu.

So 'n groot verskeidenheid psigologiese toetse het met die jare ontstaan dat dit nodig geword het om sekere soorte toetse volgens hul aard en omvang onder aparte hoofde te probeer klassifiseer. Een belangrike verskil wat gemaak word, is tussen kognitiewe en nie-kognitiewe toetse. Laasgenoemde staan bekend as persoonlikheidstoetse. Dit is egter nie moontlik om die verskillende soorte psigologiese toetse in aparte of afsonderlike waterdigte kompartemente in te deel nie, aangesien daar maar altyd 'n mate van oorvleueling bestaan. So 'n literatuurstudie lei ons dus tot die doel met en die nodige agtergrond vir die onderhawige studie.

2.3 DIE DOEL MET DIE LITERATUURSTUDIE

Die Departement van Gevangenisse het gedurende 1976 'n

versoek tot die Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing gerig om 'n prentepersoonlikheidstoets vir Indiërs te ontwikkel wat geskoei is op die lees van die Tematiese Appersepsietoets vir Zoeloes (TAT-Z). Hierdie literatuurstudie word met die volgende doel voor oë onderneem:

- (a) Om agtergrondkennis met betrekking tot TAT-tipe toetse, wat die grondslag vir so 'n prentepersoonlikheidstoets vorm, in te win;
- (b) die teikengroep, naamlik die Indiër-Suid-Afrikaner vir wie sodanige toets ontwikkel moet word, met veral die aspek van persoonlikheid in gedagte, van nader te verken;
- (c) vanuit hierdie uitkomst te poog om sekere riglyne neer te lê vir die ontwikkeling van 'n prentepersoonlikheidstoets vir hierdie volksgroep.

2.4 AGTERGROND TOT DIE ONTWIKKELING VAN 'N PRENTEPERSOONLIKHEIDSTOETS VIR INDIËRS

Die TAT-Z wat gebruik word vir Swartes, is gedurende 1976 deur Erasmus vir die Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing ontwikkel. In sy literatuuraanloop tot die ontwikkeling van die toets voer Erasmus (1975) as hoofbeswaar teen die aanpassing van bestaande TAT-tipe toetse vir ander bevolkingsgroepe as die Westerling, die volgende aan:

- (a) In sodanige aanpassings word die oorspronklike TAT van Murray en Morgan gewoonlik bloot geneem en die figure hoofsaaklik met die figure uit die kultuur waarvoor die toets aangepas word, gesubstitueer;
- (b) die relevantheid van die oorspronklike situasies of konstrunkte vir die "nuwe" groep, word selde deurgrond.

Erasmus (1976) wys dan ook pertinent daarop dat

die toets vanuit die situasie vir die situasie
(p. 1)

ontwikkel moet word.

Alvorens die beginsels waarop die TAT-Z berus en die toepaslikheid daarvan in die ontwikkeling van 'n prentepersoonlikheidstoets vir ander groepe, byvoorbeeld die Suid-Afrikaanse Indiërs, enigsins sinvol geëvalueer kan word, is dit vooraf nodig om breedvoerig op die volgende aspekte in te gaan:

- (a) Die beginsels van projeksiemeting met spesiale verwysing na die tematiese appersepsietipe toets;
- (b) die kulturele en subkulturele posisie van verwestering van die Indiër-Suid-Afrikaner en die moontlike invloed hiervan enersyds op persoonlikheid en andersyds op die aard van sodanige prentepersoonlikheidstoets.

Vervolgens sal daar eers aandag geskenk word aan die begrip persoonlikheid.

2.5 DIE BEGRIP PERSOONLIKHEID

Die definisie van persoonlikheid hang grootliks af van die persoonlikheidsteorie wat deur 'n navorser gehuldig word.

Nel, Sonnekus en Garbers (1965) stel dit soos volg:

... die woord persoon en persoonlikheid in hulle psilogologiese betekenis sal afhang van die antropologie of mensbeskouing wat gehuldig word (p. 117).

Behalwe die bespreking van verskillende definisies van persoonlikheid, onderskei genoemde skrywers tussen persoon en organisme, persoon en individu, en persoon en persoonlikheid. Laasgenoemde beskou hulle nie los van persoon nie

... persoon is die primêre bestaansvorm terwyl persoonlikheid aandui wat eie is aan persoon (p. 120).

Daar word deur Hall en Lindzey (1970, p. 2) getoon dat definisies van persoonlikheid van wyd uiteenlopende aard is. Wat die definisie sal wees, word bepaal deur die uitgangspunt binne 'n gegewe, aanvaarde teorie oor persoonlikheid.

Daar kan boekdele oor die begrip persoonlikheid geskryf word. Daar bestaan dan ook standaardwerke oor hierdie

onderwerp en dit is nie juis hier van pas om 'n omvattende bespreking of 'n superdefinisie te probeer vind nie. Daar sal egter gepoog word om oorsigtelik tot 'n globale siening te kom om sodoende perspektief te probeer verkry wat hier= die ondersoek betref.

Freud, die vader van die persoonlikheidsteorie, was veral behep met die id, die ego en die superego van die mens. Sy hele teorie van persoonlikheid is dan ook gebaseer op die beginsel van ontwikkeling. Vir hom is daar ook verskillende stadia van ontwikkeling en hy heg besondere waarde daaraan dat 'n persoon by sy omgewing moet kan aanpas. Om by die eise wat gestel word, te kan aanpas, ontwikkel die persoon 'n aantal verdedigingsmeganismes ter beskerming van die ego teen traumatiese ervarings. Dit word bewustelik gedoen, hoewel die rede vir hulle ontstaan onbewus mag wees (Donelson, 1973, p. 49).

Na die ontstaan van die libido-teorie, vind ons dat Jung geheel en al daarvan wegbreek en 'n nuwe analitiese psigologie ontwikkel. Geïnspireer deur die psigoanalitiese beskouinge van Jung, wend Murray hom tot die bestudering van die wysbegeerte en lê hy hom veral toe op die bestudering van die psigoanalise van Freud (Sarason, 1966, p. 55).

As direkteur van die Harvard Psychological Clinic, wy Murray hom in die besonder aan wat hy as personologie beskryf. Hy ontwikkel dan ook later die Tematiese Appersepsietoets (TAT) wat van groot belang is in die

onderhawige ondersoek, omdat dit die vertrekpunt van hier=
die studie vorm.

'n Ander psigologiese benadering van die persoonlikheid,
naamlik die fenomenologie, word verteenwoordig deur die
kliënt-gesentreerde teorie van Rogers. Hy het min simpa=
tie geopenbaar teenoor die Freudiaanse siening dat die
mens basies gemotiveer word deur sy irrasionele impulse.
Vir hom is die mens se gedrag basies rasioneel en dryf
dit hom op geordende, komplekse wyse tot die bereiking
van sy doelwit.

Rogers se persoonlikheidsteorie is 'n uitvloeisel van sy
terapie. Fenomenologies in benadering, draai die hele
teorie om die self as kern van die persoonlikheid.
Rogers wil die mens in sy wording leer ken en benader
hom dus nie vanuit bepaalde vooropgestelde teoretiese
ingesteldhede nie. Hy aanvaar die persoon soos die per=
soon sý wêreld in verhouding tot die self ervaar. Rogers
stel ook belang in die subjektiewe tegnieke van persoon=
likheidsontleding wat 'n beeld gee van hoe die persoon sy
eksterne omgewing beleef (vergelyk Pervin, 1970, pp. 277
- 288).

Hierdie subjektiewe aard van die projeksiebeginsel onder=
liggend aan die TAT van Murray, val dus in die raamwerk
van Rogers se subjektiewe metode. Die individu is in die
gee van sy response dus voortdurend besig om iets om=
trek homself te sê.

Vervolgens sal twee definisies aangehaal word en sal daar gewys word op die leemtes wat by elkeen bestaan. Maddi (1972) sien persoonlikheid as

... a stable set of characteristics and tendencies that determine those commonalities and differences in the psychological behaviour (thoughts, feelings, and actions) of people that have continuity in time and that may or may not be easily understood in terms of the social and biological pressures of the immediate situation alone (p. 9).

Maddi se definisie spruit uit 'n personologiese standpunt wat hy geredelik erken. Vir die doeleindes van die onderhawige ondersoek het hierdie definisie 'n besondere tekortkoming; trouens dit is 'n leemte wat in alle bestaande definisies van persoonlikheid voorkom, naamlik dat dit nie 'n antwoord gee op wat met persoonlikheid gebeur wanneer dit as reeds gevormde entiteit verplaas word na 'n omgewing wat geheel nuwe eise stel nie. Die Indiër-Suid-Afrikaner is ook oorspronklik verplaas na 'n nuwe omgewing. Hierdie leemte kan egter verklaar word as daar in aanmerking geneem word dat die psigologie in Amerika en Europa hom besig gehou het met die studie van persoonlikheid teen die agtergrond van relatief homogene kulture. Dieselfde gebrek word ook in Allport (1961) se definisie aangetref:

Personality is the dynamic organization within the individual of those psychophysical systems that determine his characteristic behaviour and thought (p. 28).

Voordat daar oorgegaan word om vir die doeleindes van hier= die ondersoek 'n operasionele definisie van persoonlikheid te gee, is dit wenslik om die rol van akkulturasie in per= soonlikheidsverandering aan te toon.

2.6 AKKULTURASIE

Die bestudering van die mens in 'n staat van akkulturasie lê nie net alleen in die belangstellingsveld van die volke= kunde nie, maar dit lê ook binne die grense van die psigo= logie. So wys Herskovits (1938, p. 337) in sy werke daarop dat die psigoanalise met sy metodes van projeksietegnieke wel 'n rol by akkulturasie speel.

'n Omvattende bespreking van die begrip akkulturasie word deur Herskovits (1958, pp. 1 - 23) gegee. Hy stem saam met ander navorsers dat die kontak wat daar tussen die Blanke en die Swartman in Suid-Afrika bestaan, een van die beste voorbeelde van akkulturasie of kultuurverande= ring is.

Akkulturasie, volgens Van Staden (1975) beteken:

Wanneer twee kulture langdurig in noue kontak met mekaar bly, vind daar onderlinge beïnvloeding plaas en tree daar veranderinge in die betrokke kulture in (p. 227).

Volgens Anastasi (1958) vind die proses van akkulturasie

nie sonder spanning en konflik plaas nie, veral as die kulture onversoembare doelstellings en waardes nastreef. Hierdie emosionele wanaanpassings kan 'n belemmerende uitwerking op die intellektuele ontwikkeling en die persoonlikheid van die individu hê, en kan selfs sy effektiewe optrede op verskillende gebiede benadeel (p. 553).

Volgens die definisie van akkulturasie bestaan dit hoofsaaklik uit die oorname van die kultuurgoedere van een groep deur 'n ander groep. 'n Verdere kenmerk van akkulturasie is dat dit voorkom waar lede van een groep met lede van 'n ander groep en hul kultuurgoedere binne dieselfde geografiese omgewing in kontak kom. Dit is van die allergrootste belang dat kennis van die vermoë van persoonlikheid om by veranderde omstandighede aan te pas, ingewin moet word. Doob (1958) brei uit op die invloed van akkulturasie op die geesteslewe van die individu. Hy sê:

... all people in a society which is undergoing change as a result of contact with an outside group are in a state of mild or severe conflict concerning the alternative forms of behaviour to be learned (p. 513).

Die psigologiese gevolge van aanraking met die nuwe kultuur kan selfs in die geval van persone wat oënskynlik deur gedrag, geleerdheid en lewenswyse die nuwe norme aanvaar, soms verreikend wees. So sê Doob (1958):

... it appears that in an acculturating group the effects from the old form of behaviour persist during

and beyond the lifetime of the current generation. This generalization rephrases a repeated finding of social scientists that 'culture' dies very slowly (p. 518).

Bruner soos aangehaal deur Doob (1957) toon aan dat

... that which was traditionally learned and internalized in infancy and early childhood tends to be more resistant to change in contact situations (p. 144).

Akkulturasie vind ook plaas waar immigrante hulle in 'n nuwe land vestig soos dit die geval met die Indiërs hier te lande is.

Volgens Maasdorp (1968) beskou die Indiërs hulself as Suid-Afrikaners. Hy stel dit soos volg:

Indians regard themselves as South Africans, and realise that their progress depends upon their acculturation in a western society. One of the indications of acculturation is the adoption of the English Language (p. 33).

'n Verdere bewys hiervan vind ons in 'n toespraak wat gelewer is deur 'n vooraanstaande Indiese geleerde, Lazarus (1960) en opgeneem is in *The Natal Mercury*. Hy sê:

We owe it to ourselves as South Africans to uphold the South African way of life, and we Indian teachers have no desire to help build a Tower of Babel (p. 6).

Die Indiër-immigrant bring dus met hom sy kultuur en veral sy godsdiens saam wat 'n onlosmaaklike deel van hom is. Maar volgens Aiyer (1970) besit die Indiër die

... amazing capacity to absorb aspects of behaviour, modes of dress and attitudes from other cultures and yet retain what might be termed a cultural identity peculiarly their own (p. 81).

Die Indiër-Suid-Afrikaner bevind hom dus ook in mindere of meerdere mate in 'n proses van akkulturasie.

2.7 DIE POSISIE VAN AKKULTURASIE BY DIE INDIËR-SUID-AFRIKANER

Net so graag as wat enige volksgroep sy identiteit en kultuurgoedere wil behou, so wil die Indiër-Suid-Afrikaner sy godsdiens en kultuurerfenis in 'n vreemde land probeer behou, maar desnieteenstaande is kontak met die Westerse kultuur en gewoontes onvermydelik.

Om aan te toon dat die Indiër se persoonlikheid nie verskil van dié van ander individue nie, skryf Fatima Meer (1969) soos volg:

I write about Indian South Africans in the hope that through the writing, they will reach out and

make contact with fellow South Africans, in the hope too, that South Africans will recognise themselves in the lives of their fellows. There are differences between individuals, between groups and cultures, but these differences only account for a small part of the large range of behaviour shared in common and help to emphasize the basic motivations that stimulate people the world over. Indians differ from other South Africans mainly in their religious ceremonials and marriage customs. They are like any other people in their faith in the supernatural, in their regard for the institutions of marriage and family, in their desire for wealth and power, in their hopes and fears, and in their anxieties and aspirations (p. 5).

Die verskynsel van akkulturasie maak effektiewe aanpassing op baie lewensterreine vir lede van 'n groep wat beïnvloed word, van besondere belang. Die psigologie bestudeer die akkulturerende mens nie net bloot om klassieke redes nie, maar die effektiewe plasing in nywerhede, die doeltreffende aanpassing in 'n moderne en ingewikkelde gemeenskap, is almal redes wat die psigoloog dwing om 'n praktiese bydrae tot die gemeenskap te lewer. Bogenoemde is des te meer waar in 'n heterokulturele land soos Suid-Afrika.

Daar kan waarskynlik met reg gesê word dat akkulturasieprobleme by die ouer Indiër moontlik nog in 'n mate kan voorkom, maar dat dit redelik beperk sal wees tot die laer sosio-ekonomiese laag van dié bevolkingsgroep. Die jonger generasie gaan moontlik nie meer in dieselfde

mate gebuk onder akkulturasieprobleme nie. Daar sal egter rekening gehou moet word met die probleem van akkulturasie by die ontwikkeling van 'n Prentepersoonlikheidstoets vir Indiërs.

2.8 'N OPERASIONELE DEFINISIE VAN PERSOONLIKHEID

Persoonlikheidsteorieë het sekerlik almal in mindere of meerdere mate tot beter psigologiese kennis van die mens bygedra. Elke teorie het ook in die reël een of ander belangrike aspek van persoonlikheid belig. Tog kan daar gebreke in elke teorie bespeur word. Sekere belangrike aspekte wat nie in die onderskeie teorieë gedek word nie, is die volgende:

Daar bestaan geen beproefde teorie oor persoonlikheid binne die nie-Westerse gemeenskap nie en daar bestaan nie 'n persoonlikheidsteorie wat akkulturasie in ag neem nie. Die afwesigheid van bogenoemde word dan ook in die vele definisies van persoonlikheid weerspieël. Om 'n definisie te probeer gee waarin die genoemde aspekte tot uiting kom, beteken dan net dat die klem eensydig op daardie aspekte waarbinne persoonlikheid in hierdie studie val, beklemtoon sal word en dat baie ander belangrike aspekte agterweë gelaat sal word. Daar word dus met die operasionele definisie soos deur Minnaar (1975) voorgestel, volstaan:

Persoonlikheid word dan gesien as die uiterlike manifestasie van die interaksie tussen sekere ge-

gewe oorervingsfaktore, die vroegste ervarings van die individu en die eise wat die huidige omgewing aan doeltreffende aanpassing van die self stel (p. 25).

2.9 PROJEKSIEMETING

2.9.1 Algemeen

Vanaf die vroegste tye het die persoonlikheid van die mens die aandag van geleerdes geprikkel. Die ou Griekse filosowe het eeue gelede al pogings aangewend om persoonlikheidseienskappe te identifiseer en daaroor te besin. Dit is egter eers gedurende die twintigste eeu wat die "meting" van persoonlikheid ter sprake kom, en die eerste daadwerklike pogings aangewend word om dit op wetenskaplik gefundeerde grondslag te plaas. Praktiese oorwegings het dié ontwikkeling genoodsaak.

Veral die kliniese, bedryfs- en pedagogiese psigoloë het voor die feit te staan gekom dat die nie-kognitiewe aspekte van menslike gedrag nie uit die oog verloor kan word in

- (a) emosionele stabiliteit by die individu,
- (b) suksesvolle werkverrigting in die bedryf en
- (c) doeltreffende funksionering by die studerende mens nie.

Sodoende het 'n behoefte ontstaan om nie net prestasie op

grond van intellektuele vermoë te kan "voorspel" nie, maar ook aan die hand van persoonlikheidseienskappe.

Daar is reeds op dié terrein vordering gemaak, maar dit is steeds 'n debateerbare vraag of dit in dieselfde mate sukses opgelewer het as op die gebied van die meting van die kognitiewe vermoëns. Veral persoonlikheidsmeting is aanvanklik as 'n soort heiligs kennis gesien, soos Stevens (1958) dit stel:

Some there are, I suppose, who still feel that quantification, by some brutal rigour, will shatter the human spirit if he probe with the aid of numbers ... But men can hardly fall in stature by understanding man, or even by quantifying that understanding (p. 383).

Die vraagstuk van kwantifiseerbaarheid van psigologiese eienskappe al dan nie, lewer van dié belangrikste verskilpunte tussen Anglo-Amerikaanse en Europese sienings van persoonlikheid op. Amerikaanse psigoloë neig om die persoonlikheidstrekke wat gemeenskaplik aan individue is en wat geïntegreerd die persoonlikheid uitmaak, meer te beklemtoon as die Europese psigoloë met hulle meer globale siening. Deur die bestaan van gemeenskaplike trekke te aanvaar en te probeer "meet", het hulle dan ook baie verder gevorder as die Europese psigoloë wat meting en die opstel van meetinstrumente betref.

'n Ander rede vir die agterstand van persoonlikheidstoetse

in vergelyking met verstands- en bekwaamheidstoetse, is die moeras waarin die meeste psigologiese terme verval het. Die terme wat gebruik word om nie-intellektuele trekke of gedrag te beskryf, is sō omvattend en algemeen, dat daar moeilik ooreengestem word aangaande die presiese betekenis van 'n term. Die faktor-analitiese beweging het egter in die afgelope tyd goeie vordering gemaak om 'n oplossing vir hierdie probleem te probeer bied.

2.9.2 Persoonlikheidsmeting

Persoonlikheidstoetse kan veral in die volgende twee hoofgroepe verdeel word, te wete:

a. Persoonlikheidsvraelyste

Hieronder val toetse soos die Hoërskoolpersoonlikheidsvraelys, die Persoonlike, Huislike, Sosiale en Formele Verhoudingevraelys en die internasionaal bekende MMPI. 'n Kenmerk van die vraelystipe toetse is die feit dat die resultate in die reël statisties verwerk kan word. So= danige vraelyste het die verdere kenmerk dat dit gestruktureerd, half-gestruktureerd of ongestruktureerd kan wees. By die gestruktureerde toetse word byvoorbeeld keusevrae gestel sodat die respondent deur seleksie sy response kan aandui.

Half-gestruktureerde toetse bied 'n gedeeltelike gestruktureerde situasie van mense, voorwerpe en gebeure. Dit staan die respondent nog vry om te reageer soos hy ver=

kies, maar die aard van die stimulus kanaliseer die reaksie in sekere rigtings. Hieronder val byvoorbeeld die sinvoltooiingstipe toetse, waar die respondent 'n halfvoltooide sin moet voltooi. In 'n sekere sin het ons reeds hier te doen met 'n vraelystipe projeksietegniek.

Daar bestaan inderdaad nie ongestruktureerde vraelystipe toetse nie, maar 'n enkele voorbeeld is moontlik die "skryf van 'n verhaal" toets. Hier word die respondent byvoorbeeld gevra om in een paragraaf aan te dui hoe sy beste vriend hom sien en 'n ander, hoe sy grootste vyand hom sien. Hiermee betree mens inderdaad reeds die terrein van die tematiese tipe projeksietegnieke, waarvan een kenmerk van die laasgenoemde tipe toets nog ontbreek, naamlik 'n visuele prikkel.

b. Projeksietegnieke

Daar kan gesê word dat waar die meer gestruktureerde toetse die "wat" van die persoonlikheid probeer "meet" die meer ongestruktureerde projeksietegnieke veral gemeed is met die "hoe" en "waarom" van die persoonlikheid.

Projektiewe tegnieke berus basies almal op die rasionaal dat visuele of ouditiwe stimulusmateriaal gedragsreaksies (response) uitlok wat verband hou met die respondent se eie besondere gedrag. Die projeksietoets "tap" dan 'n voorbeeld van die persoon se unieke wyse van reagering vir evaluasiedoeleindes. Sodanige projeksietoets

kan of uit ongestruktureerde materiaal bestaan, soos byvoorbeeld inkkladde in die geval van die Rorschach, of half-gestruktureerd wees soos by die prentesituasies van die TAT, of streng gestruktureerd soos by die Szondi-toets wat uit foto's van verskillende psigiatriese tipes bestaan en waar die respondent slegs 'n keuse moet doen tussen gesigte waarvan hy die "meeste" of die "minste" hou.

In die meeste persoonlikheidsteorieë word veronderstel dat individuele verskille wel bestaan en dat dit ook meetbaar is.

Pervin (1970) wys daarop dat die voorstanders van die verskillende persoonlikheidsteorieë 'n neiging toon om verskillende tegnieke vir die meting van persoonlikheid voor te stel en om ook verskillende waarnemings met hierdie verskeidenheid van tegnieke te doen.

Frank (1939) was die eerste navorser wat gekom het met 'n omskrywing van die projektiewe tegniek. Hy sê:

Thus we elicit a projection of the individual's 'private world' because he has to organize the field, interpret the material and react effectively to it (p. 403).

Pervin (1970) wys daarop dat die projektiewe tegnieke veral daarop gerig is om onderbewustelike inhoude te probeer ontbloot. Die tegniek is van so 'n aard dat dit die

individu toelaat om sy eie response uit 'n onbepaalde aantal alternatiewe te selekteer. Lindzey (1961) gee die volgende definisie van projektiewe tegnieke:

... a projective technique is an instrument that is considered especially sensitive to covert or unconscious aspects of behavior, it permits or encourages a wide variety of subject responses, is highly multidimensional, and it evokes unusually rich or profuse response data with a minimum of subject awareness concerning the purpose of the test (p. 45).

Hierdie tipe toets is dus relatief minder gestruktureerd en ook van 'n relatief ondeursigtige aard. Die eerste toets van hierdie aard was Rorschach se inkkladtoets wat heeltemal 'n dinamiese benadering tot persoonlikheid inneem binne die raamwerk van die psigoanalise. Lindzey (1961) sê van dié toets:

Of all the instruments used for individual personality diagnosis, it is by far the most popular, and its use in research is almost as frequent as its clinical application (p. 56).

Beck (1944, p. 2) toon aan dat die Rorschach essensieel die vryheid aan die individu oorlaat om te selekteer wat hy wil sien, waar hy dit wil sien en om self te besluit wat hy van die prikkelmateriaal wil maak. Dit berus dus op hoofsaaklik ongestruktureerde stimulusmateriaal wat

wye vryheid aan die individu laat om op sy eie uniek-in-dividuele manier struktuur aan sy response te gee.

'n Ander projeksietegniek, wat soos die Rorschach dikwels in die kliniese praktyk en vir navorsing gebruik word, is die Tematiese Appersepsietoets (TAT). Murstein (1963, pp. 11 - 21) gee 'n historiese agtergrond van die ontstaan van die TAT asook hoe om die toets te administreer en te evalueer.

Kleinmuntz (1967) bespreek die TAT ook omvattend. Die verskil tussen die TAT en die Rorschach is daarin geleë dat die illustrasies van eersgenoemde aan werklike situasies gebonde is, teenoor die abstrakte materiaal van laasgenoemde. Die TAT bied dus meer gestruktureerde stimulusmateriaal wat die respondent se reaksie tot 'n bepaalde verhouding tussen mense binne 'n relatief omlynde gegewe situasie beperk. Nogtans word daar 'n sekere mate van dubbelsinnigheid in die TAT-illustrasies behou, sodat die respondent wel in 'n posisie geplaas word om iets omtrent homself in die situasie te 'lees'. Kleinmuntz stel dit so:

Some ambiguity is retained in the pictures, so that persons can 'read into' them something from their own experience or fantasy ... (p. 295).

Murray, 'n psigiater en 'n psigoloog, wat die vader van die TAT genoem kan word, ontwikkel die toets om respondente se dominante dryfvere, emosies, sentimente, komplekse en kon-

flikte daarmee te ontleed. Vandag word die toets wyd gebruik as 'n psigologiese instrument. Kleinmuntz (1967) sien dit soos volg:

At first it gained popularity only among clinical psychologists but gradually it became a research tool in developmental psychology, social psychology, personality, and cross-cultural studies in anthropology. It is also used for personality assessment in the fields of counselling and industrial psychology (p. 297).

Die TAT is reeds vir sommige van hierdie doeleindes aangepas. Bellak en Bellak (1949) het byvoorbeeld die sogenaamde Children's Apperception Test (CAT) ontwikkel.

Lindzey (1961) toon aan dat verskeie navorsers spesiale TAT-aanpassings ontwikkel het vir gebruik met sekere minderheidsgroepe. Hierop sal later in meer besonderhede ingegaan word.

2.9.3 Bespreking van die Murray-TAT

Murray (1943) het 31 TAT-kaarte ontwikkel waarvan hy 13 vir beide geslagte en 9 elk vir manlike en vroulike persone gebruik het. Hy was van mening dat die figure van dieselfde geslag en ouderdom as die respondente moet wees, sodat respondente hulself met die figure kan identifiseer ten einde 'n goeie storie te kan vertel.

In die alledaagse situasie identifiseer 'n persoon hom op grond van sy belangstellings of omgewingsinvloede en sy verhouding wat hy teenoor sekere persone openbaar, eerder as op grond van ouderdom of geslag. So identifiseer iemand hom byvoorbeeld baie makliker met 'n beroemde bokser of musikant of 'n populêre popsanger of rugby-speler en het ouderdom of geslag van genoemdes min invloed op die respondent.

Heelwat ondersoeke wat in bovermelde verband gedoen is deur ondersoekers soos Henry (1956), Kenny en Chappell (1963), Yudin en Reznikoff (1966), Megaree (1967) en Kaplan (1969), kom tot die gevolgtrekking dat identifikasie met geslag by TAT-kaarte 'n geringe rol speel. So sê Symonds (1960) dat

a boy may identify equally well with a male or with a female character in a picture and so may a girl
(p. 125).

Die meeste van hierdie ondersoeke is egter gedoen op die skoolgaande jeug, in welke geval geslag moontlik nie van wesenlike belang is nie.

Waar die ongestruktureerde toetse soos die Rorschach die "wat" van die persoonlikheid probeer aandui, bring die tematiese appersepsietoetse in groter mate die "hoe" en die "waarom" van die persoonlikheid na vore. So sê Anderson en Anderson (1961) van die TAT-prente:

They permit more or less systematic exploration of specific areas of potential conflict of motivational importance, and the subjects perceptual reactions to the pictures yield an additional source of valuable data about the ways he looks at his world (p. 182).

Bellak (1954) het dit soos volg gesien:

The Thematic Apperception Test is a technique for the investigation of the dynamics of personality as it manifests itself in interpersonal relations and in the apperception or meaningful interpretation of the environment (p. 34).

Die TAT word dus as 'n bruikbare hulpmiddel beskou om gedrag te help verstaan en antwoorde te probeer vind op vrae soos: Hoe sien en beleef iemand sy wêreld? Hoe is hy in dialoog daarmee? Wat is sy moontlikhede vir toekomstige gedrag en watter potensialiteite lê verskuil in wat sy toekoms betref?

In sy uiteensetting van die projeksietegniek, en meer bepaald die TAT, stel Hadley (1957) dit so:

We see the so-called projective techniques not as tests in the usual sense but as vehicles for observing the individual in a controlled and somewhat standardized situation (p. 497).

Hierdie gekontroleerde situasie bied in die TAT 'n taak

waarin die respondent betekenis aan sy waarneming moet gee. Die verteller moet in sy vertelling put uit sy eie geheue, en sy geheue word bepaal deur sy emosionele toestand, sy behoeftes, vrese en so meer - kortom, deur sy individueel-unieke patroon van reaksie op en binne sy lewensomgewing.

Hiervolgens is die rasionaal van die Murray-TAT opgestel, wat soos volg saamgevat kan word: Die uitgangspunt is dat voorbeelde van gedrag verkry word in situasies wat in 'n mate gestruktureerd is om sodoende vergelykbare response te kan kry. Dit is 'n metode om met die individu in 'n gekontroleerde en gedeeltelik gestandaardiseerde situasie kennis te maak, om sy kommunikasie met mense en dinge in sy omgewing sodoende "op te vang" vir ondersoek (Du Toit en Piek, 1974).

Sommige van die leemtes wat by Murray se TAT aanwesig is, is die volgende: Eerstens, dit is nie altyd toepaslik vir kulturele minderheidsgroepe nie, en tweedens is die situasie wat in die prente uitgebeeld word, dikwels vir Suid-Afrikaanse bevolkingsgroepe vreemd. Verdere kritiek is dat al die kaarte (31) nie in 'n enkele toets gebruik kan word nie. Daar word ook nie gestipuleer hoe daar selektief te werk gegaan moet word om na gelang van die doel waarvoor die toets gebruik word, te handel nie. Chowdhury (1960) sê dan ook tereg:

To use this important instrument with people whose social patterns are different and whose social values

are oriented from another angle, it would seem necessary to adopt or modify it to make it applicable to new conditions (p. 245).

2.10 KULTURELE FAKTORE

'n Bestudering van sekere ondersoeke wat deur Thompson (1949) gedoen is, het onder andere aan die lig gebring dat kulturele faktore in die meeste gevalle verantwoordelik is vir die persoonlikheidsamestelling van 'n individu. Thompson, wat 'n gewysigde Murray-TAT ontwikkel het, sê dat:

... the more psychologically distant the figure, the less revealing will be the production (p. 469).

Dit impliseer dat alleenlik wanneer die individu homself met die getekende figuur op 'n kaart kan identifiseer, hy aansluiting kan vind by die situasie wat uitgebeeld word en daaroor 'n storie kan vertel. Dit impliseer ook verder dat empatie moontlik is as die figuur verteenwoordigend is van die kultuurgroep waaraan die respondent behoort. Die ondervindinge van die individu word in 'n groot mate bepaal deur sy bepaalde etniese bindinge. Sy gedrag en optrede sal ook verskil van dié van 'n persoon wat van enige ander etniese groep afkomstig is.

Poonan (1971) sê dat

... the fire-walking or needle-piercing festival is a normal phenomenon in the experience of the Hindu but it is approached with awe and even labelled as pathological by members of other racial groups in this country (p. 3).

Hierdie andersheid van 'n sekere groep Indiërs hierbo aan=gehaal, is nie net te bespeur by verskillende rassegroepe nie, maar ook wat die Indiërs betref, is daar kultuurge=woontes en gebruike onderling wat vreemd is aan die Moslem, Christen en Hindoe hier te lande. Dit is dus van die ui=terste belang dat by die ontwikkeling van 'n nuwe toets, kulturele faktore wel deeglik in berekening gebring moet word.

Die ondersoeker op hierdie terrein behoort onder alle om=standighede deeglik kennis te dra van die algemene persoon=likheidseienskappe van die bepaalde respondent. Die kul=tuurmilieu van die etniese groep, waarvan die respondent 'n lid is, moet aan die navorser bekend wees om gefundeerde afleidings te kan maak.

In die emosionele sowel as die intellektuele wêreld iden=tifiseer enige persoon hom met sy eie kultuur wat taal, denke, ekspressie en kleredrag betref. Let op na die ooglopende verskille wat daar tussen die kleredrag van 'n tradisionele Swartman en dié van 'n Indiër-Suid-Afrika=ner bestaan.

Dit is nie net die kultuur wat die denkwysse en gedrag van

die individu beïnvloed nie, maar die individu kan ook deur sy optrede, sy eie kultuur beïnvloed. Linton (1945) beweer dat kultuur nie net die optrede van 'n individu bepaal nie, maar dit skryf ook uitsluitende waardes, morele standaarde en die manier van optrede voor. 'n Getroue Hindoe sal nie op enige Vrydag vleis of vis eet nie, maar alle Indiërs hier is nie Hindoes nie en alle Hindoes was ook nie op Vrydae nie. Dit impliseer dus dat die ondersoeker van die andersheid van die Indiër-Suid-Afrikaner bewus moet wees by die bestudering van dié volksgroep. Daar bestaan 'n groot verskeidenheid persoonlikheids-eienskappe by die Indiër-Suid-Afrikaner. Sy gewoontes, gebruike, taal en kleredrag, om slegs enkele eienskappe te noem, verskil in baie opsigte van dié van sy eweknie in die stamland Indië. Die Indiër hier het baie van die oorspronklike Oosterse kulturele gebruike oorboord gegooi en aangepas by baie van die Westerse kulturgebruike, wat uit 'n praktiese oogpunt aanvaarbaar is.

Nogtans het die Indiër sommige aspekte van sy Oosterse kultuur, soos sy godsdienst, behou en dit aan sekere Westerse aspekte gekoppel, en dit, soos De Villiers (1977) dit stel

... veroorsaak dat hy eintlik besig is om 'n kulturele patroon te ontwikkel wat enig is in sy soort
(p. 6).

So 'n vermenging van kulturele invloede het 'n geweldige impak op die persoonlikheidseienskappe van hierdie rasse-

groep. Dit sal dus onlogies wees om die aangepaste TAT van Chowdhury (1960) wat vir persone in Indië opgestel is, toe te pas op die Indiër-Suid-Afrikaner.

Die persoonlikheid van die Indiër-Suid-Afrikaner kan dus beskou word as voortspruitend uit vorige ervarings op kulturele gebied wat as 'n dinamiese proses kan funksioneer.

Gesien in die lig van die feit dat die kultuur van bogenoemde groep nóg uitsluitlik Oosters, nóg uitsluitlik Westers is, bestaan daar dus 'n behoefte om 'n gewysigde tematiese tegniek op te stel om die persoonlikheid van hierdie mense te evalueer.

2.11 DIE GEBRUIK VAN TAT-AANPASSINGS IN DIE BESTUDERING VAN MINDERHEIDSPERSONLIKHEID

2.11.1 Oosterse ondersoeke

Die eerste aangepaste TAT wat onder die soeklig kom, is dié van De Vos (1967) wat uitgevoer is op Japannese in die dorp Niikie. Sy bevinding is onder meer dat emosionele sekuriteit baie meer direk verbind is met die tradisionele verwantskapsisteem van die Japannese as wat die geval onder Westerlinge is. In hierdie eksperiment word daar van 'n aangepaste TAT van Murray gebruik gemaak wat eintlik neerkom op 'n 'verjapannesering' van die Murray-kaart.

Opvallend is die onderliggende opstand teen die outoriteitsfiguur gesinsopset wat duidelik uit baie verhale spreek soos:

A father dies; son walks out as his mother repeatedly tells him to be like the father; when he meets her again, she dies; he becomes hard-working (De Vos, 1967, p. 271).

Die vader- en moederfigure gaan feitlik deur die bank dood of word deur die respondente doodgemaak en dan ontstaan daar skuldgevoelens as gevolg van die sanksionele voorskrifte wat kenmerkend is van die besondere tradisies van die Japannees. Hierdie opstand teen die outoriteitsfiguur is nie by die Westerling so opvallend nie.

Nog 'n tradisionele voorbeeld is:

A daughter marries for love against her father's will; she takes care of her father; but father dies (De Vos, 1967, p. 269).

Hier geld die tradisionele keusehuwelike met die vader as aanwyser van 'n huweliksmaat. Die respondent kom in opstand teen die keusebeginsel, maar straf haarself vir haar opstandigheid teenoor die vader deur laasgenoemde te laat sterf.

Hoe korrek hierdie afleidings is, kan nie met sekerheid gesê word nie. Dit is baie moeilik om uit die feit dat

die vader en moeder doodgaan, met die selfstrafsiening van De Vos saam te stem. Is die doodmaak of doodgaan van die ouerfigure nie maar net bloot voortgesette aggressie teen hierdie gesagsfigure as simbole van voorskriftelike outoriteit nie? Meen die respondent nie dat hy op dié wyse wegdoen met die figure wat hom in sy eie behoeftes en lewe aan onafhanklikheid kortwiek nie?

Die waarde van De Vos se ondersoek lê juis daarin dat dit die belangrikheid van die spesifieke kulturele agtergrond beklemtoon. Agtergrondkennis is dus van die uiterste belang om sinvolle ontledings van toetsresultate te kan maak. By die Indiër-Suid-Afrikaner is daar ook baie streng reëls wat onderlinge troues tussen Hindoes en Moslems betref, wat in gedagte gehou sal moet word by die interpretasie van resultate.

Die Tweede aangepaste TAT wat van besondere belang en nut is, is An Indian modification of the Thematic Apperception Test van Chowdhury (1960). Die skryfster gaan dan ook van die volgende standpunt uit:

To use this important instrument with people whose social patterns are different and whose social values are oriented from another angle, it would seem necessary to adopt or modify it to make it applicable to new conditions (p. 245).

Dit is dus van belang dat Murray of Thompson se toetse nie net so op die Indiër met sy nie-Westerse kultuur toe=

gepas kan word nie. Chowdhury verklaar dan ook:

... it is clearly not applicable to people who have different social patterns and whose life situations are slanted from another angle (p. 245).

Chowdhury se TAT vir Indiërs het uit 14 kaarte bestaan met die Indiese kultuur en sosiale gewoontes as agtergrond.

Daar is sekere aspekte in die sosiale lewe, veral wat die Indiërgewoontes en -lewenswyses betref, wat beslis verskillend is van die Euro-Amerikaanse leefwyse soos voorgestel deur die Murray-kaarte.

Chowdhury sê:

... note especially the joint family system and religious phantasy (p. 247).

Verder beweer sy dat by probleme soos

... the Oedipus situation, aggression, the triangle, sex aggression, depression, ambition there is no basic difference between the situations in the original and the Indian, although they are revealed through different social media (p. 247).

Uit hierdie studie blyk duidelik dat die Murray- of Thompson-TAT's nie net so toegepas kan word nie, maar dat daar

veranderinge aan kaarte sowel as persone se voorkoms en kleredrag gemaak sal moet word. Daar kan op gelet word dat die laer sosio-ekonomiese groep nie heeltemal aan die verwagtinge voldoen het nie. Chowdhury beskryf dit soos volg:

The lack of richness of production and imagination among the Lower Caste Hindus and Muslims does not appear to be due to lack of identification. Even when mention was made of a search for friends and relations in the cards, no highly imaginative theme was given (p. 260).

Dieselfde situasie is ook deur Henry (1947) met 'n studie van 63 Oraibi-gevalle in Amerika gevind:

The records were short and sketchy and lacking in imaginative details (p. 260).

Daar kan egter niks in die literatuur gevind word wat 'n aanduiding gee dat die Indiërs in Suid-Afrika groot verskille in persoonlikheidseienskappe openbaar soos byvoorbeeld die Blanke en die Swartman in Suid-Afrika nie; in-teendeel, McKenzie sê in sy voorwoord tot Kamat (1958) se werk:

He (Kamat) has gone on the justifiable assumption that there is nothing in the mental constitution of Indian children that warrants the psychologist in trying to devise tests radically different from

those which have been found suitable in the West
(p. ix).

2.11.2 Suid-Afrikaanse ondersoeke

Die eerste TAT-persoonlikheidstoets wat aangepas is vir die Swartman, het in 1950 verskyn. Lee (1950) het 'n TAT vir Zoeloes in Natal ontwikkel. Hierdie aangepaste TAT-tipe toets toon egter heelwat wysiginge van die oorspronklike Murray-toets en het dan ook as vertrekpunt gedien vir latere toetse wat gevolg het. So ontwikkel Sherwood (1957) 'n TAT vir Swazi's. Hy sê:

As there is sufficient evidence that a series of about 12 pictures provides adequate data on an individual personality, and as economy of time and effort was important, the Swazi series was limited to this number (p. 168).

Dieselfde argumente wat Sherwood gebruik om sy TAT te ontwikkel, is ook geldig wat die ontwikkeling van die PPT-ISA vir Indiërs betref. Met 11 of 12 kaarte word 'n groot hoeveelheid informasie van 'n respondent in verband met sy persoonlikheidstrekke verkry en kan daar redelike betroubare afleidings gemaak word.

Voorheen is daar nooit enige kriteria voorgestel wat as 'n soort sleutel moes dien vir die ontwikkeling van 'n TAT nie. Volgens Sherwood is dit 'n gebrek by vorige ondersoeke in Europese lande en lewer hy dan ook kritiek daarteen. Vir

hom is die TAT-illustrasie 'n soort gestruktureerde vraag wat tot die onbewuste van die respondent gerig word. Beplanning van die gestruktureerde vrae is dus van wesenlike belang. Hy beweer:

... it is useful to regard a TAT picture as a question addressed to the subject - addressed both to his conscious and to his unconscious mind. Seen in this way a TAT series is rather like a questionnaire. It is evident that such a questionnaire, limited to about a dozen 'questions', must be carefully framed if the responses are to provide information on the entire personality structure of the subject (p. 167).

Sherwood se hele uitgangspunt in die ontwikkeling van sy TAT berus op 'n area-gebonde siening, wat onderskei word van die fantasiegebonde soort TAT. Laasgenoemde is slegs sekondêr ingestel op areas van persoonlikheid en primêr op die ontlokking of uitlokking van spontane fantasieë. Ten opsigte van die area-gebonde benadering verklaar Sherwood (1957):

... the designer is primarily concerned with achieving pictures each of which evokes fantasy relating to a specific area of personality or particular social relationship, and only secondarily with the volume and spontaneity of the fantasy elicited (p. 166).

Sherwood noem 13 kriteria waarop sy TAT gebaseer is. Hierdie kriteria word kortliks genoem, omdat dit wegbreek

van die tradisionele soort TAT en dit een van die grondslae vorm waarop die aangepaste PPT-ISA vir Indiërs gebaseer sal word.

1. Die illustrasies moet nie te vaag wees nie. Foto's is egter te gedetailleerd en dus nie wenslik nie.
2. Die situasies wat uitgebeeld word, moet oopbly vir 'n wye reeks van interpretasies.

Sherwood sê:

Each picture must be so designed that, while it tends to evoke associations bearing upon a particular topic or theme, its content and the situations it suggests will be incomplete to a degree such that the subject, in elaborating his response, will be obliged to exercise his imaginative and creative faculties and thus to reveal something of his inner self (p. 173).

3. Die persoonlikheidsarea wat uitgebeeld word, moet op 'n hele aantal wyses in die betrokke illustrasie benader kan word.
4. Illustrasies in die stel moet in volgorde van die relatief eenvoudige tot die meer komplekse gerangskik word vir aanbieding.
5. Uitbeeldings moet progressief van die bekende en kon-

vensionele na die minder bekende en minder konvensio=nele beweeg. Sherwood stel dit kortliks soos volg:

The trend in the order of presentation must be roughly from pictures in which the implied relationship is familiar toward those in which it is unfamiliar
(p. 177).

6. Die prente moet in volgorde van die aangename situasies na die neutrale en minder aangename situasies aangebied word.
7. Alle gesinsverhoudings moet in die reeks ingesluit word.
8. Ander belangrike areas, soos heteroseksuele verhouding, houding teenoor outoriteit, die selfbeeld, aggressie, die eksterne omgewing en selfs die bonatuurlike moet ingesluit word.
9. Die illustrasie (simbole) moet so wees dat dit in die 'taal' van die betrokke respondent se onbewuste verstaan kan word - met ander woorde, simbole wat gebruik word, moet aan die betrokke kultuur bekend wees.
10. Die illustrasies moet van so 'n aard wees dat dit die visuele belangstelling van die respondent kan trek en behou.

11. Die uitbeelding van menslike figure, hul fisieke trekke, kleredrag, haarstyl, ensovoorts moet aan die maatstawwe van die betrokke kultuur voldoen

... and, so far as can be contrived, their typical bearing and patterns of gesture (p. 183).

12. Die eksterne omgewing moet visueel bekend wees aan die betrokke kultuurgroep.

13. Die uitbeelding van verhoudingsituasies en sosiale verkeer moet eweneens op 'n bekende en aanvaarde wyse vir die besondere kultuur uitgebeeld word.

Op hierdie basis berus die aangepaste TAT van Sherwood wat uiteindelik uit 12 finale kaarte bestaan, nadat 'n tipe itemontleding op 'n hele verskeidenheid kaarte gedoen is. Sy bevinding is dan ook dat 'n TAT wat aangepas is vir een etniese groep, in mindere of meerdere mate suksesvol vir ander etniese groepe met die nodige aanpassing gebruik kan word. In Sherwood se opsomming doen hy die volgende aan die hand:

It was suggested that a promising line for future development in picture designing would be to use a systematic theoretical frame of reference to define the areas of personality to be investigated and to design pictures to tap these as precisely as possible (p. 188).

Daar sal gepoog word om 'n sistematiese verwysingsraamwerk vir die PPT-ISA daar te stel by die ontwikkeling van die toets. Poonan (1971) was die eerste persoon wat in Suid-Afrika 'n TAT aangepas het vir die Indiër-Suid-Afrikaner. Hy het sy TAT, wat hy die Poonan-TAT (P-TAT) genoem het, op 48 kollegestudente in Durban (24 mans en 24 dames) toegepas. Hierdie studente wat hoofsaaklik Tamilsprekend was, kon egter almal Engels lees, skryf en praat, omdat hulle by die kollege deur medium van Engels onderrig word.

Hierdie 48 respondente het hy in twee groepe van 24 elk (12 mans en 12 dames) verdeel en alternatiewelik die P-TAT en M-TAT vir kontroledoeleindes op albei groepe toegepas. Die kriteria vir die seleksie van sy prente wat hy aangepas het, beskryf hy soos volg:

The Indian South African, by and large, has adopted Western dress, his standard of living compares favourably with his 'White' counterpart, depending on his socio-economic level; his physiognomic appearance i.e., hair, shape of lips and nose, are not far different from that of his 'White' counterpart ...
(p. 32).

Verder verklaar hy ook:

While the 'Indian' male has adopted Western dress, the 'Indian' female too has accepted Western dress, but with this difference that after late adolescence,

the 'Indian' female wears the traditional Indian sari, those who still retain Western dress wear the sari after marriage or when they attend traditional social functions (p. 32).

Dit is op grond van bogenoemde dat in sommige illustrasies van die nuwe PPT-ISA Indiërvroue sari's sal aanhê. Ook is gepoog om die manlike Indiërfigure so te teken dat hul ge=laatstrekke so duidelik as moontlik weerspieël word.

In Poonan se ondersoek maak hy die volgende interessante opmerking:

In a black- and white picture, as is the case with the TAT, it is extremely difficult to distinguish the 'Indian' from his 'White' counterpart because of the physical similarity ... (p. 91).

Hy beveel dan ook in sy slothoofstuk die volgende aan:

A set of coloured TAT pictures should be of immense value in a culture-personality project. An investigation using coloured TAT pictures on samples taken from various age-groups should give valuable insight into identification. In everyday life colour is associated with emotional life; it gives dimension; and therefore it may evoke wider responses (p. 96).

Brislin (1968) het weer in sy ondersoek die volgende aangetref:

The greater the physical proximity between a person and groups of equal status to which he does not belong, the more that person will have friendly interaction with members of the outgroup. And in an environment in which many languages are spoken, people who learn the language of other groups choose outgroup members as friends (p. 149).

Verskeie tegnieke kan gebruik word om response van respondente in te samel by 'n persoonlikheidstoets. Poonan (1971) maak in sy ondersoek gebruik van die metode waar die respondent sy storie self moet neerskryf. As redes hiervoor voer hy aan dat dit minder tydrowend is, eerstens omdat elke toetsling self sy storie neerskryf instelle daarvan dat die toetsafnemer elkeen se storie afsonderlik woorde deliks moet neerskrywe en tweedens, omdat die toets op die hele groep toegepas word.

Jensen (1959) beweer dat

the thematically richest TAT stories are written by subjects in a group situation (p. 123).

Kalter (1970) weer sê dat

A group test increases the subjects sense of autonomy and therefore the protocols contain more useful diagnostic material (p. 327).

Poonan (1971) kom tot die volgende slotsom:

Finally it must be submitted that the traditional Indian way of life is markedly different from the Western way of life, but the way of life of the Indian South African is not that different from that of his 'White' counterpart. Therefore, the Indians in South Africa must be seen in a new perspective in the South African context (p. 99).

2.12 DIE ONTWIKKELING VAN 'N PRENTEPERSONLIKHEIDSTOETS VIR INDIËR-SUID-AFRIKANERS

2.12.1 Algemeen

Daar is vyf moontlike benaderings waarvoor in so 'n ondersoek te staan gekom word:

- (a) Die oorspronklike Murray-TAT kan op Indiërs gebruik word;
- (b) 'n aangepaste Murray-TAT, soos byvoorbeeld dié van Poonan, kan gebruik word;
- (c) die oorspronklike TAT-Z van Erasmus kan gebruik word;
- (d) 'n aangepaste TAT-Z kan gebruik word;
- (e) 'n nuwe TAT-tipe toets vanuit die situasie vir die situasie kan ontwerp word.

2.12.2 Die moontlike gebruik van die oorspronklike of 'n aangepaste Murray-tipe TAT

Die benaderings in (a) en (b) gestel, kom hier ter sprake.

Dit blyk egter op logiese gronde nie 'n aanvaarbare benadering om òf die oorspronklike òf 'n aangepaste vorm van die toets van Murray te gebruik nie. Die besware hier teen is in die volgende geleë:

- (a) Uit ondersoeke, byvoorbeeld dië van Sherwood (1957) en Lee (1950) blyk dat identifikasie ten beste tussen respondent en illustrasie plaasvind as die figure en situasies kultureel en subkultureel bekend en soortgelyk aan die fisiese kenmerke en lewensomstandighede van die respondent is.

Poonan (1971) se P-TAT voldoen in 'n sekere mate aan hierdie vereistes, maar aan die lewensomstandighede in die illustrasies is daar geen veranderinge aangebring nie, met die gevolg dat dit vreemd vir die Indiër-Suid-Afrikaner is.

- (b) Verder kan tereg aangevoer word dat die Murray-TAT en die TAT-Z basies verskillende dimensies insluit. Die versoek van die Departement van Gevangenisse is juis om 'n toets wat die dimensies van die TAT-Z insluit, te ontwikkel (kyk 2.12.4 hierna).

2.12.3 Die moontlike gebruik van die oorspronklike TAT-Z of 'n aanpassing daarvan

Benaderings (c) en (d) hierbo gestel, is hier ter sprake. Die volgende argumente moet egter oorweeg word:

- (a) Die TAT-Z is volgens figure en situasies areagebonde aan die Swartman. Dieselfde beswaar as by 2.12.2 (a) geld dus ook hier.
- (b) Die areagebonde aard van die TAT-Z-illustrasies laat die vraag ontstaan of ooreenkomstige wyses waarop uitdrukking gegee word aan bepaalde konstrukinhoudes by die Swartman en die Indiër wel bestaan.
- (c) Die Tradisionele- en Westerse-kultuurbeginsels van die TAT-Z het nie betrekking op die Indiër-Suid-Afrikaner nie.

Ten slotte bevind Erasmus (1976) onder andere dat

'n toets vanuit die situasie vir die situasie (p. 1)

ontwikkel moet word.

2.12.4 'n Kritiese vergelyking van die Murray-TAT en die TAT-Z met betrekking tot die aard en beginsels van die onderskeie toetse

Soos reeds aangedui, is die Murray-TAT-illustrasies primêr fantasie- en sekondêr areagerig; daarteenoor is die TAT-Z-illustrasies primêr area- en sekondêr fantasiegerig.

Die gevolgtrekking wat gemaak kan word, is dus dat juis dit meebring dat die respondente in die geval van die TAT-Z

meer "geforceer" word om sy response meer gestruktureerd te doen. Hy word beperk tot die gee van response binne 'n relatief meer geslote en voorafbepaalde konstruk. 'n Uiteers belangrike dimensie, naamlik 'n response wat gestruktureerd is, kom hier ter sprake wat meebring dat die TAT-Z -

- (a) ontwikkel is tot 'n meetinstrument deur middel waarvan daar aan die respondent sekere vasgestelde vrae gestel word;
- (b) individueel of in groepsverband afgeneem kan word;
- (c) se response of klinies-diaagnosties vir kliniese gebruik, of aan die hand van 'n sleutel ontleed kan word vir byvoorbeeld die doeleindes van keuring en plasing in die bedryf. Laasgenoemde kenmerk bring verder mee dat die TAT-Z-gegevens aan die hand van die genoemde sleutelontleding maklik gekwantifiseer kan word vir statistiese verwerkings van die resultate.

Opvallend is dan ook die feit dat die TAT-Z in teenstelling met ander TAT-tipe toetse, sy grootste toepassing in veral die bedryf hier te lande gevind het.

Uit bogenoemde blyk dus dat die TAT-Z in sekere belangrike opsigte 'n anderssoortige prentepersoonlikheidstoets as die Murray-TAT is. Die volgende kan uitgewys word:

- (a) Die TAT-Z bestaan hoofsaaklik uit areagebonde konstruksie terwyl die Murray-TAT oorwegend fantasiegebonde illustrasies, los van enige werklike onderliggende konstruksie, uitbeeld.
- (b) Dit bestaan in teenstelling met die Murray-TAT uit kleurillustrasies, welke feit tot nou toe nog 'n onomlynde invloed op die respondent se reaksies het of mag hê.
- (c) Die aspek van keusekaarte bring 'n dimensie totaal onbekend aan tematiese tipe projeksietegnieke ter sprake.
- (d) Die respondent word met vasgestelde vrae by elk van die kaarte gekonfronteer. Dit bring mee dat sy response tot sekere beperkte alternatiewe begrens word. Juis hierop word twee belangrike kenmerke van die TAT-Z gebaseer, te wete:
 - (i) Die respondent se moontlike woorde kan in sekere kategorieë geklassifiseer word in terme van 'n positiewe, ambivalente of negatiewe reaksie. Elke tipe reaksie kan nou verder met 'n punte-toekenning belaaï word binne 'n sleutel wat vir nasiendoeleindes opgestel word. Sodoende is die toetsresultate dan direk kwantifiseerbaar. Dit het veral in die praktyk die gebruikswaarde van die TAT-Z vir keuring en plasing in die bedryf radikaal verhoog.

- (ii) Gestandaardiseerde vrae wat op 'n antwoordblad beantwoord moet word het groeptoepassing van die toets in die bedryf moontlik gemaak waar die keuring van letterlik honderde kandidate nie individuele en dus tydrowende toepassing ekonomies regverdig nie. Aangesien response aan die hand van 'n sleutel vir dié doel gekategoriseer word, het dit die nasienproses uiters vereenvoudig en versnel, veral vir bedryfsdoeleindes.

Die TAT-Z het dus veral die dimensie van gerigtheid tot die tematiese appersepsiebeginsel gevoeg. Juis daarin lê die waarde van 'n PPT-ISA-tipe toets ook vir Indiër-Suid-Afrikaners. So gesien, sou die ontwikkeling van 'n TAT-Z-tipe toets selfs vir Westerlinge, waar die Murray-TAT oorspronklik ontstaan het, nie buite orde wees nie. So 'n toets vir Blankes sou in 'n groot mate 'n leemte vul, en dit kan die Murray-TAT, waarskynlik weens sy anderssoortige aard in sy huidige vorm, nie met dieselfde doeltreffendheid as die TAT-Z doen nie.

Die kerngedagte bly egter steeds dat 'n toets vir ander groepe eerder vanuit die situasie vir die situasie ontwikkel moet word.

2.13 BASIESE VEREISTES VAN 'N PRENTEPERSOONLIKHEIDSTOETS VIR INDIËR-SUID-AFRIKANERS

2.13.1 Algemeen

In Erasmus (1975) se vooronderzoek wat tot die ontwikkeling van die TAT-Z gelei het, het hy verskeie navorsers se aanpassing van die Murray-TAT nagegaan en spreek hy, volgens Minnaar (1975), die volgende kritiek uit:

... dit is die neiging by die meeste van die genoemde ondersoekers om bloot Murray se oorspronklike kaarte te neem en die figure daarop in hulle aanpassings vir die Swartman te 'verswart' (p. 32).

Erasmus (1975) stel dus nuwe riglyne voor waarvolgens 'n TAT vir die Swartman ontwikkel moet word. Volgens hom is Murray se TAT teen 'n relatief eenvormige kultuuragtergrond ontwikkel, terwyl by die Swartman, waar akkulturasie plaasvind, daar onderskei moet word tussen elemente van absolute tradisionalisme aan die een kant, en absolute verwestersing aan die ander kant. Tussenin word daar ook nog baie skakerings tussen hierdie twee pole aangetref. Om hierdie probleem te oorbrug, stel Erasmus (1975) die volgende voor:

The test should throughout be compiled in such a way that the respondent himself may, by way of selection, choose that stimulatory material which, in the light of his particular acculturative posi=

tion, will afford him the most optimal opportunity for identification with the themes (p. 51).

Aangesien die Indiërs alreeds meer as 100 jaar gelede na Suid-Afrika geïmmigreer het en hulle dus nie oorspronklik hier aangetref is nie, verval bovermelde argument wat hierdie studie betref, en sal daar nie tradisionele kaarte nodig wees nie. Akkulturasie sal egter by 'n paar kaarte waargeneem kan word. Dit is dus nie belangrik om verder daarop in te gaan nie.

Ander vereistes wat Erasmus (1976) aan sy veranderde TAT stel is:

... that themes for a TAT should firstly be selected in such a way that they are primarily area-oriented and secondarily fantasy-oriented (p. 50).

'n Tweede vereiste is dat temas geselekteer word soos deur Sherwood voorgestel, en reeds bespreek is, terwyl 'n derde vereiste is dat:

... the illustrations should be compiled de novo from the culture concerned in a culturally relevant manner (p. 50).

Vierdens gebruik Erasmus kleurillustrasies omdat hy van mening is dat die Swartman probleme mag hê met waarneming waar swart-en-wit-illustrasies gebruik word. (Kyk Poonan en Brislin se standpunte hieroor, soos vroeër aangehaal.)

Johnson en Dana (1965) en Yudin en Reznikoff (1966) het ondersoeke met kleurillustrasies gedoen en positiewe resultate daarmee verkry. Johnson en Dana (1965) sê:

Color did not have a measurable effect. However, a conceptual and aesthetic effect may occur (p. 178).

Yudin en Reznikoff se gevolgtrekking is:

... that color did have at least a subtle effect on fantasy production (p. 479).

Dit is dus moontlik dat waarde geheg kan word aan Erasmus se kleurkaarte.

Verdere kenmerke van sy kaarte is dat hy van die veronderstelling uitgegaan het dat die illustrasies self nie vaag moet wees nie. Die situasie self moet eerder oop wees vir verskeie vertolkings. Die kaarte moet bepaalde konstrunkte uitbeeld, byvoorbeeld moeder-seun-verhouding, vader-seun-verhouding, heteroseksuele opset, en so meer.

2.13.2 Die TAT-Z as tegniek

a. Inleiding

Om by die ware persoonlikheid van die Swartman uit te kom, moes daar ander metodes as die konvensionele vraelyste bedink word. So is daar besluit om deur middel van projektiewe tegnieke te probeer om die ware persoonlikheid agter

die Westerse masker te bestudeer.

Nadat die resultate van verskeie ander projektiewe tegnieke bestudeer is, is daar tot die gevolgtrekking geraak dat die TAT-beginsel die meeste belofte inhou vir die bestudering van die Swartman se persoonlikheid.

So ontwikkel Erasmus in medewerking met Minnaar 'n Kleuren Keusekaart-TAT vir gebruik by manlike Zoeloes.

b. Beskrywing van die TAT-Z

(i) Persoonlikheidsareas

Die volgende is die persoonlikheidsareas wat in die TAT-Z betrek word:

Kaart 1

Dit is nie 'n keusekaart nie. Dit is die akkulturasiekaart en meet die graad en rigting van akkulturasie.

Kaart 2T en W

Van kaart 2 tot by kaart 9 kan die respondente 'n keuse tussen die tradisionele en Westerse tekening doen. By hierdie kaart word die gesinsverband uitgebeeld.

Kaart 3T en W

Die vader-seunverhouding

Kaart 4T en W

Die moeder-seunverhouding

Kaart 5T en W

Die toetsling se houding teenoor Swart outoriteit

Kaart 6T en W

Die toetsling se houding teenoor Blanke-outoriteit

Kaart 7T en W

Die selfkonsep

Kaart 8T en W

Heteroseksuele verhoudings

Kaart 9T en W

Sosiale verhoudings

Kaart 10

Die kaart stel krygers voor en is bedoel om vas te stel of die respondent aggressie erken of ontken. Ook is dit van so 'n aard dat vasgestel kan word of

die aggressie teen Swartes onderling of teen die Blanke gerig is. Derdens kan dit ook as 'n ontkenning van aggressie geïnterpreteer word as die respondent dit as 'n bruilof of Zoeloedanse sien.

(ii) Samestelling van die toets

Die toets bestaan uit 18 illustrasies en aangesien daar by kaarte 2 tot 9 elk twee illustrasies is - tradisioneel en Westers - vertel die respondent alleenlik op 10 kaarte verhale.

c. Die TAT-2 as uitgangspunt

Soos reeds vermeld, het Poonan (1971) baanbrekerswerk verrig met sy P-TAT vir Indiërs in Suid-Afrika. So ook het ander ondersoekers soos Lee (1950), Sherwood (1957), De Ridder (1961) en Baran (1971) onder andere, baanbrekerswerk verrig wat die soort TAT's betref wat vir Swartes hier te lande aangepas is. Op grond van al hierdie ondersoeke wat ten opsigte van Swartes gedoen is, het dit Erasmus (1976) in staat gestel om sy Kleur-en keusekaart-TAT te ontwikkel.

Erasmus se TAT is dan ook sover bekend die nuutste ontwikkelde TAT tot op datum en daar kan met 'n mate van sekerheid aanvaar word dat dit 'n redelike goeie toets is, wat homself reeds in die praktyk bewys het, en dat dit as vertrekpunt geneem kan word by die opstelling en ontwikkeling van 'n prentepersoonlikheidstoets vir Indiërs.

2.13.3 Riglyne vir die ontwikkeling van 'n prentepersoonlikheids= toets vir Indiër-Suid-Afrikaners

a. Inleiding

Dit is die mening van die ondersoeker dat Erasmus in sy ontwikkeling van die TAT-Z, soos aangetoon, in so 'n mate totaal nuwe dimensies na vore gebring het (veral met betrekking tot kwantifisering van resultate, sleutelnasien=metode, gestruktureerdheid van vrae binne gegewe areage=bonde konstrunkte, en so meer) dat daar inderdaad van 'n nuwe toets gepraat kan word wat ontstaan het. Dieselfde kan ook gesê word van die ontwikkeling van die onderhewige toets vir die Indiërbevolking. Dit is dan ook om hierdie rede dat daar in beginsel in hierdie ondersoek na 'n Prentepersoonlikheidstoets verwys sal word. Die huidige toets wat vir Indiër-Suid-Afrikaners ontwikkel sal word, sal dus voorlopig beskryf word as 'n Prentepersoonlikheidstoets vir Indiër-Suid-Afrikaners (PPT-ISA).

b. Voorgestelde prosedure vir die ontwikkeling van die PPT-ISA

Na aanleiding van die agtergrondliteratuur soos vroeër uiteengesit, word verkies om 'n té rigiede werkwyse te vermy. Daar sal dus nie vooraf finaal besluit word hoe gekose konstrunkte uiteindelik daar moet uitsien nie. Eerder sal daar binne bepaalde konstrunkte (soos byvoorbeeld vader-seun, moeder-seun, heteroseksuele verhoudings en so meer, wat tog universeel aan alle mense is) sekere illustrasies wat in agtergrond en drag aangepas is by die Suid-Afrikaan=

se uniek-Westerse Indiërleefwyse opgestel word. Sodanige konstruksie sal dan aan 'n verkenningstudie onderwerp word en aan die hand van die resultate wat verkry word en nuwe kennis wat só ingewin word, waar nodig aangepas word, totdat bevredigende resultate gevind word. Daarna sal die konseptoets aan 'n omvattender ondersoek onderwerp word.

c. Spesifieke kenmerke van die Prentepersoonlikheidstoets vir Indiër-Suid-Afrikaners

Die volgende uitstaande kenmerke van die PPT-ISA verdien vermelding:

- (i) Die toets bestaan uit twee afsonderlike stelle van 12 kaarte elk, waarvan een stel vir mans en die ander vir vroue is.
- (ii) Die toets is geskik vir adolessente en volwasse persone.
- (iii) Die toets kan individueel of groepsgewys toegepas word.
- (iv) Net sekere areas van die persoonlikheid word gedek.
- (v) Die areas is heelwat minder fantasiegebonde as byvoorbeeld in Murray se TAT.

(vi) Die situasies, gebeure en figure is toepaslik in die Indiërkultuur.

(vii) Die uitbeelding van menslike figure, hul fisieke trekke, kleredrag, haarstyl, en so meer is tipies van die Indiërkultuur. Sherwood (1957) beklemtoon die belangrikheid van detail selfs

... so far as can be contrived, their typical bearing and patterns of gesture (p. 183).

(viii) Die illustrasies is nie dubbelsinnig of vaag nie, maar die situasie is so uitgebeeld dat verskillende individue verskillende vertolkings daaraan kan heg.

(ix) Die illustrasies word in kleur aangebied. Die belangrikheid van kleur is deur Poonan (1971) in 'n ander verband soos volg beklemtoon:

A set of coloured TAT pictures should be of immense value in a culture-personality project. An investigation using coloured TAT pictures on samples taken from various age-groups should give valuable insight into identification. In everyday life, colour is associated with emotional life; it gives dimension, and therefore it may evoke wider responses (p. 96).

(x) Gestruktureerde vrae word by elke kaart gestel, en al die vrae moet deur die respondent beantwoord word.

- (xi) By elke kaart is die eerste opdrag aan die respondent om 'n storie te skrywe oor die illustrasie soos hy dit sien.
- (xii) Die response op elke kaart word met behulp van 'n nasiensleutel beoordeel en word dan in òf 'n positiewe òf 'n ambivalente òf 'n negatiewe kategorie ingedeel. Verskeie nasiensleutels kan vir verskillende doeleindes gebruik word.
- (xiii) Die resultate van die toets is kwantifiseerbaar, en 'n goeie aanduiding van sekere persoonlikheidstrekke van 'n respondent kan verkry word.
- (xiv) Die kwantifiseerbaarheid van die response bring mee dat die resultate meer objektief vergelykbaar is tussen respondente en dit vergemaklik keuring en plasing van werknemers in die nywerheid.
- (xv) Die toets behoort geskik te wees vir psigodiagnostiese doeleindes, maar die ontleder kan nie van die sleutel gebruik maak by die vertolking van 'n respondent se response nie. Die toets moet individueel toegepas word om die fynere nuanses van die respondent te kan waarneem.

d. Voorgestelde konstrukte vir die voorlopige PPT-ISA

Twee stelle kaarte, een vir manlike en een vir vroulike

Indiër-Suid-Afrikaners, sal ontwikkel word. Elk van hierdie stelle kaarte sal in kaartpare (een kaart van 'n paar vir mans en die ander vir vroue) verdeel word. Elke paar kaarte sal 'n bepaalde konstruksie verteenwoordig. Die manlike kaarte sal met die letter M en die vroulike kaarte met die letter F aangedui word. In sommige areas sal dieselfde kaart sowel in die "manlike" stel as in die "vroulike" stel opgeneem word en sal dan met die letters MF aangedui word.

Die toets sal minstens met die aanvang uit 12 kaartpare en dus 12 konstruksies bestaan, te wete:

Kaart 1: Graad van motivering

(i) Beskrywing van die kaarte

Daar word twee afsonderlike kaarte gebruik, naamlik een vir die Indiërman en die ander vir die Indiërvrou. Die twee kaarte wat (1M) en (1F) gemerk word, stel onderskeidelik die profiel van 'n man en vrou van wie net die agterkop sigbaar is, in die middel van die kaarte op die voorgrond voor. Verder lyk die res van die twee kaarte eenders. Links op die agtergrond is 'n moderne stad met sy wolkekrabbers te sien met net daarnaas, aan die regterkant, 'n Indiërbuurt met sy winkelkomplekse. Heel regs word 'n lae sosio-ekonomiese woonbuurt aangetref, met in die agtergrond groen bome.

(ii) Doel met kaarte

Die doel is om die aard van die respondent se graad van motivering as òf positief òf negatief, vas te stel. Met ander woorde, daar word ook gepoog om sy identifikasie met die omgewing vas te stel, asook die mate van kultuurkontak wat die respondent graag wil maak. Ook word gepoog om vas te stel hoe gemotiveerd hy is ten opsigte van sy werk.

(iii) Hipoteses

Die hipotese is dat die respondent hom met die persoon op die voorgrond moet identifiseer en in sy verhaal moet die keuse waarheen die persoon wil gaan, duidelik uitkom. Indien hy besluit om na die moderne stad links te gaan, is die hipotese dat hy hom met oorwegend Westers georiënteerde materiaal assosieer en sodoende reeds oorwegend verwesters is; met ander woorde, hy wil hom graag met 'n hoë sosio-ekonomiese statusgroep identifiseer, al sou hy nie deel van so 'n groep wees nie. Indien hy na regs sou gaan, is die hipotese dat hy hom identifiseer met 'n lae sosio-ekonomiese statusgroep en waarskynlik self min dryfkrag en inisiatief openbaar. Die hipotese is verder dat indien die respondent ambivalensie in sy verhaal op kaart 1 toon, hierdie ambivalensie ook verder by ander kaarte bespeur sal kan word.

Die verdere hipotese word gestel dat indien die respondent liever wil gaan kuier of by sy huis wil gaan rus, is hy nie werksgerig nie en is daar 'n begeerte tot ontvlugting. Dit kan ook wees dat hy doelbewus die eise van die lewe wil probeer ontduik.

Kaart 2: Die gesinsverhouding

(i) Beskrywing van die kaart

Daar word van een kaart vir albei geslagte gebruik gemaak. Die situasie beeld 'n huisgesin uit, bestaande uit die man, vrou, twee dogtertjies en 'n seuntjie. Die vader en moeder sit op 'n rusbank. Die man en vrou hou 'n boek op hul skoot vas. Een van die dogtertjies en die seuntjie sit op die grond links voor aan die vader se kant en kyk na die vader. Die ander dogtertjie staan langs die rusbank, aan die moeder se kant, en leun met haar arms op die rusbank.

(ii) Doel met kaart

Die tema hier is die gesinsverhouding en 'n toneel word uitgebeeld waar die ouers en drie kinders saam as 'n eenheid voorkom. Die doel is om dié aspek van persoonlikheid te bepaal wat betrekking het op die verhouding tussen ouers en kinders.

(iii) Hipoteses

Die veronderstelling is dat die response van
respondente

- (1) die verhouding tussen die kinders en ouers en
- (2) tussen kinders onderling, in die gesinsverband
sal aandui,
- (3) die verhouding tussen die ouers en
- (4) die vermoë om met die man, by manlike respon=
dente of die vrou by vroulike respondente, te
identifiseer en gepaardgaande verpligtinge te
aanvaar en goed na te kom.

Kaart 3: Die vader-seun en moeder-dogterverhouding

(i) Beskrywing van die kaarte

Afsonderlike kaarte word gebruik vir die twee geslagte, naamlik (3M) en (3F). Op 3M word 'n vader met sy seun en op 3F 'n moeder met haar dogter, wat in 'n kombuis by 'n tafel sit, uitgebeeld. Dit kom voor of hulle in gesprek met mekaar verkeer. Die vader en moeder sit met hulle arms gevou en leun op die tafel.

(ii) Doel met kaarte

Die doel is om die verhouding wat daar tussen vader

en seun of moeder en dogter bestaan, te bepaal. Moontlike leierspotensiaal kan byvoorbeeld uit 'n identifikasie met die verpligtinge van die outoriteitsfigure afgelei word.

(iii) Hipotese

Die hipotese is dat die respondent sy eksistensie belewings van die vader-seunverhouding (indien die respondent 'n man is) of moeder-dogterverhouding (indien die respondent 'n vrou is) op dié kaart sal projekteer.

Kaart 4: Die moeder-seun en vader-dogterverhouding

Die situasie is dieselfde soos by kaart 3, maar met die teenoorgestelde gesinsverband.

(i) Beskrywing van die kaarte

In kaart (4M) wat die moeder en haar seun en in kaart (4F) wat die vader en sy dogter uitbeeld, sit die twee persone in gesprek met mekaar langs 'n tafel.

(ii) Doel met kaarte

Die doel met die kaarte is om die moeder-seunverhouding of die vader-dogterverhouding teen die agtergrond van die Indiërmilieu uit te beeld.

(iii) Hipotese

Die hipotese word gestel dat die respondent sy eksistensiële beleving van die moeder-seunverhouding (indien die respondent 'n man is) of vader-dogterverhouding (indien die respondent 'n vrou is) op die kaart sal projekteer en dit mag 'n aanduiding gee van sy houding jeens affeksie in heteroseksuele situasies.

Kaart 5: Houding teenoor Indiërgesag

(i) Beskrywing van die kaarte

Twee afsonderlike kaarte, een vir mans (5M) en een vir vroue (5F) word gebruik. 'n Kantoorsituasie word uitgebeeld. 'n Westers geklede Indiërman sit by albei kaarte agter 'n lessenaar met 'n sigaret in sy mond en hou in sy regterhand een of ander vorm vas. Hy kyk na die Indiërman/Indiërvrou wat by die deur staan en wat met die regterhand die handvatsel van die deur hou. Die linkerhand van die werknemer hang langs die sy met die hand effens toe. 'n Wenkbrou is effens gelig.

(ii) Doel met kaarte

Die doel is om die Indiërman of -dame se houding jeens Indiërgesag vas te stel.

(iii) Hipotese

Die hipotese word gestel dat die respondent ('n Indiërman of -dame) sy verhouding tot Indiërgesag op dié kaart sal projekteer. 'n Ander hipotese is dat leierseienskappe of 'n gevoel van afhanklikheid deur die respondent geprojekteer kan word.

Kaart 6: Selfkonsep

(i) Beskrywing van die kaarte

Twee kaarte, een vir die Indiërman (6M) en die ander vir die Indiërvrou (6F), word gebruik. Die man/vrou staan voor 'n ovaalvormige spieël en beskou sy/haar beeld.

(ii) Doel met kaarte

Die doel hier is om die siening van die self te bepaal.

(iii) Hipotese

Die kaart behoort response te ontlok wat verband hou met die siening van die self. Dit behoort ook in 'n mate 'n aanduiding te gee van dryfkrag. Die hipotese word gestel dat selfaanvaarding en prestasiemotivering na vore gebring mag word.

Kaart 7: Seksverhouding

(i) Beskrywing van die kaart

Daar word van net een kaart vir die situasie wat uitgebeeld word vir albei geslagte gebruik gemaak. Die illustrasie toon 'n Indiërman en -dame wat op 'n deurmekaar bed sit. Haar romp is redelik hoog bokant haar knieë opgeskuif en haar bloesie hang heeltemal los aan haar. Die man sit met sy bolyf kaal en die band van sy broek reeds los. Hy het sy regterhand om haar skouer geplaas en vat met sy ander hand hoog bokant haar knie. Beide se skoene lê rond en bont onder op die vloer.

(ii) Doel met kaart

Die doel is om die hantering van heteroseksuele situasies te toets.

(iii) Hipotese

Die respondent se hantering van 'n heteroseksuele situasie sal uit sy response op dié kaart spreek.

Kaart 8: Houding teenoor Blanke gesag

(i) Beskrywing van die kaarte

Twee kaarte, een vir mans (8M) en een vir dames

(8F), word gebruik. Die kaarte beeld in albei gevalle 'n Blanke man agter 'n lessenaar uit, wat op 'n stoel sit en met sy linkerhand in die rigting van die venster wys. Donker wolke kan deur die venster waargeneem word. Voor die lessenaar staan 'n werknemer Indiërman/-dame met die linkerhand langs die sy en die hand effens in die vorm van 'n vuus. 'n Sambreel staan regop teen die muur langs die venster.

(ii) Doel met kaarte

Die doel hier is om die houding jeens Blanke gesag vas te stel.

(iii) Hipotese

Die hipotese word gestel dat die respondent sy verhouding tot Blanke gesag hier sal projekteer. Bewuste en/of onbewuste opstand sal waarskynlik hier tot uiting kom.

Kaart 9: Groepidentifikasie

(i) Beskrywing van die kaarte

Daar word van twee afsonderlike kaarte, een vir Indiërmans (9M) en die ander vir Indiërvroue (9F), gebruik gemaak. Beide kaarte beeld 'n sosiale funksie

sie, naamlik 'n teepartytjie uit. Drie pare is besig om tee te drink terwyl aan die linkerkant 'n persoon, naamlik 'n Indiërman by die manskaart en 'n Indiërvrou by die vrouekaart alleen staan en toekyk. Dit kom voor asof die alleenstaande persoon van die groep uitgesluit word.

(ii) Doel met kaarte

Die doel is om identifikasie in groepsituasies te bepaal.

(iii) Hipotese

Die hipotese word gestel dat moontlike leierseienenskappe en die situasie om groepaktiwiteite te hanteer, op dié kaart geprojekteer sal word. Ook sal die respondent se gevoel teenoor en hantering van groepsituasies hier tot uiting kom.

Kaart 10: Aggressie

(i) Beskrywing van die kaart

Net een kaart word vir beide geslagte gebruik. Die situasie is een waarin 'n groep persone rondom 'n sokkerveld uitgebeeld word. Sommige toeskouers steek hul hande in die lug en sommige het bottels in die hand. Links op die voorgrond verskyn 'n persoon in

uniform en wys in 'n sekere rigting. Dit lyk of orde tussen twee groepe herstel moet word. Onder op die sokkerveld waar 'n wedstryd aan die gang is, word daar 'n doel deur een van die spanne aangeteken.

(ii) Doel met kaart

Die doel met die kaart is om vas te stel watter mate van onderliggende aggressie daar teenoor outoriteit bestaan asook watter mate van aggressie daar tussen Indiërs onderling bestaan. Daar kan 'n aanduiding verkry word van hoedat 'n persoon aggressie hanteer.

Die toneel kan of aggressie uitlok wat op die outoriteitsfiguur gemik is of op enige ander persoon geprojekteer word en/of tussen die Indiërgroepe onderling; of dit kan as 'n vreugdekreet vir die doel wat daar behaal is, gesien word.

(iii) Hipotese

Die mate van aggressie sal bepaal of die situasie as vreugde (blydskap) gesien word en aggressie gevolglik beheer en ontken word, die aggressie waargeneem word en dit of op die outoriteitsfiguur of op sekere groepe onderling gerig word.

Kaart 11: Besoldigingsbepaling

(i) Beskrywing van die kaarte

Hier word daar weer van twee kaarte, een vir mans (11M) en een vir vroue (11F) gebruik gemaak. Die situasie wat uitgebeeld word, is dat in 'n kantoor 'n Indiërman aan die linkerkant en 'n Blanke man aan die regterkant agter hulle lessenaars sit en gelyktydig hulle salarisse van die Blanke bestuurder ontvang wat besig is om die geld aan beide persone te oorhandig. By kaart 11F is die situasie dieselfde, net hier sit 'n Indiërdame links en 'n Blanke dame aan die regterkant, agter hulle lessenaars.

(ii) Doel met kaarte

Die doel met die kaart is om vas te stel watter mate van onderliggende aggressie daar teen die Blanke gesag bestaan, en die mate van integrasie.

(iii) Hipotese

Die hipotese word gestel dat die respondent se ingesteldheid sal toon of hy/sy diskriminasie in die kaarte sien en dit kan verwerk, en of hy regverdiging kan insien vir gelyke behandeling.

Kaart 12: Aggressie-depressie

(i) Beskrywing van die kaart

Hier word net een kaart vir beide geslagte aangewend. Die situasie is 'n persoon in 'n half sittende en half lêende posisie met sy gesig op 'n bank en sy rug na die respondent gekeer. Voor by die persoon lê iets wat lyk soos 'n vuurwapen. Die persoon kan as of 'n man of 'n vrou geïdentifiseer word.

(ii) Doel met kaart

Die doel met die kaart is om vas te stel watter mate van aggressie of depressie daar by die Indiër bestaan.

(iii) Hipotese

Die hipotese word gestel dat die respondent se ingesteldheid teenoor depressie sal toon of hy die situasie tot iets positiefs of negatiefs kan verwerk, en of aggressie tot uiting kom.

e. Die aanwending van kleur

Waar daar kaarte geteken moet word om verskillende rasse-groepe voor te stel by verskeie van die konstrukte wat gebruik word by die PPT-ISA, sal die onderskeid, byvoorbeeld van die Blanke persoon en die Indiër persoon, duideliker

na vore kom as daar van kleurillustrasies gebruik gemaak word. Poonan (1971) maak melding van die feit dat daar weinig verskil in profiel tussen die Blanke man en sy Indiëreweknie bestaan, terwyl velkleur nie op swart en wit kaarte onderskei kan word nie. Poonan beveel dan ook aan dat

A set of coloured pictures should be of immense value in a culture-personality project (p. 96).

Op grond hiervan is daar besluit om die PPT-ISA in kleur aan te bied.

f. Beoogde verkenningstudie

Die doel met die verkenningstudie sal wees om na te gaan of die konstrukte wat uitgebeeld word op die kaarte, deur die respondente waargeneem word.

'n Kunstenaar sal genader word om die verskillende konstrukte, soos reeds beskrywe, op kaarte te teken. Nadat die situasies wat uitgebeeld word vir die ondersoeker blyk bevredigend te wees, sal 'n plaaslike Indiërhoërskool genader word om 'n standerd tien-klas vir die voorlopige verkenningstudie van die PPT-ISA af te staan. Daar sal gepoog word om naastenby 15 seuns en 15 meisies te betrek.

g. Beoogde finale konstrukgeldigheidstudie

Nadat die verkenningstudiegegevens van die PPT-ISA bekend

is, sal dit eerstens aan 'n interne komitee van die Suid-Afrikaanse Instituut vir Psigologiese en Psigometriese Navorsing voorgelê word vir bespreking en goedkeuring. Daarna sal die resultate aan 'n ad hoc-komitee voorgelê word vir bespreking. Hierdie ad hoc-komitee bestaan uit persone wat goed vertrouwd is met projektiewe tegnieke en sommiges is ook wel Indiërs. Uit hierdie besprekings kan dan die finale toets opgestel word en op 'n groep verteenwoordigende Indiërmans en -dames toegepas word om die konstrugeldigheid van die PPT-ISA te ondersoek.

Die vasstelling van die konstrukte het ten doel of die hipotetiese konstrukte wat die toets behels, waargeneem word. Daar word gepoog om die situasie wat daar op elke kaart uitgebeeld word, te ondersoek deur dit empiries te ontleed en dan te probeer om dit statisties te verantwoord. Daar sal gepoog word om met 'n faktorontleding die konstrukte te bevestig. Dit kan onderneem word aangesien gewigte toegeken word by elke respondent se antwoorde op die verskillende konstrukte.

2.14 SAMEVATTING

2.14.1 Opsommend

Verskeie ondersoeke wat te doen het met die TAT as projektiewe tegniek, is nagegaan en bespreek. Daar is veral klem gelê op ondersoeke wat gedoen is op nie-Westerlinge, omdat die Indiërs hier te lande oorspronklik van Indië afkomstig

is. Die Indiërs in die Republiek van Suid-Afrika is egter in 'n baie groot mate verwesters of is in 'n baie hoë graad van akkulturasie, sodat tradisionele kaarte soos dié van Chowdhury (1960) beslis nie nodig sal wees nie.

Aangesien die situasie van feitlik alle Nie-Blanke rasse in die Republiek van Suid-Afrika min of meer dieselfde is, is ondersoeke wat op die Swartman gerig was, deeglik nagegaan en bespreek. Daar is dan ook bevind dat die werke van Sherwood en Erasmus as uitgangspunt gebruik kan word vir die ontwikkeling van die PPT-ISA.

'n Kort historiese en kulturele agtergrond van die Indiër-Suid-Afrikaner is geskets om sodoende beter begrip van die groep se tradisies, sedes en gewoontes te wete te kom. Hieruit blyk dan ook dat daar nie wesenlike verskille tussen hierdie etniese groepe en die Westerling bestaan nie.

Waardevolle baanbrekerswerk in verband met 'n aangepaste TAT is deur Poonan in Suid-Afrika gedoen. Nuttige wenke en aanbevelings het uit sy ondersoek na vore gekom, sodat die ontwikkeling van 'n nuwe toets wat beplan word, heelwat daarby kan baat.

Hoewel die Indiër tradisioneel vir die meeste persone in die Republiek vreemd is, lyk dit of dit nogtans moontlik sal wees om vir hom toetse te kan opstel wat met vrug deur die Indiërbevolking gebruik sal kan word.

Ten slotte is die TAT-Z van Erasmus bespreek, omdat dit die vertrekpunt vorm van die PPT-ISA wat vir beide geslagte opgestel word. Die areas word op spesifieke wyses voorge=stel en daar word twee nuwe areas bygebring, naamlik die toetsing van die besoldigingsbepaling waarby Blankes ook betrokke is, en die aggressie-depressiekaart wat 'n soort Murray-TAT-aanpassing is.

2.14.2 Slot

Vir diagnosties-kliniese doeleindes sal die ontleder net soos by Murray se TAT te werk moet gaan by die vertolking van die resultate. Daar sal egter nog baie meer navorsing gedoen moet word om die kliniese waarde van die PPT-ISA vas te stel.

Wanneer die toets egter vir keuringsdoeleindes gebruik gaan word, kan 'n sleutel daarvoor ontwerp word en kan die respon=se dan as positief, ambivalent of negatief geklassifiseer word.

Hierdie sleutel het die voordeel dat daar nou 'statisties' te werk gegaan kan word. Dit kan egter nie vir kliniese doeleindes aanbeveel word nie, aangesien fynere nuanses hiermee verlore gaan.

HOOFSTUK 3

METODE VAN ONDERSOEK

3.1 INLEIDING

Ons lewe in 'n tyd waarin sekere terme soos onder andere "wetenskap" en "navorsing" alledaags in die gebruiks- en spreektaal geword het, en waarin baie persone voortdurend te doen kry met die aanwending van kennis, tegnieke en produkte wat die resultaat van die beoefening van die wetenskap is.

Daar bestaan by baie persone egter geen duidelikheid oor wat die wetenskap nou eintlik is en hoe dit beoefen moet word nie. Veral ten opsigte van dié aspekte van ons lewensomstandighede wat in verband staan met ons saamlewe, ons medemens en die geesteslewe van elke mens, is dit nie altyd duidelik hóé daar van die wetenskap gebruik gemaak kan word nie. Die navorser van die natuurwetenskappe maak reeds op 'n heel vroeë stadium kennis met die laboratorium, en word dus deur middel van demonstrasies en praktiese oefening opgelei in die gebruik van verskillende prosedures vir die doeleindes van navorsing. Daar bestaan egter bedenkinge oor die vraag of wetenskaplike denke van toepassing gemaak kan word op die studie van maatskaplike verskynsels en van die menslike gedrag. Dit is dus nodig dat die navorser van laasgenoemde terrein volledig sal aantoon hoe hy te werk gegaan het, sodat geoordeel kan word of sy werk wel met reg as wetenskaplik beskou kan word.

Afgesien hiervan het die geesteswetenskaplike ook nog te doen met verskynsels en gebeure wat, oppervlakkig beskou, nie so maklik hanteerbaar en verklaarbaar is as die fisiese en organiese materiaal van die natuurwetenskaplike nie. Die aanwending van die wetenskaplike navorsingsmetode in die studie van gedragsverskynsels en gebeure is dus nie altyd so voor-die-hand-liggend nie. Dit is dus om hierdie rede dat die geesteswetenskaplike navorser, met dit waarmee hy hom besig hou, telkens sy werk bewustelik moet toets aan die beginsels van wat die wetenskaplike denkwysse wel voorskryf.

Uit die bostaande kan dus gesê word dat navorsing 'n doelbewuste, noukeurige en sistematiese soektog na nuwe kennis of na die herinterpretasie van reeds bestaande kennis is. Die wetenskap weer is egter geen konkrete verskynsel of geformuleerde beginsel nie, maar veel eerder 'n metode van studie waarvolgens kennis en insig verkry word.

Die wetenskap behels dus 'n bepaalde ondersoekmetode en sekere kriteria vir die toetsing van kennis wat volgens daardie metode van navorsing verkry word. Essensieel behels die wetenskaplike metode dus 'n reeks logiese stappe wat deur die navorser uitgevoer moet word en wat hoofsaaklik bestaan uit definisie, waarneming, verifikasie, analise en interpretasie. Saam vorm al hierdie stappe die navorsingsproses. Pearson (1937) stel dit so:

The classification of facts and the formation of absolute judgements upon the basis of this classi-

fication - judgements independent of the idiosyncrasies of the individual mind-essentially sum up the aim and method of modern science (p. 11).

Dit is dan ook op grond van die bogenoemde bespreking dat daar in die huidige ondersoek gepoog sal word om hierdie ideale ondersoekprosedure so na as moontlik na te strewe.

3.2 AANLEIDING TOT DIE TOTSTANDKOMING VAN DIE PRENTEPERSOONLIKHEDSTOETS VIR INDIËR-SUID-AFRIKANERS

Die fenomenale ontwikkeling en vooruitgang wat daar op feitlik elke gebied van die nywerheid en tegnologie gemaak word, het tot gevolg dat daar 'n baie groot verskeidenheid soorte werk bestaan wat spesialisasie vereis. Dit het dus dringend noodsaaklik geword dat die verstandelike potensiaal van alle individue in die Republiek van Suid-Afrika ten volle benut moet word. As gevolg van 'n gebrek aan voldoende meetmiddels, veral wat die Indiër-Suid-Afrikaner betref (kyk Heinichen, 1970, p. 47) om mannekragpotensiaal te ontdek en met vrug te kan benut, is die Prentepersoonlikheidstoets vir Indiër-Suid-Afrikaners (PPT-ISA) ontwikkel. Ramphal (1960) sê in hierdie verband:

There is urgent need for the creation not only of a greater variety of intelligence and attainment tests but also of instruments for the objective measurement of other aspects of Indian life (p. 26).

Deur middel van die PPT-ISA sal kandidate vir sekere nywerheidsbetrekkings gekeur en daarin geplaas word. Dit kan moontlik 'n waardevolle hulpmiddel vir en bydrae tot die bedryf wees. Sodoende kan persone met 'n verantwoordelike heidsin in poste geplaas word waar hulle met welslae kan funksioneer. Om die keuring en plasing egter met 'n groter mate van welslae te kan verrig word meer kennis van die persoonlikheid van die individu vereis. Daarbenewens kan die PPT-ISA ook nog moontlik met sukses gebruik word as 'n instrument om sekere geestesongesteldhede by persone te identifiseer.

Die PPT-ISA is 'n meetinstrument wat berus op die erkende beginsel van projeksie, naamlik dat die respondent in die vertel van 'n verhaal wat op prentemateriaal gebaseer is, iets van sy eie persoonlikheid en gedrag weerspieël. Die toets is dan ook hoofsaaklik daarop gerig om, soos by die TAT-Z van Erasmus (1976), sekere persoonlikheidstrekke van die respondent te belig.

Die probleem by die ontwikkeling van so 'n tipe toets is dat daar vasgestel moet word of die verskillende dele van die konstrukte, sowel as die konstruk in sy geheel, wat in die vorm van illustrasies op kaarte uitgebeeld word, wel deur respondente geïdentifiseer word.

Wat die Indiërs betref, kon daar net twee gewysigde toetse van die oorspronklike Murray TAT nagespeur word, naamlik die van Chowdhury in 1960 wat uitsluitlik net vir Indiërs

in die stamland Indië gebruik kan word en een van Poonan wat in 1971 ontwikkel is vir slegs Tamilsprekende Indiër-Suid-Afrikaners in Durban. Daar het dus nie 'n projeksie-toets vir Indiërs in die Republiek van Suid-Afrika bestaan wat vir alle Indiërs geldig was nie. Daarom is die PPT-ISA vir hierdie bevolkingsgroep ontwikkel.

3.3 DIE MEETINSTRUMENT

Aangesien die PPT-ISA reeds in hoofstuk 2 volledig bespreek is, sal dit nie hier herhaal word nie. Daar kan moontlik nog veranderinge aan die konstrukte aangebring word nadat, soos daar in die vooruitsig gestel word, 'n verkenningstudie onderneem sal word. Die konstrukte soos reeds bespreek, kan dus nie as finaal beskou word nie.

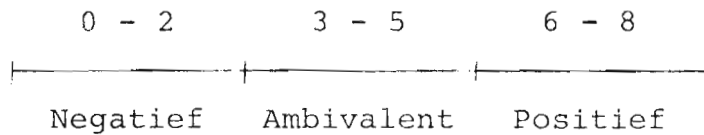
3.4 NASIENMETODE

3.4.1 Sleutel

Die toets word deur beamptes van die Raad toegepas en nagesien. Vir die doeleindes van hierdie ondersoek word 'n nasiensleutel vir die onderskeie konstrukte gebruik. Die doel van die nasiensleutel is die volgende:

- (a) Om die response te kwantifiseer;
- (b) om 'n standaardprosedure vir die nasien daar te stel;
- (c) om 'n objektiewe gewigtoekenning moontlik te maak;
- (d) om 'n onderlinge vergelyking van respondente se telings moontlik te maak.

Die kategorieë negatief, ambivalent en positief word soos volg verdeel:

Die skaal is egter deurlopend en die afbakening is bloot kunsmatig, maar sal ter wille van eenvormigheid aangewend word (kyk Hafner en Kaplan, 1960; Megargee en Cook, 1967 en Erasmus, 1976).

3.4.2 Omskrywing van die begrippe positiewe, ambivalente en negatiewe reaksies

(i) Positiewe reaksies

Wanneer die response van die respondent op 'n kaart daarop dui dat hy 'n "goeie" positiewe houding teenoor die situasie op die kaart inneem en positief teenoor die figuur of figure op 'n kaart optree, met die duidelike verwagting van 'n "goeie" afloop, word sy response as positief geklassifiseer.

(ii) Ambivalente reaksies

Hier is die respondent onseker van die mate van tevredenheid wat deur 'n figuur of figure op die kaart ervaar word; en/of hy toon angs in die hantering van die opset, voel miskien ongelukkig=

heid tussen figure aan, en is oor die algemeen onseker van die afloop.

(iii) Negatiewe reaksies

Hier neem die respondent self 'n vyandige houding teen 'n figuur of figure op die kaart in, of voel 'n duidelike vyandigheid tussen die figure in die illustrasies aan, of voel 'n sterk bedreiging van buite aan wat die figuur of figure op 'n kaart in gevaar stel. Aggressiwiteit van 'n oorheersende aard is die besondere kenmerk van negatiewe reaksies.

3.5 DUUR VAN TOEPASSING

Daar word geen tydbeperking vir die afneem van die toets gestel nie. Sodra 'n respondent met kaart 1 se vrae klaar is, gaan hy met die vrae van kaart 2 aan. Erasmus (1976) het bevind dat die TAT-Z-respondente met 'n standerd 10- of hoër kwalifikasie die toets in die reël in sowat 1½ uur aflê, terwyl respondente met 'n standerd 6-kwalifikasie of laer, sowat 2 tot 2½ uur neem.

Aangesien daar vir die PPT-ISA in hierdie stadium twaalf konstrunkte bestaan waarop daar antwoorde verskaf moet word deur respondente, kan aanvaar word dat die toetstyd ongeveer 2 uur in beslag sal neem.

3.6 DIE STEEKPROEF

3.6.1 Inleiding

Wanneer 'n toets vir 'n bepaalde groep persone gestandaardiseer of ontwikkel word, moet daar toepassing(s) van die toets op 'n verteenwoordigende groep, of 'n groep wat so verteenwoordigend as moontlik is, gemaak word om die resultate daarvan te kan veralgemeen. Dit beteken dat uit 'n populasie of universum, wat duidelik omskryf moet word, daar 'n groep getrek word wat 'n verteenwoordigende deursnee van die groter groep in min of meer alle opsigte moet wees. 'n Steekproef is dus enige gedeelte van 'n populasie wat as verteenwoordigend van daardie populasie aanvaar word (Kerlinger, 1964, p. 52). Die steekproef het dus verhoudingsgewys, ten opsigte van die ondergenoemde strata, dieselfde samestelling as die hele populasie (Blommers en Lindquist, 1966, p. 235; Spitz, 1968, p. 14; Heinichen, 1970, p. 132).

3.6.2 Die gestratifiseerde steekproef

Waar die populasie baie groot is, soos in hierdie ondersoek wel die geval is, is dit prakties nie moontlik om van die ewekansige steekproefmetode gebruik te maak nie. Deur stratifikasie daarenteen, word die populasie in sekere groepe onderverdeel. Op hierdie groepe of strata (lae) word daar besluit na gelang dit 'n rol mag speel of invloed op die resultate mag hê. Die samestelling van

die universum is bekend, volgens navorsingsbevindinge wat deur die RGN onderneem was.

In die geval van alle Indiërmans en -vroue in die Republiek van Suid-Afrika tussen die ouderdomsgroepe 18 en 55 jaar en met minstens 'n standerd 6-kwalifikasie, kom daar onder andere die volgende stratifiseerder en strata voor.

(i) Geslag

Aangesien die PPT-ISA ontwikkel word vir mans sowel as vroue en vanweë die feit dat die Indiërvrou die arbeidsmark betree, is dit geregverdig om mans en vroue as verdeler in die steekproef op te neem.

(ii) Provinsie

Die merendeel Indiërs in Suid-Afrika is in Natal woonagtig. Sowat 14 persent woon in Transvaal en slegs ongeveer 4 persent in die ander provinsies en vroeëre Swart tuislande (Bevolkingsensus, 1970, p. 1). Laasgenoemde persentasie is egter so gering dat dit prakties min of geen invloed op die resultate sal hê nie en vir alle praktiese oorwegings buite rekening gelaat kan word.

(iii) Gebied

Dit word algemeen aanvaar dat stedelike Indiërs

meer geleenthede as plattelandse Indiërs het om geestelik te ontwikkel. Die groter Indiërbevolking in stede en die aanraking met die twee amp=telike landstale en ander kulturele faktore kan moontlik wel 'n invloed op persoonlikheidsstrukture uitoefen. Dit sal dus raadsaam wees om stedelike en plattelandse persone na verhouding in die steek=proef op te neem.

(iv) Sosio-ekonomiese agtergrond

Die ekonomie speel vandag so 'n belangrike rol in die samelewing dat dit nie sommer goedsmoeds buite rekening gelaat kan word nie. Dit is dus wenslik dat dit 'n stratum in die steekproef moet uitmaak. Beter fasiliteite lei tot beter kwalifikasies, met die gevolg dat sosiale omgang met ander volksgroepe 'n veranderde houding en 'n verwesterse persoonlikheid tot gevolg mag hê; dinge word anders waargeneem en geïnterpreteer deur die meer gegoede persoon as deur die persoon wat 'n karige bestaan voer.

(v) Geloof

Omdat geloof so 'n geweldige invloed en houvas op die Indiërgemeenskap uitoefen, kan hierdie stratum nie by die Indiërs weggelaat word nie. Dit sal dan ook raadsaam wees dat aanhangers van die drie belangrikste gelowe, naamlik die Hindoeïsme,

Mohammedanisme en die Christendom na verhouding in die steekproef verteenwoordig word.

(vi) Ouderdom

Die ouderdom van respondente mag, net soos in die geval van geloof, 'n belangrike rol speel by die trek van die steekproef. Aangesien daar egter nie sekerheid bestaan of daar wel in die praktyk proporsionele verteenwoordiging van ouderdomsgroepe gevind sal word nie, word dit nie in hierdie steekproef in berekening gebring nie. Hierdie biografiese veranderlike sal egter by die bevindinge wel ondersoek word.

3.6.3 Die teoretiese steekproef

Na deeglike besinning en beplanning en inagneming van ekonomiese omstandighede is besluit om ongeveer 400 persone te toets, 200 mans en 200 vroue. Verskeie institute van die Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing se steekproewe van Indiër-volwassenes is bestudeer om die verhoudings van die strata geslag, provinsie, gebied, sosio-ekonomiese status en geloof te kon vasstel. (Kyk stukke oor Navorsingsbevindinge, soos S-32, 1974; S-N-58, 1975; S-W-61, 1975 en S-N-201, 1980.)

In tabel 3.1 word die proporsionele verteenwoordiging van bovermelde strata van die teoretiese steekproef verskaf.

TABEL 3.1

DIE PROPORSIONELE VERTEENWOORDIGING VAN DIE STRATA GESLAG, PROVINSIE, GEBIED, SOSIO-EKONOMIESE STATUS EN GELOOF IN DIE TEORETIESE STEEKPROEF

Strata				Proporsie
1. <u>Geslag</u> (Stratifiseerder)				
Manlik				0,5
Vroulik				0,5
2. <u>Provinsie</u>				
Natal				0,86
Transvaal				0,14
3. <u>Gebied</u>				
(a) Natal:		(i) Stedelik		0,92
		(ii) Plattelands		0,08
(b) Transvaal:		(i) Stedelik		0,93
		(ii) Plattelands		0,07
4. <u>Sosio-ekonomiese status</u>				
(a) Natal:		(i) Stedelik:	Goed	0,15
			Gemiddeld	0,30
			Swak	0,55
		(ii) Plattelands:	Goed	0,14
			Gemiddeld	0,29
			Swak	0,57
(b) Transvaal:		(i) Stedelik:	Goed	0,15
			Gemiddeld	0,31
			Swak	0,54
		(ii) Plattelands:	Goed	0,25
			Gemiddeld	0,25
			Swak	0,50
5. <u>Geloof</u>				
(a) Natal:		(i) Stedelik:	Hindoeïsme	0,72
			Mohammedanisme	0,11
			Christendom	0,17
		(ii) Plattelands:	Hindoeïsme	0,72
			Mohammedanisme	0,07
			Christendom	0,21
(b) Transvaal:		(i) Stedelik:	Hindoeïsme	0,73
			Mohammedanisme	0,08
			Christendom	0,19
		(ii) Plattelands:	Hindoeïsme	1,00
			Mohammedanisme	0,00
			Christendom	0,00

Uit hierdie proporsies is die teoretiese steekproef bepaal en dit word in tabel 3.2 aangetoon.

TABEL 3.2
BERAAMDE GETAL RESPONDENTE IN DIE TEORETIESE STEEKPROEF

Provinsie en gebied	Sosio- ekonomie= se status	Geloof							
		Hindoe= isme		Mohanne= danisme		Chris= tendom		Totaal	
		Geslag M ¹⁾ V ²⁾		Geslag M V		Geslag M V		Geslag M V	
(a) <u>Natal</u>									
(i) Stedelik	Goed	17	17	3	3	4	4	24	24
	Gemiddeld	34	34	5	5	8	8	47	47
	Swak	63	63	9	9	15	15	87	87
Totaal		114	114	17	17	27	27	158	158
(ii) Plattelands	Goed	1	1	-	-	1	1	2	2
	Gemiddeld	3	3	-	-	1	1	4	4
	Swak	6	6	1	1	1	1	8	8
Totaal		10	10	1	1	3	3	14	14
(iii) Totaal	Goed	18	18	3	3	5	5	26	26
	Gemiddeld	37	37	5	5	9	9	51	51
	Swak	69	69	10	10	16	16	95	95
Totaal		124	124	18	18	30	30	172	172
(b) <u>Transvaal</u>									
(i) Stedelik	Goed	3	3	-	-	1	1	4	4
	Gemiddeld	6	6	1	1	1	1	8	8
	Swak	10	10	1	1	3	3	14	14
		19	19	2	2	5	5	26	26
(ii) Plattelands	Goed	-	-	-	-	-	-	-	-
	Gemiddeld	1	1	-	-	-	-	1	1
	Swak	1	1	-	-	-	-	1	1
Totaal		2	2	-	-	-	-	2	2
(iii) Totaal	Goed	3	3	-	-	1	1	4	4
	Gemiddeld	7	7	1	1	1	1	9	9
	Swak	11	11	1	1	3	3	15	15
Totaal		21	21	2	2	5	5	28	28

¹⁾ M = Manlik

²⁾ V = Vroulik

By die sosio-ekonomiese status van respondente word die klassifikasie goed, gemiddeld en swak bepaal deur

- (i) akademiese kwalifikasie en
- (ii) jaarlikse inkomste.

Die kriteria vir bogenoemde is hoofsaaklik die volgende:

- (a) Goed: (i) Standerd 10 of hoër
 (ii) Inkomste van R5 000 of meer
- (b) Gemiddeld: (i) Standerd 8 tot 9
 (ii) Inkomste van R2 000 tot R4 999
- (c) Swak: (i) Standerd 7 of laer
 (ii) Inkomste van onder R2 000

By sommige respondente kan albei kriteria nie gelyktydig geld nie, byvoorbeeld respondente met 'n hoër inkomste as R2 000 maar 'n laer akademiese kwalifikasie as standerd 7 of studente met 'n hoër kwalifikasie as standerd 10 maar wat nog geen inkomste het nie. In sulke gevalle word respondente as gemiddeld geklassifiseer.

3.7 STATISTIESE BEREKENINGE

3.7.1 Inleiding

Die jongste Wêreldoorlog het 'n geweldige stoot gegee aan die gebruik van statistiese metodes op terreine waar wetenskaplike tegnieke van toepassing is (David, 1953, p. 1). Statistiese metodes word gebruik om kwantita=

tiewe gegewens in 'n gerieflike vorm uit te druk, sodat dit oorsigtelik saamgevat, kenmerkend beskryf en ontleed kan word, en afleidings daaromtrent gemaak kan word ten einde tot 'n beter begrip van al die gegewens te kan kom. Ook op die gebied van die empiriese opvoedkunde speel statistiese metodes 'n baie belangrike rol by die verfyning en aanpassing van statistiese tegnieke.

3.7.2 Tegnieke

Die volgende statistiese berekeninge sal onder meer by die onderhawige geval onderneem word:

- (i) Die persentasie positiewe (P), ambivalente (A) en negatiewe (N) response van elke konstruk, en van die stedelike en plattelandse gebiede sowel as van die twee geslagsgroepe sal afsonderlik bepaal word, en ook getoets word vir betekenisvolheid van verskille;
- (ii) die ambivalente en negatiewe response sal saam gegroepeer word om 'n nie-positiewe kategorie te vorm wat naas die bestaande positiewe kategorie response ontleed sal word vir verskille in proporsies ten opsigte van geslagte, gebiede, sosio-ekonomiese status en gelowe;
- (iii) die persentasie respondente wat die verskillende konstrunkte korrek waarneem, sal bepaal word;

- (iv) 'n fynere ontleding sal volgens proporsies van die konstrukte gemaak word;
- (v) 'n faktorontleding sal uitgevoer word om vas te stel of die kaarte wel verskillende konstrukte meet;
- (vi) korrelasies tussen kaarte sal vasgestel word.

Enige ander statistiese tegniek wat toepasbaar mag wees, sal verder gebruik word indien dit tot verdere interpretasie en afleidings van konstrukte kan lei. Die spesifieke statistiese tegnieke wat gebruik word om die resultate te kan interpreteer, sal in fynere detail beskryf word by die plek waar dit gebruik is.

3.8 DIE WAARDE VAN DIE PPT-ISA AS 'N DIAGNOSTIESE, KEURINGS- EN PLASINGSHULPMIDDEL

3.8.1 Diagnostiese waarde

'n Projektiewe tegniek vereis in die reël kliniese insig aan die kant van die ontleder. Hoe effektief die ontleding gaan wees, hang grootliks af van die vermoë van die individuele ontleder om die response in hul psigodinamiese verband te kan sien.

Waar ons in die onderhawige ondersoek met 'n relatief vreemde kultuurgroep te doen het, sal dit raadsaam wees om by hospitale en klinieke psigiaters te gebruik wat oor deeglike agtergrondkennis van die Indiër en sy kultuur

beskik. Dit sal raadsamer en voordeliger wees om Indiër=psigiaters in plaas van psigiaters van ander volksgroepe te gebruik om die diagnostiese waarde van die toets vas te stel.

Groepe gehospitaliseerde respondente se reaksies kan met die reaksies van kontrolegroepe vergelyk word. Die samewerking van psigiaters in hierdie verband behoort geredelik maklik bekombaar te kan wees aangesien daar nog nie 'n soortgelyke toets vir Indiër-Suid-Afrikaners bestaan nie, en dit tot hul eie voordeel aangewend kan word.

Om die kliniese waarde van die PPT-ISA te bepaal verg 'n grondige studie op sigself en tot dusver is daar nog baie min hieraan gedoen. Die toets is egter reeds beskikbaar gestel aan 'n psigiater wat tans besig is om skisofreniese gevalle in 'n hospitaal te toets en wat die bevindinge hiervan wil vergelyk met die bevindinge wat met Murray se TAT verkry is.

Op grond van hierdie vergelyking kan daar vasgestel word of die PPT-ISA wel klinies-diagnostiese onderskeidingsvermoë het. So kan die toets ook op 'n latere stadium op depressiewe en angstige pasiënte toegepas word en vergelykings van die bevindinge met soortgelyke toetse ondersoek word.

3.8.2 Keuring en plasing

In die praktiese situasie is dit vir die hoof van enige organisasie uiters belangrik om die geskikste persone vir sekere bepaalde werke met die oog op maksimum produksie te kan keur en plaas.

Een van die doelstellings is dan ook om die PPT-ISA vir so 'n situasie te ontwikkel en te finaliseer. Om hierdie doel te kan verwesenlik, sal 'n geskikte sleutel vir die ontleding van die response ontwikkel moet word. Op grond van die resultate van die toets as 'n hulpmiddel kan aansoekers dan vir sekere poste gekeur en geplaas word waar hulle die beste sal pas.

Die hoof van 'n organisasie sal gewis nie net die resultate van hierdie toets in ag neem nie, maar dit kan as 'n belangrike hulpmiddel vir die keuring van poste dien.

Ten einde die werkgewer of personeelbeampste van 'n sake-onderneming of fabriek te help om 'n finale beslissing aan gaande 'n kandidaat wat vir 'n sekere tipe werk aansoek gedoen het, te maak, kan daar van byvoorbeeld 'n vyf-puntskaal gebruik gemaak word om so 'n aanbeveling te kan doen. Die totaalpunte van alle aansoekers vir 'n bepaalde pos word dan volgens hierdie vyf-puntskaal vergelyk.

Na aanleiding van 'n vorige ondersoek waarin die totaaltellings van 1 392 persone verkry is en 'n grafiese ontleding daarvan gemaak is, is bevind dat die resultate in die vorm van 'n normaalverdeling voorkom (kyk Minnaar, 1979, p. 49). So 'n vyf-puntskaal stem dus ongeveer ooreen met 'n skaal wat normaal verdeel met 'n gemiddelde van vyf en 'n standaardafwyking van een. Die skaal kan dus soos volg daaruit sien:

A:	85 - 100	5 %	Baie sterk aanbeveel
B:	75 - 84	19 %	Sterk aanbeveel
C:	55 - 74	48 %	Aanbeveel met voorbehoud
D:	40 - 54	22 %	Afgekeur
E:	1 - 39	6 %	Sterk afgekeur

Op grond van bogenoemde indeling kan die kandidate wat die beste in die PPT-ISA gevaar het, geselekteer word vir verdere persoonlike onderhoude en kan hierdie persone in verantwoordeliker posisies geplaas word. Sommige van die konstruksies soos Sosiale Aanpassing en Aggressie gee redelik duidelike leierseienskappe aan, wat ook tot 'n groot mate gebruik kan word om kandidate te selekteer en te plaas.

Dit dien daarop gelet te word en beklemtoon te word dat die voorafgaande riglyne slegs as 'n basiese raamwerk beskou moet word aangesien vereistes van tipe werk en werksomstandighede verskillend van aard is.

3.9 BETROUBAARHEID EN GELDIGHEID VAN PROJEKTIEWE TEGNIEKE

3.9.1 Algemeen

Twee van die belangrikste eienskappe van 'n goeie toets is betroubaarheid en geldigheid.

Die waarde van 'n toets as 'n betroubare en geldige meetinstrument lê in die alledaagse gebruik wat in die kliniese praktyk daarvan gemaak word, byvoorbeeld in die verskaffing van 'n beeld van die dinamiese aspekte van die persoonlikheid.

3.9.2 Betroubaarheid

Beoordelaarbetroubaarheid

By die nasien van die toets word dit beoog om ongeveer 30 respondente van elke geslag te gebruik om die beoordelaar=betroubaarheid van die toets te bepaal.

Beoordelaars moet vertrouwd wees met die toets en word dus eers 'n opleidingskursus aangebied in die nasienprosedure van die PPT-ISA wat met 'n voorgeskrewe nasiensleutel beoordeel moet word. Die verhale van die respondente word aan drie of vier opgeleide beoordelaars voorgelê en elkeen moet afsonderlik aan 'n verhaal 'n punt toeken. Uit die statistiese resultate wat hieruit verkry word, kan die beoordelaarbetroubaarheid bepaal word.

Daar sal ook met verdere opvolgstudies gepoog word om met behulp van die toets-hertoetsmetode vas te stel hoe betroubaar die meetinstrument is.

3.9.3 Inhoudsgeldigheid

By die inhoudsgeldigheid van 'n toets word evaluasie deur verskillende beoordelaars op grond van 'n logiese ondersoek van die toetsinhoud en van die metodes wat in die opstelling daarvan gevolg is, vereis. Die inhoudsgeldigheid van 'n toets moet dus verseker word deur behoorlike voorafbeplanning. Die kaarte is aan 'n interne komitee van die Suid-Afrikaanse Instituut vir Psigologiese en Psigometriese

Navorsing van die RGN voorgelê vir kommentaar. Ook is dit aan 'n ad hoc-komitee, wat baie goed met TAT-toetse vertrouwd is, voorgelê vir beoordeling en kommentaar. Dit kan dus aanvaar word dat die PPT-ISA wel inhoudsgeldig is.

3.9.4 Voorspellingsgeldigheid

Voorspellingsgeldigheid verwys na die vermoë van die toets om aan die hand van sekere kriteria toekomstige gedrag te voorspel.

Die voorspellingsgeldigheid van die PPT-ISA sal later deur opvolgstudies onderneem word.

3.10 OPSOMMING

Ter inleiding is daar kortliks op die belangrikheid van die korrekte prosedures en metodes van navorsing in wetenskaplike verband gewys. Waarneming en interpretasie speel 'n baie belangrike rol, veral by die geesteswetenskaplike navorsing. Aangesien daar vir die Indiër-Suid-Afrikaner nog geen meetinstrument bestaan wat sekere persoonlikheidstrekke meet nie, is die PPT-ISA ontwikkel. Sekere konstrakte wat bepaalde eienskappe van die persoonlikheid probeer meet, is ontwikkel. Hierdeur word gepoog om geestesafwykings te identifiseer asook om deur keuring en plasing die toets as 'n praktiese instrument te implementeer. Die nasienprosedure, duur van toepassing, steekproeftrekking en statistiese berekeninge wat gebruik gaan

word, is uiteengesit en bespreek. Daar is ook bespiegel hoe die diagnostiese waarde van die PPT-ISA vasgestel sal kan word. Dit word gehoop dat 'n redelike mate van sukses met hierdie prosedure behaal sal kan word.

Beoordelaarbetroubaarheid is 'n belangrike faset van 'n persoonlikheidstoets, veral wat die keuring van werknemers in die bedryf betref. Daar word vertrou dat verdere gelidigheidstudies wat later onderneem sal word die gebruikswaarde van die PPT-ISA sal kan verhoog.

'n Voorlopige ondersoek wat met die PPT-ISA onderneem is, sal nou bespreek word.

HOOFSTUK 4

'N VERKENNINGSTUDIE WAT MET DIE PRENTEPERSOONLIKHEIDS= TOETS VIR INDIËR-SUID-AFRIKANERS ONDERNEEM IS

4.1 INLEIDING

Die Suid-Afrikaanse Instituut vir Psigologiese en Psigometrie se Navorsing van die RGN het reeds twee persoonlikheidsvraelyste vir Indiërleerlinge aangepas en gestandaardiseer, naamlik die Hoërskoolpersoonlikheidsvraelys (HSPV) en die Persoonlike, Huislike, Sosiale en Formele Verhoudingevraelys (PHSF). Daar is egter nog nie toetse ontwikkel wat van die beginsel van projeksie gebruik maak nie. Nadat die onderhawige PPT-ISA ontwikkel is, kan die resultate van die nuut opgestelde toets tesame met die resultate van die HSPV en PHSF verkry word om die volgende aspekte van die persoonlikheid van 'n individu te meet:

- (a) Die dinamies-psigiese dryfkragte (PPT-ISA);
- (b) die persoonlikheidsstruktuur (HSPV); en
- (c) aanpassing (PHSF).

Hieruit kan daar heelwat kennis en begrip verkry word en probleemareas van die individu se persoonlikheid geïdentifiseer word. (Vergelyk Meehl, 1945; Fiske, 1956; Mischel, 1968 en Madge, 1976.)

Om die PPT-ISA te ontwikkel is daar besluit om eers 'n verkenningstudie te loods omdat so 'n studie meer inligting kan verskaf, daar 'n beter insig in die toets verkry

kan word en probleme wat mag voorkom reeds op 'n vroeë stadium uitgeskakel kan word.

4.2 DOEL MET DIE VERKENNINGSTUDIE

Die doel met die verkenningstudie was om na te gaan of die teoretiese konstrukte, uitgebeeld op kaarte, deur respondente korrek waargeneem word. Verder moes vasgestel word of enigeen van die konstrukte probleme lewer, met die gevolg dat kaarte moontlik verander of selfs vervang sal moet word. Ook moes gepoog word om ooreenkomste of verwantskappe ten opsigte van die HSPV en PHSF te soek aangesien die verkenningsgroep hom daartoe leen.

4.3 ONTWERP VAN DIE KAARTE

'n Deeglike agtergrondkennis deur middel van 'n literatuurstudie is eerstens verkry: Toetse van verskeie ondersoekers soos die van Murray (1943), Bellak en Bellak (1949), Thompson (1940), Sherwood (1957), Chowdhury (1960), Poonan (1971) en Erasmus (1976) is bestudeer, om verskillende konstrukte na te gaan. Daarna is daar besin en beplan hoe daar te werk gegaan sou word met die ontwikkeling van die PPT-ISA. 'n Kunstenaar is genader om die verskillende konstrukte waaroor besin is te teken. Die konstrukte wat vooraf in die literatuurstudie as riglyne omskryf is, moes deur die kunstenaar in kleur vasgelê word. Vir sommige konstrukte is daar twee kaarte geteken om te kan bepaal watter konstruk die beste resultate sal oplewer vir hierdie ondersoek. Hierdie kaarte weerspieël die kultuur,

drag en gewoontes van Indiërs aan die hand van kennis wat met betrekking tot die teikengroep ingewin is.

Afsonderlike kaarte is, waar nodig, vir mans en vroue geteken.

Weens ekonomiese oorwegings is wit en swart afdrukke van die oorspronklike kleurkaarte gemaak waarop die verkenningstudie uitgevoer is. Indien redelik goeie resultate op hierdie kaarte verkry kan word, behoort gekleurde kaarte nog beter resultate op te lewer. (Vergelyk Erasmus, 1975 en Poonan, 1971.)

4.4 DIE ONDERSOEKGROEP

'n Hoërskool in Pretoria is genader om een van sy standerd tien-klasse vir die verkenningstudie beskikbaar te stel. Die klas het bestaan uit 11 seuns met 'n gemiddelde ouderdom van 17,5 jaar en 15 meisies met 'n gemiddelde ouderdom van 17,1 jaar. Die grootte van die groep is aanvaar as voldoende vir die verkenningsondersoek.

4.5 TOEPASSING VAN DIE TOETS

Die afdrukke (swart en wit) van die konstrukte tesame met die vrae op elke konstruk en 'n antwoordboekie is aan elke respondent uitgedeel. Nadat aan die respondente verduidelik is wat van hulle verwag word, het die hele groep die vrae op elke kaart in hulle eie tyd beantwoord. Sodra 'n respondent klaar was, is sy toetsmateriaal inge-

neem en kon hy die lokaal verlaat.

4.6 NASIEN VAN DIE TOETS

Die antwoorde van elke respondent is deur twee beamptes van die RGN nagesien. Vooraf is daar eers deur die persone 'n samespreking gevoer waarop besluit is om punte volgens die nasiensleutel toe te ken. Die nasiensleutel wat vir hierdie ondersoek gebruik is, is reeds in hoofstuk 3 melding van gemaak en word hier kortliks bespreek.

Die gebruik van ontledingsleutels by die TAT is reeds 'n vry algemene gebruik. In hierdie verband kan veral verwys word na Hafner en Kaplan (1960) en Megargee en Cook (1967), wat van skale gebruik gemaak het in die meting van aggressieresponse. Minnaar (1975) het 'n soortgelyke prosedure gevolg as Erasmus (1976) met die TAT-Z. Die sleutel wat laasgenoemde twee navorsers gebruik het (en wat ook vir die onderhawige studie aangepas is), het betrekking op al die konstrunkte van die toets om 'n geheelbeeld van 'n respondent te kry.

'n Verdere uitgangspunt is dat die sleutel aanpasbaar moet wees by die spesifieke behoefte van die toetsgebruiker.

Die response word allereers geklassifiseer in drie kategorieë, naamlik positief, ambivalent en negatief. Hierdie drie begrippe is reeds volledig bespreek.

'n Totaalgewig of telling word dan, na aanleiding van 'n

logiese ontleding van die behoefte, aan elke veld toegeken.
'n Tipiese gewigbelading wat hier gebruik is, lyk soos volg:

Kaartnommer	Konstruk	Gewig-eenheid
1	Graad van motivering	8
2	Gesinsverhouding	8
3	Vader-seun/moeder-dogter= verhouding	8
4	Vader-dogter/moeder-seun= verhouding	8
5	Houding teenoor Indiërgesag	14
6	Selfkonsep	8
7	Seksverhoudings	4
8	Houding teenoor Blanke gesag	14
9	Sosiale aanpassing (Groep= identifikasie)	8
10	Aggressie	14
11	Besoldigingsbepaling	8
12	Aggressie-depressie	8

'n Volledige stel aanwysings oor die fyner toekenning van gewigte vir elke konstruk is uitgewerk. Die gevolg is dat behoorlik opgeleide persone 'n hoë interbeoordelaar=
konstantheid behoort te kan handhaaf.

Nadat elke beampte onafhanklik van mekaar 'n punt aan elke konstruk toegeken het, het die beamptes weer bymekaar gekom en elke konstruk bespreek, veral dié konstrunkte waar daar meer as een punt verskil in die puntetoekenning van beamptes voorgekom het. Op hierdie wyse is daar verseker

dat die puntetoekenning baie na aan eenvormig en objektief sou plaasvind. Daar word ook beplan om 'n beoordelaarbestroubaarheidsondersoek te doen by die finale toepassing van die toets.

4.7 KONSTRUKTE WAT VERKEN WORD

Daar is besluit om 12 konstrunkte te laat teken en te verken. Hierdie konstrunkte is reeds breedvoerig in hoofstuk 2 bespreek en word net volledigheidshalwe hier genoem.

- (i) Graad van motivering
- (ii) Die gesinsverhouding
- (iii) Vader-seun- en moeder-dogterverhouding
- (iv) Moeder-seun- en vader-dogterverhouding
- (v) Houding teenoor Indiërgesag
- (vi) Houding teenoor Blanke gesag
- (vii) Selfkonsep
- (viii) Seksverhoudings
- (ix) Groepidentifikasie
- (x) Aggressie
- (xi) Besoldigingsbepaling
- (xii) Aggressie-depressie

4.8 RESULTATE VAN DIE VERKENNINGSTUDIE

Gedurende die beginstadium van die ondersoek was dit vir die kunstenaar nie moontlik om al die kaarte te teken nie en hy het voorlopig net ses kaarte verskaf, naamlik die graad van motivering (kaart 1) waarvan daar een vir

mans en een vir vroue is, die selfkonsep (kaart 7) waar=
van daar een vir mans en een vir vroue is, die seksver=
houdings (kaart 8) wat uit net een kaart bestaan, en die
aggressie-depressie (kaart 12) waarvan daar ook net een
kaart geteken is.

Voorlopig is net hierdie ses kaarte aan die respondente
voorgelê vir beantwoording en nadat dit nagesien is, is
daar gevind dat daar wel probleme ten opsigte van kaart
1 vir mans en vroue en ten opsigte van kaart 12 bestaan.

Wat kaarte 7 en 8 betref, was daar nie wesenlike probleme
nie. Die probleme kan soos volg saamgevat word:

Kaart 1: Graad van motivering

Die veronderstelling by hierdie kaart is dat die respon=
dent 'n definitiewe keuse moet doen waar hy graag wil werk,
naamlik in òf die stad, òf die dorp, en of hy maar net in
sy eie omgewing wil gaan woon en rus. Hierdie keuse kom
by die oorspronklik getekende kaart nie duidelik na vore
nie (kyk tabel 4.1).

Kaart 12: Aggressie-depressie

By hierdie kaart is daar van die veronderstelling uitge=
gaan dat die respondente die figuur as òf manlik òf vrou=
lik moet kan waarneem. Nadat dit toegepas is, is bevind
dat sowel die seuns as die meisies die figuur as manlik
identifiseer. Die ondersoeker het toe by die respondente

navraag gedoen om vas te stel waarom hulle die figuur as manlik identifiseer. Die volgende het aan die lig gekom:

- (i) Die skoene lyk soos mansskoene.
- (ii) Die hare van die figuur is te kort vir dameshare.
- (iii) Die figuur se skouers, van agter gesien, is te breed om dié van 'n dame te kan wees.
- (iv) Die sigbare hand van die figuur is te groot en grof vir 'n dameshand.

Van bovermelde kaarte is ander kaarte geteken waar hierdie probleme in aanmerking geneem is. Hierdie konstrukte is vervolgens saam met al die ander konstrukte toegepas en weer ontleed.

Die resultate van die twee kaarte wat probleme opgelewer het, asook van die gewysigde kaarte, word in tabel 4.1 gerapporteer. Op grond van die resultate kan beoordeel word of daar 'n verbetering voorkom ten opsigte van die probleme wat ontstaan het.

4.8.1 Die getal respondente (geslagte afsonderlik) wat die verskillende konstrukte ten opsigte van die oorspronklike en gewysigde kaarte 1a, 12a, 1b en 12b waargeneem het

Die resultate wat verkry is met die oorspronklike kaarte, gemerk 1a en 12a, asook die resultate van die gewysigde kaarte, gemerk 1b en 12b, word in tabel 4.1 aangetoon.

TABEL 4.1

DIE GETAL RESPONDENTE (GESLAGTE AFSONDERLIK) WAT DIE VERSKILLENDE KONSTRUKTE VAN KAARTE 1 EN 12 WAARGENEEM HET

Nommer van kaart en teoretiese konstruk	Konstrukte en elemente soos waargeneem deur re= spondente	Geslag	
		Manlik (11)	Vroulik (15)
1a Oorspronklike graad van mo= tivering	A: <u>Konstruk</u>		
	Positief	4	5
	Negatief	3	8
	Onseker	4	2
	B: <u>Figuur is:</u>		
	Man/Seun	8	-
	Vrou/Meisie	-	15
	'n Persoon	2	-
	Toeris	1	-
	C: <u>Keuse</u>		
	Stad	1	-
	Dorp	2	-
	Persoonlike omgewing	1	1
	Piekniekplek	-	1
	Onseker	6	9
	Geen	1	4
1b Gewysigde graad van motivering	A: <u>Konstruk</u>		
	Positief	2	4
	Negatief	5	9
	Onseker	4	2
	B: <u>Figuur is:</u>		
	Man/Seun	9	-
	Vrou/Meisie	-	11
	'n Persoon	2	-
	Ou vrou	-	2
	Bedelaar	-	1
	Onseker	-	1

TABEL 4.1 (vervolg)

Nommer van kaart en teoretiese konstruk	Konstrukte en elemente soos waargeneem deur re= spondente	Geslag	
		Manlik (11)	Vroulik (15)
	C: <u>Keuse</u>		
	Stad	2	2
	Dorp	-	2
	Persoonlike omgewing	5	-
	Piekniekplek	-	2
	Onseker	4	9
12a Oorspronklike	A: <u>Konstruk</u>		
aggressie-	Positiewe aggressie	5	9
depressie	Negatiewe depressie	4	5
	Onseker	2	1
	B: <u>Figuur is:</u>		
	Man	11	15
	Vrou	-	-
	Onseker	-	-
12b Gewysigde	A: <u>Konstruk</u>		
aggressie-	Positiewe aggressie	6	10
depressie	Negatiewe depressie	5	4
	Onseker	-	1
	B: <u>Figuur is:</u>		
	Man	5	7
	Vrou	5	7
	Onseker	1	1

Uit tabel 4.1 is dit duidelik dat volgens kaart 1, die graad van motivering, daar nog 'n mate van akkulturasie by sowel Indiërmans as -vroue voorkom. Dit word weer=spieël in die mate van onsekerheid wat ten opsigte van beide kaarte by albei geslagte voorkom.

Die keuses van respondente kan moontlik toegeskryf word aan die feit dat hulle nog nie met werksituasies gekon=fronteer was nie, daar hulle almal nog op skool was. Die gewysigde kaart (1b) het geen duidelike verbetering ge=toon nie, moontlik omdat daar nou te veel paaie op die kaart voorkom wat die respondente as kruisings en ver=sperrings sien.

Daar word dus aanbeveel dat die oorspronklike kaart so behou en op die teikengroep toegepas word.

Wat kaart 12b (aggressie-depressie) betref, blyk dit dat die figuur nou vir manlike en vroulike respondente ewe aanvaarbaar is. (Daar was ewe veel manlike en vroulike keuses.) Ook is daar moontlik 'n geringe verbetering wat die depressie betref en daar word aanbeveel dat die ge=wysigde kaart vir verdere navorsing behou word.

Nadat al die kaarte van die kunstenaar ontvang is, is afdrukke gemaak en in boekvorm gebind. Die toets is op die verkenningsgroep toegepas en alle respondente het die toets binne twee uur voltooi.

4.8.2 Die frekwensie en persentasiefrekwensie van respondente
(geslagte afsonderlik) wat positiewe, ambivalente en nega-
tiewe response verstrek het

'n Ontleding van die positiewe, ambivalente en negatiewe response word in tabel 4.2 verstrek. Die veronderstelling is dat ambivalente response in feitlik al die persoonlikheidsareas die meeste behoort voor te kom, daarna positiewe response, en die negatiewe response die minste. Moontlike uitsonderings waaraan die hipotese nie sal voldoen nie is dié kaarte waar aggressie en die houding teenoor Blankes moontlik 'n ambivalente of negatiewe invloed mag hê.

TABEL 4.2

DIE FREKWENSIE EN PERSENTASIE FREKWENSIE VAN RESPONDENTE (GESLAGTE AFSONDERLIK) WAT POSITIEWE (P), AMBIVALENTE (A) EN NEGATIEWE (N) RESPONSE VERSTREK HET

Kaartnommer en naam van teoretiese konstruk	Groepe											
	Manlik (N = 11)						Vroulik (N = 15)					
	Frekwensies en persentasie frekwensies						Frekwensies en persentasie frekwensies					
	P	A	N	P	A	N	P	A	N	P	A	N
1. Graad van motivering	(5) ¹⁾	45,5	(4)	36,4	(2)	18,1	(4)	26,7	(8)	53,3	(3)	20,0
2. Gesinsverhouding	(7)	63,6	(4)	36,4		-	(11)	73,3	(4)	26,7		-
3. Vader-seun; Moeder-dogter	(5)	45,5	(6)	54,5		-	(6)	40,0	(7)	46,7	(2)	13,3
4. Moeder-seun; Vader-dogter	(6)	54,5	(5)	45,5		-	(5)	33,3	(10)	66,7		-
5. Houding teenoor Indiërgesag	(5)	45,5	(4)	36,4	(2)	18,1	(4)	26,7	(8)	53,3	(3)	20,0
6. Houding teenoor Blanke gesag	(4)	36,4	(3)	27,2	(4)	36,4	(2)	13,3	(7)	46,7	(6)	40,0
7. Selfkonsep	(5)	45,5	(5)	45,5	(1)	9,0	(4)	26,7	(10)	66,7	(1)	6,7
8. Seksverhoudings	(5)	45,5	(3)	27,2	(3)	27,2	(4)	26,7	(9)	60,0	(2)	13,3
9. Groepidentifikasie	(6)	54,5	(5)	45,5		-	(4)	26,7	(8)	53,3	(3)	20,0
10. Aggressie	(4)	36,4	(5)	45,5	(2)	18,1	(4)	26,7	(7)	46,7	(4)	26,7
11. Besoldigingsbepaling	(6)	54,5	(4)	36,4	(1)	9,0	(6)	40,0	(6)	40,0	(3)	20,0
12. Aggressie-depressie	(3)	27,2	(6)	54,5	(2)	18,1	(6)	40,0	(5)	33,3	(4)	26,7

¹⁾ Die frekwensies

Uit tabel 4.2 kan die volgende opvallende resultate waargeneem word:

- (i) Wat die gesinsverbande betref, kaarte 2, 3 en 4, is daar min of geen negatiewe response nie. Uit 'n moontlike totaal van 78 positiewe, ambivalente en negatiewe response was daar slegs 2 negatiewe response. Dit blyk dat die gesinskaart (kaart 2) soos dit geteken is nie aan sy doel beantwoord nie en daar 'n ander gesinsituasie uitgebeeld moet word. Die hele gesin lyk gelukkig en tevrede. Daar is nie enige aanduiding van moontlike spanninge tussen die gesin nie. Hier behoort negatiewe response voor te kom.

Chowdhury (1960) sê ook in haar ondersoek wat in Indië gedoen is die volgende:

in the case of India, while in some respects, such as the joint family and the wide field of religious phantasy, there are no real counterparts in modern Euro-American society ... (p. 246).

Die gevolg was dat sy ook haar kaart drasties moes wysig om enigsins bevredigende resultate te kon behaal.

Hierdie toestand kom ook voor by 'n ondersoek wat Erasmus (1976) met 210 Zoeloemans hier te lande gedoen het. Die verhouding van positiewe (P),

ambivalente (A) en negatiewe (N) response by hierdie ondersoek was: 178 : 13 : 19, wat ook nie 'n aanvaarbare verspreiding van response weerspieël nie.

Daar kan moontlik nog besluit word om òf kaart 3 (Vader-seun; Moeder-dogter) òf kaart 4 (Moeder-seun; Vader-dogter) ook te verander. Voorlopig kan die twee kaarte nog so behou word tot 'n verdere konstruktledingsondersoek gemaak is, en nagegaan kan word of die kaarte wel 'n positiewe bydrae lewer.

- (ii) Die ambivalente (A) response op die meeste kaarte is redelik hoog in vergelyking met positiewe (P) response. Hierdie toedrag van sake kan moontlik toegeskryf word aan die feit dat die respondente almal nog jonk (gemiddelde ouderdomme respektiewelik 17,5 en 17,1 jaar vir seuns en meisies) en ongetroud (skoolgaande kinders) is. Daar was ongelukkig nie 'n ouer groep êrens beskikbaar vir 'n verkenningstudie nie, en die ondersoeker moes hierdie groep neem.

4.8.3 Bepaling van die waargenome konstrukte en elemente van die verskillende kaarte

In tabel 4.3 volg 'n fynere ontleding van die 26 respondente se response op elke individuele kaart om die konstrukte en elemente wat waargeneem word, al dan nie, aan te toon.

Daar is reeds in tabel 4.1 oor kaarte 1 en 12 gerapporteer en dit sal nie in tabel 4.3 herhaal word nie.

Die veronderstelling is dat die respondent hom met 'n figuur op 'n kaart sal identifiseer en dan sy verhaal sal skrywe. Dit behoort hoofsaaklik die hooffiguur op die kaart te wees, die mansrespondente behoort met mansfigure te identifiseer. Daar word egter aan respondente gevra watter figuur beskou hulle as die belangrikste op 'n kaart, met die gevolg dat mansrespondente die vrou as die belangrikste in die opset kan beskou en ook andersom vir die vroue. Die keuse van 'n respondent se hooffiguur speel dus 'n belangrike rol by die ontleding van sy response.

TABEL 4.3

DIE GETAL RESPONDENTE (GESLAGTE AFSONDERLIK) WAT DIE VERSKILLENDEN KONSTRUKTE EN ELEMENTE TEN OPSIGTE VAN ELKE KAART WAARGENEEM HET

Kaartnommer en naam van teoretiese konstruksie	Konstrukte en elemente soos deur respondente waargeneem	Geslagte	
		Manlik	Vroulik
2. Gesinsverhouding	A. <u>Verwantskap</u>		
	Gesin	9	15
	Moeder en kinders - geen melding van vader	1	-
	Man en vrou - geen melding van kinders	1	-
	B. <u>Belangrikste figuur</u>		
	Man	3	7
	Vrou	4	7
	Beide	2	1
	Kinders	1	-
	Oudste seun	1	-
3. Vader-seun	A. <u>Verwantskap</u>		
Moeder-dogter= verhouding	Vader en seun	10	-
	Moeder en dogter	-	15
	Twee broers	1	-
	B. <u>Belangrikste figuur</u>		
	Vader	7	-
	Moeder	-	8
	Seun	4	-
	Dogter	-	6
	Beide	-	1
4. Moeder-seun	A. <u>Verwantskap</u>		
Vader-dogter= verhouding	Moeder en seun	10	-
	Vader en dogter	-	14
	Moeder en dogter	1	-
	Broer en suster	-	1
	B. <u>Belangrikste figuur</u>		
	Moeder	10	-
	Vader	-	12
	Seun	1	-
	Dogter	-	3

TABEL 4.3 (vervolg)

Kaartnommer en naam van teoretiese kon= struk	Konstrukte en elemente soos deur respondente waargeneem	Geslagte	
		Manlik	Vroulik
5. Houding teenoor Indiërgesag	A. <u>Verwantskap</u>		
	Werkgewer en werknemer	5	6
	Outoriteitsfiguur en onderdaanfiguur	2	1
	Prinsipaal en leerling/ sekretaresse	2	1
	Direkteur en werker	1	-
	Onderwyser en leerling	1	-
	Werkgewer en sekreta= resse	-	7
	B. <u>Houding teenoor outo= riteitsfiguur</u>		
	Positief	8	11
	Negatief	3	4
	C. <u>Belangrikste figuur</u>		
	Outoriteitsfiguur	11	14
	Onderdaanfiguur	-	1
6. Houding teenoor Blanke gesag	A. <u>Verwantskap</u>		
	Blanke werkgewer/ Indiërwerknemer	7	6
	Vriende	3	-
	Bouer en argitek	1	-
	Onseker	-	2
	Man en vrou	-	6
	Prinsipaal en onderwy= seres	-	1
	B. <u>Houding teenoor outo= riteitsfiguur</u>		
	Positief	4	5
	Negatief	6	9
	Onseker	1	1
	C. <u>Belangrikste figuur</u>		
	Blanke	5	8
	Indiërman	4	-
	Indiërvrou	-	6
	Beide	1	-
	Onseker	1	1

TABEL 4.3 (vervolg)

Kaartnommer en naam van teoretiese kon= struk	Konstrukte en elemente soos deur respondente waargeneem	Geslagte	
		Manlik	Vroulik
7. Selfkonsep	A. <u>Verwantskap</u>		
	Sien refleksie met selfbeeldimplikasie	10	14
	Sien nie refleksie nie en ook nie selfbeeld= implikasie nie	1	1
	B. <u>Houding</u>		
	Positief	6	8
	Negatief	5	7
8. Seksverhoudings	A. <u>Verwantskap</u>		
	Heteroseksuele verband	10	13
	Man en vrou	1	2
	B. <u>Houding teenoor hete= roseksuele opset</u>		
	Positief	6	7
	Negatief	4	5
	Onseker	1	3
	C. <u>Belangrikste figuur</u>		
	Man	3	3
	Vrou	6	12
	Beide	2	-
9. Groepidentifi= kasie	A. <u>Verwantskap</u>		
	Dansers en integreer enkeling	9	9
	Dansers (noem nie en= keling nie)	2	1
	Sien enkeling maar integreer haar nie	-	5
	B. <u>Houding teenoor so= siale omgang</u>		
	Positief	7	7
	Negatief	4	8
	C. <u>Belangrikste figuur</u>		
	Enkeling	7	15
	Groep	2	-
	Vroue	2	-

TABEL 4.3 (vervolg)

Kaartnommer en naam van teoretiese kon= struk	Konstrukte en elemente soos deur respondente waargeneem	Geslagte	
		Manlik	Vroulik
10. Aggressie	A. <u>Verwantskap</u>		
	Gesagsfiguur hanteer situasie	6	3
	Gesagsfiguur kan si= tuasie nie hanteer nie	4	10
	Neem nie gesagsfiguur waar nie	1	2
	B. <u>Belangrikste figuur</u>		
	Gesagsfiguur/polisie= man	10	12
	h Sekere groep/aggres= sief	1	2
	Inspekteur	-	1
11. Besoldigings= bepaling	A. <u>Verwantskap</u>		
	Werkgewer/werknemers	8	11
	Werkgewer/sekreta= resse/tiksters	-	2
	Bankbestuurder/klerke	-	2
	Onderwyser/leerlinge	1	-
	Geen verband	2	-
	B. <u>Waarneming van</u>		
	Blanke bestuurder en po= sitief teenoor hom	7	6
	Negatief teenoor hom	4	8
	Werkers alleenlik	-	1
	C. <u>Belangrikste figuur</u>		
	Blanke bestuurder	8	9
	Indiërwerker	-	1
	Twee mans	3	-
	Twee vroue	-	5

Dit blyk uit tabel 4.3 dat die teoretiese konstruk van kaart 2, Gesinsverhouding, duidelik waargeneem word deur die meeste respondente. Dieselfde afleiding kan ook gemaak word ten opsigte van kaarte 3 en 4 wat die vader-seun-, moeder-dogter- en die moeder-seun-, vader-dogter-verhouding uitbeeld. Dit is egter opmerklik dat vir beide kaarte die seuns die seunsfiguur in vyf uit die 22 gevalle en die meisies die meisiefiguur in nege uit 30 gevalle as die belangrikste figuur beskou. Dit kan moontlik toegeskryf word aan die feit dat hierdie respondente nog relatief jonk is en nie die ondervinding het van die rol wat die ouerfiguur in die samelewing vervul nie. Daar is egter niks daarmee verkeerd om so 'n keuse te doen nie.

Wat kaart 5, Houding teenoor Indiërgesag, betref, slaag die konstruk goed en die kaart kan vir die finale toepassing gebruik word.

By kaart 6, Houding teenoor Blanke gesag, is daar 'n mate van onsekerheid by respondente wie as die belangrikste figuur beskou word, hoewel die meerderheid wel die Blanke figuur gekies het. Die konstruk sal egter deeglik onderoë geneem moet word, sodat die verwantskap tussen die twee figure baie duideliker moet wees. Drie seuns het die verwantskap tussen die figure as vriende gesien, terwyl ses meisies dit as man en vrou geïdentifiseer het. Die moontlikheid dat die Blanke figuur nie as 'n Blanke persoon waargeneem word nie, sal nog ondersoek word.

Wat kaarte 7 tot 10 betref, word die konstrunkte en elemente van die konstrunkte goed waargeneem en behoort dit nie verdere probleme op te lewer nie.

In die geval van kaart 11, Besoldigingsbepaling, is dit opmerklik dat drie seuns en vyf meisies, die ontvangers van salarisse en nie die bestuurder (werkgewer) nie, as die belangrikste figure beskou. Weer eens is 'n moontlike verklaring hiervoor die feit dat die respondente skoliere is wat gewoon is om eerder te ontvang as om te gee.

Om egter meer sekerheid te kry, is deskundiges op die gebied van projektiewe tegnieke genader om enige verdere aanbevelings te doen. Die menings van hierdie komitees sal nou bespreek word.

4.9 VERANDERINGE OP KAARTE AANBEVEEL

'n Interne komitee van die Suid-Afrikaanse Instituut vir Psigologiese en Psigometiese Navorsing van die RGN het veranderinge op sommige kaarte aanbeveel. Hierdie komitee bestaan uit persone wat 'n deeglike agtergrondkennis van persoonlikheid besit.

Die volgende aanbevelings is deur die komitee gedoen:

- (a) Een van die graad van motiveringskaarte (kaart 1B) moet weggelaat word.

- (b) Die gesinsverhouding (kaart 2) moet oorgeteken word om min of meer soos volg te lyk: Die man sit met 'n boek op sy skoot, terwyl sy vrou langs hom sit en na hom kyk. Een van die kinders staan naby die moeder, terwyl die ander tweetjies op die vloer sit.
- (c) By die vader-seunverhouding (kaart 3) moet die vader ook liever met gevoude arms sit soos by die moeder-dogterverhouding (kaart 3).
- (d) By die vader-dogterverhouding (kaart 4) moet die vader se arms gevou wees soos by die moeder-seunverhouding (kaart 4).
- (e) By die selfkonsep (kaart 7) moet eerder 'n volledige ovaal spieël met laatjies en pootjies geteken word, met selfs moontlik 'n kam op die spieëlkassie.
- (f) By die seksverhouding (kaart 8) moet die skoene deur mekaar en rond en bont lê.
- (g) Wat die groeidentifikasie (kaart 9) vir mans betref, moet die alleenstaande persoon se hand liever nie in sy broeksak wees nie, maar langs sy sy soos die van die vrouekaart (kaart 9).

Nuwe konstrukte

Die volgende nuwe konstrukte word voorgestel vir uittoetsing:

(a) Prestasiemotivering

'n Indiërman of -vrou sit by 'n studeertafel met 'n aantal boeke op die lessenaar. Aan die agterkant van die persoon is 'n boekrak sigbaar. Die persoon sit deur 'n venster en kyk. Tennisspelers kan waargeneem word.

(b) Daar is gevoel dat die groeidentifikasiekaart te spesifiek is, aangesien dit 'n danssessie uitbeeld.

Die volgende word voorgestel: Drie mans en drie vroue wat min of meer in 'n groepie staan, sommige persone met glasies in die hand en 'n persoon wat eenkant, weg van die groep af staan, maar wel na die groep kyk. By die manskaart lyk dit asof een van die vroue haar hand lig en by die vrouekaart is dit 'n man wat sy hand lig.

Die kaart is ook voorgelê aan 'n ad hoc-komitee wat wysiginge voorgestel het.

Die ad hoc-komitee, bestaande uit deskundiges van projektiewe tegnieke, en in besonder van Murray se TAT en nuwe gewysigde vorms daarvan, soos die TAT-Z vir Zoeloes, is saamgestel om aanbevelings te doen aangaande die ontwikkeling van die PPT-ISA. Ook dien in hierdie komitee twee Indiërpersone wat bo en behalwe deskundiges, ook vertrouwd is met die kultuur, tradisies en gewoontes van die Indiër-Suid-Afrikaner.

Albei hierdie persone wys dan ook op die belangrikheid van die onderskeie gelowe wat by die Indiërbevolking in die RSA aangetref word, asook in 'n mindere mate op die sosio-ekonomiese status wat in gedagte gehou moet word by die ontwerp van die verskillende konstrukte. Boge=noemde faktore kan moontlik 'n bydrae lewer om 'n meer objektiewe en moontlik ook 'n meer spontane reaksie van respondente te ontlok.

Die volgende veranderinge word deur die ad hoc-komitee voorgestel:

(a) Kaart 1: Graad van motivering

- (i) Die gras, rivier en bome op die voorgrond van die kaart moet weggelaat word en geheel en al blanko gelaat word.
- (ii) Die area in die regterkantste hoek van die kaart, waar 'n moskee te sien is, moet vervang word deur 'n Indiërwoonbuurt. Daar moet geen aanduidings van 'n moskee, tempel, kerk of enige aanduiding van enige geloofsgroep wees nie.
- (iii) Die naam I.Sultan moet nie op die voorkant van die Indiërwinkel verskyn nie, want dit suggereer die Mohammedanisme.
- (iv) 'n Indiërman of 'n Indiërvrou word in die middel van die kaart geplaas met net die agterkop van

die persoon sigbaar vir die respondente.

(b) Kaart 2: Gesinsverhouding

(i) Hierdie kaart moet vervang word deur drie ander kaarte vir elke geslag wat die Hindoeïsme, Mohammedanisme en die Christelike geloof uitbeeld in soverre dit die kleredrag van die vrou betref. Respondente moet dus nou 'n keuse tussen die drie kaarte doen en hul keuse op die antwoordblad aandui. Hieruit kan daar statisties aangetoon word of geloof 'n beduidende rol speel by die interpretasie van die onderskeie konstruksies.

(ii) Die man sowel as die vrou moet die boek vashou en die kinders moet in die middel agter die bank staan en na die boek wat vasgehou word, kyk.

(c) Kaart 3: Vader-seun- en moeder-dogterverhouding

(i) Wat die vader-seunverhouding betref, word daar net een kaart aan die mansrespondente voorsien.

(ii) Vir die moeder-dogterverhouding word daar drie kaarte met 'n vrouefiguur wat in Hindoe-, Moslem- of Westerse drag geklee is aan die vroue-respondente getoon, waaruit hulle dan hul keuse doen om hulle verhaal te skrywe.

(d) Kaart 4: Moeder-seun- en vader-dogterverhouding

(i) Vir die mansrespondente word die kaarte geteken wat die Hindoe-, Moslem- en Christen-vrou uitbeeld. Hieruit moet hulle 'n keuse doen.

(ii) Aan die vrouerespondente word daar net een kaart getoon.

(e) Kaart 5: Houding teenoor Indiërgesag

(i) Daar word aanbeveel dat die voorwerp wat op beide kaarte deur die werknemers in die linkerhand vasgehou word, verwyder moet word.

(ii) Dieselfde werknemers wat op kaart 5 vir beide geslagte voorkom, moet ook vir kaart 6, Houding teenoor Blanke gesag, gebruik word.

(iii) Die outoriteitsfigure vir beide kaarte 5 en 6 moet egter 'n aggressiewer houding inneem.

(f) Kaart 6: Houding teenoor Blanke gesag

(i) Punte (ii) en (iii) van (e) is ook hier van toepassing.

(ii) Daar word aanbeveel dat kaarte 5 en 6 na 'n langer tussenpoos aan respondente

aangebied moet word en nie direk na mekaar nie.

(g) Kaart 7: Selfkonsep

Daar word drie kaarte vir vrouerespondente aanbeveel met Hindoe, Moslem en Westerse drag waaruit 'n keuse gedoen moet word. Vir die mans is een kaart voldoende.

(h) Kaart 8: Seksverhoudings

Die kaart bly onveranderd

(i) Kaart 9: Groepidentifikasie

(i) Hierdie kaart word geheel en al afgekeur omdat dit 'n dansparty voorstel.

(ii) Daar word aanbeveel dat 'n groepie van drie mans en drie vroue (wie se drag verteenwoordigend is van al drie die soorte, naamlik die van 'n Hindoe, Moslem en Christen) geteken moet word waar hulle besig is om gesellig saam tee te drink.

(iii) 'n Alleenstaande Indiërman staan heel links na die groepie en kyk. Daar is ook net een kaart nodig. Die alleenstaande Indiërvrou heel links van die groep stel 'n Hindoe, Moslem of Christen (Westerse drag) voor sodat respondente 'n keuse moet doen om hul verhaal te kan skrywe.

(j) Kaart 10: Aggressie

Die enigste verandering is dat dit moet lyk of 'n doel deur een van die spanne op die sokkerveld behaal gaan word.

(k) Kaart 11: Besoldigingsbepaling

(i) By die vrouekaart sal daar weer drie verskillende kaarte aan respondente getoon word wat die drie hoofgelowe verteenwoordig, en respondente moet dus 'n keuse doen.

(ii) Die manskaart word onveranderd gelaat.

(l) Kaart 12: Aggressie-depressie

Hierdie konstruk voldoen nie aan die hipotese wat gestel is nie, naamlik dat die respondent se ingesteldheid teenoor depressie sal aantoon of hy die situasie tot iets goeds (positief) of iets slegs (negatief) kan verwerk. Hierdie kaart word dus vervang met 'n kaart 13. (Voorlopig word dit kaart 13 genummer om verwarring uit te skakel.)

(m) Kaart 13: Prestasiemotivering

(i) Doel met die kaart

Die doel is om die graad van motivering (die

ingesteldheid) by Indiërmans en -vroue na te gaan.

(ii) Beskrywing van die kaart

Daar word een kaart vir mans en drie kaarte vir vroue geteken (vir die drie gelowe). 'n Jong student (man of vrou) sit agter 'n lessenaar met die nodige boeke en penne op die lessenaar. Agter die student is sy boekrak met 'n TV-stel ook sigbaar. Voor die lessenaar teen die muur is 'n tenniskrak sigbaar. Dit lyk of die persoon deur die venster van sy studeerkamer kyk na waar persone besig is om 'n stel tennis te speel.

(iii) Hipotese

Die hipotese is om te toon watter hoë eise 'n persoon aan homself stel waaraan hy moet voldoen. Hier kan ook moontlik leierskappe na vore tree.

Verdere aanbevelings deur die ad hoc-komitee was dat ooreweging daaraan geskenk kan word om die name van sommige teoretiese konstruksies te verander, sodat dit meer beskrywend kan wees.

Die volgende wysigings van die name van die teoretiese konstruksies word voorgelê:

- (a) Kaart 1: Graad van motivering na Instelling teenoor eise
- (b) Kaart 9: Groepidentifikasie na Sosiale aanpassing
- (c) Kaart 11: Besoldigingsbepaling na Persepsie vir besoldiging
- (d) Kaart 13: Prestasie-motivering. Dit word kaart 12 met die nuwe naam Graad van motivering

Daar is verder besluit dat kaart 6: Houding teenoor Blanke gesag, eers heelwat later aan respondente voorgelê sal word, sodat die toets wat saamgestel word vir die finale toepassing soos volg sal lyk:

- Kaart 1: Instelling teenoor eise
- Kaart 2: Gesinsverhouding
- Kaart 3: Vader-seun- of Moeder-dogterverhouding
- Kaart 4: Moeder-seun- of Vader-dogterverhouding
- Kaart 5: Houding teenoor Indiërgesag
- Kaart 6: Selfkonsep
- Kaart 7: Seksverhouding
- Kaart 8: Houding teenoor Blanke gesag
- Kaart 9: Sosiale aanpassing
- Kaart 10: Aggressie
- Kaart 11: Persepsie vir besoldiging
- Kaart 12: Graad van motivering

By die ad hoc-komiteevergadering is daar 'n aanbeveling gemaak dat daaraan gedink moet word om 'n Indiërkunstenaar te nader om die konstrukte te teken.

4.10 'N VOORONDERSOEK NA SEKERE VERBANDE TUSSEN DIE PPT-ISA,
DIE PERSOONLIKE, HUISLIKE, SOSIALE EN FORMELE VERHOUDINGE=
VRAELYS (PHSF), DIE HOËRSKOOLPERSOONLIKHEIDSVRAELYS (HSPV),
'N SOSIOGRAM, GEMIDDELDE SKOOLPRESTASIE EN ONDERWYSERSBE=
OORDELING

Nadat die resultate van die konstruke van die PPT-ISA
ondersoek is, is daar besluit om verder ook ondersoek in
te stel na moontlike onderlinge verbande tussen die ge=
noemde toets en die PHSF, die HSPV, 'n sosiogram wat met
die respondente uitgevoer is, hulle gemiddelde skoolpres=
tasie en menings van sommige onderwysers wat die respon=
dente goed ken. Hierdie resultate kan 'n moontlike aan=
duiding van die geldigheid van die PPT-ISA verskaf.

Die volgende prosedure is gevolg:

Die twee beste mans- en vrouerespondente, asook die swak=
ste man- en twee vrouerespondente se tellings op die
PPT-ISA is vir die ondersoek gebruik. Om identifise=
ring te vergemaklik, word die mansrespondente X, Y en Z
en die vrouerespondente A, B, C en D onderskeidelik aan=
getoon.

Die persentasie op die PPT-ISA behaal, was soos volg:

Respondent	Persentasie
X	84
Y	78
Z	51

Respondent	Persentasie
A	68
B	68
C	49
D	42

Die PHSF- en HSPV-vraelyste is gedurende April 1978 op al hierdie respondente toegepas met die gevolg dat die resultate maklik bekombaar was.

4.10.1 Die PHSF

Die gemiddelde staneges behaal deur die onderskeie respondente in die vyf hoofkomponente van die PHSF word in tabel 4.4 aangetoon.

TABEL 4.4

GEMIDDELDE STANEGES DEUR RESPONDENTE BEHAAL IN DIE HOOFKOMponente VAN DIE PHSF

Komponente	Respondente						
	X	Y	Z	A	B	C	D
1. Persoonlike	9	5	4	8	4	5	4
2. Huislike	8	3	3	7	6	6	4
3. Sosiale	9	5	5	6	6	5	3
4. Formele	7	4	3	4	4	3	1
5. Gewenstheid	8	7	1	5	8	5	5
Gemiddelde	8,2	4,8	3,2	6,0	5,6	4,8	4,2

Uit die tabel is dit duidelik dat die respondente X en Y

beter gemiddelde resultate gelewer het as Z. Dieselfde kan ook van die vrouerespondente gesê word.

4.10.2 Die HSPV

Die beste manier om 'n skatting van goeie aanpassing in die lig van die HSPV-profiel te maak, is om na die tellings in die tweede-ordefaktore te kyk eerder as na tellings in elk van die veertien afsonderlike faktore. Die twee vernaamste tweede-ordefaktore wat in ontledings van die HSPV in verskillende kulture gevind is, is Angs-Dinamiese Integrasie en Ekstraversie-Introversie (Madge, 1972; De Villiers, 1978).

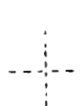
Wat Ekstraversie-Introversie betref, is dit so dat 'n ekstrasvert in die meeste Westerse kulture as beter aangepas as 'n introvert beskou word. Dat dit ook waar is wat 'n Indiërkultuurgroep betref, kan nie sonder meer aanvaar word nie. In teenstelling hiermee kan daar min twyfel bestaan dat 'n baie angstige persoon in enige kultuur as relatief swak aangepas beskou kan word. Die algemeen aanvaarde naam vir die positiewe pool van hierdie tweede-ordefaktor (soos gemeet deur die HSPV) dui ook daarop dat 'n persoon met relatief min angs as goed aangepas beskou word.

In die meeste ondersoeke (insluitende die bogenoemde Suid-Afrikaanse ondersoeke) het geblyk dat die belangrikste komponente van Dinamiese Integrasie die volgende is: Hoë egosterkte (faktor C), min prikkelbaarheid (faktor -D),

afwesigheid van skuldgevoelens (faktor -0), sosiaal heeltemal selfversekerd (faktor +Q₃), afwesigheid van spanning as gevolg van allerlei frustrasies (faktor -Q₄) en min vatbaarheid vir bedreigings (faktor H). Die eerste vyf faktore het in die meeste ondersoeke die hoogste ladings getoon (in die orde van 0,7) terwyl faktor H se bydrae ietwat minder (0,4) was.

Om 'n vinnige maar redelik akkurate skatting van 'n respondent se aanpassing te maak, kan sy profiel met die profiel van 'n groep wat goed aangepas is, vergelyk word. Alhoewel daar nie so 'n profiel beskikbaar is nie, is dit seker geregverdig om te aanvaar dat 'n goed aangepaste groep se profiel soos volg daar sal uitsien: 'n Stanege in die eerste vyf van bogenoemde komponente wat ongeveer 1 standaardafwyking of meer afwyk van die populasiegemiddelde (stanege = 5), dus 'n stanege van $(5,0 \pm 1,96 = 7)$, ongeveer die 80ste persentiel of hoër. In die geval van faktor H kan geregverdiglik aanvaar word dat 'n goed aangepaste groep 'n stanege sal toon wat ongeveer $\frac{1}{2}$ tot 1 standaardafwyking verskil van die populasiegemiddelde, dus 'n stanege van $(5,0 \pm 0,98 = 6)$, ongeveer tussen die 60ste tot 80ste persentiel. Grafies kan die voorafgaande soos volg voorgestel word:

 Vir 'n stanege van 7 of hoër (dit wil sê 1 of meer standaardafwyking hoër as die populasiegemiddelde)

 Vir 'n stanege van 6 (dit wil sê $\frac{1}{2}$ tot 1 standaardafwyking hoër as die populasiegemiddelde)

☐ Vir 'n stanegte van 5 (dit wil sê die populasiegemiddelde)

----- Vir 'n stanegte van 4 (dit wil sê $\frac{1}{2}$ tot 1 standaardafwyking laer as die populasiegemiddelde)

_____ Vir 'n stanegte van 3 of minder (dit wil sê 1 of meer standaardafwykings laer as die populasiegemiddelde)

Die standaardprofiel vir goeie aanpassing kan dus soos volg voorgestel word:

'n Grootte numeriese skatting van die ooreenkoms van 'n respondent se profiel met hierdie gewenste profiel kan verkry word deur 1 punt toe te ken vir elk van die vier stappe waarop 'n persoon se stanegte in elke faktor verskil van die bogenoemde. Dus, wanneer die gewenste waarde vir 'n faktor $+$ is, sal 'n toetsling met 'n $+$ met 0 punte verskil van die gewenste waarde. As die toetsling $\cdot\cdot\cdot+$ kry, verskil hy met 1 punt en met 'n $—$ sal die verskil 4 punte wees, die maksimum afwyking van die gewenste telling vir daardie faktor.

Die profiele van die respondente kan nou met die gewenste profiel vergelyk word.

Dit blyk dus dat die onderlinge verbande van die PPT-ISA

en die HSPV 'n groot ooreenkoms toon.

TABEL 4.5

PROFIELE VAN RESPONDENTE MET DIE AFWYKINGS VAN 'N GEWENSTE
PROFIEL VAN DIE HSPV

Afwyking van gemiddelde telling van 'n goed aangepaste groep		C	D	H	O	Q ₃	Q ₄
		+	—	+	—	+	—
Respondente	Afwykingstelling						
X	1	+	—	+	—	+	—
Y	2	+	—	+	—	+	—
Z	3	+	—	+	—	□	—
A	7	+	—	□	—	—	□
B	13	+	+	—	—	—	+
C	20	—	+	+	+	—	+
D	22	—	+	—	+	—	+

Dit blyk dus dat by die seuns, X as die beste aangepas beskou kan word aangesien sy profiel net met een punt afwyk van die gewenste profiel. Vir faktor H is aanvaar dat 'n telling wat tussen $\frac{1}{2}$ tot 1 standaardafwyking hoër is as die gemiddelde, kenmerkend sal wees van 'n goed aangepaste persoon. Vermoedelik sal 'n persoon met 'n te hoë H-telling ietwat te impulsief wees om werklik as goed aangepas beskou te kan word. X se telling is dus ietwat te hoog in faktor H, maar dit neig nogtans in die gewenste rigting.

Y se afwykingstelling is 2 punte omdat sy tellings in faktore C (Egosterkte) en Q₃ (Selfbeheersing) nie so hoog is soos die van goed aangepaste persone nie. Sy tellings in

hierdie twee faktore is egter ook in die regte rigting.

Z het by die seunsgroep, die hoogste afwykingstelling, naamlik 3 punte. Sy telling in faktor Q_3 (Selfbeheersing) is ongeveer dieselfde as die vir die algemene populasie terwyl die telling van 'n persoon met goeie aanpassing se telling ten minste 1 standaardafwyking hoër as die gemiddelde vir die populasie behoort te wees. Sy telling in faktor Q_4 (Gespannenheid) is wel in die regte rigting, maar nie so laag as wat verwag word vir goeie aanpassing nie.

Die vrouerespondente se tellings kan op dieselfde wyse as die mansrespondente geïnterpreteer word.

Dit blyk dus dat die onderlinge verband tussen die PPT-ISA, die HSPV en die PHSF as redelik goed beskou kan word.

4.10.3 'n Sosiogram

'n Sosiogram is op die eksperimentele groep uitgevoer. Net twee positiewe vrae is gestel, naamlik:

- (i) Van watter persoon hou jy die meeste? en
- (ii) Watter persoon sal jy as leier verkies?

Die respondente kon dieselfde persoon vir albei vrae aangee of kon ook verskillende name opgee. Daar is per geslote stembriefies gestem. Eerstens is die drie mans=

respondente in die volgende volgorde op die skryfbord aanbring: Respondent X, Z en Y.

Daarna is die vrouerespondente in die volgende volgorde op die skryfbord aangebring: Respondent D, A, C en B.

Daar was drie addisionele persone in hierdie groep waarvan die gegewens van die PPT-ISA ontbreek het weens afwesigheid by die voorlopige toepassing en waaroor dus nie gerapporteer kon word nie.

Die onderstaande resultate is verkry:

<u>Respondent</u>	<u>Hou meeste van</u>	<u>As leier</u>
X	9	9
Y	15	15
Z	5	5
Totaal	29	29
A	5	23
B	12	5
C	11	1
D	1	0
Totaal	29	29

Uit die resultate van die sosiogram blyk daar ook 'n sterk onderlinge verband tussen goeie en swak eienskappe ten opsigte van leierskap van respondente te wees, hoewel respon-

dent Y by die seuns 'n hoër telling as respondent X behaal het. Die punteverskil op die PPT-ISA is egter so klein dat albei respondente as leiers van 'n groep aanvaar sal word.

4.10.4 Gemiddelde prestasie in skoolvakke

Dit is 'n algemeen aanvaarde feit dat daar nie eintlik 'n korrelasie tussen skooleksamenpunte en persoonlikheids=trekke bestaan nie. Volledigheidshalwe is hierdie aspek wel ondersoek. Net die gemiddelde prestasie van die respondente is egter verkry en daar is nie op die onderskeie vakprestasies gelet nie. Die getal vakke wat vir hoër graad en standaardgraad geneem word, is wel aange=teken en word in berekening gebring by die gemiddelde persentasie wat behaal is deur respondente, omdat die hoër graad uit 'n totaal van 400 punte nagesien is en die standaardgraad uit 300 punte.

Die resultate word in tabel 4.6 verstrek.

TABEL 4.6

DIE GEMIDDELDE PRESTASIES VAN RESPONDENTE IN DIE JUNIE
1978-SKOOLEKSAMEN

Respondente	Getal vakke		Gemiddelde %
	Hoër graad	Standaardgraad	
X	2	4	41,4
Y	3	3	36,7
Z	1	5	30,7
A	3	3	41,7
B	3	3	36,0
C	0	6	36,9
D	0	6	33,5

Die vereiste vir 'n slaagpunt in die hoër graad is dat leerlinge vier vakke in die hoërgraad moet neem en dan 'n gemiddeld van 35 persent moet behaal in al ses vakke en in nie meer as twee vakke mag druipe nie (minder as 35 persent). Die vereistes vir 'n slaagpunt vir die standaardgraad is dieselfde, behalwe dat al die vakke in die standaardgraad geneem kan word.

Uit die resultate blyk dat nie een van die respondente voldoen aan die vereistes vir 'n slaagpunt in die hoër graad, dit wil sê 'n universiteitstoelatingvereiste nie, maar die korrelasie tussen die PPT-ISA-persentasies en skoolprestasies blyk ook hoog te wees.

4.10.5 Beoordeling van onderwysers

Vier onderwysers (gerieflikheidshalwe word hulle 1, 2, 3 en 4 genommer) wat intiem gemoeid is met die respondente,

is genader. Nadat aan hulle verduidelik is wat van hulle verwag word, is die name van eerstens die mans- en tweedens die vrouerespondente aan hulle voorgelê. Hulle moes die respondente volgens persoonlikheidseienskappe klassifiseer en nie hulle skoolprestasies in ag neem nie. Die beoordeling van die onderwysers is oor die algemeen nie besonder insiggewend nie omdat 'n subjektiewe oordeel gebaseer op skoolprestasie en gedrag in die klas 'n groot rol speel. Nadat die onderwysers die respondente ingedeel het, is daar navraag gedoen om vas te stel op grond waarvan die indeling gedoen is. Hierdie mondelinge mededelings word later gerapporteer. Die beoordelings volgens die onderwysers word in tabel 4.7 aangetoon.

TABEL 4.7

BEOORDELING VAN RESPONDENTE VOLGENS DIE METING
VAN ONDERWYSERS

Respondente	Onderwysers			
	1	2	3	4
X	3	3	3	2
Y	1	1	1	1
Z	2	2	2	3
A	2	1	1	2
B	4	4	3	4
C	3	3	2	1
D	1	2	4	3

Uit die resultate blyk die volgende:

- (a) Al die onderwysers maak respondent Y hul eerste keuse. Die volgende soort kommentaar is verkry:

Die persoon kom goed met almal klaar. Hy pas maklik by alle omstandighede aan. Hy gee samewerking en hy het 'n aangename geaardheid. Hy is populêr onder die dames.

- (b) Drie uit die vier onderwysers maak respondent Z hul tweede keuse. Die kommentaar is kortliks soos volg:

Die respondent se huislike omstandighede is nie na wense nie. Vader en moeder is geskei. Hy bly by sy vader wat weer getroud is en daar is heelwat wrywing tussen hom en sy stiefmoeder. Die gevolg is dat die respondent taamlik onseker is van homself, nie lank kan konsentreer nie en redelik senuweeagtig is. Almal is dit egter eens dat hy beter kan presteer en 'n aangener persoon kan wees as hy sy huislike probleme te bowe kan kom.

- (c) Wat respondent X betref, voel die onderwysers dat hy te individualisties en baie selfgeldend van geaardheid is. Hoewel hy intelligent is, is hy 'n slegte verloorder en kan hy nie 'n grap verdra nie.

- (d) Wat die vrouerespondente betref, is daar 'n redelike ooreenkoms tussen die resultate van die PPT-ISA en die klassifisering van onderwysers met betrekking tot respondent A. Die volgende kommentaar is verkry:

Haar vader is 'n Indiër terwyl haar moeder 'n Kleurling is, met die gevolg dat die gesin nie diskrimineer ten

opsigte van volksgroepe nie. Die respondent meng geredelik met andere en is 'n goeie leier. Die leerlinge volg haar as leier en respekteer haar.

- (e) Uit die resultate van respondente B, C en D kan nie afleidings gemaak word nie, behalwe met betrekking tot respondent B wat deur drie uit die vier onderwysers laaste geplaas word. Die rede hiervoor is dat sy baie teruggetrokke, stil en 'n introvert is en dus nie leierskapeienskappe openbaar nie.

4.11 GEVOLGTREKKING

Uit die verkenningstudie wat onderneem is, sowel as uit die voorlopige ondersoek na sekere verbande wat gesoek is met ander meetinstrumente, kan die afleiding gemaak word dat die PPT-ISA oor die algemeen redelik goeie resultate opgelewer het. Met die ondervinding wat daar opgedoen is en met die raad van deskundiges op die gebied van projeksietegnieke, kan daar 'n finale toets opgestel word wat aan sy doel behoort te beantwoord. Hieroor sal daar in hoofstuk 5 gerapporteer word.

HOOFSTUK 5

KONSTRUKONTLEDING VAN DIE PRENTEPERSOONLIKHEIDSTOETS VIR INDIËR-SUID-AFRIKANERS

5.1 INLEIDING

Na aanleiding van die bevindinge wat met die verkenning=studie verkry is, het die interne komitee vir projektiewe tegnieke van die Suid-Afrikaanse Instituut vir Psigologiese en Psigometriese Navorsing en 'n ad hoc-komitee sekere aanbevelings in verband met sommige konstrunkte van die toets voorgestel. Die wysiginge en veranderinge aan die konstrunkte sowel as die byvoeging van nuwe konstrunkte is deur 'n plaaslike kunstenaar onderneem en voltooi.

Die toetsboekies vir mans sowel as vroue is daarna saamgestel en antwoordblaaie is vir die beantwoording van die vrae op die konstrunkte laat druk.

Verskeie instansies soos fabrieke, kettingwinkels, universiteite, onderwyskolleges, skole, en so meer is geskakel en versoek om persone beskikbaar te stel vir die ondersoek. Die heelhartige samewerking van al die instansies is verkry.

Aangesien die teoretiese steekproef reeds in hoofstuk 3 volledig behandel is, word hier net die werklike steekproef soos uit die ondersoek verkry is, bespreek. Daarna sal die bevindinge verdere aandag geniet.

5.2 DIE WERKLIKE STEEKPROEF

Nadat die teoretiese steekproef getrek is, is daar 'n veldwerkprogram opgestel om die PPT-ISA gedurende Februarie/Maart 1980 op Indiërmans en -vroue in Natal en Transvaal te gaan toepas. Twee amptenare van die Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing het die taak onderneem en daar is altesaam 408 respondente getoets waarvan 213 mans en 195 vroue was. Dit is nie altyd moontlik om streng by die teoretiese steekproef te hou nie, aangesien omstandighede soos plek, tyd en die ouderdomsverspreiding van respondente nie altyd gekontroleer kan word nie. Weens die hoë finansiële kostes kon daar slegs op die plattelandse dorpe Newcastle in Natal en Witbank in Transvaal respondente getoets word. Aangesien die plattelandse respondente dus so min was (16 mans en 16 vroue), is hulle resultate vir alle praktiese doeleindes by die resultate vir stedelinge gevoeg. Die verskillende gelowe en die sosio-ekonomiese status van die respondente van beide provinsies is ook nie afsonderlik in berekening gebring nie.

Voordat daar egter 'n begin gemaak kon word met die veldwerkprogram was daar vooraf eers met verskillende instansies, soos sake-ondernemings, nywerhede, fabriekke, kolleges, skole, en so meer 'n onderhoud gereël om die doel van die toetsing aan verantwoordelike persone te verduidelik. Dié instansies is ook spesifiek versoek om nie net persone soos klerke en arbeiders te verskaf vir toetsing nie, maar ook persone wat hoër poste beklee, en wat meer leierspotensiaal

en 'n groter verantwoordelikeidsin openbaar. Op hierdie wyse is bestuurders van firmas, hoofde van skole en mediese praktisyns in die steekproef ingesluit.

'n Onderhoud is ook gevoer met die hoofsielkundige van die Departement van Indiëronderwys, 'n persoon wat baie goed bekend is met die sosio-ekonomiese streke van Durban en omgewing. Die doel hiervan was om instansies te kan nader waar sekere sosio-ekonomiese toestande aangetref word. Op hierdie wyse is gepoog om so 'n verteenwoordigende steekproef as moontlik te trek.

Wat die drie hoofgelowe, naamlik Hindoeïsme, Mohammedanisme en die Christendom betref kon daar nie 'n geskikte oplossing gevind word om die gelowe verteenwoordigend te kon trek nie. Die plattelandse gebied Witbank is heelwat later as die ander streke getoets en daar is deur 'n voorlopige ondersoek vasgestel dat daar min respondente van die Mohammedaanse geloof was. Die Mohammedaanse priester van Witbank is genader om 'n aantal persone van sy geloof te soek wat gewillig sou wees om die toets af te lê. Op hierdie manier is daar dus gepoog om 'n verteenwoordigende steekproef te probeer kry.

Die werklike getal respondente getoets volgens geslag, provinsie, sosio-ekonomiese status en geloof word in tabel 5.1 aangedui.

TABEL 5.1

WERKLIKE GETAL RESPONDENTE GETOETS VOLGENS GESLAG, PROVIN= SIE, SOSIO-EKONOMIESE STATUS EN GELOOF

Geslag	Provinsie		Sosio-ekonomiese status			Geloof		
	Natal	Trans= vaal	Goed	Gemid= deld	Swak	Hindoe= isme	Mohamme= danisme	Chris= tendom
Mans	197	16	46	60	107	164	18	31
Vroue	173	22	12	60	123	138	19	38
Totaal	370	38	58	120	230	302	37	69

Dit is wenslik om vas te stel of die werklike steekproef wel verteenwoordigend van die populasie is. Om dit te doen is die chi-kwadraattoets vir onafhanklike groepe gebruik. Die teoretiese steekproef word statisties met die werklike steekproef vergelyk. Die nulhipotese word gestel dat daar geen wesenlike verskil tussen die teoretiese en werklike steekproef is nie. Die resultate van die ondersoek word in tabel 5.2 aangetoon.

Volgens die formule is

$$\begin{aligned} \chi^2_{(7; 0,01)} &= \sum_{i=1}^8 \sum_{j=1}^2 (f_{ij} - f_{eij})^2 / f_{eij} && (\text{Zijp, 1974, p. 9}) \\ &= 17,060 \text{ vir mans en} \\ &= 14,436 \text{ vir vroue} \end{aligned}$$

TABEL 5.2

'N VERGELYKING VAN DIE TEORETIESE MET DIE WERKLIKE STEEKPROEF DEUR MIDDEL VAN DIE CHI-KWADRAAT=TOETS

Veranderlikes	Frekwensies							
	Beraam		Waargeneem (f_o)		Verwag (f_e)		$(f_o - f_e)^2 / f_e$	
	M ¹⁾	V ²⁾	M	V	M	V	M	V
1. <u>Provinsie</u>								
Natal	172	172	197	173	183	168	1,071	0,149
Transvaal	28	28	16	22	30	27	6,533	0,926
2. <u>Sosio-ekonomiese Status</u>								
Goed	30	30	46	12	32	29	6,125	9,966
Gemiddeld	60	60	60	60	64	59	0,250	0,017
Swak	110	110	107	123	118	107	1,025	2,393
3. <u>Geloof</u>								
Hindoeïsme	145	145	164	138	154	141	0,649	0,064
Mohammedanisme	20	20	18	19	21	20	0,429	0,450
Christendom	35	35	31	38	37	34	0,973	0,471
Totaal	600	600	639	585	639	585	17,060	14,436

1) M = Mans

2) V = Vroue

$$\chi^2_{(7; 0,01)} = 18,475$$

Die kritieke waarde vir $\chi^2_{(7; 0,01)} = 18,475$ (kyk Guilford, 1965, p. 582) en aangesien die verkreeë waardes vir sowel mans as vroue kleiner is as hierdie kritieke waarde, kan die nulhipotese nie verwerp word nie. Dit beteken dat daar in alle waarskynlikheid nie 'n wesenlike verskil tussen die teoretiese en praktiese steekproef bestaan nie en dat die getal respondente wat getoets is min of meer verteenwoordigend van die populasie is. Die bevindinge wat uit die ondersoek verkry word, kan dus veralgemeen word.

5.3 DIE NASIENMETODE VIR DIE PPT-ISA

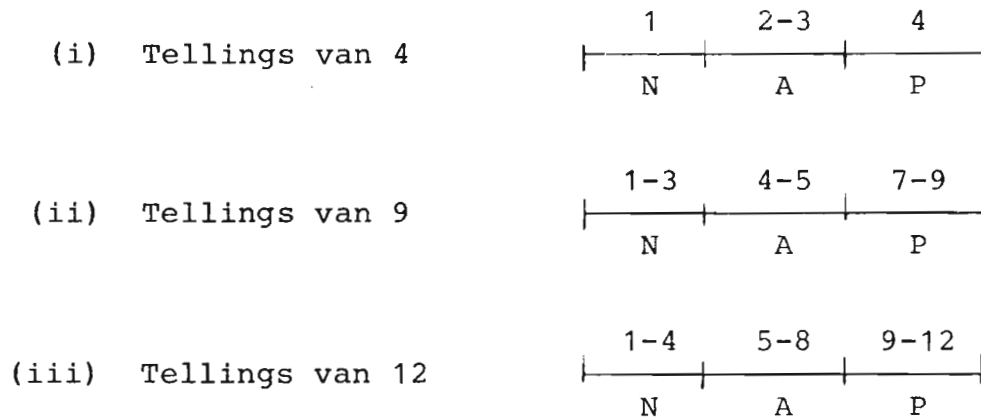
Voordat die toets nagesien kon word, moes 'n nasiensleutel ontwerp word en die gebruik daarvan aan die nasieners verduidelik word. Op hierdie wyse kon daar verseker word dat al die konstrukte eenvormig nagesien sal word en dat elke konstruk so objektief moontlik beoordeel word. Drie amp=tenare van die RGN is opgelei om hierdie taak af te handel. Elke persoon moes die konstrukte van al die respondente nagaan en 'n punt aan elke konstruk toeken. Die drie afsonderlike punte is daarna vir elke konstruk van al die respondente met mekaar vergelyk. Waar twee van die nasieners dieselfde punt aan 'n konstruk toegeken het en die derde persoon met een of twee punte verskil het, is die punt aanvaar van die nasieners wat dieselfde punt aan 'n konstruk toegeken het. Waar al drie nasieners se punte met een of twee punte van mekaar verskil het, is die gemiddelde punt aanvaar. Waar daar 'n redelike groot verskil in puntetoekenning by sekere konstrukte voorgekom

het, is sulke gevalle deur die drie nasieners bespreek om sodoende 'n finale punt toe te ken.

Na oorlegpleging met persone wat vertrouwd is met projekteiewe tegnieke en in besonder met die puntetoekenning van die TAT-Z-toets, is daar op die onderstaande maksimumtellings vir elke konstruk van die PPT-ISA besluit:

<u>Kaartnommer</u>		<u>Telling</u>
1	Instelling teenoor eise	9
2	Gesinsverhouding	4
3	Vader-seun-, moeder-dogterverhouding	4
4	Moeder-seun-, vader-dogterverhouding	4
5	Houding teenoor Indiërgesag	12
6	Selfkonsep	9
7	Seksverhouding	4
8	Houding teenoor Blanke gesag	12
9	Sosiale aanpassing	9
10	Aggressie	12
11	Persepsie van besoldiging	9
12	Graad van motivering	9
	Realiteitstelling	3
	Totaal	<u>100</u>

Die skale wat gebruik is om respondente se response as positief (P), negatief (N) of ambivalent (A) te kategoriseer is soos volg ingedeel:

'n Kodelys is opgestel om die respondente se konstrukte as
 òf positief òf negatief òf ambivalent te kodifiseer asook
 om fynere ontledings van die konstrukte te maak, soos om
 die

- (i) keuse wat respondente ten opsigte van keusekaarte
 by konstrukte gemaak het, vas te stel. Sodoende
 kan daar bepaal word of geloof 'n belangrike rol
 by die beantwoording van die konstrukte speel
 (hieroor sal later gerapporteer word);
- (ii) verbande wat respondente tussen die figure op die
 konstrukte infereer te bepaal, om vas te stel of
 hierdie verbande logies is en om te bepaal of daar
 afwykings van die algemene siening is;
- (iii) keuse van die hooffiguur wat deur respondente gemaak
 word, vas te stel, asook watter figuur of groep fi-
 gure, asook watter persoon of groep persone as die
 hooffiguur of -figure beskou word en of dit logiese
 verbande toon.

Nadat bovermelde inligting op die antwoordblaaie gekodifi-
 seer is, is dit op datavorms oorgedra en is 'n rekenaarver-

soek aan die Suid-Afrikaanse Instituut vir Statistiese Navorsing gestuur waar die data verwerk is. Die bevindings van hierdie dataverwerking word vervolgens bespreek.

4 BEVINDINGE VAN DIE ONDERSOEK

4.1 Itemontleding van die PPT-ISA

Aangesien die konstrukte gekwantifiseer is, is dit ook moontlik om 'n itemontleding van hulle te doen. Elke konstruk word beskou as 'n item van die toets, sodat die PPT-ISA uit 12 items bestaan, waarvan die tellings van 4 tot 12 punte wissel. Van die 213 mans en 195 vroue wat die PPT-ISA beantwoord het, was daar vir 6 mans en 8 vroue onvolledige rekords. Met ander woorde hierdie respondente het nie al die konstrukte beantwoord nie.

In tabelle 5.3 en 5.4 word die maksimumtellings, diskriminasiewaardes (r_{it}) en gekorrigeerde diskriminasiewaardes (r_{ir}) van elke konstruk aangetoon.

In beide tabelle 5.3 en 5.4 word die itemontledinggegewens van net 11 van die 12 konstrukte gerapporteer, aangesien die konstruk: Persepsie van besoldiging (oorspronklike Kaart 11) nie aan die gestelde hipotese voldoen het nie. Kaart 12 (Graad van motivering) word dus nou Kaart 11.

Die doel met die konstruk: Persepsie van besoldiging was om te probeer vasstel watter mate van onderliggende aggressie daar tussen Blank en Nie-Blank bestaan, asook die mate

van integrasie wat tussen die twee volksgroepe wel reeds plaasgevind het. Die konstrukte van ongeveer 50 mans- en 40 vrouerespondente is nagegaan en daar is by geeneen 'n beduidenis van onderliggende aggressie te bespeur nie. Die ingesteldheid van die respondente teenoor die situasie wat op die kaart uitgebeeld word, toon dat daar geen diskriminasie gesien word nie en dus verval die hipotese wat dit betref.

Die konstruk word ook nie as 'n besoldigingsituasie waargeneem nie, maar bloot as een waar geld gebank of getrek word, of waar klerke opdragte van hul hoof ontvang. Hier word geen melding van geld gemaak nie. Nie een van die 90 respondente van wie die konstruk nagegaan is, het enige melding gemaak van Blanke- en Indiërpersone wat wel in die konstruk aanwesig is nie en dit is nog 'n rede waarom die konstruk buite rekening gelaat is vir itemontledingdoeleindes.

Uit tabelle 5.3 en 5.4 kan gesien word dat die diskriminasiewaardes sowel as gekorrigeerde diskriminasiewaardes as heeltemal bevredigend beskou kan word, almal is $\geq 0,20$ benaderd. Daar is ses konstrukte by die mans en vier by die vroue waarvan die diskriminasiewaarde groter as 0,50 is, wat vir 'n persoonlikheidstoets as heeltemal bevredigend beskou kan word. Wat die betroubaarheid van die PPT-ISA, vir albei geslagte betref, kan die bevindinge ook as bevredigend beskou word. Huysamen (1978) sê in die verband:

TABEL 5.3

DIE MAKSIMUMTELLINGS, DISKRIMINASIEWAARDES (r_{it}) EN GEKORRI-
GEERDE DISKRIMINASIEWAARDES (r_{ir}) VAN DIE KONSTRUKTE VAN DIE
PPT-ISA VIR MANS (N = 207)

Kaart	Konstruk	Maksimum= telling	r_{it}	r_{ir}
1	Instelling teenoor eise	9	0,528	0,361
2	Gesinsverhouding	4	0,425	0,335
3	Vader-seunverhouding	4	0,521	0,441
4	Moeder-seunverhouding	4	0,506	0,432
5	Houding teenoor Indiërgesag	12	0,598	0,403
6	Selfkonsep	9	0,533	0,390
7	Seksverhouding	4	0,344	0,247
8	Houding teenoor Blanke gesag	12	0,569	0,370
9	Sosiale aanpassing	9	0,379	0,198
10	Aggressie	12	0,461	0,221
11	Graad van motivering	9	0,448	0,219
Totaal en gemiddelde		88	0,483	0,329

$$\bar{X} = 53,092$$

$$S_t = 9,871$$

$$r_{tt} = 0,737 \text{ volgens Ferguson (1951) se aanpassing van die K-R-formule 20}$$

TABEL 5.4

DIE MAKSIMUMTELLINGS, DISKRIMINASIEWAARDES (r_{it}) EN GEKORRI-
GEERDE DISKRIMINASIEWAARDES (r_{ir}) VAN DIE KONSTRUKTE VAN DIE
PPT-ISA VIR VROUE (N = 187)

Kaart	Konstruk	Maksimum= telling	r_{it}	r_{ir}
1	Instelling teenoor eise	9	0,443	0,269
2	Gesinsverhouding	4	0,427	0,333
3	Moeder-dogterverhouding	4	0,379	0,286
4	Vader-dogterverhouding	4	0,466	0,386
5	Houding teenoor Indiërgesag	12	0,569	0,329
6	Selfkonsep	9	0,554	0,400
7	Seksverhouding	4	0,406	0,303
8	Houding teenoor Blanke gesag	12	0,462	0,261
9	Sosiale aanpassing	9	0,532	0,373
10	Aggressie	12	0,530	0,258
11	Graad van motivering	9	0,400	0,209
Totaal en gemiddelde		88	0,470	0,310

$$\bar{X} = 55,428$$

$$S_t = 9,666$$

$$r_{tt} = 0,724 \text{ volgens Ferguson (1951) se aanpassing van die K-R-formule 20}$$

Betroubaarheidsondersoeke wat wel met projeksietegnieke uitgevoer is, het feitlik deur die bank onaanvaarbaar lae betroubaarhede opgelewer (p. 195).

.4.2 Die verband tussen geloof en die keuse wat respondente by keuseprente van sekere konstruke gedoen het

Vir mansrespondente was daar by twee van die elf konstruke keuses gestel, terwyl dit vir die vroue by ses van die elf konstruke was.

Die keusekaarte vir mans is:

- (i) Kaart 2: Gesinsverhouding
- (ii) Kaart 4: Moeder-seunverhouding

Die keusekaarte vir vroue bestaan uit:

- (i) Kaart 2: Gesinsverhouding
- (ii) Kaart 3: Moeder-dogterverhouding
- (iii) Kaart 6: Selfkonsep
- (iv) Kaart 8: Houding teenoor Blanke gesag
- (v) Kaart 9: Sosiale aanpassing
- (vi) Kaart 11: Graad van motivering

Die respondente kyk na drie tekeninge op dieselfde kaart van 'n konstruk, wat X, Y en Z gemerk is. Die vroue op elke kaart is geklee in die tradisionele drag van 'n Hindoe (gemerk X), Moslem (Y) en gewone Westerse drag (X). Hierdie tradisionele

drag is ook verteenwoordigend van die geloof van die Hindoes, Moslems en Christene. Voordat die respondente enige vrae op bogenoemde konstrukte beantwoord, moet die keuse wat respondente doen, op die antwoordboekie aangetoon word. Alle antwoorde op vrae moet nou in terme van die keuse-tekening gemaak word en die ander twee tekeninge moet vir hierdie konstrukte deur respondente geïgnoreer word. Deur middel van die chi-kwadraattegniek is daar bepaal of daar wel 'n verband bestaan tussen geloof en die keuse wat respondente gedoen het. Die frekwensieverdeling volgens geslag en geloof word in tabel 5.5 verstrek.

TABEL 5.5

DIE FREKWENSIEVERDELING VAN DIE RESPONDENTE TEN OPSIGTE VAN DIE GELOWE HINDOEÏSME (H), MOHAMMEDANISME (M) EN CHRISTENDOM (C) VIR MANS EN VROUE AFSONDERLIK

Geslag	Geloof			
	Hindoeïsme	Mohammedanisme	Christendom	Totaal
Mans	164	18	31	213
Vroue	138	19	38	195

Al die mans en vroue het hulle geloof op die antwoordboekie aangedui. Vervolgens word die frekwensieverdelings van die mans en vroue ten opsigte van hulle geloofskeuses wat gedoen is by die genoemde kaarte afsonderlik in tabel 5.6 aangetoon.

TABEL 5.6

DIE FREKWENSIEVERDELING VAN DIE RESPONDENTE TEN OPSIGTE VAN DIE GELOWE HINDOEÏSME (H), MOHAMMEDANISME (M) EN CHRISTENDOM (C) EN KEUSEPRENTE VAN SOMMIGE KONSTRUKTE, MANS EN VROUE AFSONDERLIK

Kaartnommers en konstrunkte	Geloof							
	Mans				Vroue			
	H	M	C	Geen	H	M	C	Geen
2 Gesinsverhouding	141	28	40	4	126	25	39	5
3 Moeder-dogterverhouding	-	-	-	-	142	27	22	4
4 Moeder-seunverhouding	138	25	36	14	-	-	-	-
6 Selfkonsep	-	-	-	-	113	21	55	6
8 Houding teenoor Blanke gesag	-	-	-	-	112	18	42	23
9 Sosiale aanpassing	-	-	-	-	108	24	41	22
11 Graad van motivering	-	-	-	-	105	20	48	22

Uit tabel 5.6 blyk duidelik dat vir latere konstrunkte daar meer respondente voorkom wat nie keuses tussen die gelowe gedoen het nie. Dit kan daarop dui dat geloof nie so 'n belangrike rol speel by die beantwoording van die vrae wat by keusetekeninge gestel word nie, of dit kan wees dat respondente vergeet het om 'n keuse aan te dui alhoewel die aanwysings duidelik gestel is dat 'n keuse tussen die tekeninge gemaak moet word.

'n Ander opvallende verskynsel is dat die oorspronklike 164 mansrespondente wat in tabel 5.5 Hindoeïsme as hulle geloof aangedui het, nou by keusekaarte 2 en 4 in tabel 5.6 respektiewelik verminder het na 141 en 138. Terselfdertyd is daar volgens tabel 5.6 'n vermeerdering van keuses vir die Mohammedaanse en Christelike gelowe. Dit gee 'n

verdere aanduiding dat geloof by mansrespondente moontlik nie so 'n groot rol speel by die beantwoording van vrae nie. Wat die keuses van vrouerespondente betref, is daar nie so 'n duidelike tendens soos by die mans te bespeur nie. Daar is 'n geleidelike vermindering in keuses by respondente wat Hindoeïsme as geloof op hulle toetsboekies aangedui het, behalwe vir Kaart 3 (Moeder-dogterverhouding) waar daar 'n vermeerdering aanwesig is. Die keuses by die Mohammedaanse en Christelike gelowe toon 'n geringe styging, behalwe vir 'n daling in die geval van Kaart 3 vir respondente van die Christelike geloof en by Kaart 8 vir respondente van die Mohammedaanse geloof. Hieruit kan daar dus nie afleidings gemaak word nie.

Deur middel van die chi-kwadraatteenik is bepaal of daar wel 'n verband bestaan tussen die geloof van respondente en die keuses wat hulle gedoen het ten opsigte van kaarte waar keusetekeninge is. Die bevindinge word in tabelle 5.7 en 5.8 onderskeidelik vir mans en vroue aangetoon.

TABEL 5.7

DIE CHI-KWADRAATTOETS OM DIE VERBAND TUSSEN GELOOF EN KEUSE-
TEKENINGE VAN SOMMIGE KONSTRUKTE VAN DIE PPT-ISA VIR MANS
VAS TE STEL

Geloof	Konstrukte van keusetekeninge		
	Kaart 2	Kaart 4	Totaal
Hindoeïsme	141 (f_o) ¹⁾	138	279
	142,92 (f_e) ²⁾	136,08	
Mohammedanisme	28	25	53
	27,15	25,85	
Christendom	40	36	76
	38,93	37,07	
Totaal	209	199	408

1) f_o = waargenome frekwensie

2) f_e = verwagte frekwensie

Die nulhipotese (H_o) word gestel dat daar geen betekenis-
volle verband tussen die twee veranderlikes geloof en
keusetekeninge bestaan nie.

$$\begin{aligned}
 \chi^2_{(2; 0,05)} &= \sum_{i=1}^2 \sum_{j=1}^3 (f_o - f_e)^2 / f_e \\
 &= (141 - 142,92)^2 / 142,92 + \dots + \\
 &\quad (36 - 37,07)^2 / 37,07 \\
 &= 0,169
 \end{aligned}$$

Die kritieke waarde vir $\chi^2_{(2; 0,05)} = 5,991$ uit tabel E van
Guilford (1965, p. 582), dit is $0,169 < 5,991 \Rightarrow H_o$ kan
nie verwerp word nie. Met ander woorde daar kan gesê

word dat daar nie 'n betekenisvolle verband tussen geloof en keusetekeninge van sekere konstrukte van die PPT-ISA by mans bestaan nie.

TABEL 5.8

DIE CHI-KWADRAATTOETS OM DIE VERBAND TUSSEN GELOOF EN KEUSE-TEKENINGE VAN SOMMIGE KONSTRUKTE VAN DIE PPT-ISA VIR VROUE VAS TE STEL

Geloof	Konstrukte van keusetekeninge						Totaal
	2	3	Kaarte		8	9	
Hindoe= isme	126 (f _o) ¹⁾	142	113	112	108	105	706
	123,29 (f _e) ²⁾	123,94	122,64	111,61	112,26	112,26	
Mohanne= danisme	25	27	21	18	24	20	135
	23,58	23,70	23,45	21,34	21,47	21,47	
Christen= dom	39	22	55	42	41	48	247
	43,13	43,36	42,91	39,95	39,27	39,27	
Totaal	190	191	189	172	173	173	1 088

1) f_o = waargenome frekwensie

2) f_e = verwagte frekwensie

Die nulhipotese (H_o) word gestel dat daar geen verband tussen die twee veranderlikes geloof en keusetekeninge bestaan nie.

$$\chi^2_{(10; 0,05)} = \sum_{i=1}^6 \sum_{j=1}^3 (f_o - f_e)^2 / f_e = 22,331$$

Die kritieke waarde vir $\chi^2_{(10; 0,05)} = 18,307$, dit is

$22,331 > 18,307 \longrightarrow H_0$ kan verwerp word. Met ander woorde wat die vrouerespondente betref, kan daar wel 'n verband wees tussen geloof en die keuse wat by sommige konstrukte van die PPT-ISA gedoen word. Die sterkte van hierdie verband wat bestaan, kan soos volg bepaal word:

$$C = \sqrt{\frac{\chi^2}{\chi^2 + N}}$$

(Du Toit, 1966, p. 126)

waar

N = die groottotaal van die waargenome frekwensies.

$$\begin{aligned} C &= \sqrt{\frac{22,331}{22,331 + 1\ 088}} \\ &= 0,142 \end{aligned}$$

Die sterkte van die verband tussen keusekaarte en geloof is dus 0,142.

Aangesien daar vir mans so min keuses bestaan en daar in werklikheid net Kaart 4 is waar ekstra tekeninge gemaak moet word (Kaart 2 is keusetekeninge vir mans en vroue) sal dit geregverdig wees om die keusetekeninge te behou. Daar kan oorweeg word om Kaart 11 (Graad van motivering) te verander na 'n nie-keusetekeningkonstruk. Hieroor sal later gerapporteer word.

.4.3 Die frekwensie en persentasiefrekwensie van respondente wat positiewe, negatiewe en ambivalente response by elke konstruk verstrek het

Nadat die konstrunkte van al die respondente deur die drie beoordelaars nagesien is, en 'n punt aan elke konstruk toegeken is, kon die aantal positiewe (P), negatiewe (N) en ambivalente (A) response bepaal word. In tabel 5.9 word hierdie resultate vir mans en vroue afsonderlik verstrek.

Dit blyk uit tabel 5.9 dat die response van die meeste respondente, mans sowel as vroue, ambivalent van aard is, wat die hipotese wat vroeër gestel is, bevestig. Die enigste uitsonderings is dat vir mans Kaart 11 (Graad van motivering) en vir vroue Kaarte 6 en 9 (Selfkonsep en Sosiale aanpassing) daar meer positiewe as ambivalente response voorkom. Die grootste aantal negatiewe response op 'n konstruk kom by mans by Kaart 11 (Graad van motivering) voor (byna 25 %) en by vroue by Kaart 10 (Aggressie) (20 %).

Uit die tabel kan ook gesien word dat wat Kaart 7 (Seksverhouding) betref daar by die mans meer negatiewe as positiewe response voorkom (21,1 % teenoor 20,7%). Of dit statisties betekenisvol is, kan nie op hierdie stadium gesê word nie.

5.4.4 Die ontleding van die konstrunkte en die elemente van die verskillende konstrunkte

Die konstrunkte is ook verder ontleed om te bepaal of die

TABEL 5.9

DIE FREKWENSIE EN PERSENTASIEFREKWENSIE VAN DIE GESLAGTE AFSONDERLIK WAT POSITIEWE (P), NEGATIEWE (N) EN AMBIVALENTE (A) RESPONSE VERSTREK HET

Kaartnommer en naam van teoretiese konstruk	Manlik (N = 213) Frekwensies en persentasiefrekwensies			Vroulik (N = 195) Frekwensies en persentasiefrekwensies		
	P	N	A	P	N	A
1 Instelling teenoor eise	(53) 24,8	(41) 19,3	(119) 55,9	(57) 29,2	(33) 16,9	(105) 53,9
2 Gesinsverhouding	(83) 39,0	(23) 10,8	(107) 50,2	(78) 40,0	(18) 9,2	(99) 50,8
3 Vader-seun- en moeder-dogterverhouding	(42) 19,7	(49) 18,8	(131) 61,5	(62) 31,8	(21) 10,8	(112) 57,4
4 Moeder-seun- en vader-dogterverhouding	(33) 15,5	(29) 13,7	(150) 70,8	(66) 33,8	(13) 6,7	(116) 59,5
5 Houding teenoor Indiërgesag	(72) 33,8	(29) 13,6	(112) 52,6	(71) 36,4	(36) 18,5	(88) 45,1
6 Selfkonsep	(99) 46,5	(12) 5,6	(102) 47,9	(91) 46,9	(15) 7,7	(88) 45,4
7 Seksverhouding	(44) 20,7	(45) 21,1	(124) 58,2	(56) 29,2	(38) 19,8	(98) 51,0
8 Houding teenoor Blanke gesag	(41) 19,3	(33) 15,6	(138) 65,1	(33) 17,3	(22) 11,5	(136) 71,2
9 Sosiale aanpassing	(76) 35,7	(34) 16,0	(103) 48,4	(126) 65,3	(17) 8,8	(50) 25,9
10 Aggressie	(52) 27,0	(45) 21,3	(109) 51,7	(67) 34,4	(39) 20,0	(89) 45,6
11 Graad van motivering	(100) 47,6	(52) 24,8	(58) 27,6	(73) 37,4	(25) 12,8	(97) 49,7

respondente die konstruke korrek waargeneem het en watter elemente van die konstruke vir die respondente van belang was.

In tabel 5.10 word die fynere ontleding van die konstruke aangetoon.

Vir alle ambivalente response kan daar aanvaar word dat die respondente die konstruke moontlik korrek kon waargeneem het, maar as gevolg van onsekerheid wat daar in die respondente se verhale voorkom, het sulke respondente 'n laer punt behaal.

5.4.5 Bespreking van die ontleding van die konstruke

Uit tabel 5.10 blyk dat al die konstruke deur die respondente in al die gevalle geïdentifiseer kon word.

Slegs enkele gedeeltes van konstruke wat nie baie duidelik waargeneem is nie, sal bespreek word.

a. Kaart 1: Instelling teenoor eise

Met hierdie konstruk word daar beoog om die werksingesteldheid van respondente vas te stel. Dit blyk duidelik uit die ontleding dat daar te veel respondente is wat nie heeltemal seker is wat met die konstruk beoog word nie aangesien ongeveer 56 persent van die mans en 54 persent van die vroue ambivalente response gegee het. Hierdie bevinding word ook verder versterk aangesien 60 mans en 103 vroue die konstruk sien as 'n tekening van 'n plek waar inkopies gedoen word (vergelyk B (v)).

TABEL 5.10

DIE GETAL RESPONDENTE VAN DIE GESLAGTE AFSONDERLIK WAT DIE
 VERSKILLENDEN KONSTRUKTE EN ELEMENTE DAARVAN WAARGENEEM HET

Kaartnommer en naam van teoretiese konstruk	Konstrukte en elemente soos deur respondente waargeneem	Geslagte	
		Manlik	Vroulik
1 Instelling teenoor eise	A. <u>Konstruk</u>		
	Positief	53	57
	Negatief	41	33
	Onseker	119	105
	B. <u>Ingesteldheid</u>		
	(i) Werksgerig	45	34
	(ii) Eie besigheid/handeldryf	30	7
	(iii) Wil dorpsgebied ontwikkel	25	-
	(iv) Huiseienaar/huisvesting bekom	10	24
	(v) Gaan inkopies doen	60	103
	(vi) Besoek familie/vriende	10	2
	(vii) Onseker	27	23
	(viii) Wil winkel beroof	6	2
2 Gesinsverhouding	A. <u>Verwantskap</u>		
	(i) Gesin	185	176
	(ii) Moeder, kinders en iemand anders	13	7
	(iii) Moeder, kinders - geen melding van vader	11	5
	(iv) Vader, moeder - geen melding van kinders	1	4
	(v) Broers en susters	2	-
	(vi) Vriende	1	-
	(vii) Onderwyser/Agent	-	2
	(viii) Priester/almal dieselfde kerk	-	1
	B. <u>Belangrikste figuur</u>		
	(i) Vader	114	120
	(ii) Moeder	73	56
	(iii) Beide vader en moeder	8	7
	(iv) Vreemde persoon	9	6
	(v) Kinders	8	2
	(vi) Oudste seun	1	4

TABEL 5.10 (vervolg)

Kaartnommer en naam van teoretiese konstruk	Konstrukte en elemente soos deur respondente waargeneem	Geslagte	
		Manlik	Vroulik
3 Vader-seun-moeder-dogterverhouding	A. <u>Verwantskap</u>		
	(i) Vader-seun	153	-
	(ii) Moeder-dogter	-	188
	(iii) Twee vriende(inne)	9	3
	(iv) Man en vrou	41	-
	(v) Familie/broer en suster	5	4
	(vi) Twee vreemdes	5	-
	B. <u>Belangrikste figuur</u>		
	(i) Vader	140	-
	(ii) Moeder	14	118
	(iii) Seun	40	-
	(iv) Dogter	-	72
	(v) Iemand anders	14	1
	(vi) Beide	5	2
4 Moeder-seun-vader-dogterverhouding	A. <u>Verwantskap</u>		
	(i) Moeder-seun	157	-
	(ii) Vader-dogter	-	178
	(iii) Moeder-dogter	21	-
	(iv) Man en vrou	11	10
	(v) Familie-broer en suster	5	2
	(vi) Twee vriende	14	1
	(vii) Vreemdelinge	4	4
	B. <u>Belangrikste figuur</u>		
	(i) Moeder	155	2
	(ii) Vader	6	136
	(iii) Seun	28	-
	(iv) Dogter	10	51
	(v) Beide	3	3
	(vi) Vreemdelinge	10	3
5 Houding teenoor Indiërgesag	A. <u>Verband</u>		
	(i) Werkgewer/werknemer	192	160
	(ii) Prinsipaal/Onderwysseres/leerling	9	7
	(iii) Kollegas-werksaam	7	1
	(iv) Man en vrou	-	25
	(v) Vriende	2	2
	(vi) Onseker	3	-
	B. <u>Belangrikste figuur</u>		
	(i) Outoriteitsfiguur	158	134
	(ii) Onderdaanfiguur	51	27
	(iii) Man	-	21
	(iv) Vrou	-	11
	(v) Beide	4	2

TABEL 5.10 (vervolg)

Kaartnommer en naam van teoretiese konstruk	Konstrukte en elemente soos deur respondente waargeneem	Geslagte	
		Manlik	Vroulik
6 Selfkonsep	A. <u>Verband</u>		
	(i) Sien refleksie met selfbeeldimplikasie	198	171
	(ii) Sien nie refleksie nie en ook nie self=beeldimplikasies nie	15	23
	B. <u>Houding</u>		
	(i) Positief	201	179
	(ii) Negatief	12	15
7 Seksverhouding	A. <u>Verband</u>		
	(i) Vriend en vriendin/verliefdes	139	115
	(ii) Man en vrou	35	62
	(iii) Vriende	26	10
	(iv) Vreemdelinge	11	5
	(v) Broer en suster	2	1
	B. <u>Belangrikste figuur</u>		
	(i) Man	75	56
	(ii) Dame	121	107
	(iii) Beide	17	27
	(iv) Geeneen	-	2
8 Houding teenoor Blanke gesag	A. <u>Verband</u>		
	(i) Blanke werkgewer/Indiërwerknemer	94	36
	(ii) Vriende	62	13
	(iii) Man en vrou	15	100
	(iv) Vennote	20	3
	(v) Onseker	2	18
	(vi) Twee broers/broer en suster	6	3
	(vii) Vader en seun	5	-
	(viii) Vader en dogter	-	10
	B. <u>Belangrikste figuur</u>		
	(i) Blanke man	144	29
	(ii) Indiërman	57	-
	(iii) Indiërvrou	-	25
	(iv) Beide	7	4
	(v) Onseker	4	-
	(vi) Man	-	85
	(vii) Vrou	-	48

TABEL 5.10 (vervolg)

Kaartnommer en naam van teoretiese konstruk	Konstrukte en elemente soos deur respondente waargeneem	Geslagte	
		Manlik	Vroulik
9 Sosiale aanpassing	A. <u>Verband</u>		
	(i) Sien enkeling en integreer hom/haar	117	116
	(ii) Integreer nie enkeling nie	75	48
	(iii) Maak geen melding van enkeling nie	21	29
	B. <u>Belangrikste figuur</u>		
	(i) Enkeling	176	145
	(ii) Groep	7	20
	(iii) Iemand van die groep	25	19
	(iv) Geeneen	5	6
	(v) Onderwyser	-	3
10 Aggressie	A. <u>Verband</u>		
	(i) Gesagsfiguur hanteer die situasie	141	112
	(ii) Gesagsfiguur kan die situasie nie hanteer nie	64	79
	(iii) Sportaangeleentheid (ontken gesagsfiguur)	6	3
	B. <u>Belangrikste figuur</u>		
	(i) Polisieman	203	174
	(ii) 'n Sekere groep	4	12
	(iii) 'n Enkele persoon van die groep	4	7
	(iv) Geen	-	2
11 Graad van motiveering	A. <u>Verband</u>		
	(i) Studie/lees/sport	160	129
	(ii) Maak net melding van sport	42	42
	(iii) Onderwyser(es) / afrigter	8	22
	(iv) Geen	-	2

Die hele tekening lyk vir 'n groot aantal respondente verlate en somber en baie praat van 'n vroeë-oggend- of laat-aand-toneel. Die woorde "Trading Co" op een van die winkels is miskien te prominent, terwyl die hoë geboue aan die linkerkant van die konstruk (Westerse kultuur) te verlate lyk. Om die konstruk te verbeter moet daar heelwat persone en motors voor die hoë geboue links geteken word, die woorde "Trading Co" verwyder word en enkele persone met een of twee motors by die middelste tekening geplaas word. Dit behoort baie beter resultate te lewer.

Nieteenstaande hierdie besware, kan daar gekonstateer word dat 'n groot aantal respondente die konstruk wel raaksien, soos byvoorbeeld die ingesteldheid van diegene wat werksgerig is (45 mans en 34 vroue), respondente wat graag hul eie besigheid wil besit of wil handeldryf (30 mans en 7 vroue) en dorpsontwikkelaars wat die kompleks wil verbeter (25 mans).

b. Kaart 2: Gesinsverhouding

Hierdie konstruk word baie goed deur respondente waargeneem en lewer dus nie probleme nie. Die enigste moontlike kritiek teen die tekening is dat die vaderfiguur 'n bietjie jonk lyk en nie deur alle respondente as die hoof van die gesin geïdentifiseer word nie. Hierdie bewering word bevestig deur A (ii) en (iii) en B (iv) waar 33 mans en 18 vroue (Aii + iii + Biv) die vaderfiguur as iemand anders identifiseer.

c. Kaarte 3 en 4: Vader-seun-moeder-dogterverhouding en moeder-seun-vader-dogterverhouding

Albei hierdie konstrunkte gee bevredigende resultate. Die enigste moontlike verbetering is om die seunsfiguur in beide konstrunkte meer die profiel van 'n seun te laat aanneem, wat net enkele wysigings beteken. Die rede hiervoor is dat 10 mans die figuur as 'n dogter geïdentifiseer het (kyk 4 B (iv)).

d. Kaart 5: Houding teenoor Indiërgesag

Hierdie konstruk lewer baie goeie resultate. Die vrouerespondente identifiseer die twee figure as man en vrou wat ook heeltemal aanvaarbaar is en baie goeie verhale wat positief sowel as negatief is, is by hierdie respondente gevind.

e. Kaart 6: Selfkonsep

Hierdie konstruk blyk duidelik uit tabel 5.10 suksesvol te wees en baie respondente sien dit ook as 'n voorbereiding vir 'n onderhoud of as gereedmaak om te gaan werk. Dit was opvallend dat by heelwat vrouerespondente dit 'n mooimaaksessie is om die aand saam met hulle eggenoot uit te gaan of om hom te verwelkom na 'n dag se harde arbeid en hom sodoende op te beur indien hy dalk moeg of neerslagtig is.

f. Kaart 7: Seksverhouding

Hierdie konstruk word baie duidelik deur respondente waargeneem en korrek geïnterpreteer. Dit is opvallend hoe baie respondente van beide geslagte die dame as die belangrikste figuur beskou wanneer dit gaan oor heteroseksuele verhoudinge. Dieselfde neiging is ook by die Swartman te bespeur en die afleidings kan gemaak word dat akkulturasie tot gevolg het dat die vrou in heteroseksuele opset toenemend in status styg (kyk Minnaar, 1975, p. 168).

g. Kaart 8: Houding teenoor Blanke gesag

Uit die resultate blyk dat hierdie konstruk vir beide geslagte redelik verwarring skep. Slegs 44 persent van die mansrespondente identifiseer die konstruk korrek. Vir die vrouerespondente is die konstruk nog meer verwarrend aangiesien slegs 19 persent dit korrek interpreteer.

Daar is 52 persent (100) van die vroue wat die situasie as 'n man-vrou-verhouding waarneem, nieteenstaande die feit dat die man 'n rooikop is en geen Indiërman sulke hare het nie. Byna dieselfde hoeveelheid mansrespondente as die groep wat die konstruk korrek interpreteer, beskou die verhouding as bloot een van vriendskap (geen ras word in aanmerking geneem nie) of van vennote in 'n besigheid. Daar word selde of ooit deur respondente melding gemaak van die feit dat dit 'n Blanke man teenoor 'n Indiërman of 'n Indiërdame is wat deur die konstruk uitgebeeld word.

Die meeste vrouerespondente beskou die man sowel as vrou as die belangrikste figure in die konstruk, dus 'n huweliksverhouding en die konstruk word soos Kaart 5 (Houding teenoor Indiërgesag), behandel.

h. Kaart 9: Sosiale aanpassing

Hierdie konstruk voldoen aan die verwagtings wat gestel is en kan met vrug gebruik word. Die alleenstaande manspersoon kan moontlik ouer wees. Dit kan maklik verbeter word.

i. Kaart 10: Aggressie

Hierdie konstruk lewer baie bevredigende resultate en aggressie kom duidelik na vore by respondente. Die gesagsfiguur word geïdentifiseer en sowel openlike as onderdrukte aggressie is duidelik waarneembaar.

j. Kaart 11: Graad van motivering

Hierdie konstruk lewer ook goeie resultate en dit blyk duidelik uit tabel 5.10 dat die mansrespondente veral strewe na verbetering van akademiese kwalifikasies en dat sport 'n gesonde afleiding is, maar nie werksomstandighede sal verbeter nie. Baie van die vrouerespondente sien nie die konstruk as 'n studiesituasie nie, maar eerder as 'n prinsipale of onderwyseres wat boeke nasien en terselfdertyd ook 'n ogie moet hou oor die kinders wat buite besig is met tennisoefening. Dit sal dus wenslik wees dat die tennispelers 'n bietjie ouer is as wat hulle op die tekening

voorkom. Daar kan ook vir vrouerespondente net 'n dame in Westerse drag wees, wat besig is om te studeer ('n student). Dit is onnodig dat daar voorstellinge is van 'n Hindoe-, 'n Moslem- en 'n Westers-geklede vrou.

5.4.6 Opsommend

As die toets in sy geheel beskou word, kan daar gekonstateer word dat die konstruke bevredigende resultate opgelewer het, met uitsondering van Kaart 8 (Houding teenoor Blanke gesag) wat sonder verlies weggelaat kan word. Vir enige verdere ondersoeke sal hierdie konstruk egter nog in berekening gebring word. Sommige konstruke kan met enkele veranderinge moontlik beter resultate lewer, maar nie in so 'n mate dat die huidige resultate as ongeldig beskou kan word nie. Dit sou bloot 'n verandering in die struktuur van 'n konstruk beteken sodat identifisering deur respondente vergemaklik sal word, maar dit sou nie die verhale op die konstruk beïnvloed nie.

Vervolgens sal daar aandag geskenk word aan die moontlike invloede wat die veranderlikes soos ouderdom, huwelikstaat, geloof en so meer op die konstruke mag hê.

5.4.7 Die verdeling van die respondente volgens die veranderlikes geslag, provinsie, huwelikstaat, ouderdom, kwalifikasies en sosio-ekonomiese status

Die verdeling van die respondente volgens bovermelde veranderlikes word in tabel 5.11 gerapporteer.

TABEL 5.11

DIE VERDELING VAN DIE RESPONDENTE VOLGENS GESLAG EN AGTER=
EENVOLGENS PROVINSIE, OUDERDOM, GELOOF, HUWELIKSTAAT, KWA=
LIFIKASIES EN SOSIO-EKONOMIESE STATUS

Veranderlikes	Geslag	
	Manlik	Vroulik
1 <u>Provinsie</u>		
(i) Natal	197	173
(ii) Transvaal	16	22
Totaal	213	195
2 <u>Ouderdom</u>		
(i) 18 tot 24 jaar	81	127
(ii) 25 tot 29 jaar	64	27
(iii) 30 tot 34 jaar	25	17
(iv) 35 tot 39 jaar	17	11
(v) 40 tot 44 jaar	12	4
(vi) 45 tot 49 jaar	9	-
(vii) 50 tot 54 jaar	5	-
Totaal	213	186
3 <u>Geloof</u>		
(i) Hindoeïsme	164	138
(ii) Mohammedanisme	18	19
(iii) Christendom	31	38
Totaal	213	195
4 <u>Huwelikstaat</u>		
(i) Ongetroud	95	130
(ii) Getroud	118	61
Totaal	213	191

TABEL 5.11 (vervolg)

Veranderlikes	Geslag	
	Manlik	Vroulik
5 <u>Kwalifikasies</u>		
(i) Standerd 6	8	9
(ii) Standerd 7	5	6
(iii) Standerd 8 of 9	82	52
(iv) Standerd 10	62	47
(v) Standerd 10 + 1 of 2 jaar	28	54
(vi) Standerd 10 + 3 jaar	23	22
(vii) Standerd 10 + 4 jaar of meer	5	4
Totaal	213	194
6 <u>Sosio-ekonomiese status</u>		
(i) Student	38	60
(ii) Minder as R2 000 per jaar	2	61
(iii) R2 000 tot R4 999	127	62
(iv) R5 000 tot R6 999	37	10
(v) R7 000 tot R8 999	7	1
(vi) R9 000 en meer	2	1
Totaal	213	195

Uit bostaande tabel blyk dat die verdeling van die respondente by sommige onderafdelings van die veranderlikes so klein is dat hulle nie verdere afsonderlike statistiese ondersoek regverdig nie, byvoorbeeld die ouderdomme bokant 40 jaar vir slegs 26 mans en 4 vroue en inkomste van R7 000 en hoër vir slegs 9 mans en 2 vroue.

Om meer betekenis aan die gegewens te verleen en geldige afleidings te kan maak is die volgende verdelings van die onderstaande vyf veranderlikes gemaak. (Die geslagte word

deurgaans afsonderlik behandel.)

1. Huwelikstaat

- (i) Ongetroud
- (ii) Getroud

2. Ouderdomme

- (i) 18 tot 29 jaar
- (ii) 30 tot 39 jaar
- (iii) 40 jaar en ouer

3. Geloof

- (i) Hindoeïsme
- (ii) Mohammedanisme
- (iii) Christendom

4. Sosio-ekonomiese status

- (i) Student
- (ii) Minder as R5 000 per jaar
- (iii) Meer as R5 000 per jaar

5. Kwalifikasies

- (i) Standerd 7 of laer
- (ii) Standerd 8 of 9
- (iii) Standerd 10
- (iv) Standerd 10 + 2 jaar
- (v) Standerd 10 + 3 jaar of meer

Met die bogenoemde indeling en die verdeling van die response volgens response in òf positief òf negatief òf ambivalent word hierdie frekwensieverdeling in tabel 5.12 aange=toon.

TABEL 5.12

DIE FREKWENSIEVERDELING VAN RESPONDENTE TEN OPSIGTE VAN POSITIEWE (P), NEGATIEWE (N) EN AMBIVALENTE (A) RESPONSE OP DIE KONSTRUKTE VAN DIE PPT-ISA VOLGENS HUWELIKSTAAT, OUDERDOM, GELOOF, SOSIO-EKONOMIESE STATUS EN KWALIFIKASIES

1. Huwelikstaat - Ongetroud

Geslag		Konstrukte										
		1 ¹⁾	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Manlik:	P	32	34	15	9	24	43	16	17	35	21	44
	N	15	15	22	15	14	10	25	16	18	27	26
	A	48	46	58	71	57	42	54	61	42	47	24
Totaal		95	95	95	95	95	95	95	94	95	95	94
Vroulik:	P	39	47	32	39	44	57	38	22	81	46	52
	N	25	15	16	9	23	13	24	15	12	30	18
	A	66	68	82	82	63	59	67	92	36	54	60
Totaal		130	130	130	130	130	129	129	129	129	130	130

- Getroud

Geslag		Konstrukte										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Manlik:	P	21	49	27	27	48	56	28	24	41	36	56
	N	26	8	18	14	15	2	20	17	16	18	26
	A	71	61	73	79	55	60	70	77	61	62	34
Totaal		118	118	118	117	118	118	118	118	118	116	116
Vroulik:	P	18	30	29	25	24	32	17	10	41	19	21
	N	8	3	5	4	13	2	13	7	5	8	6
	A	35	28	27	32	24	27	29	42	14	34	34
Totaal		61	61	61	61	61	61	59	59	60	61	61

- 1) 1 = Instelling teenoor eise
 2 = Gesinsverhouding
 3 = Vader-seun-moeder-dogterverhouding
 4 = Vader-dogter-moeder-seunverhouding
 5 = Houding teenoor Indiërgesag
 6 = Selfkonsep

- 7 = Seksverhouding
 8 = Houding teenoor Blanke gesag
 9 = Sosiale aanpassing
 10 = Aggressie
 11 = Graad van motivering

TABEL 5.12 (vervolg)

2. Ouderdom - 18 tot 29 jaar

Geslag		Konstrukte										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Manlik:	P	33	47	21	16	41	60	25	23	52	29	65
	N	27	22	34	24	24	12	34	27	29	39	41
	A	85	76	90	105	80	73	86	94	64	77	38
Totaal		145	145	145	145	145	145	145	145	145	145	144
Vroulik:	P	45	63	45	46	61	72	48	23	101	55	58
	N	27	14	17	12	30	14	31	17	11	31	20
	A	82	17	92	96	63	67	75	111	41	68	76
Totaal		154	154	154	154	154	153	154	151	153	154	154

- 30 tot 39 jaar

Geslag		Konstrukte										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Manlik:	P	12	22	16	8	19	23	13	8	12	16	21
	N	8	-	3	4	4	-	7	2	4	5	8
	A	22	20	23	30	19	19	22	32	26	19	11
Totaal		42	42	42	42	42	42	42	42	42	40	40
Vroulik:	P	6	10	12	13	9	11	6	7	15	5	8
	N	6	4	3	1	6	1	5	3	6	7	2
	A	16	14	13	14	13	16	15	17	6	16	18
Totaal		28	28	28	28	28	28	26	27	27	28	28

- 40 jaar en ouer

Geslag		Konstrukte										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Manlik:	P	8	14	5	9	12	16	6	10	12	12	14
	N	6	1	3	1	1	-	4	4	1	1	3
	A	12	11	18	15	13	10	16	12	13	13	9
Totaal		26	26	26	25	26	26	26	26	26	26	26
Vroulik:	P	2	3	2	3	-	3	-	2	3	2	2
	N	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	1
	A	2	1	1	1	4	1	2	1	1	2	1
Totaal		4	4	4	4	4	4	3	4	4	4	4

TABEL 5.12 (vervolg)

3. Geloof - Hindoeïsme

Geslag	Konstrukte										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Manlik: P	41	60	31	22	55	75	37	31	54	41	71
N	33	20	27	22	22	11	33	25	27	36	44
A	90	84	106	119	87	78	95	107	83	85	46
Totaal	164	164	164	163	164	164	164	163	164	162	161
Vroulik: P	43	54	45	42	48	66	62	22	92	44	50
N	22	16	14	11	26	11	28	18	13	28	14
A	73	68	79	85	64	61	67	96	32	66	74
Totaal	138	138	138	138	138	138	137	136	137	138	138

- Mohammedanisme

Geslag	Konstrukte										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Manlik: P	6	10	4	4	6	9	3	3	4	4	11
N	2	-	4	3	1	-	6	4	4	5	2
A	10	8	10	11	11	9	9	11	10	9	5
Totaal	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18
Vroulik: P	5	7	5	7	7	8	5	5	9	11	6
N	3	2	3	-	2	-	1	2	2	3	4
A	11	10	11	12	10	10	11	12	7	5	9
Totaal	19	19	19	19	19	18	17	19	18	19	19

- Christendom

Geslag	Konstrukte										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Manlik: P	6	13	7	7	11	15	4	7	18	12	18
N	6	3	9	4	6	1	6	4	3	4	6
A	19	15	15	20	14	15	21	20	10	15	7
Totaal	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31
Vroulik: P	9	17	12	17	16	17	9	6	25	12	17
N	8	-	4	2	8	4	9	2	2	8	7
A	21	21	22	19	14	17	20	28	11	18	14
Totaal	38	38	38	38	38	38	38	38	38	38	38

TABEL 5.12 (vervolg)

4. Sosio-ekonomiese status - Student

Geslag		Konstrukte										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Manlik:	P	15	18	7	4	9	14	9	8	13	8	16
	N	5	7	9	7	5	4	8	7	9	13	19
	A	18	13	22	27	24	20	21	23	16	17	12
Totaal		38	38	38	38	38	38	38	38	38	38	38
Vroulik:	P	12	21	13	18	24	22	19	12	38	19	26
	N	15	6	10	4	11	8	10	8	3	13	8
	A	33	33	37	38	25	29	31	39	18	28	26
Totaal		60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60

- Onder R5 000

Geslag		Konstrukte										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Manlik:	P	22	43	21	20	47	62	24	22	49	37	64
	N	27	14	24	16	21	6	28	20	18	23	32
	A	80	72	84	92	61	61	77	86	62	67	30
Totaal		129	129	129	128	129	129	129	128	129	127	126
Vroulik:	P	40	50	45	44	44	65	35	15	84	45	41
	N	17	12	10	7	22	6	28	13	13	24	17
	A	66	61	68	72	57	62	59	92	26	54	65
Totaal		123	123	123	123	123	123	122	120	123	123	123

- Bokant R5 000

Geslag		Konstrukte										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Manlik:	P	16	22	14	9	16	23	11	11	14	12	20
	N	9	2	7	6	3	2	9	6	7	9	10
	A	21	22	25	31	27	21	26	29	25	25	16
Totaal		46	46	46	46	46	46	46	46	46	46	46
Vroulik:	P	5	7	4	4	3	4	2	6	4	3	6
	N	1	-	1	2	3	1	-	1	1	2	-
	A	6	5	7	6	6	7	8	5	6	7	6
Totaal		12	12	12	12	12	12	10	12	11	12	12

TABEL 5.12 (vervolg)

5. Kwalifikasies - Standerd 7 of laer

Geslag		Konstrukte										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Manlik:	P	2	5	5	1	4	9	2	5	6	5	9
	N	3	1	1	2	3	–	2	1	1	–	–
	A	7	6	6	9	5	3	8	6	5	7	3
Totaal		12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12
Vroulik:	P	2	6	8	6	4	5	5	–	11	3	2
	N	1	1	–	–	2	–	3	2	–	2	3
	A	11	7	6	8	8	8	5	10	1	9	9
Totaal		14	14	14	14	14	13	13	12	13	14	14

- Standerd 8 of 9

Geslag		Konstrukte										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Manlik:	P	14	26	15	12	29	33	14	9	24	21	29
	N	11	9	13	15	8	6	17	15	11	19	30
	A	57	47	54	54	45	43	51	58	47	42	22
Totaal		82	82	82	81	82	82	82	82	82	82	81
Vroulik:	P	19	20	16	18	22	33	16	10	38	21	17
	N	7	4	7	3	7	–	14	6	3	10	6
	A	26	28	29	31	23	19	22	36	11	21	29
Totaal		52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52

- Standerd 10

Geslag		Konstrukte										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Manlik:	P	18	26	12	7	21	29	17	12	27	14	34
	N	11	9	11	5	7	3	12	8	12	16	12
	A	33	27	39	50	34	30	13	41	23	31	15
Totaal		62	62	62	62	62	62	62	61	62	61	61
Vroulik:	P	18	24	16	12	18	25	14	4	30	16	15
	N	9	4	4	3	11	4	8	5	5	11	4
	A	20	19	27	32	18	18	25	37	11	20	28
Totaal		47	47	47	47	47	47	47	47	46	47	47

TABEL 5.12 (vervolg)
- Standerd 10 + 2 jaar

Geslag		Konstrukte										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Manlik:	P	8	11	4	5	5	11	3	9	11	8	12
	N	6	2	9	4	9	2	5	5	3	6	7
	A	14	15	15	19	14	15	20	14	14	13	8
Totaal		28	28	28	28	28	28	28	28	28	27	27
Vroulik:	P	10	18	10	17	21	19	16	13	34	18	27
	N	12	7	8	3	9	8	10	6	4	11	6
	A	32	29	36	34	24	27	27	34	16	25	21
Totaal		54	54	54	54	54	54	53	53	54	54	54

- Standerd 10 + 3 jaar of meer

Geslag		Konstrukte										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Manlik:	P	11	15	6	8	13	17	8	6	8	9	16
	N	9	1	6	3	2	1	9	4	7	4	3
	A	8	12	16	17	13	10	11	18	13	15	9
Totaal		28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28
Vroulik:	P	7	10	11	12	6	8	4	6	12	9	11
	N	4	2	2	4	7	3	3	3	4	5	6
	A	15	14	13	10	13	15	18	17	10	12	9
Totaal		26	26	26	26	26	26	25	26	26	26	26

Uit tabel 5.12 kan die volgende algemene opmerkings gemaak word ten opsigte van die vyf hoofveranderlikes, maar daar kan nie gesê word of hierdie resultate enigsins betekenisvol is nie. Verdere statistiese bewerkings is noodsaaklik om sekere afleidings te kan maak.

- (i) Wat die veranderlike huwelikstaat betref, is daar geen wesenlike verskil tussen ongetroude en getroude mans nie. Die konstrakte wat die meeste negatiewe response opgelewer het, is Kaart 7 (Seksverhoudings), Kaart 10 (Aggressie) en Kaart 3 (Moeder-seunverhouding). Dit wil dus voorkom of openlike of onderdrukte aggressie 'n redelike rol by hierdie konstrakte speel. Wat die vrouerespondente betref, is daar by die ongetroudes 'n redelike groot negatiewe houding teenoor Kaart 10 (Aggressie), maar dit is nie by die getroude vroue so opmerklik nie. Die twee konstrakte wat by beide ongetroude en getroude vroue die meeste negatiewe reaksies ontlok is Kaart 7 (Seksverhouding) en Kaart 5 (Houding teenoor Indiërgesag). Dit is ook opmerklik dat die ongetroude en getroude mans 'n positiewer instelling teenoor Kaart 11 (Graad van motivering) openbaar as die vrouerespondente. Daar kan dus aanvaar word dat die mansrespondente meer bewus is van akademiese kwalifikasies as die vrouerespondente, terwyl ongetroude sowel as getroude vroue positiewer ingesteldheid openbaar teenoor Kaart 9 (Sosiale aanpassing) as die mansrespondente.

Die meeste ambivalente reaksies kom by Kaart 8 (Houding teenoor Blanke gesag) voor, wat moontlik daarop dui dat hierdie konstruk nie eintlik suksesvol beantwoord is nie omdat daar heelwat onsekerheid bestaan.

- (ii) Wat die veranderlike ouderdom betref, kan daarop gewys word dat vir die jongste ouderdomsomvang (18 tot 29 jaar) die meeste negatiewe response vir mans- en vrouerespondente die konstrunkte Kaart 10 (Aggressie) en Kaart 7 (Seksverhouding) is, terwyl die derde meeste vir mans weer Kaart 3 (Moeder-seunverhouding) en vir vroue ook weer Kaart 5 (Houding teenoor Indiër-gesag), soos by huwelikstaat, is. By die 30 jaar en ouer groep mans en vroue word bogenoemde patroon nie aangetref nie.

Vir al die mansrespondente in die hele ouderdomspektrum blyk dit weer soos tevore dat Kaart 11 (Graad van motivering) hoër positiewe as negatiewe of ambivalente response opgelewer het, terwyl dit vir die vrouerespondente ook weer Kaart 9 (Sosiale aanpassing) is.

Die konstruk wat die meeste ambivalente response opgelewer het, kom verspreid voor by mans sowel as vroue in die verskillende ouderdomsgroepe.

- (iii) Wat geloof betref, kom dieselfde tendense soos beskryf in (i) en (ii) voor by mans sowel as vroue.

- (iv) Aangesien min of meer dieselfde tendense ook voorkom by die veranderlikes sosio-ekonomiese status en kwalifikasies is verdere bespreking daarvan onnodig.

5.4.8 Die ontleding van data met behulp van die GSK-lineêre-model

a. Inleiding

Die GSK-model (Grizzle-Starmer-Koch, 1969) is vernoem na die ontwikkelaars van hierdie lineêre model (Stoker, 1980, p. 5) wat dikwels gebruik word by sommige ondersoeke in die geesteswetenskappe om verskille aan te dui. Daar word van hierdie model gebruik gemaak omdat die afhanklike veranderlike 'n responsveranderlike is en die verklarende veranderlikes dikwels kwalitatief of kwantitatief van aard is. Dit is dan ook die geval in die onderhawige ondersoek, aangesien die verklarende veranderlikes soms biografiese veranderlikes, soos ouderdom, huwelikstaat, geslag, onderwysepeil en sosio-ekonomiese status kan wees, terwyl die responsveranderlike soos in die onderhawige studie ambivalente, negatiewe of positiewe response van respondente is.

Die GSK-lineêre-modelbenadering is ontwikkel om kwalitatiewe gevalle te hanteer en kan vergelyk word met variasie- en regressie-ontledingstegnieke.

Om die werking van die model te verduidelik sal dit nodig wees om eers sekere begrippe wat gebruik word te verklaar. In plaas van die wiskundige model te gee, sal dit van meer

praktiese waarde wees om die werking van die model aan die hand van eenvoudige voorbeelde te illustreer.

Die Funcat-rekenaarprogram word in hierdie ontledings gebruik om die resultate interpreteerbaar te maak (Sall, 1979, p. 121).

b. Die gebruik van skynveranderlikes om 'n kwalitatiewe veranderlike voor te stel

Daar is twee definisies van 'n skynveranderlike in algemene gebruik, eerstens as 'n indikatorveranderlike en tweedens as 'n effekveranderlike.

(i) Indikatorveranderlike

$D = \begin{cases} 1 & \text{as 'n bepaalde kenmerk teenwoordig is} \\ 0 & \text{in alle ander gevalle} \end{cases}$

(ii) Effekveranderlike

$Z = \begin{cases} 1 & \text{as 'n bepaalde kenmerk teenwoordig is} \\ -1 & \text{as 'n verwysingskenmerk teenwoordig is} \\ 0 & \text{in alle ander gevalle} \end{cases}$

'n Kwalitatiewe veranderlike kan dus deur een of meer skynveranderlikes voorgestel word. Vir K kategorieë kwalitatiewe veranderlikes is daar $K-1$ skynveranderlikes nodig om die verskillende kategorieë voor te stel. 'n Voorbeeld om hierdie begrippe te verduidelik is die volgende:

h Kwalitatiewe veranderlike, naamlik onderwyspeil is in die volgende kategorieë ingedeel: (a) Standerd 6 of laer; (b) standerd 7 tot standerd 8; (c) standerd 9 tot 10; (d) na skool. Bovermelde vier kategorieë kan nou deur drie skynveranderlikes soos volg voorgestel word:

Onderwyspeil	Indikator= veranderlikes			Effek= veranderlikes		
	D ₁	D ₂	D ₃	Z ₁	Z ₂	Z ₃
Na skool	1	0	0	1	0	0
Standerd 9 tot 10	0	1	0	0	1	0
Standerd 7 tot 8	0	0	1	0	0	1
Standerd 6 of laer	0	0	0	-1	-1	-1

By sowel indikator- as effekveranderlikes word die kategorie standerd 6 of laer as die verwysingskategorie geneem. In die onderhawige geval sal in die GSK-lineêre-modelbenadering net van effekveranderlikes gebruik gemaak word om die kategorieë van die kwalitatiewe veranderlikes voor te stel. Die Funcat-rekenaarprogram maak gebruik van die "grootste" (in alfanumeriese sin) veranderlikes as verwysingskategorieë. Die onderstaande is h voorbeeld om genoemdes te illustreer:

<u>Responsveranderlikes</u>	<u>Effekveranderlikes</u>	
	Z ₁	Z ₂
Ambivalent (A)	1	0
Negatief (N)	0	1
Positief (P)	-1	-1

ResponsveranderlikesEffekveranderlikesHuwelikstaat Z_1

Getroud

1

Ongetroud

-1

Geslag Z_1

Manlik

1

Vroulik

-1

In al die gevalle is die laaste veranderlike die verwysingskategorie, wat ook alfanumeries die laaste is.

Die teorie waarop die GSK-prosedure berus, vereis dat dit alleen van toepassing is op groot steekproewe. Dit beteken dat die responsfrekwensies nie baie klein moet wees nie (daar word egter nie gesê hoe klein nie). Ook kom daarby 'n bykomende vereiste dat daar baie min nulfrekwensies moet wees (daar word egter nie gestipuleer hoeveel nulfrekwensies nie).

Met die Funcat-rekenaarprogram moet daar vooraf goed besin word watter kategorie van die responsveranderlikes asook watter kwalitatiewe verklarende veranderlike as verwysingskategorie gebruik gaan word, omdat die program outomaties die veranderlikes alfanumeries rangskik en dan die laaste een as verwysingskategorie sal gebruik.

c. Die Funcat-rekenaarprogram

Die uitdruk van bogenoemde program is gebaseer op response wat op die volgende ingevoer is: Responsveranderlikes-am= bivalent, negatief en positief; huwelikstaat - getroud en ongetroud; geslag - manlik en vroulik, asook Kaarte 1 tot 11 met Kaart 9 as verwysingskategorie. In tabel 5.13 word die GSK-model wat goeie passing aan die data gee, aangetoon.

TABEL 5.13
MODEL VAN GOEIE PASSING TEN OPSIGTE VAN DIE VERANDERLIKES
HUWELIKSTAAT, KAARTE EN GESLAG

Effekte	Grade van vryheid (G.V.V.)	Chi- kwadraat (χ^2)	Oorskrydings= waarskynlik= heid (p)
Konstante term	2	735,37	0,0001
Huwelikstaat	2	24,32	0,0001
Kaarte	20	242,32	0,0001
Geslag	2	33,31	0,0001
Huwelikstaat * Kaarte	20	37,03	0,0116
Kaarte * Geslag	20	75,34	0,0001
Residu	22	15,92	0,8200

Die residu-oorskrydingswaarskynlikheid (p) van 0,82 (wat baie ver van betekenisvol af is) toon aan dat die model 'n baie goeie passing van die data gee (met ander woorde die variasie in die responsveranderlikes word baie goed deur die model verklaar). Daar word aanvaar dat enige data waarvan p meer as 0,30 is goeie passing gee en die veranderlikes goed verklaar kan word.

Al die veranderlikes wat in hierdie model ingesluit is,

word as betekenisvol (0,01 tot 0,05) tot hoogs betekenisvol (0,0001 tot 0,0090) beskou. Met ander woorde elk van die hoofeffekte (huwelikstaat, geslag en kaarte) sowel as die interaksie-effekte (huwelikstaat * kaarte en kaarte * geslag) wat in die tabel voorkom wanneer dit aangepas is in die teenwoordigheid van die ander effekte, speel 'n betekenisvolle tot 'n hoogs betekenisvolle rol in die verklaring van die variasie van die afhanklike veranderlikes.

'n Verdere uitdruk van die data deur die Funcat-program om die hoofeffekte huwelikstaat en geslag, sowel as die interaksie-effekte van die tweede-orde, huwelikstaat * kaarte en kaarte * geslag aan te dui, word in tabel 5.14 verstrek.

Tabel 5.14 staan bekend as die individuele vryheidsgrade, omdat die G.v.v. = 1 wat in hierdie geval bestaan uit 66 parameternommers, waarvan die 33 onewe parameternommers betrekking het op die vergelyking van die ambivalente response met die positiewe response. Die 33 ewe parameternommers het weer betrekking op die vergelyking van die negatiewe response met die positiewe response (die positiewe response is die verwysingskategorie). Elkeen van die geskatte parameterwaardes is geassosieer met 'n skynveranderlike (in die geval van die hoofeffekte) en met die produk van twee skynveranderlikes (in die geval van interaksie-effekte). Hierdie skynveranderlikes word gebruik om die kategorieë van die kwalitatiewe veranderlikes voor te stel, uitgesonderd die verwysingskategorie wat wel verkry kan word deur enige ander veranderlike as verwysingskategorie te gebruik.

TABEL 5.14

DATA VAN DIE HOOFEFFEKTE HUWELIKSTAAT, KAAARTE EN GESLAG
 EN DIE INTERAKSIE-EFFEKTE HUWELIKSTAAT * KAAARTE EN KAAARTE * GESLAG

Effekte	Parameter	G.V.V.	Parameter= skatting	χ^2	p
Konstante term	1	1	0,4803	183,56	0,0001
	2	1	-0,8824	257,43	0,0001
Huwelikstaat	3	1	-0,0716	3,84	0,0501
	4	1	-0,2717	24,31	0,0001
Kaarte	5	1	0,2410	4,40	0,0361
	6	1	0,5227	11,99	0,0005
	7	1	-0,0064	0,00	0,9538
	8	1	0,4066	7,67	0,0056
	.				
	.				
	.				
	23	1	0,8385	44,42	0,0001
	24	1	0,5759	10,88	0,0010
Geslag	25	1	0,1560	18,19	0,0001
	26	1	0,2809	28,84	0,0001
Huwelikstaat * Kaarte	27	1	0,3138	7,29	0,0069
	28	1	0,4661	8,89	0,0029
	29	1	0,1050	0,83	0,3631
	30	1	-0,0769	0,26	0,6106
	.				
	.				
	.				
	45	1	0,0393	0,09	0,7617
	46	1	0,1890	1,16	0,2824
Kaarte * Geslag	47	1	-0,0926	0,66	0,4153
	48	1	-0,1851	1,46	0,2268
	49	1	0,0080	0,00	0,9448
	50	1	-0,0536	0,14	0,7118
	.				
	.				
	.				
	65	1	-0,2572	3,93	0,0474
	66	1	-0,1824	1,07	0,3013

d. Interpretasie van die gegewens

Dit is nie nodig om 'n volledige interpretasie van die resultate te gee nie, aangesien dit 'n herhaling van die vorige sal wees. Daar word dus slegs enkele fasette van die resultate geneem om geïnterpreteer te word.

(i) Hoofeffek huwelikstaat

Hier is net twee kategorieë, naamlik getroud en ongetroud, met die laasgenoemde as die verwysingskategorie. Die skatting van parameter 3 is negatief (-0,0716) met 'n oorskrydingswaarskynlikheid van 0,05, sodat aanvaar kan word dat getroude respondente na verhouding meer positiewe as ambivalente response in vergelyking met ongetroudes gee. Indien die skattingsparameter dus negatief en p betekenisvol tot hoogs betekenisvol is, kan dit skematies soos volg voorgestel word:

Ambivalent +1	↓	Getroud +1	↑
Positief -1	↓	Ongetroud -1	↓

As parameter 4 ondersoek word, word gevind dat die parameterskatting ook negatief is (-0,2717) met 'n hoogs betekenisvolle oorskrydingswaarskynlikheid (0,0001), sodat getroude respondente na verhouding beslis meer positiewe as negatiewe response in vergelyking met ongetroude respondente lewer.

(ii) Hoofteffek geslag

Die skattings van albei parameters (25 en 26) is in albei gevalle positief met hoogs betekenisvolle oorskrydingswaarsynlikhede ($p = 0,0001$), gevolglik kan beweer word dat mansrespondente in vergelyking met vrouerespondente na verhouding meer ambivalente en negatiewe response gee. Skematies kan dit soos volg voorgestel word:

Ambivalent	+1	↑	Manlik	+1	↑
Positief	-1		Vroulik	-1	
Negatief	+1	↑	Manlik	+1	↑
Positief	-1		Vroulik	-1	

(iii) Hoofteffek kaarte

Aangesien daar 11 kaarte is met een as verwysingskategorie en daar 'n vergelyking tussen ambivalente en negatiewe response met die verwysingskategorie positiewe response is, word net die negatiewe parameters gegee en geïnterpreteer. Dit is egter ook nie sinvol om ambivalente response met positiewe response te vergelyk nie aangesien geen definitiewe gevolgtrekkings en afleidings uit die resultate gemaak kan word nie en daar sal dus in al die ander data wat in tabelvorm verskaf word, die ambivalente response weggelaat word.

In tabel 5.15 word die data van die negatiewe met die positiewe response vergelyk ten opsigte van die hoofeffek kaarte.

TABEL 5.15
DATA VAN DIE HOOFEFFEK KAARTE WAAR NEGATIEWE TEEN=
OOR POSITIEWE RESPONSE VERGELYK WORD

Parameter	Kaart	Parameterskatting	(p)
6	1	0,5227	0,0005
8	10	0,4066	0,0056
10	11	-0,0223	0,8781
12	2	-0,6289	0,0007
14	3	0,2717	0,1027
16	4	-0,0046	0,9808
18	5	0,1050	0,4775
20	6	-1,3751	0,0001
22	7	0,6806	0,0001
24	8	0,5759	0,0010

Die parameterskattings geassosieer met Kaarte 1 tot 11 is verkry deur die program uit te voer met Kaart 9 as verwysingskategorie. Die parameterskatting van Kaart 9 kan verkry word òf deur die program weer uit te voer met 'n ander verwysingskaart òf deur die som van die parameterskattings van al die ander kaarte van nul af te trek. As die program egter weer uitgevoer word met 'n ander kaart as verwysingskaart, bly die parameterskattings geassosieer met die ander kaarte onveranderd. Laasgenoemde metode is by hierdie ondersoek gevolg.

Die resultate word nou soos volg geïnterpreteer.

Die parameterskattings geassosieer met Kaarte 1, 7, 8 en 10 is positief met hoogs betekenisvolle oorskrydingswaarskynlikhede, wat aantoon dat daar by hierdie kaarte na verhouding baie meer negatiewe as positiewe response is in vergelyking met die gemiddelde tendens wat verkry word as al die kaarte gesamentlik beskou word. Skematies kan dit soos volg voorgestel word:

Negatief	+1	↑	Kaarte 1, 7, 8 en 10	+1	↑
Positief	-1	↓	Kaart 9	-1	↓

Hierteenoor is die parameterskattings geassosieer met Kaarte 2 en 6 negatief met hoogs betekenisvolle waarskynlikhede sodat vir hierdie kaarte na verhouding baie meer positiewe as negatiewe response in vergelyking met die gemiddelde tendens van al die kaarte saam verkry is. Wat kaarte 3, 4, 5 en 11 betref, is die oorskrydingswaarskynlikhede 0,1027; 0,9808; 0,4775 en 0,8781 respektiewelik sodat wat die negatiewe ten opsigte van die positiewe response betref, daar nie die minste aanduiding van enige verskil tussen die genoemde kaarte en Kaart 9 bestaan nie.

(iv) Interaksie-effek huwelikstaat * kaarte

Om die interaksie-effek te kan interpreteer, word daar eers nagegaan hoe die interaksie terme gevorm is.

Parameter 4 van tabel 5.14 verwys na die skynveranderlike wat geassosieer is met die veranderlike huwelikstaat en negatiewe response. Noem hierdie skynveranderlike U. Parameters 6, 8, 10, ..., 24 verwys weer na die skynveranderlike kaarte en negatiewe response. Dui dit weer aan deur $V_1, V_{10}, V_{11}, V_2, \dots, V_8$. Nou kan hierdie 10 skynveranderlikes geassosieer met die interaksieterm huwelikstaat * kaart geskryf word as $UV_1, \dots, UV_8$ met die ooreenstemmende parameterskattings aangedui deur die parameternummers 28, 30, 32, ..., 46 (kyk tabel 5.14). Elkeen van hierdie produkveranderlikes moet nou afsonderlik beskou word.

Die volgende geld:

Huwelikstaat * kaart										
Kaart	V_1	V_{10}	V_{11}	V_2	V_3	V_4	V_5	V_6	V_7	V_8
K1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K10	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
K11	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
K2	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
K3	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
K4	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
K5	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
K6	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
K7	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
K8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
K9	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1

en

Huwelikstaat	U
Getroud	1
Ongetroud	-1

Beskou nou die interaksie-effekterm UV_1 (parameter 28).

Die skatting van hierdie effek is positief (0,4661) met die oorskrydingswaarskynlikheid hoogs betekenisvol (0,0029). Hieruit volg dat as al die veranderlikes $UV_1 \dots UV_8$ hierbo genoem gesamentlik beskou word vir Kaart 1, getroude respondente na verhouding meer negatiewe as positiewe response lewer en ongetroude respondente na verhouding meer positiewe as negatiewe response in vergelyking met die gemiddelde tendens lewer. Net so kan al die ander interaksie-effekterme geïnterpreteer word, behalwe die effekterme wat nie betekenisvol is nie, soos byvoorbeeld vir parameter 30 waarvan $p = 0,6106$.

Die resultate van die PPT-ISA is aan die hand van al genoemde voorbeelde verkry en geïnterpreteer. Eerstens word die rekenaarprogram van Funcat aangetoon vir sekere responsveranderlikes om goeie passing al dan nie van die data aan te toon. Tweedens word die individuele vryheidsgrade-tabel vir die hoofeffekte aangetoon en bespreek en derdens word die interaksie-effekte-tabelle verstrek en bespreek.

Aangesien dit nie moontlik is om enige sinvolle afleidings te maak uit die resultate waar ambivalente response met positiewe response vergelyk word nie, sal dit nie verder bespreek word nie. 'n Ambivalente respons is eintlik 'n neutrale respons wat uit goeie sowel as swak persoonseienskappe bestaan en geen definitiewe saak kan daarvoor of daarteen uitgemaak word nie. Aangesien daar net negatiewe response met positiewe response vergelyk sal word, sal dit duideliker in tabelle wees indien die veranderlikes in plaas van die parameternommers aangedui word. Vervolgens word die verskillende veranderlikes volgens die GSK-model bespreek.

e. Die veranderlikes geslag, ouderdom en konstrukte

Die verwysingskategorieë van bogenoemde veranderlikes is vroulik, respondente ouer as 40 jaar en Kaart 9 (Sosiale aanpassing). Die veranderlike ouderdom is in drie kategorieë ingedeel, naamlik alle respondente in die ouderdomsgroepe 18 tot 29 jaar, 30 tot 39 jaar en 40 jaar of ouer. Die Kaart 9 (Sosiale aanpassing) is per abuis deur die rekenaarprogram as alfanumeries die grootste getal (9) aanvaar, aangesien 10 en 11 vir die rekenaar kleiner getalle impliseer. Enige konstruk kan egter as verwysingskategorie geneem word, aangesien elkeen afsonderlik bespreek en verklaar word.

Met hierdie data word daar gepoog om vas te stel of jonger respondente (mans sowel as vroue) òf meer negatief òf meer

positief teenoor die toets (konstrukte) ingestel is as ouer respondente. Ook word vasgestel of daar verskille in houding tussen die geslagte aanwesig is ten opsigte van die toets. In tabel 5.16 word die GSK-model aange=toon vir goeie passing van die data geslag, ouderdom en konstrukte.

TABEL 5.16
MODEL VAN GOEIE PASSING TEN OPSIGTE VAN DIE VERANDERLIKES
GESLAG, OUDERDOM EN KONSTRUKTE

Effekte	G.v.v.	χ^2	(p)
Konstante term	2	176,52	0,0001
Ouderdom	4	24,47	0,0001
Geslag	2	8,93	0,0115
Konstrukte	20	236,53	0,0001
Ouderdom * Geslag	4	26,01	0,0001
Konstrukte * Geslag	20	73,71	0,0001
Residu	80	61,15	0,9421

Die residu-oorskrydingswaarskynlikheid van 0,9421 is 'n aanduiding van 'n uitstekende passing van die model met die veranderlikes wat hier aanwesig is as betekenisvol tot hoogs betekenisvol en behoort dus die variasie van die veranderlikes goed te kan verklaar.

Die onderstaande tabel 5.17 verstrek die data van die hoof=effekte ouderdom, geslag en konstrukte.

TABEL 5.17

DATA VAN DIE HOOFEFFEKTE OUDERDOM, GESLAG EN KONSTRUKTE

			G.v.v.	Skattings= parameter	χ^2	(p)
Ouderdom	18 tot 29 jaar		1	0,3756	14,22	0,0002
	30 tot 39 jaar		1	-0,0051	0,00	0,9662
Konstrukte	Instelling teenoor eise	(Kaart 1)	1	0,4599	9,78	0,0018
	Gesinsverhouding	(Kaart 2)	1	-0,5144	9,35	0,0022
	Vader-seun-Moeder-dogter	(Kaart 3)	1	0,2457	2,27	0,1318
	Moeder-seun-Vader-dogter	(Kaart 4)	1	-0,0283	0,02	0,8801
	Houding teenoor Indiërgesag	(Kaart 5)	1	-0,0052	0,00	0,9720
	Selfkonsep	(Kaart 6)	1	-1,0567	30,57	0,0001
	Seksverhouding	(Kaart 7)	1	0,5937	16,46	0,0001
	Houding teenoor Blanke gesag	(Kaart 8)	1	0,4794	7,55	0,0060
	Aggressie	(Kaart 10)	1	0,4404	9,62	0,0019
	Graad van motivering	(Kaart 11)	1	-0,0721	0,25	0,6158
Geslag	Manlik		1	0,0439	0,21	0,6442

Daar sal vervolgens na Kaarte 1 tot 11 verwys word in plaas van telkens die naam van die konstruk te gee.

(i) Hoofeffek ouderdom

Die skattingsparameter van die ouderdomsgroep 18 tot 29 jaar is positief met 'n hoogs betekenisvolle waarskynlikheid, sodat jonger respondente in vergelyking met respondente ouer as 40 jaar na verhouding meer negatiewe response gee, terwyl vir die ouderdomsgroep 30 tot 39 jaar die waarskynlikheid nie betekenisvol is nie. Met ander woorde by die ouer groepe is daar geen wesenlike verskille nie. Hierdie bevinding dui aan dat jonger respondente die toetsituasie met minder selfvertroue en verantwoordelikhedsin betree. Die persoonlikheids-eienskappe van jonger respondente is minder stabiel en hulle vaar in die reël dus nie so goed in die toets as ouer meer ervare persone nie.

(ii) Hoofeffek geslag

Geen betekenisvolle verskille tussen manlike en vroulike respondente is gevind nie.

(iii) Hoofeffek konstrunkte

Vir die konstrunkte 3, 4, 5 en 11 is daar geen beduidende verskille tussen negatiewe en positiewe respon-

se nie, sodat daar niks verder daaroor gerapporteer kan word nie.

Die parameterskatting van konstrunkte 1, 7, 8 en 10 in tabel 5.17 is almal positief met betekenisvolle tot hoogs betekenisvolle waarskynlikhede wat beteken dat vir al hierdie konstrunkte daar na verhouding heelwat meer negatiewe as positiewe response in vergelyking met die gemiddelde tendens vir al die konstrunkte saam verkry is. Die genoemde konstrunkte het veral te doen met die ingesteldheid van die respondent teenoor die samelewing (Kaart 1), sy heteroseksuele omgang (Kaart 7), die houding wat geopenbaar word teenoor gesag (Kaart 8) en die hanteling van situasies in die samelewing (Kaart 10). Bogenoemde tipe respondente is geneig tot opstandigheid, openbaar 'n aggressiewe houding (neiging) en netelige situasies waarby belangrike besluite geneem word, kan nie korrek en positief hanteer word nie. Hierdie negatiewe instelling kan veroorsaak wees deur verontregting en daar is 'n mate van 'n wrokgevoel wat in die vorm van aggressie of onderdrukte aggressie tot uiting kom.

By Kaarte 2 (Gesinsverhouding) en 6 (Selfkonsep) is die parameterskattings negatief met hoogs betekenisvolle waarskynlikhede sodat hierdie respondente positief ingestel is teenoor die familiekring en die persoonlike strewe. Hulle probeer dus om altyd 'n

goeie voorkoms te handhaaf en is van die huislike tipes.

- (iv) Interaksie-effek ouderdom * geslag en kaarte * geslag

In tabel 5.18 word die data verskaf van bogenoemde interaksie-effekte.

TABEL 5.18
DATA VAN DIE INTERAKSIE-EFFEKTE OUDERDOM * GESLAG EN
KAARTE * GESLAG

Effekte	Kategorieë	G.v.v.	Skatting	χ^2	(p)
Ouderdom * Ge=slag	18 tot 29 jaar	1	0,3406	11,69	0,0006
	30 tot 39 jaar	1	-0,2596	4,74	0,0295
Kaarte * Ge=slag	Kaart 1	1	-0,0862	0,34	0,5579
	Kaart 2	1	-0,1023	0,37	0,5430
	Kaart 3	1	0,2807	2,96	0,0851
	Kaart 4	1	0,4766	6,45	0,0111
	Kaart 5	1	-0,3241	4,85	0,0276
	Kaart 6	1	-0,3879	4,12	0,0424
	Kaart 7	1	0,0147	0,01	0,9200
	Kaart 8	1	-0,0809	0,22	0,6428
	Kaart 10	1	-0,0704	0,25	0,6198
	Kaart 11	1	-0,0210	0,02	0,8838

Ouderdom * geslag

Volgens die resultate in die tabel is die skatting van die kategorie 18 tot 29 jaar positief met 'n hoogs betekenisvolle waarskynlikheid wat aandui dat 18 tot 29jarige mans- in vergelyking met vrouerespondente in

hierdie ouderdomsgroep na verhouding meer negatiewe as positiewe response gee. Daarenteen reageer die ouer mansrespondente (30 tot 39 jaar) in vergelyking met vrouerespondente na verhouding meer positief as negatief op konstrukte van dieselfde ouderdomsgroep. Die jonger man is dus minder verantwoordelik as die ouer man, terwyl die jonger vrou 'n groter verantwoordelikeidsin openbaar as die ouer vrou. Daar kan op hierdie stadium nie verklaar word waarom laasgenoemde neiging te bespeur is nie.

Kaarte * Geslag

Eerstens is daar geen betekenisvolle verskille te bespeur by kaarte 1, 2, 3, 7, 8, 10 en 11 nie. By kaart 4 is die skatting positief met 'n betekenisvolle verskil op die 1-persentpeil sodat daar gesê kan word dat mansrespondente na verhouding meer negatiewe as positiewe response teenoor meer positiewe as negatiewe response van vroue in vergelyking met die gemiddelde tendens op al die kaarte lewer. Die konstruk beeld 'n vader-dogterverhouding by mansrespondente teenoor 'n moeder-seunverhouding by die vrouerespondente uit. Dit kan wees dat die mansrespondente die konstruk moontlik as 'n man-vrou-verhouding waarneem en baie dit dus as 'n probleem-situasie beskou en gevolglik negatief op die figure reageer. Die vrouerespondente daarenteen beskou die konstruk moontlik as 'n kind wat beskerming nodig het teen die wrede lewe en sommige neem dit moont-

lik as 'n vaderlike figuur waar, sodat daar na verhouding meer positiewe response gevind word.

Kaarte 5 en 6 het negatiewe skattings met betekenisvolle verskille sodat mans na verhouding meer positiewe as negatiewe response as vroue lewer in vergelyking met die gemiddelde tendens, geneem oor alle konstrukte. Dit beteken dat die meerderheid van die mansrespondente die gesagsfiguur by Kaart 5 aanvaar en daarvolgens optree. Ook dat die meerderheid positief ingestel is teenoor die selfkonsep, sodat aanvaar kan word dat die persoon 'n belangrike rol in die samelewing moet speel om bo uit te kom in hierdie gekompliseerde samelewing. Die vroue daarenteen sien Kaart 5 as 'n man-vrou-verhouding en is negatief teenoor die situasie ingestel en is nie gewillig om onder gesag te staan nie. Dit lyk asof die vrouerespondente 'n sterk ego besit en dus nie bereid is om onderdanig te wees nie.

Vervolgens word die veranderlikes huwelikstaat, konstrukte en geslag bespreek.

f. Die veranderlikes huwelikstaat, konstrukte en geslag

In tabel 5.19 word die bevindinge van bostaande veranderlikes verstrek, om sodoende die goeie passing van die data vir die model aan te toon.

TABEL 5.19

MODEL VAN GOEIE PASSING TEN OPSIGTE VAN DIE VERANDERLIKES
HUWELIKSTAAT, KONSTRUKTE EN GESLAG

Effekte	G.v.v.	χ^2	(p)
Konstante term	2	735,37	0,0001
Huwelikstaat	2	24,32	0,0001
Kaarte	20	242,32	0,0001
Geslag	2	33,31	0,0001
Huwelikstaat * Kaarte	20	37,03	0,0116
Kaarte * Geslag	20	75,34	0,0001
Residu	22	15,92	0,8200

Uit die tabel is dit duidelik dat 'n goeie passing van die data verkry is aangesien $p = 0,82$ met die veranderlikes almal betekenisvol tot hoogs betekenisvol, sodat die variasie van die veranderlikes goed verklaar word. Tabel 5.20 gee die data van die hoofeffekte huwelikstaat, konstrukte en geslag aan.

TABEL 5.20

DATA VAN DIE HOOFEFFEKTE HUWELIKSTAAT, KONSTRUKTE EN GESLAG

Effekte	Kategorieë	G.v.v.	Skattings	χ^2	(p)
Huwelikstaat	Getroud	1	-0,2717	24,31	0,0001
Konstrukte	Kaart 1	1	0,5227	11,99	0,0005
	Kaart 2	1	-0,6289	11,40	0,0006
	Kaart 3	1	0,2717	2,66	0,1027
	Kaart 4	1	-0,0046	0,00	0,9808
	Kaart 5	1	0,1050	0,50	0,4775
	Kaart 6	1	-1,3751	27,95	0,0001
	Kaart 7	1	0,6806	21,03	0,0001
	Kaart 8	1	0,5759	10,88	0,0010
	Kaart 10	1	0,4066	7,67	0,0056
	Kaart 11	1	-0,0223	0,02	0,8781
Geslag	Manlik	1	0,2809	28,84	0,0001

(i) Hoofteffek huwelikstaat

Die skatting is negatief met 'n hoogs betekenisvolle oorskrydingswaarskynlikheid sodat getroude respondente in vergelyking met ongetroude respondente na verhouding beslis meer positiewe response op konstruke gee. Dit beteken dat getroudes oor die algemeen beter in die toets behoort te vaar as ongetroude persone.

(ii) Hoofteffek konstruke

Die skattings van kaarte 1, 7, 8 en 10 is positief en betekenisvol en kom presies ooreen met die veranderlike ouderdom. So ook die skattings van kaarte 2 en 6 wat negatief is en kaarte 3, 4, 5 en 11 wat nie betekenisvol verskil nie. Hierdie bevindinge is eintlik logies as daaraan gedink word dat jonger respondente in die reël nog nie getroud is nie. Die bespreking van die bevindinge sal dus nie herhaal word nie.

(iii) Hoofteffek geslag

Die skatting hier is positief met 'n hoogs betekenisvolle waarskynlikheid sodat mans in vergelyking met vroue na verhouding meer negatiewe as positiewe response gee.

As daar na die vorige hoofeffek huwelikstaat gekyk word, wil dit voorkom of veral getroude vroue meer positiewe response lewer in vergelyking met getroude mans, aangesien hierdie bevinding aantoon dat mans meer geneig is as vroue om negatiewe konnotasies aan konstrukte te heg.

(iv) Interaksie-effekte huwelikstaat * kaarte en kaarte
* geslag

In tabel 5.21 word die data van bogenoemde effekte aangetoon.

(a) Huwelikstaat * Kaarte

In tabel 5.21 is daar geen betekenisvolle verskil vir Kaarte 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10 en 11 nie, gevolglik kan niks verklaar word nie. Vir Kaart 1 is die skatting positief met hoogs betekenisvolle waarskynlikheid dat getroude respondente in vergelyking met ongetroude respondente na verhouding meer negatiewe response gegee het as die gemiddelde tendens van al die konstrukte in ag geneem word. Hierdie tendens kan moontlik verklaar word deurdat getroude persone in die meeste gevalle reeds werk, terwyl ongetroudes nog moontlik jonk en werkloos is, sodat hulle meer positief ingestel voorkom en meer werksgerig is. Hierteenoor word by getroude persone in vergelyking met ongetroude respon=

TABEL 5.21

DATA VAN DIE INTERAKSIE-EFFEKTE HUWELIKSTAAT * KAARTE EN KAARTE * GESLAG

	Kategorie	G.v.v.	Skattings	χ^2	(p)
Huwelikstaat * Kaarte	Kaart 1	1	0,4661	8,89	0,0029
	Kaart 2	1	-0,6689	2,03	0,1542
	Kaart 3	1	-0,2315	1,97	0,1609
	Kaart 4	1	-0,0902	0,23	0,6279
	Kaart 5	1	0,1298	0,74	0,3890
	Kaart 6	1	-0,5144	3,90	0,0482
	Kaart 7	1	0,1088	0,52	0,4724
	Kaart 8	1	0,1890	1,16	0,2824
	Kaart 10	1	-0,0769	0,26	0,6106
	Kaart 11	1	0,1635	1,33	0,2479
Kaarte * Geslag	Kaart 1	1	-0,1851	1,46	0,2268
	Kaart 2	1	-0,0755	0,19	0,6617
	Kaart 3	1	0,3575	4,65	0,0310
	Kaart 4	1	0,5422	7,88	0,0050
	Kaart 5	1	-0,3818	6,53	0,0106
	Kaart 6	1	-0,2969	2,27	0,1322
	Kaart 7	1	-0,0351	0,06	0,8144
	Kaart 8	1	-0,1824	1,07	0,3013
	Kaart 10	1	-0,0536	0,14	0,7118
	Kaart 11	1	-0,0251	0,03	0,8630

dente na verhouding meer positiewe as negatiewe response ten opsigte van Kaart 6 (Selfkonsep) verkry. In Baie ryper egosterkte kom by getroudes as ongetroudes na vore, wat in die reël ook ouer persone is.

(b) Kaarte * Geslag

Min of meer dieselfde tendens as voorheen, waar ouderdom, konstrunkte en geslag vergelyk is, is ook hier aanwesig.

g. Die veranderlikes kwalifikasies, konstrunkte en geslag

Drie kategorieë vir kwalifikasies, naamlik tot standerd 8; tot standerd 10 en na skool is geneem, met standerd 10 as die verwysingskategorie. Die data vir goeie passing word in tabel 5.22 aangetoon.

TABEL 5.22
MODEL VAN GOEIE PASSING TEN OPSIGTE VAN DIE VERANDERLIKES
KWALIFIKASIE, KONSTRUKTE EN GESLAG

Effekte	G.v.v.	χ^2	(p)
Konstante term	2	698,97	0,0001
Kwalifikasies	4	4,29	0,3680
Konstrunkte	20	244,23	0,0001
Geslag	2	19,65	0,0001
Kaarte * Geslag	20	75,66	0,0001
Kwalifikasies * Kaarte	40	48,72	0,1623
Kwalifikasies * Geslag	4	10,86	0,0282
Residu	40	37,10	0,6014

Dit blyk uit die tabel dat goeie passing van die data aanwesig is en dat die veranderlikes, met die uitsondering van kwalifikasies en die interaksie-effek Kwalifikasies * Kaarte, die oorskrydingswaarskynlikhede betekenisvol tot hoogs betekenisvol is. Vir laasgenoemdes is daar nie betekenisvolle waarskynlikhede nie.

Tabel 5.23 gee die data van die hoofeffekte kwalifikasies en geslag. Vir die konstrakte word presies dieselfde inligting verkry as vir die vorige gevalle.

TABEL 5.23
DATA VAN DIE HOOFEFFEKTE KWALIFIKASIES EN GESLAG

Effekte	Kategorie	Skattings	χ^2	(p)
Kwalifikasies	Naskool	0,9749	1,06	0,3042
	Tot standerd 8	-0,0278	0,14	0,7130
Geslag	Manlik	0,2106	15,30	0,0001

(a) Kwalifikasies

Soos duidelik uit die tabel blyk is die oorskrydingswaarskynlikhede wat kwalifikasies betref glad nie betekenisvol nie. Dit wil dus voorkom asof kwalifikasie geen belangrike rol speel by die beantwoording van die PPT-ISA nie. Daar was egter nie 'n enkele respondent wat nie kon lees of skryf nie, aangesien daar geen respondent was met 'n laer kwalifikasie as standerd 7 nie.

(b) Geslag

Die resultaat toon dat mansrespondente in vergelyking met vrouerespondente na verhouding baie meer negatiewe as positiewe response oplewer.

Aangesien daar geen enkele betekenisvolle verskille by die interaksie-effekte Kwalifikasies * Konstrukte en Kwalifikasies * Geslag voorgekom het nie is dit dus nie nodig om hierdie data te verstrek nie. Die enigste gevolgtrekking wat gemaak kan word is dat kwalifikasies baie min of geen invloed uitoefen by die beantwoording van die PPT-ISA nie en dat persoonlikheidseienskappe ook nie deur kwalifikasies beïnvloed word nie.

h. Die veranderlikes geloof, konstrukte en geslag

In tabel 5.24 word die data van bostaande veranderlikes getoon.

TABEL 5.24
MODEL VAN GOEIE PASSING TEN OPSIGTE VAN DIE VERANDERLIKES
GELOOF, KONSTRUKTE EN GESLAG

Effekte	G.v.v.	χ^2	(p)
Konstante term	2	349,27	0,0001
Geloof	4	3,62	0,4591
Konstrukte	20	246,40	0,0001
Geslag	2	23,48	0,0001
Kaarte * Geslag	20	72,70	0,0001
Residu	84	63,19	0,9562

'n Uitstekende passing van die data is verkry met die veranderlikes almal hoogs betekenisvol, uitgesonderd die hoofeffek geloof wat nie beduidend is nie.

(a) Hoofeffek geloof

Die oorskrydingswaarskynlikhede van beide die Christen- en Hindoegeloof is ver van betekenisvol af, sodat daar aanvaar kan word dat geloof 'n baie klein rol speel by die beantwoording van die verskillende konstrukte van die PPT-ISA. 'n Ander rede is dat hierdie veranderlike reeds by die konstrukte ingebou is en daar reeds daarvoor gerapporteer is.

(b) Hoofeffek geslag

Dieselfde bevinding as vir die vorige drie biografiese veranderlikes word ook hier verkry.

Nadat die bevindinge van die biografiese veranderlike sosio-ekonomiese status nagegaan is, is daar bevind dat min of meer dieselfde resultate verkry is, en sal daar nie verder hieroor gerapporteer word nie.

5.4.9 Opsomming van bevindinge met die GSK-model

Uit die bevindinge wat met behulp van die GSK-lineêre-model verkry is, blyk duidelik dat daar vir Kaart 11 (Graad van motivering) geen besliste afleiding gemaak kon word nie. Vir al die ander konstrukte kon daar uit-

gewys word of daar na verhouding meer positiewe as negatiewe of meer negatiewe as positiewe response ten opsigte van geslag, ouderdom, huwelikstaat, kwalifikasies, geloof en sosio-ekonomiese status verkry is. Sekere persoonseienskappe van respondente is deur middel van die GSK-model geïdentifiseer.

Ander statistiese metodes, naamlik die bepaling van z-waardes, faktorontleding, ensovoorts, sal ook toegepas word om hierdie bevindinge te versterk of te weerspreek.

5.4.10 Die gemiddelde tellings deur respondente behaal in die PPT-ISA (geslagte afsonderlik) ten opsigte van die veranderlikes huwelikstaat, ouderdom, geloof, sosio-ekonomiese status en kwalifikasies

Ondersoeke is ingestel na die moontlikheid om afleidings in verband met die ingesteldhede van respondente te maak uit die gemiddelde tellings wat deur hulle behaal is by beantwoording van die onderskeie konstrunkte. Daar word deurgaans gepoog om vergelykings te tref tussen respondente wat uit min of meer ewe groot groepe bestaan. By groepe van 30 of groter ($N \geq 30$) word van z-waardes gebruik gemaak om die gemiddelde tellings tussen groepe te vergelyk. Indien die groepe klein is ($N < 30$), word daar van t-tellings gebruik gemaak om vergelykings te tref op die 5-persent- en 1-persentpeil van betekenisvolheid.

Die statistiek wat gebruik word vir die betekenisvolheid van die verskil tussen gemiddeldes, soos gebruik in hierdie ondersoek, is verkry deur die tref van vergelykings.

tussen die gemiddelde tellings van verskillende groepe.

Die standaardfout van die verskil tussen die gemiddeldes is hier van meer praktiese belang. Die vraag kan ontstaan of die verskil tussen die gemiddelde tellings van sekere groepe werklike verskille verteenwoordig en of dit aan toevallige faktore toegeskrywe kan word.

As daar 'n groot aantal steekproewe uit 'n populasie getoets en die verskil tussen hulle gemiddelde tellings bepaal kon word dan sou hierdie verskille tussen die gemiddeldes ook 'n normale verdeling toon waarvan die gemiddelde gelyk is aan nul en waarvan die standaardafwyking bereken kon word. In werklikheid word daar net 'n skatting van hierdie afwyking gemaak, wat genoem word die standaardfout van die verskil tussen gemiddeldes (Kerlinger, 1964, p. 177). Die graad van afwyking wat daar in hierdie verdeling van verskille bestaan, hou verband met die standaardfout van die gemiddelde van die twee groepe wat met mekaar vergelyk word en word deur die volgende formule aangedui:

$$SF_g = \sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}} \quad (\text{Guilford, 1965, p. 184})$$

waar

SF_g = die standaardfout van die verskil tussen gemiddeldes

S_1 en S_2 = die standaardafwykings van die onderskeie groepe

N_1 en N_2 = die getal respondente in elke groep

Daar word egter in die betekenisvolheid van die verskil tussen die gemiddeldes belang gestel, daarom word die verskil $\bar{X}_1 - \bar{X}_2$, in standaardvorm uitgedruk. Die afwyking van enige hoeveelheid vanaf 'n sekere gemiddelde word in 'n standaardvorm omgesit deur dit deur die standaardafwyking te deel. Die verskil tussen gemiddeldes in standaardvorm word uitgedruk deur die formule

$$z = \frac{(\bar{X}_1 - \bar{X}_2) - 0}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}}$$

Hierdie waarde van z dui aan hoeveel standaardafwykings die betrokke verskil van die gemiddelde van die verdeling van verskille afwyk. By 'n normale verdeling is daar 95 persent van die aantal gevalle, tussen $-1,96$ en $+1,96$ standaardafwykings vanaf die gemiddelde en lê 99 persent van die gevalle tussen $-2,58$ en $+2,58$. As daar uit die formule dus 'n z -waarde groter as $1,96$ en kleiner as $2,58$ gekry word, beteken dit dat daar 5 keer uit 100 'n moontlikheid bestaan dat 'n verskil so groot as die verkreeë waarde toevallig kan voorkom. Met ander woorde as die nulhipotese (H_0) verwerp word, is daar 5 kanse uit 'n 100 dat die waargenome verskil nie 'n werklike verskil is nie. As z groter as $2,58$ is, is daar maar een kans uit 'n 100 dat so 'n verskil aan toevalligheid toegeskryf kan word. Die verskille is dus betekenisvol op die 5-persent- en 1-persentpeil respektiewelik. As z kleiner as $1,96$ is, is die verskil nie betekenisvol nie en kan die nulhipo-

tese nie verwerp word nie (Guilford, 1965, p. 186). Die z-waardes word met positiewe en negatiewe waardes aange= toon wat 'n aanduiding is dat eersgenoemde telling respek= tiewelik 'n hoër of 'n laer gemiddelde telling as laasge= noemde veranderlike het.

a. Huwelikstaat van beide geslagte

In tabel 5.25 word die verskille in gemiddelde tellings tussen getroude en ongetroude mansrespondente aangetoon.

Uit tabel 5.25 blyk duidelik dat die getroude mans in 10 van die 11 konstrunkte beter gemiddelde tellings as die ongetroude mans behaal het, waarvan twee konstrunkte, naam= lik Kaart 7 (Seksverhouding) en Kaart 10 (Aggressie) be= tekenisvol op die 5-persentpeil is.

Dit kan moontlik dui op meer verantwoordelikeheidsin in wat geopenbaar word by getroude mans met 'n positiewer inge= steldheid ten opsigte van heteroseksuele verhoudings en aggressietoestande.

In tabel 5.26 word die gemiddelde tellings van getroude en ongetroude vroue in die verskillende konstrunkte ver= skaf.

TABEL 5.25

DIE BETEKENISVOLHEID VAN VERSKILLE TUSSEN DIE GEMIDDELDE TELLINGS VAN GETROUDE EN ONGETROUDE MANSRESPONDENTE

Kaartnommer en konstruk	Telling	Getroude mans			Ongetroude mans			z-waarde
		$\bar{X}^{1)}$	$S^{2)}$	$N^{3)}$	$\bar{X}$	S	N	
1 Instelling teenoor eise	9	5,203	1,898	118	5,547	2,086	95	-1,245
2 Gesinsverhouding	4	2,983	0,991	118	2,853	1,056	95	0,918
3 Vader-seunverhouding	4	2,627	0,990	118	2,389	1,008	95	1,727
4 Moeder-seunverhouding	4	2,615	0,941	117	2,442	0,855	95	1,400
5 Houding teenoor Indiërgesag	12	7,398	2,464	118	6,916	2,302	95	1,472
6 Selfkonsep	9	6,585	1,580	118	6,200	1,850	95	1,610
7 Seksverhouding	4	2,712	1,001	118	2,421	1,052	95	2,050*
8 Houding teenoor Blanke gesag	12	6,839	2,436	118	6,585	2,331	94	0,773
9 Sosiale aanpassing	9	5,695	1,843	118	5,411	1,955	95	1,081
10 Aggressie	12	6,845	2,541	116	5,979	2,492	95	2,500*
11 Graad van motivering	9	5,948	2,359	116	5,713	2,533	94	0,689

1) $\bar{X}$ = gemiddelde telling

2) S = standaardafwyking

3) N = getal respondente

1), 2) en 3) geld vir alle verdere tabelle

* Betekenisvol op die 5-persentpeil

TABEL 5.26

DIE BETEKENISVOLHEID VAN VERSKILLE TUSSEN DIE GEMIDDELDE TELLINGS VAN GETROUDE EN ONGETROUDE VROUERESPONDENTE

Kaartnommer en konstruk	Telling	Getroude vroue			Ongetroude vroue			z-waarde
		$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S	N	
1 Instelling teenoor eise	9	5,574	1,769	61	5,446	1,898	130	0,175
2 Gesinsverhouding	4	3,213	0,907	61	2,915	1,008	130	2,042*
3 Moeder-dogterverhouding	4	3,049	1,031	61	2,677	0,978	130	2,363*
4 Vader-dogterverhouding	4	3,016	0,967	61	2,838	0,938	130	1,197
5 Houding teenoor Indiërgesag	12	7,311	2,962	61	7,077	2,607	130	0,528
6 Selfkonsep	9	6,426	1,693	61	6,155	1,931	129	0,984
7 Seksverhouding	4	2,593	1,122	59	2,620	1,094	129	-0,154
8 Houding teenoor Blanke gesag	12	6,627	2,130	59	6,752	2,210	129	-0,632
9 Sosiale aanpassing	9	6,533	1,839	60	6,388	1,861	129	0,503
10 Aggressie	12	7,164	2,662	61	6,946	3,024	130	0,505
11 Graad van motivering	9	5,934	1,915	61	5,854	1,981	130	0,266

* Betekenisvol op die 5-persentpeil

Dit blyk duidelik dat die getroude vroue net soos die getroude mans hoër gemiddelde tellings behaal het as die ongetroude vroue en mans in die verskillende konstrukte, behalwe vir Kaart 7 (Seksverhouding) en Kaart 8 (Houding teenoor Blanke gesag). Dit is egter nie betekenisvol beter nie.

Betekenisvolle verskille op die 5-persentpeil word by Kaart 2 (Gesinsverhouding) en Kaart 3 (Moeder-dogterverhouding) aangetref. Dit dui op 'n hefter gesinslewe en groter verantwoordelikheid vir getroude as vir ongetroude vroue.

b. Ouderdomsgroepe

Vervolgens word die gemiddelde tellings van mans- en vrouerespondente van verskillende ouderdomskategorieë met mekaar vergelyk.

In tabel 5.27 word die mansrespondente in die ouderdomsgroepe 18 tot 29 jaar, 30 tot 39 jaar en 40 tot 55 jaar se gemiddelde tellings in elke konstruk met mekaar vergelyk.

Uit tabel 5.27 kan gesien word dat die ouer mans van 30 tot 39 jaar se gemiddelde telling deurgaans hoër is as dié van die jonger mans van 18 tot 29 jaar, behalwe vir Kaart 9 (Sosiale aanpassing) waar die jonger mans se gemiddelde telling effens hoër maar nie beduidend beter is nie.

TABEL 5.27

DIE BETEKENISVOLHEID VAN VERSKILLE TUSSEN DIE GEMIDDELDE TELLINGS VAN MANSRESPONDENTE IN DIE OUDERDOMS-
GROEPE 18 TOT 29 JAAR, 30 TOT 39 JAAR EN 40 TOT 55 JAAR

Kaartnommer en konstruk	Telling	18 - 29 jaar			30 - 39 jaar			z-waarde
		$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S	N	
1 Instelling teenoor eise	9	5,241	1,966	145	5,524	1,942	42	-0,829
2 Gesinsverhouding	4	2,800	1,041	145	3,167	0,924	42	-2,201*
3 Vader-seunverhouding	4	2,352	0,993	145	3,000	0,926	42	-3,928**
4 Moeder-seunverhouding	4	2,441	0,893	145	2,690	0,886	42	-1,601
5 Houding teenoor Indiërgesag	12	6,897	2,415	145	7,690	2,345	42	-1,917
6 Selfkonsep	9	6,166	1,758	145	6,929	1,454	42	-2,850**
7 Seksverhouding	4	2,490	1,031	145	2,833	1,022	42	-1,911
8 Houding teenoor Blanke gesag	12	6,479	2,421	144	7,214	2,155	42	-1,890
9 Sosiale aanpassing	9	5,497	1,944	145	5,357	1,810	42	0,434
10 Aggressie	12	5,986	2,418	145	7,275	2,490	40	-2,917**
11 Graad van motivering	9	5,646	2,504	144	6,200	2,205	40	-1,363

* Betekenisvol op die 5-persentpeil

** Betekenisvol op die 1-persentpeil

TABEL 5.27 (vervolg)

Kaartnommer en konstruk	Telling	18 - 29 jaar			40 - 55 jaar			z-waarde
		$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S	N	
1 Instelling teenoor eise	9	5,241	1,966	145	5,731	2,140	26	-1,088
2 Gesinsverhouding	4	2,800	1,041	145	3,231	0,933	26	-2,130*
3 Vader-seunverhouding	4	2,352	0,993	145	2,692	0,910	26	-1,729
4 Moeder-seunverhouding	4	2,441	0,893	145	2,840	0,924	25	-2,004*
5 Houding teenoor Indiërgesag	12	6,897	2,415	145	7,962	2,121	26	-2,306*
6 Selfkonsep	9	6,166	1,758	145	6,962	1,556	26	-2,353*
7 Seksverhouding	4	2,490	1,031	145	2,692	0,991	26	-0,951
8 Houding teenoor Blanke gesag	12	6,479	2,421	144	7,308	2,382	26	-1,629
9 Sosiale aanpassing	9	5,497	1,944	145	6,308	1,588	26	-2,312*
10 Aggressie	12	5,986	2,418	145	7,808	2,602	26	-1,995*
11 Graad van motivering	9	5,646	2,504	144	6,385	2,288	26	-1,493

* Betekenisvol op die 5-persentpeil

TABEL 5.27 (vervolg)

Kaartnommer en konstruk	Telling	30 - 39 jaar			40 - 55 jaar			z-waarde
		$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S	N	
1 Instelling teenoor eise	9	5,524	1,942	42	5,731	2,140	26	-0,401
2 Gesinsverhouding	4	3,167	0,924	42	3,231	0,933	26	-0,276
3 Vader-seunverhouding	4	3,000	0,926	42	2,692	0,910	26	1,347
4 Moeder-seunverhouding	4	2,690	0,886	42	2,840	0,924	25	-0,653
5 Houding teenoor Indiërgesag	12	7,690	2,345	42	7,962	2,121	26	-0,493
6 Selfkonsep	9	6,929	1,454	42	6,962	1,556	26	-0,087
7 Seksverhouding	4	2,833	1,022	42	2,692	0,991	26	0,563
8 Houding teenoor Blanke gesag	12	7,214	2,155	42	7,308	2,382	26	-0,164
9 Sosiale aanpassing	9	5,357	1,810	42	6,308	1,588	26	-2,273*
10 Aggressie	12	7,275	2,490	40	7,808	2,602	26	-0,827
11 Graad van motivering	9	6,200	2,205	40	6,385	2,288	26	-0,326

* Betekenisvol op die 5-persentpeil

Betekenisvolle verskille word aangetref op die 5-persentpeil by Kaart 2 (Gesinsverhouding) en op die 1-persentpeil by Kaart 3 (Vader-seunverhouding), Kaart 6 (Selfkonsep) en ook Kaart 10 (Aggressie).

Hierdie verskille kan moontlik verklaar word deur die feit dat die ervaring van ouer persone 'n beter verstandhouding in 'n huisgesin kan bewerkstellig. Die selfbeeld (eie ek) is minder verwaand en aggressie word met groter omsigtigheid en meer positief benader as by die jonger mansrespondente. Wat die ouderdomsgroep 18 tot 39 jaar teenoor die groep 40 tot 55 jaar betref, word dieselfde tendens bespeur en is daar ses konstruke wat betekenisvolle verskille op die 5-persentpeil toon, naamlik Kaart 2 (Gesinsverhouding), Kaart 4 (Moeder-seunverhouding), Kaart 5 (Houding teenoor Indiërgesag), Kaart 6 (Selfkonsep), Kaart 9 (Sosiale aanpassing) en Kaart 10 (Aggressie). 'n Vergelyking tussen die ouer mansrespondente toon dat daar slegs by Kaart 9 (Sosiale aanpassing) 'n betekenisvolle verskil op die 5-persentpeil aanwesig is. Dit bevestig weer eens die moontlike verklaring wat vroeër daaraan geheg is.

In tabel 5.28 word die gemiddelde tellings wat vrouerespondente in die ouderdomsgroepe 18 tot 29 jaar, 30 tot 39 jaar en 40 tot 55 jaar behaal het, aangetoon.

'n Opvallende kenmerk van tabel 5.28 is dat die jonger groep vrouerespondente (18 tot 29 jaar) vir sewe uit die elf konstruke beter gemiddelde tellings behaal het as die ouer groep van 30 tot 39 jaar. Daar is egter geen betekenis=

TABEL 5.28

DIE BETEKENISVOLHEID VAN VERSKILLE TUSSEN DIE GEMIDDELDE TELLINGS VAN VROUERESPONDENTE IN DIE OUDERDOMS=
GROEPE 18 TOT 29 JAAR, 30 TOT 39 JAAR EN 40 TOT 55 JAAR

Kaartnommer en konstruk	telling	18 - 29 jaar			30 - 39 jaar			z-waarde
		$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S	N	
1 Instelling teenoor eise	9	5,455	1,855	154	5,179	1,774	28	0,752
2 Gesinsverhouding	4	2,994	0,997	154	2,964	1,017	28	0,144
3 Moeder-dogterverhouding	4	2,734	1,000	154	3,071	1,033	28	-1,596
4 Vader-dogterverhouding	4	2,838	0,943	154	3,143	0,915	28	-1,615
5 Houding teenoor Indiërgesag	12	7,253	2,751	154	7,036	3,029	28	0,354
6 Selfkonsep	9	6,229	1,849	153	5,964	1,899	28	0,682
7 Seksverhouding	4	2,649	1,120	154	2,500	1,047	26	0,664
8 Houding teenoor Blanke gesag	12	6,675	2,173	151	6,963	2,349	27	-0,593
9 Sosiale aanpassing	9	6,503	1,801	153	5,963	2,202	27	1,205
10 Aggressie	12	7,039	2,985	154	6,429	2,583	28	1,121
11 Graad van motivering	9	5,825	1,978	154	5,929	1,646	28	-0,298

TABEL 5.28 (vervolg)

Kaartnommer en konstruk	Telling	18 - 29 jaar			40 - 55 jaar			z-waarde
		$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S	N	
1 Instelling teenoor eise	9	5,455	1,855	154	7,500	1,500	4	-3,568**
2 Gesinsverhouding	4	2,994	0,997	154	3,750	0,433	4	-3,274**
3 Moeder-dogterverhouding	4	2,734	1,000	154	3,000	1,225	4	-0,431
4 Vader-dogterverhouding	4	2,838	0,943	154	3,750	0,433	4	-3,975**
5 Houding teenoor Indiërgesag	12	7,253	2,731	154	7,250	1,299	4	4,375**
6 Selfkonsep	9	6,229	1,849	153	7,500	1,118	4	-2,197*
7 Seksverhouding	4	2,649	1,120	154	1,667	0,471	3	3,427**
8 Houding teenoor Blanke gesag	12	6,675	2,173	151	7,250	2,861	3	-0,346
9 Sosiale aanpassing	9	6,503	1,801	153	6,500	1,500	3	0,882
10 Aggressie	12	7,039	2,985	154	7,250	1,785	3	-0,199
11 Graad van motivering	9	5,825	1,978	154	6,000	2,550	3	-0,234

* Betekenisvol op die 5-persentpeil

** Betekenisvol op die 1-persentpeil

TABEL 5.28 (vervolg)

Kaartnommer en konstruk	Telling	30 - 39 jaar			40 - 55 jaar			z-waarde
		$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S	N	
1 Instelling teenoor eise	9	5,179	1,774	28	7,500	1,500	4	-2,825 ^{††}
2 Gesinsverhouding	4	2,964	1,017	28	3,750	0,433	4	-2,715 [†]
3 Moeder-dogterverhouding	4	3,071	1,033	28	3,000	1,225	4	0,110
4 Vader-dogterverhouding	4	3,143	0,915	28	3,750	0,433	4	-2,191 [†]
5 Houding teenoor Indiërgesag	12	7,036	3,029	28	7,250	1,299	4	-0,247
6 Selfkonsep	9	5,964	1,899	28	7,500	1,118	4	-2,312 [†]
7 Seksverhouding	4	2,500	1,047	26	1,667	0,471	3	2,445 [†]
8 Houding teenoor Blanke gesag	12	6,963	2,349	27	7,250	2,861	3	-0,168
9 Sosiale aanpassing	9	5,963	2,202	27	6,500	1,500	3	-0,557
10 Aggressie	12	6,429	2,583	28	7,250	1,785	3	-0,720
11 Graad van motivering	9	5,929	1,646	28	6,000	2,550	3	-0,047

$$^{\dagger} t_{(0,05; 30)} = 2,042$$

$$^{\dagger\dagger} t_{(0,01; 30)} = 2,750$$

volle verskille tussen die gemiddelde tellings van die twee groepe nie.

'n Vergelyking tussen die jongste en oudste groepe respondente toon egter dat die ouer groep vroue in 8 van die 11 konstruksies beter gemiddelde tellings behaal het. By drie van die konstruksies, naamlik Kaart 1 (Instelling teenoor eise), Kaart 2 (Gesinsverhouding) en Kaart 5 (Houding teenoor Indiërgesag), is die gemiddelde tellings van die groep tussen 40 en 55 jaar op die 1-persentpeil betekenisvol beter en vir Kaart 6 (Selfkonsep) op die 5-persentpeil. Vir Kaart 5 (Houding teenoor Indiërgesag) en Kaart 7 (Seksverhouding) het die jongste groep op die 1-persentpeil weer betekenisvol beter tellings behaal as die oudste groep. Hier is geen duidelike tendens te bespeur soos in die geval van die mansrespondente nie. Daar kan geen moontlike verklaring hiervoor gebied word nie.

Aangesien die groepe 30 tot 39 jaar en 40 tot 55 jaar kleiner was (28 en 4 onderskeidelik) is betekenisvolle t-waardes bepaal. Uit die tabel blyk dat daar vyf konstruksies is waar betekenisvolle verskille voorkom, naamlik Kaart 1 (Instelling teenoor eise) op die 1-persentpeil en Kaart 2 (Gesinsverhouding), Kaart 4 (Vader-dogterverhouding), Kaart 6 (Selfkonsep) en Kaart 7 (Seksverhoudings) op die 5-persentpeil.

By vier van die vyf betekenisvolle verskille behaal die oudste groep vrouerespondente (40 tot 55 jaar) beter tellings as die jonger groep (30 tot 39 jaar). By Kaart 7 (Seksverhouding) behaal die jonger groep egter weer betekenisvol beter tellings. Daar kan dus nie 'n algemene ver-

klaring vir die resultate gegee word nie, maar daar kan wel opgemerk word dat die ouer ouderdomsgroepe in die algemeen beter presteer as die jonger groepe.

c. Geloof

Onderzoek is ook ingestel na die gemiddelde tellings van respondente ten opsigte van die drie hoofgelowe wat by die Indiërbevolking aangetref word, om daaruit moontlike afleidings ten opsigte van die konstruke te kan maak.

In tabel 5.29 word die gemiddelde tellings van die mansrespondente vir die gelowe Hindoeïsme, Mohammedanisme en Christendom met mekaar vergelyk.

Uit tabel 5.29 blyk dat die Moslems, wat aanhangers van die Mohammedaanse geloof is, in ses van die elf konstruke gemiddeld beter tellings het as die Hindoes, waarvan egter net Kaart 11 (Graad van motivering) betekenisvol is op die 5-persentpeil.

By 'n vergelyking van gemiddelde tellings tussen die respondente met die gelowe Hindoeïsme en Christendom, het die Christelike respondente in agt van die elf konstruke beter tellings behaal, maar ook net in een konstruk, Kaart 9 (Sosiale aanpassing), betekenisvol beter op die 5-persentpeil. Dieselfde situasie kom voor by die gelowe Mohammedanisme en Christendom, maar hier is die tellings van die Christelike respondente betekenisvol beter op die 1-persentpeil.

TABEL 5.29

DIE BETEKENISVOLHEID VAN VERSKILLE TUSSEN DIE GEMIDDELDE TELLINGS VAN MANSRESPONDENTE TEN OPSIGTE VAN DIE GELOWE HINDOEÏSME, MOHAMMEDANISME EN CHRISTENDOM

Kaartnommer en konstruk	Telling	Hindoeïsme			Mohammedanisme			z-waarde
		$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S	N	
1 Instelling teenoor eise	9	5,287	2,008	164	5,889	2,052	18	-1,184
2 Gesinsverhouding	4	2,884	1,032	164	3,278	0,870	18	-1,788
3 Vader-seunverhouding	4	2,555	0,971	164	2,444	1,066	18	0,423
4 Moeder-seunverhouding	4	2,505	0,889	163	2,444	0,956	18	0,259
5 Houding teenoor Indiërgesag	12	7,226	2,372	164	7,500	2,291	18	-0,506
6 Selfkonsep	9	6,360	1,773	164	6,722	1,407	18	-1,007
7 Seksverhouding	4	2,628	1,037	164	2,333	1,106	18	1,081
8 Houding teenoor Blanke gesag	12	6,706	2,432	163	6,389	2,520	18	0,508
9 Sosiale aanpassing	9	5,530	1,869	164	4,667	1,886	18	1,844
10 Aggressie	12	6,370	2,531	162	6,444	2,587	18	-0,115
11 Graad van motivering	9	5,652	2,465	161	6,778	1,988	18	-2,220*

* Betekenisvol op die 5-persentpeil

TABEL 5.29 (vervolg)

Kaartnommer en konstruk	Telling	Hindoeïsme			Christendom			z-waarde
		$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S	N	
1 Instelling teenoor eise	9	5,287	2,008	164	5,419	1,810	31	-0,366
2 Gesinsverhouding	4	2,884	1,032	164	2,935	1,014	31	-0,256
3 Vader-seunverhouding	4	2,555	0,971	164	2,387	1,127	31	0,216
4 Moeder-seunverhouding	4	2,509	0,889	163	2,742	0,949	31	-1,265
5 Houding teenoor Indiërgesag	12	7,226	2,376	164	6,774	2,587	31	0,904
6 Selfkonsep	9	6,360	1,773	164	6,516	1,542	31	-0,504
7 Seksverhouding	4	2,628	1,037	164	2,484	0,946	31	0,765
8 Houding teenoor Blanke gesag	12	6,706	2,432	163	7,032	2,055	31	-0,785
9 Sosiale aanpassing	9	5,530	1,869	164	6,290	1,800	31	-2,143*
10 Aggressie	12	6,370	2,531	162	6,903	2,619	31	-1,044
11 Graad van motivering	9	5,652	2,465	161	6,290	2,372	31	-1,363

* Betekenisvol op die 5-persentpeil

TABEL 5.29 (vervolg)

Kaartnommer en konstruk	Telling	Mohammedanisme			Christendom			z-waarde
		$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S	N	
1 Instelling teenoor eise	9	5,889	2,052	18	5,419	1,810	31	0,807
2 Gesinsverhouding	4	3,278	0,870	18	2,935	1,014	31	1,251
3 Vader-seunverhouding	4	2,444	1,066	18	2,387	1,127	31	0,177
4 Moeder-seunverhouding	4	2,444	0,956	18	2,742	0,949	31	-1,055
5 Houding teenoor Indiërgesag	12	7,500	2,291	18	6,774	2,587	31	1,019
6 Selfkonsep	9	6,722	1,407	18	6,516	1,542	31	0,477
7 Seksverhouding	4	2,333	1,106	18	2,484	0,946	31	-0,485
8 Houding teenoor Blanke gesag	12	6,389	2,529	18	7,032	2,055	31	-0,919
9 Sosiale aanpassing	9	4,667	1,886	18	6,290	1,800	31	-2,953**
10 Aggressie	12	6,444	2,587	18	6,903	2,619	31	-0,596
11 Graad van motivering	9	6,778	1,988	18	6,290	2,372	31	0,771

** Betekenisvol op die 1-persentpeil

Die enigste afleiding wat gemaak kan word wat die geloof van mansrespondente betref, is dat daar geen of baie min verskille in gemiddelde tellings voorkom en dat geloof dus feitlik geen rol speel by die beantwoording van die vrae nie. Dieselfde resultaat is ook met die GSK-lineêre-model verkry. In tabel 5.30 word die gemiddelde tellings van die vrouerespondente ten opsigte van die gelowe Hindoeïsme, Mohammedanisme en Christendom aangetoon.

Uit tabel 5.30 blyk duidelik dat daar slegs twee betekenisvolle verskille op die 5-persentpeil voorkom in Kaart 2 (Gesinsverhouding) tussen Hindoeïsme en Christendom, en Mohammedanisme en Christendom, waarvan die Christelike geloof in albei gevalle die beste gemiddelde telling het. Volgens tabel 5.29 wil dit voorkom asof mans met 'n Christelike geloof sosiaal beter aangepas is as mans van die ander geloofsgroepe. Uit tabel 5.30 blyk dit dat by vroue met 'n Christelike geloof daar moontlik 'n hefter gesinsband bestaan as by die vroue van die ander gelowe.

d. Die sosio-ekonomiese statusgroepe

Die ekonomiese groepe word hier met mekaar vergelyk, naamlik studente wat nog geen inkomste het nie, met persone wat minder as R5 000 per jaar verdien en persone wat 'n hoër inkomste as R5 000 per jaar het.

TABEL 5.30

DIE BETEKENISVOLHEID VAN VERSKILLE TUSSEN DIE GEMIDDELDE TELLINGS VAN VROUERESPONDENTE TEN OPSIGTE VAN DIE GELOWE HINDOEÏSME, MOHAMMEDANISME EN CHRISTENDOM

Kaartnommer en konstruk	Telling	Hindoeïsme			Mohammedanisme			z-waarde
		$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S	N	
1 Instelling teenoor eise	9	5,551	1,826	138	5,474	1,758	19	0,178
2 Gesinsverhouding	4	2,935	1,030	138	2,947	0,999	19	-0,049
3 Moeder-dogterverhouding	4	2,804	1,013	138	2,842	0,987	19	-0,157
4 Vader-dogterverhouding	4	2,826	0,955	138	3,053	0,825	19	-1,102
5 Houding teenoor Indiërgesag	12	7,101	2,759	138	7,842	2,300	19	-1,283
6 Selfkonsep	9	6,254	1,881	138	6,611	1,568	18	-0,886
7 Seksverhouding	4	2,620	1,121	137	2,882	0,900	17	-1,099
8 Houding teenoor Blanke gesag	12	6,699	2,273	136	6,842	2,207	19	-0,264
9 Sosiale aanpassing	9	6,416	1,839	137	6,056	1,985	18	0,729
10 Aggressie	12	6,942	2,970	138	8,211	2,706	19	-1,893
11 Graad van motivering	9	5,899	1,901	138	5,474	1,817	19	0,950

TABEL 5.30 (vervolg)

Kaartnommer en konstruk	Telling	Hindoeïsme			Christendom			z-waarde
		$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S	N	
1 Instelling teenoor eise	9	5,551	1,826	138	5,263	1,927	38	0,824
2 Gesinsverhouding	4	2,935	1,030	138	3,289	0,722	38	-2,420*
3 Moeder-dogterverhouding	4	2,804	1,013	138	2,816	0,996	38	-0,066
4 Vader-dogterverhouding	4	2,826	0,955	138	3,132	0,923	38	-0,796
5 Houding teenoor Indiërgesag	12	7,101	2,759	138	7,237	2,748	38	-0,270
6 Selfkonsep	9	6,254	1,881	138	6,105	1,847	38	0,439
7 Seksverhouding	4	2,620	1,121	137	2,447	1,093	38	0,869
8 Houding teenoor Blanke gesag	12	6,699	2,273	136	6,833	1,848	35	-0,368
9 Sosiale aanpassing	9	6,416	1,839	137	6,763	1,723	38	-1,082
10 Aggressie	12	6,942	2,970	138	6,789	2,726	38	0,300
11 Graad van motivering	9	5,899	1,901	138	5,868	2,191	38	0,079

* Betekenisvol op die 5-persentpeil

TABEL 5.30 (vervolg)

Kaartnommer en konstruk	Telling	Mohammedanisme			Christendom			z-waarde
		$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S	N	
1 Instelling teenoor eise	9	5,474	1,758	19	5,263	1,292	38	0,413
2 Gesinsverhouding	4	2,947	0,999	19	3,289	0,722	38	-2,563*
3 Moeder-dogterverhouding	4	2,842	0,987	19	2,816	0,996	38	0,093
4 Vader-dogterverhouding	4	3,053	0,825	19	3,132	9,923	38	-0,327
5 Houding teenoor Indiërgesag	12	7,842	2,300	19	7,237	2,748	38	0,876
6 Selfkonsep	9	6,611	1,568	18	6,105	1,847	38	1,064
7 Seksverhouding	4	2,882	0,900	17	2,447	1,093	38	1,547
8 Houding teenoor Blanke gesag	12	6,842	2,207	19	6,833	1,848	36	0,015
9 Sosiale aanpassing	9	6,056	1,985	18	6,763	1,723	38	-1,297
10 Aggressie	12	8,211	2,706	19	6,789	2,726	38	1,866
11 Graad van motivering	9	5,474	1,817	19	5,868	2,191	38	-0,719

* Betekenisvol op die 5-persentpeil

In tabel 5.31 word die gemiddelde tellings van mansrespon= dente op bogenoemde groepe aangetoon.

Uit tabel 5.31 blyk dat die hoogste inkomstegroep die beste gemiddelde tellings het in die toets en beter tellings het as die studente. Daar is twee konstrukte, Kaart 6 (Self= konsep) en Kaart 10 (Aggressie) wat op die 5-persentpeil betekenisvol is tussen studente en die inkomstegroep onder R5 000. Daar is net een konstruk, naamlik Kaart 6 (Self= konsep) wat op die 5-persentpeil betekenisvol is tussen tellings van studente en die inkomstegroep bo R5 000 en slegs Kaart 2 (Gesinsverhouding) wat betekenisvol verskil op die 5-persentpeil tussen die lae en hoë inkomstegroepe.

Uit hierdie inligting kan daar egter geen duidelike aflei= dings gemaak word nie. Gewoonlik is die studentegroep die jongste persone. Diegene wat nog nie lank werk nie en nog nie baie verdien nie behoort ietwat ouer te wees as die studente, maar gewoonlik jonger as die groep wat 'n rede= like groot salaris verdien (bokant R5 000). Gevolglik sal ouderdom sekerlik 'n invloed hê, groter as inkomste, by die beantwoording van die PPT-ISA. 'n Ander faktor wat ook 'n belangrike rol behoort te speel, is die kwa= lifikasies van respondente. Dit sal later ondersoek word en dan sal daaroor gerapporteer word.

TABEL 5.31

DIE BETEKENISVOLHEID VAN VERSKILLE TUSSEN DIE GEMIDDELDE TELLINGS VAN MANSRESPONDENTE TEN OPSIGTE VAN HUL SOSIO-EKONOMIESE STATUS

Kaartnommer en konstruk	Telling	Studente			Inkomste onder R5 000			z-waarde
		$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S	N	
1 Instelling teenoor eise	9	5,684	2,129	38	5,147	1,835	129	1,408
2 Gesinsverhouding	4	2,974	1,112	38	2,829	1,013	129	0,721
3 Vader-seunverhouding	4	2,395	1,040	38	2,481	0,973	129	-0,455
4 Moeder-seunverhouding	4	2,474	0,910	38	2,516	0,901	128	-0,250
5 Houding teenoor Indiërgesag	12	6,895	2,292	38	7,202	2,463	129	-0,713
6 Selfkonsep	9	5,816	1,730	38	6,512	1,712	129	-2,185*
7 Seksverhouding	4	2,605	1,065	38	2,581	1,017	129	0,123
8 Houding teenoor Blanke gesag	12	6,737	2,197	38	6,555	2,420	128	0,438
9 Sosiale aanpassing	9	5,105	2,075	38	5,822	1,832	129	-1,921
10 Aggressie	12	5,789	2,627	38	6,646	2,412	127	-2,296*
11 Graad van motivering	9	5,447	2,381	38	5,937	2,471	126	-1,102

* Betekenisvol op die 5-persentpeil

TABEL 5.31 (vervolg)

Kaartnommer en konstruk	Telling	Studente			Inkomste bo R5 000			z-waarde
		$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S	N	
1 Instelling teenoor eise	9	5,684	2,129	38	5,674	2,207	46	0,026
2 Gesinsverhouding	4	2,974	1,112	38	3,152	0,932	46	-0,785
3 Vader-seunverhouding	4	2,395	1,040	38	2,739	1,031	46	1,515
4 Moeder-seunverhouding	4	2,474	0,910	38	2,652	0,914	46	-0,891
5 Houding teenoor Indiërgesag	12	6,895	2,292	38	7,370	2,307	46	-0,943
6 Selfkonsep	9	5,816	1,730	38	6,630	1,606	46	-2,217*
7 Seksverhouding	4	2,605	1,065	38	2,565	1,056	46	0,172
8 Houding teenoor Blanke gesag	12	6,735	2,197	38	7,196	2,410	46	-1,293
9 Sosiale aanpassing	9	5,105	2,075	38	5,239	1,808	46	-0,312
10 Aggressie	12	5,789	2,627	38	6,478	2,780	46	-1,165
11 Graad van motivering	9	5,447	2,381	38	5,913	2,376	46	-0,894

* Betekenisvol op die 5-persentpeil

TABEL 5.31 (vervolg)

Kaartnommer en konstruk	Telling	Inkomste onder R5 000			Inkomste bo R5 000			z-waarde
		$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S	N	
1 Instelling teenoor eise	9	5,147	1,835	129	5,674	2,207	46	-1,450
2 Gesinsverhouding	4	2,829	1,013	129	3,152	0,932	46	-1,972*
3 Vader-seunverhouding	4	2,481	0,973	129	2,739	1,031	46	-1,479
4 Moeder-seunverhouding	4	2,516	0,901	128	2,652	0,914	46	-0,869
5 Houding teenoor Indiërgesag	12	7,202	2,461	129	7,370	2,307	46	-0,417
6 Selfkonsep	9	6,512	1,712	129	6,630	1,606	46	-0,420
7 Seksverhouding	4	2,581	1,017	129	2,565	1,056	46	0,102
8 Houding teenoor Blanke gesag	12	6,555	2,420	128	7,196	2,410	46	-1,546
9 Sosiale aanpassing	9	5,822	1,832	129	5,239	1,808	46	1,871
10 Aggressie	12	6,646	2,412	127	6,478	2,720	46	0,363
11 Graad van motivering	9	5,937	2,471	126	5,913	2,376	46	0,058

* Betekenisvol op die 5-persentpeil

In tabel 5.32 word die gemiddelde tellings wat vrouerespondente ten opsigte van sosio-ekonomiese status in die PPT-ISA behaal het, gerapporteer.

Uit tabel 5.32 blyk dat daar twee betekenisvolle verskille voorkom by elk van die drie pare groepe wat vergelyk word. Op die 1-persentpeil van betekenisvolheid tussen die respondente wat studente is en die groep waarvan die inkomste onder R5 000 is, is dit die konstruksie Kaart 1 (Instelling teenoor eise) en Kaart 3 (Moeder-dogterverhouding) waar die laasgenoemde groep gemiddeld beter tellings behaal het. By die tweede groep waar die studente met die inkomstegroep bokant R5 000 per jaar vergelyk word is daar twee betekenisvolle verskille, naamlik Kaart 1 (Instelling teenoor eise) op die 5-persentpeil en Kaart 2 (Gesinsverhouding) op die 1-persentpeil met die laasgenoemde groep wat weer gemiddeld beter tellings behaal het. Waar die groepe wat onderkant R5 000 per jaar verdien vergelyk word met die groep wat bokant R5 000 per jaar verdien is daar twee konstruksies, Kaart 2 (Gesinsverhouding) en Kaart 6 (Selfkonsep), wat betekenisvol op die 5-persentpeil van mekaar verskil, maar hier is die gemiddelde tellings verskillend. By die Gesinsverhouding is die gemiddelde telling van die hoër inkomstegroep beter as dié van die laer inkomstegroep. Die omgekeerde situasie word egter by die Selfkonsepkonstruksie gevind. Daar kan dus nie werklike geldige afleidings uit hierdie bevindinge verkry word nie.

TABEL 5.32

DIE BETEKENISVOLHEID VAN VERSKILLE TUSSEN DIE GEMIDDELDE TELLINGS VAN VROUERESPONDENTE TEN OPSIGTE VAN HUL SOSIO-EKONOMIESE STATUS

Kaartnommer en konstruk	Telling	Studente			Inkomste onder R5 000			z-waarde
		$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S	N	
1 Instelling teenoor eise	9	4,917	1,873	60	5,699	1,748	123	-2,709**
2 Gesinsverhouding	4	2,883	0,985	60	3,016	0,996	123	-0,654
3 Moeder-dogterverhouding	4	2,500	1,008	60	2,959	0,974	123	-0,924**
4 Vader-dogterverhouding	4	2,867	0,921	60	2,951	0,936	123	-0,576
5 Houding teenoor Indiërgesag	12	7,300	2,603	60	7,220	2,772	123	0,191
6 Selfkonsep	9	5,949	2,029	59	6,488	1,736	123	-1,755
7 Seksverhouding	4	2,667	1,090	60	2,582	1,130	122	0,489
8 Houding teenoor Blanke gesag	12	6,712	2,285	59	6,650	2,076	120	0,176
9 Sosiale aanpassing	9	6,661	1,503	59	6,398	1,941	123	1,002
10 Aggressie	12	6,667	3,075	60	7,236	2,900	123	-1,197
11 Graad van motivering	9	5,833	1,976	60	5,780	1,945	123	0,171

** Betekenisvol op die 1-persentpeil

TABEL 5.32 (vervolg)

Kaartnommer en konstruk	Telling	Studente			Inkomste bo R5 000			z-waarde
		$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S	N	
1 Instelling teenoor eise	9	4,917	1,873	60	6,167	1,951	12	-2,039*
2 Gesinsverhouding	4	2,883	0,985	60	3,500	0,645	12	-2,736**
3 Moeder-dogterverhouding	4	2,500	1,008	60	2,833	0,986	12	-1,064
4 Vader-dogterverhouding	4	2,367	0,921	60	2,667	1,106	12	0,587
5 Houding teenoor Indiërgesag	12	7,300	2,603	60	6,500	2,723	12	0,936
6 Selfkonsep	9	5,949	2,029	59	5,417	1,605	12	0,997
7 Seksverhouding	4	2,667	1,090	60	2,600	0,800	10	0,231
8 Houding teenoor Blanke gesag	12	6,712	2,285	59	7,750	2,586	12	-1,292
9 Sosiale aanpassing	9	6,661	1,503	59	5,909	2,151	11	1,110
10 Aggressie	12	6,667	3,075	60	6,833	2,115	12	-0,228
11 Graad van motivering	9	5,833	1,976	60	6,667	1,795	12	-1,444

* Betekenisvol op die 5-persentpeil

** Betekenisvol op die 1-persentpeil

TABEL 5.32 (vervolg)

Kaartnommer en konstruk	Telling	Inkomste onder R5 000			Inkomste bo R5 000			z-waarde
		$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S	N	
1 Instelling teenoor eise	9	5,699	1,748	123	6,167	1,951	12	-0,800
2 Gesinsverhouding	4	3,016	0,996	123	3,500	0,645	12	-2,341*
3 Moeder-dogterverhouding	4	2,959	0,974	123	2,833	0,986	12	0,423
4 Vader-dogterverhouding	4	2,951	0,936	123	2,667	1,106	12	0,860
5 Houding teenoor Indiërgesag	12	7,220	2,772	123	6,500	2,723	12	0,190
6 Selfkonsep	9	6,488	1,736	123	5,417	1,605	12	2,190*
7 Seksverhouding	4	2,582	1,130	122	2,600	0,800	10	-0,066
8 Houding teenoor Blanke gesag	12	6,650	2,076	120	7,750	2,586	12	-1,428
9 Sosiale aanpassing	9	6,398	1,941	123	5,909	2,151	11	0,728
10 Aggressie	12	7,236	2,900	123	6,833	2,115	12	0,607
11 Graad van motivering	9	5,780	1,945	123	6,667	1,795	12	-0,256

* Betekenisvol op die 5-persentpeil

e. Akademiese kwalifikasies

Die akademiese kwalifikasies van respondente is in vyf kategorieë verdeel. Al die groepe word met mekaar vergelyk met behulp van Scheffé se meervoudige vergelykingsmetode waar die aantal respondente in elke groep baie klein is. Die eienskappe van Scheffé se meervoudige vergelykingsmetode kom op die volgende neer (kyk Kerlinger, 1964, p. 199; Ferguson, 1966, p. 297 en Hays, 1965, p. 484)):-

- (i) Dit is maklik om toe te pas.
- (ii) Dit is veral geskik om te gebruik wanneer die aantal gevalle in die verskillende groepe nie gelyk is nie.
- (iii) Dit is nie so gevoelig vir foute wanneer daar nie aan die vereistes in verband met homogeniteit van variansie en die normale verdeling van tellings voldoen word nie, tensy hierdie afwykings uitermatig is.
- (iv) Dit kan gebruik word om enige vergelyking tussen groepe te maak om twee groepe saam met twee ander groepe te vergelyk.
- (v) Dit maak gebruik van beskikbare F-tabelle.
- (vi) Dit is 'n konserwatiewer toets as enige ander meervoudige vergelykingsmetode ten opsigte van 'n Tipe I-fout, dit wil sê verwerping van die nulhipotese (H_0), terwyl dit in werklikheid aanvaar moes gewees het en lei dus na 'n kleiner aantal betekenisvolle verskille as byvoorbeeld z-waardes.

F word bepaal met behulp van die volgende formule:

$$F = \frac{(\bar{X}_1 - \bar{X}_2)^2}{S_b^2 \left(\frac{n_1 + n_2}{n_1 n_2} \right) (K-1)} \quad (\text{Kerlinger, 1964, p. 199})$$

waar

$\bar{X}_1$ en $\bar{X}_2$ = die gemiddeldes van die twee groepe wat met mekaar vergelyk word

S_b^2 = die binnegroepevariansie

n_1 en n_2 = die aantal gevalle in elke groep

K = die aantal groepe

Met behulp van 'n F-tabel word die waarde van F bepaal wat nodig is vir betekenisvolheid op die 5-persent- en 1-persentpeil, na gelang van die geval mag wees vir $(K-1)$ - en $(N-K)$ -grade van vryheid (waar N die getal gevalle vir die totale groep is).

Vir enige betekenisvolheid van die verskil tussen die twee gemiddeldes moet die verkreeë F gelyk of groter wees as die F wat volgens die tabel bepaal is. Die binnegroepevariansie kan met behulp van die volgende formule bepaal word:

$$S_b^2 = \frac{\sum x^2}{N-K} \quad (\text{Guilford, 1965, p. 260})$$

waar x die afwyking van 'n respondent se telling van die gemiddelde van die groep waarin hy val aandui. Die $\sum x^2$ vir elke groep = (standaardafwyking)² x die getal respondente in die groep. Aangesien die veranderlike kwalifi-

kasie van respondente in vyf groepe ingedeel is, is dit wensliker om hier van Scheffé se metode gebruik te maak om resultate te kan interpreteer.

Die gemiddelde tellings, van die mansrespondente in die PPT-ISA ten opsigte van die respondente se kwalifikasies word in tabel 5.33 uiteengesit.

Uit tabel 5.33 blyk dat respondente met laer akademiese kwalifikasies nie noodwendig swakker in die toets geprester het nie. In sommige konstrunkte, Kaart 3 (Vader-seun-verhouding), Kaart 6 (Selfkonsep), Kaart 8 (Houding teenoor Blanke gesag), Kaart 10 (Aggressie) en Kaart 11 (Graad van motivering), het die standerd 7- of laer-groep selfs beter as enige ander groep gevaar. 'n Moontlike verklaring hiervoor is dat hierdie respondente nie juis 'n geleentheid gehad het om hulle beter te kwalifiseer nie aangesien tien van die twaalf respondente ouer as 30 jaar is en daar by hulle 'n baie groter ervaring, rypheid en verantwoordelikeheidsin aanwesig is.

Die betekenisvolheid van die verskille tussen gemiddelde tellings van die groepe is met behulp van Scheffé se meervoudige vergelykingsmetode ondersoek. Aangesien die gemiddeldes en standaardafwykings reeds gerapporteer is, word in tabel 5.34 net die F-waardes van die verskillende mansgroepe met mekaar vergelyk.

TABEL 5.33

DIE GEMIDDELDE TELLINGS VAN DIE MANSRESPONDENTE TEN OPSIGTE VAN DIE KWALIFIKASIES STANDERD 7 OF LAER, STANDERD 8 OF 9, STANDERD 10, STANDERD 10 PLUS 1 OF 2 JAAR EN STANDERD 10 PLUS 3 OF MEER JAAR

Kaartnommer en konstruk	Tel= ling	St. 7 of laer			St. 8 of 9			St. 10			St. 10 + 1 of 2 jaar			St. 10 + 3 of meer jaar		
		$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S	N
1 Instelling teenoor eise	9	5,250	1,588	12	5,159	1,742	82	5,500	2,030	62	5,464	2,146	28	5,679	2,406	28
2 Gesinsverhouding	4	3,000	1,000	12	2,866	0,960	82	2,839	1,124	62	3,107	0,900	28	3,143	0,990	28
3 Vader-seunverhouding	4	2,917	1,037	12	2,561	0,964	82	2,500	0,996	62	2,321	1,071	28	2,500	1,018	28
4 Moeder-seunverhouding	4	2,333	0,850	12	2,432	0,955	81	2,565	0,796	62	2,714	0,920	28	2,714	0,958	28
5 Houding teenoor Indiërgesag	12	6,917	2,660	12	7,378	2,229	82	7,274	2,208	62	6,071	2,777	28	7,714	2,462	28
6 Selfkonsep	9	7,417	1,441	12	6,110	1,631	82	6,532	1,794	62	6,036	1,523	28	7,036	1,721	28
7 Seksverhouding	4	2,583	0,954	12	2,549	1,002	82	2,645	1,964	62	2,643	0,895	28	2,464	1,210	28
8 Houding teenoor Blanke gesag	12	7,833	2,967	12	6,354	2,238	82	6,705	2,300	61	7,179	2,391	28	6,964	2,542	28
9 Sosiale aanpassing	9	5,833	1,675	12	5,695	1,737	82	5,661	2,047	62	5,607	1,739	27	4,857	2,117	28
10 Aggressie	12	8,000	2,000	12	6,390	2,473	82	6,131	2,392	61	6,185	2,906	27	6,964	2,719	28
11 Graad van motivering	9	7,417	1,552	12	5,049	2,444	81	6,213	2,362	61	5,778	2,543	26	6,750	1,993	28

TABEL 5.34

DIE BETEKENISVOLHEID VAN VERSKILLE TUSSEN DIE GEMIDDELDE TELLINGS VAN MANSRESPONDENTE TEN OPSIGTE VAN KWALIFIKASIES

Kwalifikasies	F-waardes										
	Kaartnommers										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1 <u>Standerd 7 of laer met</u>											
Standerd 8 of 9	0,005	0,045	0,324	0,031	0,315	0,653	0,003	0,999	0,014	1,043	2,434
Standerd 10	0,039	0,062	0,427	0,163	0,181	0,288	0,009	0,557	0,020	1,346	0,604
Standerd 10 + 1 of 2 jaar	0,024	0,023	0,427	0,367	0,852	0,288	0,007	0,157	0,029	1,052	0,916
Standerd 10 + 3 of meer jaar	0,097	0,041	0,728	0,367	0,756	0,585	0,027	0,277	0,551	0,346	0,155
2 <u>Standerd 8 of 9 met</u>											
Standerd 10	0,257	0,003	0,032	0,187	0,054	0,230	0,074	0,188	0,003	0,090	1,958
Standerd 10 + 1 of 2 jaar	0,122	0,290	0,294	0,498	5,050**	0,004	0,042	0,620	0,011	0,033	0,434
Standerd 10 + 3 of meer jaar	0,354	0,384	0,019	0,498	0,334	0,654	0,034	0,339	1,010	0,264	2,501
3 <u>Standerd 10 met</u>											
Standerd 10 + 1 of 2 jaar	0,002	0,332	0,151	0,129	3,954**	0,173	1,760	0,188	0,004	0,002	0,143
Standerd 10 + 3 of meer jaar	0,039	0,427	0,000	0,129	0,529	0,179	0,144	0,056	0,859	0,512	0,230
4 <u>Standerd 10 + 1 of 2 jaar met</u>											
Standerd 10 + 3 of meer jaar	0,041	0,004	0,110	0,000	5,353**	0,512	0,102	0,028	0,533	0,321	0,529

** $F_{(0,01)}^{4/212} = 3,41$

Uit tabel 5.34 blyk dat daar net betekenisvolle verskille op die 1-persentpeil op Kaart 5 (Houding teenoor Indiërge=sag) voorkom. Dit toon dat persone waarvan die akademiese kwalifikasies nie baie hoog is nie, meer geneë is om gesag te aanvaar en meer positief teenoor sulke persone op te tree.

In tabel 5.35 word die gemiddelde tellings in die PPT-ISA van vrouerespondente ten opsigte van hulle kwalifikasies verskaf.

Uit tabel 5.35 blyk dat daar geen definitiewe rigtings voorkom soos dat respondente met laer akademiese kwalifikasies swakker tellings behaal het as hoër gekwalifiseerde respondente nie want by drie konstrunkte, naamlik Kaart 3 (Moeder-dogterverhouding), Kaart 4 (Vader-dogterverhouding) en Kaart 7 (Seksverhouding) het die laer gekwalifiseerde respondente die beste gemiddelde tellings behaal. Daar kan dus geen definitiewe afleidings gemaak word nie.

In tabel 5.36 word die gemiddelde tellings van die groepe met mekaar vergelyk. Die gemiddeldes en standaardafwykings is reeds gerapporteer en word hier net die F-waardes aangetoon.

TABEL 5.35

DIE GEMIDDELDE TELLINGS VAN DIE VROUERESPONDENTE TEN OPSIGTE VAN DIE KWALIFIKASIES STANDERD 7 OF LAER, STANDERD 8 OF 9, STANDERD 10, STANDERD 10 PLUS 1 OF 2 JAAR, STANDERD 10 PLUS 3 OF MEER JAAR

Kaartnommer en konstruk	Tel= ling	St. 7 of laer			St. 8 of 9			St. 10			St. 10 + 1 of 2 jaar			St. 10 + 3 of meer jaar		
		$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S	N
1 Instelling teenoor eise	9	5,571	1,237	14	5,788	1,812	52	5,617	2,089	47	5,019	1,716	54	5,500	1,824	26
2 Gesinsverhouding	4	2,857	1,059	14	3,058	0,928	52	3,106	1,036	47	2,852	1,008	54	3,115	0,891	26
3 Moeder-dogterverhouding	4	3,357	0,811	14	2,865	1,020	52	2,809	1,003	47	2,519	0,957	54	3,000	1,000	26
4 Vader-dogterverhouding	4	3,143	0,833	14	2,885	0,954	52	2,745	0,910	47	2,944	0,891	54	3,000	1,109	26
5 Houding teenoor Indiërgesag	12	7,143	2,587	14	7,635	2,624	52	7,149	2,968	47	7,370	2,452	54	6,154	2,851	26
6 Selfkonsep	9	5,923	1,591	13	6,942	1,586	52	6,255	1,862	47	5,926	1,989	54	5,692	1,771	26
7 Seksverhouding	4	2,692	1,202	13	2,615	1,179	52	2,617	1,083	47	2,585	1,106	53	2,560	0,898	25
8 Houding teenoor Blanke gesag	12	5,833	1,951	12	6,904	2,459	52	6,348	1,722	46	7,000	2,215	53	7,077	2,269	26
9 Sosiale aanpassing	9	6,462	1,550	13	6,615	1,677	52	6,370	1,938	46	6,630	1,659	54	5,885	2,342	26
10 Aggressie	12	7,071	2,404	14	7,308	3,029	52	7,021	2,877	47	6,778	3,059	54	7,038	2,835	26
11 Graad van motivering	9	4,857	1,641	14	5,846	2,004	52	5,851	1,676	47	6,056	2,013	54	5,846	2,178	26

TABEL 5.36

DIE BETEKENISVOLHEID VAN VERSKILLE TUSSEN DIE GEMIDDELDE TELLINGS VAN VROUERESPONDENTE TEN OPSIGTE VAN KWALIFIKASIES

Kwalifikasies	F-waardes										
	Kaartnommers										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1 <u>Standerd 7 of laer met</u>											
Standerd 8 of 9	0,041	0,112	0,674	0,202	0,090	0,812	0,012	0,578	0,018	0,018	0,704
Standerd 10	0,002	0,169	0,818	0,470	1,302	0,084	0,011	0,130	0,006	0,001	0,695
Standerd 10 + 1 of 2 jaar	0,269	7,005**	1,972	0,121	0,019	7,090**	0,024	0,688	0,021	0,027	1,042
Standerd 10 + 3 of meer jaar	0,004	0,153	0,293	0,051	0,298	0,035	0,030	0,656	0,209	2,804*	0,580
2 <u>Standerd 8 of 9 met</u>											
Standerd 10	0,057	0,014	0,020	0,133	0,196	0,876	1,980	0,390	0,106	0,058	4,024**
Standerd 10 + 1 of 2 jaar	1,244	0,283	0,801	0,025	0,062	2,056	0,005	0,012	4,320**	0,211	0,076
Standerd 10 + 3 of meer jaar	0,114	0,014	0,080	0,063	1,275	1,252	0,010	0,027	0,670	0,036	0,000
3 <u>Standerd 10 met</u>											
Standerd 10 + 1 of 2 jaar	0,713	0,409	0,534	0,274	0,041	0,205	0,005	0,541	0,122	0,042	0,069
Standerd 10 + 3 of meer jaar	0,018	3,417**	0,154	0,299	0,556	0,399	0,011	0,-56	0,283	0,028	2,729
4 <u>Standerd 10 + 1 of 2 jaar met</u>											
Standerd 10 + 3 of meer jaar	0,322	0,306	1,025	0,015	0,870	0,072	0,002	0,005	0,706	0,034	0,050

* $F_{(0,05)} 4/193 = 2,41$

** $F_{(0,01)} 4/193 = 3,41$

Uit tabel 5.36 kan gesien word dat daar een betekenisvolle verskil voorkom op die 5-persentpeil en vyf op die 1-persentpeil, terwyl al die ander waardes geen betekenisvolle verskille toon nie.

Daar bestaan 'n beter gesinsverhouding (Kaart 2) tussen respondente met 'n laer kwalifikasie as tussen persone wat hoër gekwalifiseer is.

By Kaart 6 (Selfkonsep) blyk dat die selfbeeld by die hoër gekwalifiseerde groep belangriker geag word as by die laer gekwalifiseerde respondente. Hier is verder egter geen duidelike patroon waarneembaar nie.

5.4.11 Korrelasiekoëffisiënte tussen die konstrunkte

Aangesien dit aanvaar word dat elke konstruk 'n ander aspek van die persoonlikheidseienskappe van 'n persoon meet, behoort die korrelasiekoëffisiënte tussen konstrunkte nie baie groot te wees nie. Tog is daar konstrunkte in die toets aanwesig waar daar 'n redelike sterk verband behoort te wees byvoorbeeld die familiekonstrukte wat insluit Kaart 2 (Gesinsverhouding), Kaart 3 (Vader-seunverhouding) vir mans of (Moeder-dogterverhouding) vir vroue, Kaart 4 (Vader-dogter- of Moeder-seunverhouding) en moontlik Kaart 5 (Houding teenoor Indiërgesag) aangesien respondente dit as 'n man-vrouverhouding kan interpreteer. Daar kan ook 'n moontlike verband tussen Kaart 7 (Seksverhouding) en die vorige konstrunkte wees omdat respondente dit ook as 'n man-vrouverhouding kan waarneem en interpreteer.

'n Ander moontlike verband kan tussen Kaart 5 (Houding teenoor Indiërgesag) en Kaart 8 (Houding teenoor Blanke gesag) deur respondente waargeneem word, veral as die outoriteitsfigure in albei konstrunkte nie as sodanig waargeneem word nie.

Die korrelasies tussen die verskillende konstrunkte vir die twee geslagte is afsonderlik bepaal en dit word in tabelle 5.37 en 5.38 onderskeidelik aangetoon.

Uit 'n korrelasiematriks van 55 kombinasies is daar 24 by die mans teenoor 20 by die vroue betekenisvol op die 1-persentpeil, wat in 'n mate 'n aanduiding is dat die konstrunkte onafhanklik van mekaar is. Die vermoede dat daar wel 'n verband tussen die gesinskaarte (Kaarte 2, 3, 4, 5, 7 en 8) bestaan, word bevestig aangesien 11 van die korrelasies by mans en 8 by vroue tussen hierdie konstrunkte betekenisvol op die 1-persentpeil is. 'n Interessante verskynsel is dat Kaart 6 (Selfkonsep) betekenisvol korreleer met Kaart 1 (Instelling teenoor eise), Kaart 3 (Vader-seunverhouding), Kaart 5 (Houding teenoor Indiërgesag), Kaart 7 (Seksverhouding) en Kaart 8 (Houding teenoor Blanke gesag) by mans en Kaart 1 (Instelling teenoor eise), Kaart 2 (Gesinsverhouding), Kaart 3 (Moeder-dogterverhouding), Kaart 4 (Moeder-seunverhouding), Kaart 5 (Houding teenoor Indiërgesag) en Kaart 7 (Seksverhouding) by die vroue. Geen verklaring kan egter hiervoor gegee word nie, behalwe miskien dat die selfbeeld (ego) moontlik 'n belangrike rol in al die genoemde konstrunkte mag speel.

TABEL 5.37

KORRELASIEKOËFFISIËNTE TUSSEN DIE KONSTRUKTE VAN DIE PPT-ISA VIR MANSRESPONDENTE (N = 213)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1 Instelling teenoor eise	-										
2 Gesinsverhouding	218 ^{1)*}	-									
3 Vader-seunverhouding	099	230*	-								
4 Vader-dogterverhouding	241*	267*	337*	-							
5 Houding teenoor Indiërgesag	201*	240*	324*	297*	-						
6 Selfkonsep	188*	157	333*	140	244*	-					
7 Seksverhouding	109	126	232*	122	136	237*	-				
8 Houding teenoor Blanke gesag	205*	213*	251*	231*	279*	291*	167	-			
9 Sosiale aanpassing	026	032	211*	108	188*	151	092	110	-		
10 Aggressie	102	109	164	247*	164	025	034	132	045	-	
11 Graad van motivering	112	135	081	144	056	211*	100	081	090	093	-

1) Desimale tekens is weggelaat

* Korrelasiekoëffisiënte $\geq 0,181$ (N = 200) is betekenisvol op die 1-persentpeil

TABEL 5.38

KORRELASIEKOËFFISIËNTE TUSSEN DIE KONSTRUKTE VAN DIE PPT-ISA VIR VROUERESPONDENTE (N = 195)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1 Instelling teenoor eise	-										
2 Gesinsverhouding	098 ¹⁾	-									
3 Moeder-dogterverhouding	039	296*	-								
4 Moeder-seunverhouding	039	304*	396*	-							
5 Houding teenoor Indiërgesag	103	097	240*	242*							
6 Selfkonsep	207*	213*	296*	192*	280*	-					
7 Seksverhouding	068	180	095	333*	149	231*	-				
8 Houding teenoor Blanke gesag	046	115	035	265*	308*	120	046	-			
9 Sosiale aanpassing	198*	216*	071	176	181*	173	172	201*	-		
10 Aggressie	105	171	141	162	114	169	231*	066	202*	-	
11 Graad van motivering	107	096	087	081	040	124	119	130	133	083	-

1) Desimale tekens is weggelaat

* Korrelasiekoëffisiënte $\geq 0,181$ (N = 200) is betekenisvol op die 1-persentpeil

'n Faktorontleding is uitgevoer vir mans en vroue afsonderlik om die vermoede wat by die korrelasie-ondersoek opgemerk is, naamlik onafhanklike konstrukte, te ondersoek.

5.4.12 Faktorontleding

a. Geskiedkundig

Spearman word (volgens Harman, 1970) as die grondlegger van faktorontleding beskou. Hy stel in 1904 sy tweefaktor-teorie bekend wat daarop neerkom dat daar 'n gemeenskaplike begaafdheid is wat in alle intellektuele aktiwiteite 'n rol speel. Hy noem dit die "g"-faktor. Verder is daar ook 'n spesifieke begaafdheid genoem "s", wat slegs van toepassing is op besondere handeling wat onafhanklik van mekaar en van "g" funksioneer. Sy hipotese was dat die "g"-faktor 'n funksie van oorerwing is en dat "s" te doen het met dit wat deur ervaring verwerf is (vergelyk Fruchter, 1954). Guilford (1968) het deur gebruik te maak van 'n groot aantal onafhanklike faktorontledings tot 'n drie-dimensionele model gekom, wat tot 120 faktore kan beskryf.

b. Korrelasie en faktorontleding

Die logiese gronde waarop faktorontleding berus, is:

- (i) As twee konstrukte dieselfde eienskap meet, moet die resultate ooreenstem.

Indien twee van die persoonlikheidskonstrukte van

die PPT-ISA byvoorbeeld dieselfde persoonlikheids-eienskap meet, moet hulle korrelasie baie naby aan een wees.

- (ii) As twee konstrunkte sekere gemeenskaplike eienskappe betrek, sal die resultate van die meting, in die mate wat die eienskappe in die konstrunkte betrokke is, met mekaar ooreenkom. Hier kan genoem word dat die konstrunkte wat oor gesinsverhouding handel sekere gemeenskaplike eienskappe besit. Die korrelasies tussen hierdie konstrunkte behoort effens hoër te wees as tussen konstrunkte waar daar nie 'n gemeenskaplike eienskap betrek is nie. Die korrelasiematrikse in tabelle 5.37 en 5.38 bevestig die bewering. Die ooreenkoms tussen konstrunkte word bepaal met behulp van die korrelasies tussen die konstrunkte. Dit is reeds gedoen en ook bespreek.

Die uitgangspunt by faktorontleding is dat die korrelasiematriks en elke sel in so 'n matriks die waar-genome verwantskap tussen die konstrunkte wat deur die betrokke rye en kolomme voorgestel word, verteenwoordig. (Vergelyk Helmstadter, 1967.)

c. Teoretiese benadering

In die meeste gevalle bestaan die tellings wat respondente in 'n toets behaal uit ware variansie en foutvariensie. Die ware variansie kan nog verder verdeel word in

(i) gemeenskaplike variansie: dit is daardie proporsie van die totale variansie wat vir die korrelasie met ander toetse (of konstrunkte in die onderhawige geval) verantwoordelik is en

(ii) spesifieke variansie: dit is daardie proporsie variansie wat nie met die ander konstrunkte korreleer nie (Fruchter, 1954, p. 45).

Volgens Fruchter is een van die funksies van faktorontleding om die gemeenskaplike variansie te onthul en om te bepaal hoeveel en watter tipe gemeenskaplike variansie vir die korrelasie tussen konstrunkte verantwoordelik is.

Die totale variansie kan soos volg uitgedruk word:

$$s_t^2 = s_1^2 + s_2^2 + s_3^2 + \dots + s_n^2 + s_s^2 + s_f^2$$

waar s_t^2 die totale variansie, s_1^2 tot s_n^2 die gemeenskaplike, s_s^2 die spesifieke en s_f^2 die foutvariensie is.

As daar nou deurgaans deur s_t^2 gedeel word, gee dit

$$1 = \frac{s_1^2}{s_t^2} + \frac{s_2^2}{s_t^2} + \frac{s_3^2}{s_t^2} + \dots + \frac{s_n^2}{s_t^2} + \frac{s_s^2}{s_t^2} + \frac{s_f^2}{s_t^2}$$

Deur die vervanging van die variansies met proporsies (p), kan die formule soos volg geskryf word:

$$1 = p_1 + p_2 + p_3 + \dots + p_n + p_s + p_f$$

$$\therefore 1 - p_f = p_1 + p_2 + p_3 + p_n + p_s$$

maar $1 - p_f = r_{tt}$ (betroubaarheid van die toets)

$$\therefore r_{tt} = p_1 + p_2 + p_3 + \dots + p_n + p_s$$

= proporsie van die gemeenskaplike variansie
plus proporsie spesifieke variansie.

Hieruit kan twee belangrike begrippe verduidelik word:

- (i) Kommunaliteite (h^2) wat die som van die proporsie gemeenskaplike variansie voorstel.

$$\text{Dus } h^2 = p_1 + p_2 + \dots + p_n$$

$$= r_{tt} - p_s$$

= betroubaarheid-proporsie spesifieke variansie

Dit beteken dat die kommunaliteit van 'n toets altyd kleiner is as die betroubaarheidsindeks behalwe in die limietgeval waar $p_f \rightarrow 0$ (Fruchter, 1954, p. 7).

- (ii) Uniekheid (U^2) is daardie proporsie van die totale variansie wat die konstruk nie gemeenskaplik met die ander konstrunkte het nie.

$$U^2 = p_s + p_f$$

$$= 1 - h^2$$

Dit beteken dat die uniekheid van 'n toets (konstruk) die komplement van die kommunaliteit is (Guilford, 1968, p. 356). Die werklike wiskundige metodes om die faktorpatrone te bepaal, is ingewikkeld van aard en word in werke soos dié van Fruchter (1954), Guilford (1968), Harman (1970) en Mulaik (1972) baie duidelik uiteengesit.

d. Onderhawige studie

In die onderhawige studie bestaan die PPT-ISA uit 11 konstruksies en volgens Fruchter (1954) word die minimum aantal veranderlikes voorgestel deur n , wat nodig is om r faktore te bepaal, gegee deur die formule

$$n = \frac{2r + 1 + \sqrt{8r + 1}}{2}$$

Hiervolgens kan vir die PPT-ISA ses faktore bepaal word. 'n Faktorontleding waar drie, vier en vyf faktore onttrek was, is gedoen en na bestudering van die resultate is bevind dat slegs drie faktore psigologies betekenisvol geïnterpreteer kan word. (Vergelyk Reschly, 1978, p. 419.)

Die Varimax geroteerde ortogonale faktorpatrone word in tabelle 5.39 en 5.40 aangetoon. Desimale tekens is deurgaans weggelaat.

TABEL 5.39
FAKTORPATRONE OP DIE VERSKILLENDEN KONSTRUKTE VAN DIE PPT-ISA
VIR MANSRESPONDENTE (N = 213)

	Konstrukte	Faktore			h ²
		I	II	III	
1	Instelling teenoor eise	<u>44</u>	09	08	21
2	Gesinsverhouding	<u>42</u>	13	16	22
3	Vader-seunverhouding	23	<u>46</u>	<u>30</u>	35
4	Vader-dogterverhouding	<u>42</u>	14	<u>35</u>	32
5	Houding teenoor Indiërgesag	<u>34</u>	28	27	27
6	Selfkonsep	22	<u>55</u>	06	35
7	Seksverhouding	16	<u>35</u>	02	15
8	Houding teenoor Blanke gesag	<u>34</u>	<u>30</u>	15	23
9	Sosiale aanpassing	01	<u>30</u>	13	11
10	Aggressie	16	03	<u>45</u>	23
11	Graad van motivering	25	19	03	10
Proporsie van die totale variansie		13	09	05	24
Persentasie totale variansie		18%	3%	2%	

TABEL 5.40
FAKTORPATRONE OP DIE VERSKILLENDEN KONSTRUKTE VAN DIE PPT-ISA
VIR VROUERESPONDENTE (N = 195)

	Konstrukte	Faktore			h ²
		I	II	III	
1	Instelling teenoor eise	<u>40</u>	-05	02	16
2	Gesinsverhouding	29	<u>42</u>	09	27
3	Moeder-dogterverhouding	10	<u>55</u>	12	33
4	Moeder-seunverhouding	12	<u>56</u>	<u>35</u>	45
5	Houding teenoor Indiërgesag	18	17	<u>49</u>	30
6	Selfkonsep	<u>38</u>	23	22	25
7	Seksverhouding	<u>34</u>	21	12	17
8	Houding teenoor Blanke gesag	11	00	<u>50</u>	26
9	Sosiale aanpassing	<u>41</u>	05	25	23
10	Aggressie	<u>34</u>	15	06	14
11	Graad van motivering	27	05	08	08
Proporsie van die totale variansie		09	09	07	24
Persentasie totale variansie		16%	4%	3%	

e. Interpretasie van die faktorpatroon

Volgens Fruchter (1954, p. 151), kan faktorpatrone van 0,2 en minder, as betekenisloos beskou word, van 0,2 tot 0,3 as laag, van 0,3 tot 0,5 as middelmatig, van 0,5 tot 0,7 as hoog, en hoër as 0,7 as baie hoog. Dit is egter 'n baie arbitrêre klassifikasie en kan varieer na gelang van omstandighede, soos die grootte van die steekproef. Vir hierdie studie word faktorpatrone van 0,3 en hoër as van belang geag en word onderstreep in die tabelle. Daar is egter net drie faktorpatrone by mans en vier by vroue wat, as dit benader word tot een syfer na die desimale punt, as hoog (0,5 tot 0,7) bestempel kan word, andersins is die faktorpatrone middelmatig (0,3 tot 0,5) tot laag en van min betekenis (onderkant 0,3).

Faktor I laai middelmatig op konstrukte 1, 2, 4, 5 en 8 vir mans en op konstrukte 1, 6, 7, 9 en 10 vir vroue.

Faktor II laai middelmatig op konstrukte 3, 6, 7, 8 en 9 vir mans en konstrukte 2, 3 en 4 vir vroue. Wat faktor III betref, laai net konstrukte 3, 4 en 10 middelmatig vir mans en konstrukte 4, 5 en 8 vir vroue. Daar is slegs een konstruk by die mans en een by die vroue, naamlik Kaart 11 (Graad van motivering) waarvan die faktorpatroon minder as 0,3 is. Indien die faktorpatrone egter tot een desimale syfer benader word, is hierdie patroon in albei gevalle ook 0,3. Uit bogenoemde is dit duidelik dat die faktore vir mans en vroue nie dieselfde is nie. Dit is egter 'n heeltemal aanvaarbare

feit dat daar verskille tussen die manlike en die vroulike persoonlikheid sal wees en verskille in faktorpatrone kan verwag word.

Hoewel die faktorpatrone vir beide mans en vroue redelik laag is, kan die faktore wel geïdentifiseer en verklaar word. Wat faktor I vir die mans betref, lyk dit tog of die houding teenoor gesag bepalend is. Met ander woorde gesag speel 'n belangrike rol in gesinsverband asook in die samelewing. (Vergelyk konstrunkte 2, 4, 5 en 8.)

Die algemeenste persoonlikheidseienskappe van 'n positiewe ingesteldheid teenoor die samelewing, met erkenning van gesag en 'n positiewe strewe na 'n gelukkige en tevrede gesinsverhouding, kom na vore. By faktor III vir die vroue word hierdie houding teenoor gesag waargeneem by konstrunkte 4, 5 en 8.

Wat faktor II vir die mans en faktor I vir die vroue betref, lyk dit asof die selfkonsep van die individu oorheersend is. Hierdie selfkonsep word ook gehandhaaf by heteroseksuele verhoudinge by sowel mans as vroue, die sosiale aanpassing in die omgang met mense en sosiale verkeer met ander etniese groepe, kom sterk na vore. Die selfbeeld is 'n sterk eienskap by die Indiër om so=doende 'n selfstandige bestaan te regverdig.

Wat faktor III by die mans betref, kan daar nie 'n baie duidelike verklaring gebied word nie, maar dit lyk tog of selfhandhawing 'n rol speel, met 'n gesonde soort ag=

gressie wat na vore kom. Die identifikasie van die vader=figuur by konstrukte 3 en 4 asook die outoriteitsfiguur wat gesag moet handhaaf, is van wesenlike belang.

By faktor II van die vroue kom die gesinsverhoudinge duidelik na vore en dit kan aan onderdanigheid gekoppel word.

Aangesien die hoofdoel met die PPT-ISA is dat elke konstruk 'n spesifieke persoonlikheideienskap sal meet, is dit belangrik om te weet of die spesifisiteit van elke konstruk relatief hoog is. Hierdie spesifisiteit sal vervolgens ondersoek word.

f. Spesifisiteit

Spesifisiteit verwys na die proporsie van 'n konstruk se variansie wat sowel betroubaar as eie aan die konstruk is. Metingsfoute moet dus hier uitgesluit wees.

Aangesien die doel met die PPT-ISA onder andere is om elke konstruk (kaart) se response afsonderlik te kan interpreteer, sodat 'n persoon se goeie en swak eienskappe uitgewys kan word, is dit belangrik dat elke konstruk voldoende spesifisiteit sal besit. 'n Redelike kriterium om te bepaal of elke konstruk genoegsame spesifisiteit besit en sodoende interpretasie van 'n respondent se respons daarop regverdig, moet die spesifieke variansie groter wees as die foutvariensie en ook vir ten minste 0,25 (en meer) van die totale variansie, verantwoordelik wees.

Die betroubaarheid (r_{tt}) van die PPT-ISA vir mansresponde= dente is 0,74, sodat die foutvariانسie ($1-r_{tt}$) vir die hele toets 0,26 is, terwyl die betroubaarheid van die toets vir vrouerespondente 0,72 is, met 'n foutvariانسie van 0,28. Die kommunaliteite vir die totale toets vir mans sowel as vroue is 0,24 met die gevolg dat die spesi= fieke variانسie van die toets 0,50 vir mans en 0,48 vir vroue is.

Hierdie bevinding is egter nie van veel waarde nie, omdat dit belangrik is om die spesifisiteit van elke konstruk te weet voordat geldige afleidings gemaak kan word. Die spesifisiteit van die hele toets dui egter in die regte rigting, aangesien die kommunaliteite van die afsonderlike konstrunkte ook min of meer van dieselfde grootte is as dié van die totale toets. 'n Verdere ondersoek waar daar van 'n toets-hertoetsmetode gebruik gemaak word, sal hierdie ver= moede kan versterk of weerspreek.

5.4.13 Geldigheid van die PPT-ISA

a. Algemeen

Lindzey (1961, pp. 314 - 319) wys daarop dat probleme wat ondervind word om die klassieke beskouing van geldigheid op die projektiewe tegnieke van toepassing te maak, sekere aanpassings van die begrip geldigheid tot gevolg het. Vir hom kry die begrip geldigheid in projektiewe sin die volgende betekenisse:

- (i) Voorspellingsgeldigheid, wat verwys na die vermoë van die toets om aan die hand van sekere kriteria toekomstige gedrag te voorspel.
- (ii) Gelyktydige of saamvallende geldigheid, wat neerkom op die daarstelling van objektiewe kriteria wat in dieselfde stadium waarin die toets afgelê word, bestaan. Respondente word byvoorbeeld aan die hand van bestaande kriteria as normaal, neuroties of psigoties geklassifiseer en daar word dan bepaal in watter mate die toets daarin slaag om op grond van die resultate wat hiermee verkry is, respondente ooreenkomstig hierdie klassifikasie te onderskei.
- (iii) Inhoudsgeldigheid, wat daarop gerig is om vas te stel in watter mate die toets wel meet wat dit veronderstel is om te meet.
- (iv) Konstruktorgeldigheid, wat ten doel het om vas te stel of die hipotetiese konstruk waaruit die toets saamgestel is, in die praktyk wel gegronde blyk te wees.

Die American Psychological Association (APA) (1974) merk die volgende met betrekking tot konstruktorgeldigheid op:

Essentially in studies of construct validity we are validating the theory underlying the test. The validation procedure involves two steps. First, the in-

vestigator enquires: From this theory what predictions would we make regarding the variation of scores from person to person or occasion to occasion? Second, he gathers data to confirm these predictions ... one tends to ask regarding construct validity just what is being validated ... the test or the underlying hypothesis? The answer is, both simultaneously ... (p. 23).

b. Die huidige ondersoek

In hierdie navorsing is daar 'n paar voorspellingsgeldigheidsondersoeke gedoen om aan te toon dat daar wel 'n moontlike verband bestaan tussen die beoordeling van respondente volgens hulle werksprestasies en menseverhoudings, en hul totaaltellings in die PPT-ISA.

Persone in verantwoordelike posisies en wat nie die PPT-ISA afgelê het nie, is gevra om respondente, wat vir hulle werk en wat aan hulle baie goed bekend is, in rangorde van die beste tot die swakste student/werker te plaas volgens hulle totaaltellings in hul eksamen/werk.

Die groepe, bestaande uit vyf mansgroepe en twee vrouegroepe was nie baie groot nie, maar bevredigende resultate is verkry. Hierdie resultate sal nou ontleed en bespreek word.

c. Spearman se rangorde-korrelasiekoëffisiënt

Spearman se rangorde-korrelasiekoëffisiënt, aangedui deur

r_s , is 'n metode om die sterkte van die verband tussen pare gegewens vas te stel. Daar word 'n rangnommer in plaas van 'n numeriese waarde aan sekere waarnemings toegeken. Gewoonlik word die eerste stel rangordes met X'e aangedui en die tweede stel met Y's. Om r_s te bepaal word daar van die volgende formule gebruik gemaak:

$$r_s = 1 - \frac{6 \sum (x_i - y_i)^2}{n(n^2 - 1)} \quad (\text{Hayslett en Murphy, 1968, p. 180})$$

waar

r_s = Spearman se rangorde-korrelasiekoëffisiënt

x_i en y_i = die rang van X en die rang van Y respektiewelik en

n = die grootte van die groep.

Die nulhipotese (H_0) word gestel dat die rangordes (X en Y) onafhanklik van mekaar is teenoor die alternatiewe hipotese (H_1) dat (X en Y) positief afhanklik met mekaar korreleer. 'n Tabel van kritieke waardes van r_s word gegee (kyk Hayslett en Murphy, p. 243). Die waarde van r_s wat deur die formule verkry word, moet egter groter of gelyk aan die kritieke waarde wees voordat die nulhipotese verwerp kan word en die alternatiewe hipotese nie verwerp kan word nie. Die volgende bevindinge is uit hierdie ondersoek verkry:

Geval I: Nege mansrespondente wat by dieselfde firma werk en dieselfde tipe werk verrig as pakkers van goedere in 'n fabriek.

Die totaal tellings deur hierdie respondente in die PPT-ISA behaal, is in rangorde geplaas (X) en met die rangorde wat die afdelingshoof aan hulle toegeken het (Y), vergelyk.

X	Y
5	4
6	2
3	7
9	8
8	9
4	5
7	6
2	1
1	3

Volgens die formule is $r_s = 0,65$

en $z_{(0,05)} = 1,84$

Die kritieke waarde van $r_{s(9)} = 0,60$, volgens Hayslett en Murphy en is $r_s > 0,60$ en kan die nulhipotese (H_0) verworp word, en moet die H_1 -hipotese aanvaar word. Daar is dus 'n verband tussen tellings in die PPT-ISA en die beoordeling van die afdelingshoof.

Geval II: Dit het bestaan uit agt mansrespondente wat werksaam is by 'n fabriek. Hulle is versendingsklerke van die goedere wat deur die fabriek vervaardig word.

Die beoordeling het op dieselfde wyse geskied as by geval I.

Die volgende resultate is behaal:

X	Y
5	3
2	1
7	7
4	4
2	2
1	5
8	8
6	6

$$r_s = 0,75$$

$$\text{Kritieke waarde } r_{s(n)} = 0,64 \quad z_{(0,05)} = 1,94$$

$$\therefore r_s > 0,64$$

Geval III: Dit bestaan uit 11 mansrespondente wat onderwyssers is by dieselfde skool. Die totaal tellings van die PPT-ISA is in rangorde geplaas en vergelyk met die skoolhoof se beoordeling. Die volgende resultate is verkry:

X	Y
1	2
11	4
8	7
4	1
8	9
6	7
6	5
1	1
5	2
10	10
1	5

$$r_s = 0,60$$

Kritieke waarde van $r_{s(11)} = 0,564$; $z_{(0,05)} = 1,90$

$$\therefore r_s > 0,564$$

Gevalle IV en V: Die mansrespondente was tweede- en derde-jaar-kollegestudente en hulle praktiese onderwyspunte is geneem as kriterium en in rangorde geplaas. Die twee groepies was ongelukkig klein en het bestaan uit sewe tweedejaar- en ses derdejaar-mansstudente

Die korrelasies is soos volg:

Geval IV

$$r_s = 0,80; z_{(0,05)} = 1,97$$

Geval V

$$r_s = 0,89; z_{(0,05)} = 11,98$$

Kritieke waarde van

$$r_{s(7)} = 0,714$$

Kritieke waarde van

$$r_{s(6)} = 0,829$$

Uit hierdie resultate blyk dat al die gevalle 'n positiewe korrelasie besit en dat daar 'n verband is tussen die PPT-ISA en die beoordeling van persone wat die respondente goed ken. Daar kan dus aanvaar word dat die PPT-ISA met betrekking tot mansrespondente 'n groot mate van voorspellingsgeldigheid besit. Daar is drie geldigheidsondersoeke vir vrouerespondente uitgevoer.

Eerstens is 18 masjienoperatrises wat in 'n fabriek werk= saam is se PPT-ISA-totaalpunte, in volgorde genommer van die hoogste tot die laagste punt, met die beoordeling van die afdelingshoof vergelyk. Die volgende resultate is verkry:

X	Y	X	Y
1	5	11	15
2	8	6	4
7	2	5	14
15	13	13	10
4	1	11	3
9	12	7	17
9	7	16	11
13	6	2	9
18	18	16	16

$$r_s = 0,46; z_{(0,05)} = 2,00$$

Kritieke waarde van $r_{s(18)} = 0,399$

$$\therefore r_s > 0,399$$

Tweedens is 13 onderwyseresse se PPT-ISA-totaaltellings vergelyk met die beoordeling van die skoolhoof en is die volgende resultate verkry:

$$r_s = 0,659; z_{(0,05)} = 2,284$$

Kritieke waarde van $r_{s(13)} = 0,504$

$$\therefore r_s > 0,504$$

In albei gevalle moet die nulhipotese verwerp word en kan aanvaar word dat daar 'n positiewe korrelasie en verband op die 5-persentpeil van betekenisvolheid in albei gevalle bestaan. Derdens is die praktiese punte van 30 tweedejaardames onderwysstudente in dalende volgorde genommer en met die tootaaltellings van die PPT-ISA vergelyk. In hierdie geval is daar, anders as wat verwag is, 'n negatiewe korrelasie gevind wat dui op 'n omgekeerde volgorde. 'n Moontlike verklaring hiervoor is dat die praktiese punte se omvang geweldig klein is. Dit wissel tussen 64 persent en 53 persent. 'n Tweede moontlike rede is dat hierdie studente nog net een keer proefonderwys gegee het en dat die beoordeling van dosente op hierdie stadium nog nie baie akkuraat is nie. Alhoewel daar nie baie geldigheidsondersoeke vir vroue gedoen is nie, bestaan daar tog die moontlikheid dat die PPT-ISA wel voorspellingsgeldigheid mag besit.

Vervolgens word die beoordelaarbetroubaarheid van die PPT-ISA ondersoek.

5.4.14 Beoordelaarbetroubaarheid

By 'n groot aantal projektiewe tegnieke word nie 'n definitiewe punt aan 'n respondent se antwoord toegeken nie. Dit word aan die kliniese sielkundige oorgelaat om die resultate van response te evalueer en te interpreteer. As gevolg van hierdie ongestandaardiseerde punttoekenningprosedure en die feit dat daar baie min of geen normdata aantref word nie, word beoordelaarbetroubaarheid as 'n belangrike aspek van projektiewe toetsing beskou. Nogtans is 'n geskikte punttoekenningmetode aan 'n projektiewe toets, waar dus wel 'n hoë beoordelaarbetroubaarheid verkry word, nog nie genoegsame versekering van die betroubaarheid van die toets nie. Om die betroubaarheid van sulke toetse te kan aanvaar moet die integrerende en interpreteerbare stadiums van die resultate op dieselfde wyse deur alle toetsafnemers vertolk word.

Anastasi (1976) sê die volgende in hierdie verband:

Interpretive scores reliability is concerned with the extent to which different examiners attribute the same personality characteristics to the examinee on the basis of their interpretations of the identical record (p. 579).

Om hierdie probleem te probeer oorbrug, sodat alle psigoloë min of meer dieselfde interpretasie aan respondente se resultate sal gee, word opleiding in die PPT-ISA verskaf. Die opleiding in die gebruik en interpretering van die toets moet eers deur psigoloë voltooi word, alvorens die PPT-ISA aan sulke persone beskikbaar gestel word. Die opleidingskursus duur minstens drie dae. Daar word vertrou dat op hierdie wyse, interpretering so eenvormig moontlik sal kan geskied. Daar word dus gepoog om die toets só te ontwikkel dat die resultate so objektief moontlik geïnterpreteer en verklaar word.

Nogtans sê Anastasi (1976):

A fundamental ambiguity in such results stems from the unknown contribution of the interpreter's skill (p. 579)

waarmee heelhartig saamgestem word.

Aangesien die PPT-ISA 'n nuutontwikkelde toets is, is dit belangrik om te weet of die beoordelaarbetroubaarheid van die toets redelik hoog sal wees. 'n Poging is dus aangewend om hierdie betroubaarheid te ondersoek.

Uit die steekproef van 213 mansrespondente, is 30 respondente se protokolle op 'n ewekansige wyse getrek en weernagesien deur die drie beoordelaars wat die oorspronklike nasienwerk gedoen het. Alle vorige punte wat op die antwoordboekies aangebring was, is verwyder voordat dit aan

die nasieners gegee is. Elke respondent se konstruke moes weer nagesien word met die opdrag om die punte wat toegeken word op 'n afsonderlike antwoordblad neer te skryf en nie in die antwoordboekie nie. Die oorspronklike punte is egter behou en kan dien as 'n vierde beoordelaarpunt, aangesien die punte voorheen deur die drie beoordelaars gesamentlik toegeken is. Daar het reeds vyf maande verloop tussen die eerste nasien en hierdie tweede nasien. Die onthou-faktor is dus minimaal en daar word suiwer volgens die neergelegde riglyne punte toegeken.

Interkorrelasies van die drie beoordelaars, genummer I, II en III, saam met die finale punt aan elke respondent toegeken as beoordelaar IV, is vir elke konstruk en die totaalpunt van die PPT-ISA bepaal. Hierdie betroubaarkhede word in tabel 5.41 verstrekk.

Uit tabel 5.41 blyk duidelik dat die betroubaarkhede wissel van 0,611 die laagste tot 0,976 die hoogste. 'n Afleiding wat gemaak kan word, is dat die beoordelaarbetroubaarkhede vir die toets as geheel baie bevredigend is, aangesien die betroubaarkhede wissel van 0,942 tot 0,976. Daar behoort 'n bietjie meer aandag aan die nasien van kaarte 1, 2 en 4 bestee te word, aangesien van die laagste korrelasies hier voorkom. Oor die algemeen is die korrelasies van die ander konstruke heeltemal bevredigend en kan daar gekonstateer word dat, aangesien dit die eerste poging was om beoordelaarbetroubaarkheid vas te stel en aangesien daar nog nie baie praktiese ondervinding met die PPT-ISA opgedoen is nie, die bevindinge as baie bemoedigend bestempel kan word.

TABEL 5.41

BEROORDELAARBETROUBAARHEDE VAN ELKE KONSTRUK EN TOTAALPUNT VAN DIE PPT-ISA (N = 30)

Beoor= delaars	Kaart 1: Instelling teenoor eise				Kaart 2: Gesinsverhouding				Kaart 3: Vader-seunverhouding			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
I	-				-				-			
II	0,611	-			0,730	-			0,807	-		
III	0,733	0,681	-		0,746	0,764	-		0,920	0,921	-	
IV	0,758	0,733	0,755	-	0,695	0,738	0,667	-	0,767	0,863	0,821	-

Beoor= delaars	Kaart 4: Moeder-seunverhouding				Kaart 5: Houding teenoor Indiërgesag				Kaart 6: Selfkonsep			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
I	-				-				-			
II	0,756	-			0,883	-			0,869	-		
III	0,657	0,761	-		0,920	0,921	-		0,840	0,933	-	
IV	0,816	0,907	0,694	-	0,923	0,889	0,935	-	0,937	0,925	0,896	-

TABEL 5.41 (vervolg)

Beoor= delaars	Kaart 7: Seksverhouding				Kaart 8: Houding teenoor Blanke gesag				Kaart 9: Sosiale aanpassing			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
I	-				-				-			
II	0,725	-			0,943	-			0,923	-		
III	0,776	0,862	-		0,867	0,891	-		0,878	0,907	-	
IV	0,810	0,788	0,747	-	0,931	0,940	0,877	-	0,902	0,925	0,844	-

Beoor= delaars	Kaart 10: Aggressie				Kaart 11: Graad van motivering				Totaalpunt			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
I	-				-				-			
II	0,898	-			0,835	-			0,942	-		
III	0,837	0,899	-		0,865	0,924	-		0,970	0,961	-	
IV	0,911	0,948	0,888	-	0,875	0,894	0,939	-	0,966	0,962	0,976	-

5.4.15 Opsomming van bevindinge

Verskeie statistiese metodes is in die ondersoek aangewend om 'n logiese afleiding van die bevindinge te kon maak. Eerstens is 'n itemontleding op al die konstrunkte gedoen om 'n betroubaarheidskoëffisiënt van die totaalstelling van die PPT-ISA vir mans en vroue afsonderlik te kon vasstel. Bevredigende resultate is verkry.

Tweedens is bevind dat geloof by vrouerespondente wel 'n verband toon by die beantwoording van die onderskeie konstrunkte waar keuses gedoen moes word, terwyl mansrespondente daarenteen geen betekenisvolle verskille op die konstrunkte openbaar het nie. Ook is bevind dat persone van die Christelike geloof 'n meer geïntegreerde persoonsbeeld openbaar as persone van die ander gelowe, omdat hulle tellings beter is by die meeste konstrunkte.

Derdens is daar ondersoek ingestel na die frekwensieverdeling van respondente se positiewe, negatiewe en ambivalente response op die verskillende konstrunkte en daar is bevind dat in die meerderheid van gevalle daar meer ambivalente as positiewe of negatiewe response verkry word op feitlik al die konstrunkte en daar is ook meer positiewe as negatiewe response by feitlik al die konstrunkte. Dit is ook in ooreenstemming met die hipotese wat gestel is, naamlik dat by so 'n groot ondersoek dit te wagte behoort te wees dat die meeste response op die konstrunkte ambivalent sal wees. Dit is 'n logiese bevinding van die persoonseien-

skappe wat deur respondente geopenbaar word ten opsigte van die konstrukte.

Vierdens is die konstrukte en sekere elemente van die konstrukte ontleed om seker te maak dat die respondente die konstrukte korrek waarneem. Die algemene bevinding is dat die respondente die konstrukte korrek waarneem en interpreteer, behalwe Kaart 8 (Houding teenoor Blanke gesag).

Van die 408 respondente was daar nie een wat melding gemaak het van 'n Blanke in die konstruk of dat dit 'n Blanke outoriteitsfiguur is nie. Daar bestaan dus by die Indiërbevolkingsgroep geen aanduiding van diskriminasievooroordele nie en daar is skynbaar ook geen mate van onderdrukte aggressie of wrywing tussen etniese groepe aanwesig nie. Die konstruk kan dus weggelaat word, aangesien daar by Kaart 5 (Houding teenoor Indiërgesag) dieselfde gemeet word. 'n Ander alternatief is dat die konstruk heelwat verander moet word en daar 'n duideliker aanduiding van 'n Blanke outoriteitsfiguur moet wees.

'n Ontleding van die data met behulp van die GSK-lineêre-model bring aan die lig dat biografiese veranderlikes, soos ouderdom, huwelikstaat, geloof, kwalifikasies en sosio-ekonomiese status van respondente wel 'n rol speel by die beantwoording van die toets en dat duidelike persoonseienskappe geïdentifiseer kon word, byvoorbeeld respondente wat jonk is, is nog heelwat onstabiel en tree onverantwoordelik op, hulle het 'n swak selfbeeld en hul

heteroseksuele verhouding is heelwat vertroebel, omdat baie negatiewe response hier gevind is. Daar is ook bevind dat die respondente met betrekking tot die biografiese veranderlikes min of meer dieselfde tendens weerspieël wat positiewe en negatiewe response op konstrunkte betref.

'n Vergelyking van die gemiddelde tellings wat op die onderskeie konstrunkte behaal is deur mans- en vrouerespondente afsonderlik, ten opsigte van bovermelde biografiese veranderlikes, is ondersoek. Min of meer dieselfde tendense is weer hier aangetref as by die ondersoek met die GSK-lineêre-model. 'n Opvallende ooreenkoms is weer dat jong respondente wat ongetroud is swakker in die toets vaar as ouer persone wat meesal getroud is. 'n Interessante bevinding hier is dat persone met 'n standerd 7 of laer kwalifikasie heeltemal bereid is om gesag te erken en te aanvaar en dat 'n ryper en beter selfbeeld asook 'n groter mate van selfstandigheid by persone wat beter gekwalifiseerd is aanwesig skyn te wees. Interkorrelasiekoëffisiënte van die konstrunkte is redelik laag, wat die vermoede laat ontstaan dat elke konstruk 'n spesifieke karaktereienskap van respondente meet, met die moontlike uitsonderings van die gesinsverbande wat dan ook later met 'n faktorontleding bevestig is.

Enkele geldigheidsondersoeke is ook onderneem. Positiewe getuienis van die voorspellingsgeldigheid van die meetinstrument is deur hierdie ondersoeke gelewer.

'n Beoordelaarbetroubaarheidsondersoek is met 30 mansrespon=
dente onderneem as 'n eerste poging en aangesien daar nog
geen praktiese ondervinding met die meetinstrument opgedoen
is nie, kan die resultate wat verkry is as bevredigend ge=
sien word.

HOOFSTUK 6

SLOTOPMERKING, SAMEVATTENDE OORSIG EN AANBEVELINGS

6.1 SLOTOPMERKING

6.1.1 Die kwantifisering van eienskappe in psigologiese meting

Die belangrikste begrip wat hier ter sprake is, is *meting*. Die fundamentele belang van die begrip meting in die moderne samelewing blyk daaruit dat die woord *measure* een van die mees algemeen gebruikte woorde in geskrewe Engels is. Volgens Lorge (1967) het die woord *measure* in 'n verteenwoordigende steekproef van twee en 'n half miljoen woorde meer as 400 keer voorgekom en is dit op 40 verskillende maniere gebruik. Selfs oor die wetenskaplike gebruik daarvan bestaan daar nog geen eenstemmigheid nie.

In psigologiese verband gesien kan meting omskryf word as die proses waardeur syfersimbole volgens 'n sekere reël aan identifiseerbare eienskappe toegeken word (Fouche, 1969, p. 4).

Gouws et al. (1979) sien meting as

... die toekenning van getalle aan eienskappe op so 'n wyse dat sekere verhoudings tussen die eienskappe deur die getalle weerspieël word (p. 185).

Hulle beskou ook meting as die gebruik van psigologiese toetse of ander meetinstrumente.

6.1.2 Kwantitatief versus kwalitatief

Die begrippe kwaliteit en kwantiteit kan, in psigologiese verband gebruik, daarin onderskei word dat kwaliteit betrekking het op die voorkoms van 'n psigologiese eienskap of hoedanigheid, terwyl kwantiteit betrekking het op die hoeveelheid, sterkte of intensiteit daarvan (Van Essen, 1966, p. 238; Dorsch, 1963, p. 278). Die kwalitatiewe benadering word daarin onderskei dat verskille in psigologiese attribute

... differing in kind rather than in amount

(Good, 1959, p. 434)

van meer belang is, terwyl die kwantitatiewe benadering daarop gerig is om die verskille in intensiteit en sterkte van psigologiese attribute te kwantifiseer en dus te meet.

Metingsprosesse, met ander woorde die kwantifisering van eienskappe, speel teenswoordig 'n baie belangrike rol in die psigologie. Dorsch (1963) verdeel die psigologie hoofsaaklik in drie algemene hoofgebiede: die empiriese, teoretiese en filosofiese. Hiervolgens is psigologiese meting van baie groot belang in die empiriese psigologie en berus die teoretiese psigologie ook op empiriese bevindinge. Dit is op die gebied van die filosofiese psigologie waar psigologiese meting nog nie 'n beduidende rol speel nie.

Die verskillende gebiede van die psigologie waarin meting

'n rol speel, word goed gedek deur Horst (1966), terwyl kwantifisering deur Hays (1967), Nunnally (1967) en andere indringend bespreek word.

Die grootste bydrae van psigologiese meting is dus dat dit as instrumente en hulpmiddels dien om subjektiwiteit te bekamp en objektiewe gegewens probeer verskaf. Objektiwiteit verwys hier egter nie na die psigologiese interpretasie van die gegewens verkry in die geval van 'n individu nie, maar na die meetmiddel wat gegewens verskaf wat herhaalbaar en kontroleerbaar is omdat dit op gestandaardiseerde wyse ingewin word (Scheier, 1967). Sover bly dit die enigste metode waarvolgens die psigologie as wetenskap kan ontwikkel. In psigologiese meting moet daarop gelet word dat daar nie sprake kan wees van absolute meting, soos byvoorbeeld in die Fisika nie, veral as gevolg van tegniese probleme ten opsigte van betroubaarheid, geldigheid en wiskundige modelle wat gebruik word, asook die rol wat waarskynlikheid speel.

6.1.3 Kliniese voorspellings

Die kwantitatiewe benadering van psigologiese meting is tot dusver grootliks in die kliniese psigologie verwaarloos. Die ontwikkeling van meerveranderlike tegnieke het egter 'n ommeswaai teweeggebring, wat reeds in hierdie stadium groot vooruitgang tot gevolg gehad het (Cattell, 1968). Dit is veral wanneer die voorspellingsgeldigheid van 'n kliniese benadering ondersoek word, dat probleme ondervind word.

Uit 'n navorsingsoogpunt gesien, blyk die kwantifisering van bevindinge noodsaaklik te wees. So bevind Sechrest (1963) byvoorbeeld dat die TAT geen inkrementele geldigheid bo biografiese gegewens besit nie. In nog 'n ondersoek is die voorspellingswaarde van twee meerveranderlike tegnieke (regressie- en diskriminantontleding) vergelyk met kliniese voorspelling en daar is bevind dat die meerveranderlike tegnieke tog beter voorspel het as die suiwer kliniese (Alexakos, 1966). 'n Kombinasie van die kwantitatiewe en suiwer kliniese benadering het egter die beste voorspellingswaarde getoon.

Dit is dan op grond van die kwantifisering van gegewens wat deur middel van psigologiese meting verkry is, dat hierdie metode in die onderhawige ondersoek gevolg is. Daar word vertrou dat op grond van dié bevindinge die voorspelling van die gedrag van die individu saam met die bevindinge verkry van ander meetinstrumente, individue in posisies geplaas mag word waarin hulle gelukkig sal wees en hul diens tot voordeel van die samelewing gebruik sal kan word.

6.2 DIE IMPLEMENTERING VAN DIE PRENTEPERSOONLIKHEIDSTOETS IN DIE ONDERWYSSITUASIE

6.2.1 Inleiding

Die kind, en veral in hierdie verband die adolessent, moet nie slegs as 'n voorbeeld van die mensheid in die algemeen

raakgesien word nie, maar as 'n unieke persoon in wording met besondere vermoëns, sluimerende talente, 'n eie identiteit en sekere behoeftes. Dit is dan ook die besondere taak van opvoedingsinrigtings om vir elke individu deur opvoedende onderwys gunstige geleenthede te skep en leiding te verskaf om hierdie vermoëns en talente optimaal te laat ontplooi. Dit impliseer dat inhoud en aanbieding van die onderwys gedifferensieerd moet plaasvind sodat daar aansluiting gevind sal kan word by die inherente moontlikhede van elke individuele persoon. Dit is dus een van die belangrikste take van die opvoeder om betyds te beplan, te bedink en ook voorsiening te maak vir verskillende persone met uiteenlopende vermoëns sodat hulle langs die regte kanale sal ontwikkel. Dit is alleen op hierdie wyse dat die ontplooiing van mannekragspotensiaal maksimaal verkry sal kan word.

In alle Indiërskole in die RSA word daar van gedifferensieerde onderwys gebruik gemaak. So bestaan daar verskillende skoolfasies in die onderwysstelsel wat die kind moet deurloop van sy beginjare tot voorvolwassenheid. In hierdie ondersoek is die senior sekondêre skoolfase wat strek van standerd 8 tot 10 van besondere belang. Wesenskenmerke wat by hierdie groep veral tot openbaring kom, is dat hulle sekerder van hulself word. Daar word geredeneer en hulle is voortdurend op soek na nuwe sieninge en meer vastigheid. In hierdie tydperk van voorvolwassenheid word daar dikwels verstommende verstandelike moontlikhede en verantwoordeliksins geopenbaar. Die adolessent is dus

nou ryp vir die arbeidsmark of vir sy verdere studies en dit is die dure plig van die voorligteronderwyser om werklike verstandige beroepsleiding aan te bied.

Deur middel van voorligting moet elke leerling daarop attent gemaak word dat hy oor sekere moontlikhede, spesifieke talente of algemene begaafdheid beskik en dat alles in die stryd gewerp moet word om hierdie moontlikhede tot werklikheid te bring. Die opvoeder-voorligter moet voortdurend die jeugdige aanmoedig en besiel uit hoofde van sy kennis van die kind se persoonsbeeld. Daarby moet hy ook bewus wees van die behoeftes van sy land. Daar word dus deesdae hoë vereistes aan 'n voorligter gestel, want sy besondere taak is om te probeer om die vermoëns van sy leerlinge met die behoeftes van die land te versoen. Die voorligter moet egter altyd in gedagte hou dat hy nie voorskriftelik mag optree nie, maar alleenlik raadgewend, want dit bly nog die prerogatief van die leerling om die beroepsveld te betree wat hy voel pas die beste by sy vermoëns, aard en persoonlikheid.

6.2.2 Voorligting

a. Historiese agtergrond

Reeds aan die begin van die huidige eeu het die Amerikaner Parsons (1909) van die term *Vocational Guidance* (Beroepsleiding) gebruik gemaak. Die terrein van voorligting was toe hoofsaaklik beroepsgerig. Parsons verstaan onder be-

roepsvoorligting die volgende:

... assisting young people in planning and carrying out their working careers, with primary emphasis upon choosing a vocation (p. 12).

Mettertyd is hierdie terrein egter uitgebrei om ook persoonlikheidsontwikkeling en karakterontwikkeling in te sluit.

Tot aan die einde van die dertigerjare van hierdie eeu was beroepsleiding hoofsaaklik 'n proses van raadgewing aan die individu aangaande die keuse van 'n beroep. Gedurende die veertigerjare kry ons 'n klemverskuiwing van raadgewing na selfontleding. Hierdie selfontleding het 'n keuse van 'n beroep op grond van die adolessent se eie oortuiging geïmpliceer.

Wat die terrein beroepsleiding (Guidance) betref, kan daar afgelei word dat ons te doen het met leiding op drie gebiede, naamlik

- (i) beroepsleiding,
- (ii) persoonlikheidsontwikkeling en
- (iii) onderwysleiding.

Wanneer 'n persoon dus die term voorligting gebruik, word daar eintlik verwys na *Guidance* in sy drieërlei betekenis en nie juis spesifiek na een van die drie gebiede van leiding nie.

Die ontwikkeling van Beroepsleiding tot Voorligtingsielkunde is deur verskeie denkrigtings in die sielkunde teweeggebring.

Die beroepsleiding wat in die VSA van toepassing is, het hoofsaaklik ontstaan omdat jong volwassenes na skoolverlating baie swak georiënteer was ten opsigte van hulle beroepe. Hulle word dus tans met raad en leiding bedien ten einde hulle beter ten opsigte van hulle beroepe te oriënteer.

Hierdie verandering in beroepsleiding het ook gedurende die eerste dekade van hierdie eeu aansluiting gevind by die Psi-gometrika. Gelyktydig met Parsons se begin met Vocational Guidance in Boston, het Binet sy intelligensieskaal in Parys gepubliseer. Die uitbreek van die Eerste Wêreldoorlog in 1914 het tot gevolg gehad dat beroepsleiding en intelligensiemeting grootliks saamgesmelt het.

b. Beroepsvoorligting

Beroepsvoorligting is een van die oudste en bekendste vorms van voorligting met die volgende belangrike doelstellings -

- (i) selfkennis en
- (ii) beroepskennis.

Ten einde 'n selfstandige en oordeelkundige besluit te kan neem, is dit noodsaaklik dat die jong volwassene oor kennis en insig moet beskik betreffende die bovermelde kritieke fasette.

(i) Selfkennis

Daar is baie min mense wat hulself deeglik ken aan= gesien 'n groot deel van die behoeftes, waardes, voorkeure en afkeure wat tot een of ander vorm van handeling lei, nie in die bewuste van die persoon uitkristalliseer nie. Die meeste van die mens se dryfvere is dus onbewus. Dit is dan juis op grond van bogenoemde dat 'n sielkundige toets soos die PPT-ISA waardevolle inligting kan verskaf. Deur die regte prosedures te volg en vooraf kennis van die toets en sy gebruike op te doen, kan baie van hierdie onbewuste dryfvere van die individu na vore kom. Die goeie voorligter kan dus die toets as 'n hulpmiddel gebruik om die adolessent, wat op die drumpel van sy nuwe lewe staan, van raad en leiding te dien.

Selfkennis lei dus daartoe dat die individu 'n rea= listiese beeld van sy vermoëns en beperkinge ontdek.

(ii) Beroepskennis

Volgens gegewens blyk dat daar nagenoeg 2 000 duide= lik onderskeibare beroepe in die RSA bestaan. Die belangrikste probleem waarmee die kind wat 'n beroeps= keuse moet uitoefen, gekonfronteer word, is die ge= brek aan inligting oor al hierdie onderskeie beroepe. Hierdie beroepe kan egter in sekere velde gegroepeer

word soos onder andere

- (1) werk met mense,
- (2) werk vir mense,
- (3) werk met diere en
- (4) werk met dinge.

Dit bring ons by sielkundige toetse en die gebruik daarvan in voorligtingsverband.

6.2.3 Die gebruik van toetse in voorligting

Die gebruik van sielkundige toetse in voorligting is onontbeerlik, indien dit vir die voorligter onmoontlik is om alle leerlinge intiem te ken. Sielkundige toetse is by verre akkurater as onwetenskaplike oordele oor leerlinge.

Die gebruik van toetse in voorligting is slegs verantwoordbaar as die resultate van 'n toets op die een of ander wyse in die opvoeding, begeleiding en selfbeskikking van leerlinge teruggevoer word.

'n Verskeidenheid van sielkundige toetse kan deur 'n bekwame voorligter aangewend word om sy doel te verwesenlik, naamlik om die persoon te lei om homself te ontdek en in 'n rigting te stuur waarin hy 'n beroepskeuse moet doen. Een so 'n tipe toets is seer sekerlik projektiewe tegnieke omdat dit die dieperliggende of onbewuste aspekte van die persoonlikheid na vore bring. Projektiewe tegnieke het die volgende kenmerke in gemeen:

- (a) Daar is geen regte of verkeerde antwoorde nie. Dit gee dus 'n indruk van die persoon se tipiese gedrag of taakverrigting.
- (b) Die toetsmateriaal is gewoonlik ongestruktureerd en die stimuli kan gevolglik op verskillende wyses waar-
geneem en geïnterpreteer word.
- (c) Die basiese aanname by alle projektiewe tegnieke is dat wanneer 'n persoon die ongestruktureerde toetsma-
teriaal herkonstrueer, hy daarby 'n beeld van sy inner-
like bewussynsprosesse weergee.
- (d) Die persoon is vry om enige respons te gee en daar is geen beperking op die verskeidenheid van moontlike response wat hy kan gee nie.
- (e) Die persoon weet nie hoe sy response geïnterpreteer gaan word of wat die doel van die toets is nie. In teenstelling met vraelyste is hy dus minder daarop ingesteld om 'n aanvaarde persoonlikheidsbeeld te lewer, met die gevolg dat 'n eerliker selfbeeld ver-
wag kan word.
- (f) Die doel met projektiewe tegnieke is om insig te verkry in die individuele, globale persoonlikheid.

Dit is op grond van die bogenoemde kenmerke dat die Prente-
persoonlikheidstoets vir Indiër-Suid-Afrikaners opgestel

is. Dit is 'n konstruksietegniek soos die TAT van Murray aangesien daar van 'n persoon verwag word om skeppend op te tree deur na 'n tekening te kyk en dan 'n verhaal te vertel.

Eerstens is daar 'n verkenningstudie op 'n aantal standaard 10-leerlinge uitgevoer omdat hulle in die laaste fase van hul skoolloopbaan gestaan het. Daar was reeds heelwat voorligting aan hierdie leerlinge verskaf en baie van hulle het reeds 'n beroepskeuse gedoen of moes binnekort 'n beroepskeuse uitoefen. Uit die resultate van hierdie ondersoek kon daar sekere gevolgtrekkings gemaak word aangaande die korrektheid van konstrukte; die aanvaarbaarheid van sekere tekeninge wat in die konstrukte gebruik is en die tipiese persoonseienskappe wat deur sommige konstrukte blootgelê is, wat tiperend is van alle normale gesonde persone.

Op grond van hierdie studie kon die finale konstrukte saamgestel word, wat dan in die praktyk nuttig gebruik kan word.

Aangesien die PPT-ISA as 'n groeptoets toegepas kan word, kan dit met vrug deur voorligters in die senior klasse van die sekondêre skool gebruik word. 'n Opgeleide sielkundige kan die resultate van die toets interpreteer, nadat hy 'n kursus in die gebruik van die PPT-ISA deurloop het.

'n Konsensieuse voorligter kan redelik gemaklik die dienste

van 'n sielkundige bekom en kan daardeur die nodige inter=pretering van die bevindinge aan sy skoolverlaters oordra.

Ten slotte dien daarop gelet te word dat alle sielkundige en opvoedkundige toetse die basiese funksie moet vervul om alleenlik as hulpmiddel te dien by die neem van besluite. Derhalwe behoort die maatstaf waarvolgens 'n toets geëvalueer word, die mate te wees waarin dit tot geslaagder besluitneming bydra. Kortliks gestel is toetsing met die oog op seleksie, plasing en diagnose die vernaamste gebruik van hierdie toets.

Aan hierdie kriterium gemeet kan daar gekonstateer word dat die PPT-ISA in 'n baie hoë mate in sy doel slaag.

6.3 SAMEVATTENDE OORSIG

6.3.1 Aanleiding tot die studie

Die beroepstruktuur in ons moderne tyd en samelewing het so kompleks en gespesifiseerd geraak dat dit uiters noodsaaklik geword het om die nodige leiding te bied aan persone wat die beroepswêreld betree, en dit sluit ook die Indiër-Suid-Afrikaner in, sodat hulle hul regmatige plekke in die samelewing kan inneem en vol staan.

In 'n poging om 'n positiewe bydrae te kan lewer tot beroepsleiding en besluite, is hierdie studie onderneem. Met die

oog op die keuring en plasing van onder andere jeugdiges in die arbeidsveld, is die Prentepersoonlikheidstoets vir Indiër-Suid-Afrikaners ontwikkel.

6.3.2 Probleemstelling en die doel met die ondersoek

As gevolg van die feit dat daar nie 'n geskikte meetinstrument bestaan het om sekere persoonseienskappe van die Indiër te kon bepaal nie, het 'n dringende behoefte aan sodanige meetmiddel ontstaan wat kan gebruik word as hulpmiddel by beroepsleiding, keuring en plasing van Indiërmans en -vroue.

Die doel met die onderhawige ondersoek was derhalwe om 'n betroubare persoonlikheidstoets te ontwikkel wat gebruik kan word om sommige persoonlikheidseienskappe van meerderjarige Indiërmans en -vroue te kan bepaal, sodat dit saam met ander meetinstrumente kan dien as rigtingwyser by die keuring en plasing in sekere rigtings van die arbeidsveld.

6.3.3 Metode van ondersoek

Die benadering wat gevolg is met die ontwikkeling van die beoogde toets was om 'n literatuurstudie te onderneem wat betrekking op die ondersoek het, om sodoende 'n idee van die tendense op die gebied van projektiewe tegnieke na te speur.

Die verloop van die ondersoek kan soos volg saamgevat word:

- (i) 'n Kort historiese agtergrond van die heterogene samestelling van die Indiërbevolking hier te lande is geskets om sodoende meer van hul kultuuragtergrond te wete te kom.
- (ii) In die tweede hoofstuk is aandag gegee aan verskillende ondersoeke wat met minderheidsgroepe onderneem is en wat te doen het met die TAT as projektiewe tegniek. Daar is veral klem gelê op ondersoeke wat gedoen is op nie-Westerlinge, waarby ondersoeke met Indiërs in Indië sowel as hier in Suid-Afrika met die TAT of aanpassings daarvan onderneem is. Op grond van die ondersoeke wat gedoen is met die Swartman in Suid-Afrika is daar besluit om die werke van Erasmus en Sherwood as uitgangspunte te gebruik om die Prentepersoonlikheidstoets vir Indiër-Suid-Afrikaners te ontwikkel.
- (iii) In hoofstuk 3 is daar 'n duidelike uiteensetting aangebied van die meetinstrument wat gebruik gaan word vir Indiërmans en -vroue, sowel as van die nasienmetode, die steekproef en die statistiese tegnieke wat gebruik sal word om tot gevolgtrek-

kings te kom.

- (iv) 'n Verkenningstudie is met die nuutopgestelde toets onderneem en waardevolle ondervinding is opgedoen. Heelwat gebreke wat in verband met die konstrukte ondervind is, kon reggestel word voordat die finale toets saamgestel is.

Die opgestelde toets is op 'n verteenwoordigende groep Indiërmans en -vroue toegepas. Daarna is die konstrukte nagesien en ontleed. Verskillende statistiese tegnieke is toegepas om die gekwantifiseerde bevindinge te ontleed en gevolgtrekkings daaruit te maak. Die volgende tegnieke is gebruik en bespreek:

- (i) Itemontleding van die konstrukte om die diskriminasiewaardes van elke konstruk te bepaal sowel as om die betroubaarheid van die toets vas te stel;
- (ii) die frekwensieverdeling van positiewe, negatiewe en ambivalente response by elke konstruk is verkry en daarvolgens is konstrukte ontleed;
- (iii) die data verkry in (ii) is ontleed met behulp van die GSK-lineêre-model en met Funcat se rekenaarprogram, deur gebruikmaking van die biografiese veranderlikes geslag, ouderdom, huwelikstaat, geloof, kwalifikasies en sosio-ekonomiese status;

- (iv) die gebruik van gemiddelde prestasies van albei geslagte en bepaling van z- of t-waardes om die betekenisvolheid van verskille aan te toon;
- (v) korrelasiekoëffisiënte tussen die konstrunkte is bepaal, waarna 'n faktorontleding onderneem is en drie identifiseerbare faktore onttrek is;
- (vi) die spesifisiteit van die toets as geheel is nagegaan en dit blyk of die toets moontlike bestaansregbesit;
- (vii) geldigheidsondersoeke is in enkele gevalle met die toets onderneem en dit het bemoedigende resultate opgelewer;
- (viii) 'n beoordelaarbetroubaarheidondersoek op 30 mans=respondente toon dat die nasienmetode redelik goeie resultate lewer.

Opsommend kan dus gekonstateer word dat bemoedigende bevindinge met die PPT-ISA verkry is.

6.4 AANBEVELINGS

Die PPT-ISA behoort met vrug gebruik te kan word as 'n hulpmiddel saam met ander psigologiese toetse soos intelligensie-, belangstellingstoetse en vraelyste. Daar is egter geen toets, hoe deeglik ook al beplan, opgestel en uitge-

voer, wat met 'n eerste vrystelling as finaal afgehandel beskou kan word nie. Dit moet net as die voorloper van voortgesette navorsing in verband met die meting van sekere eienskappe van die persoonlikheid van Indiërmans en -vroue gesien word.

Een van die eerste en moontlik belangrikste vraagstukke vir verdere navorsing is om die diagnostiese waarde van die PPT-ISA te ondersoek. 'n Tweede probleem is om geskikte opgeleide toetsafnemers te bekom om die toets toe te pas en te interpreteer. 'n Opleidingskursus in die gebruik en interpretasie van die toetsresultate sal opgestel moet word wat geregistreerde psigoloë sal moet deurloop om die toets te kan gebruik.

Verdere navorsing ten opsigte van die volgende aspekte word aanbeveel:

- (i) Die keusebeginsel by sekere konstrukte, wat geloof betref, kan verder ondersoek word. Dit blyk wel 'n besondere belangrike toevoeging tot sinvolle bestudering van persoonlikheid te wees.
- (ii) Daar is in hierdie stadium min eksperimentele aanduidings dat kleur wel 'n belangrike rol speel by die PPT-ISA; alhoewel die Indiërman en -vrou daardeur baie duideliker uitgebeeld word as met wit en swart tekeninge. Daar bestaan dus die moontlikheid dat kleur wel 'n rol speel om meer sinvolle waarneming

van die persoonlikheidskonstrukte in die PPT-ISA te veroorsaak. Hierdie bewering moet egter met verdere navorsing gestaaf word.

- (iii) Meer geldigheidsondersoeke is baie belangrik om te wete te kom of die meetinstrument in die praktyk aan sy doel beantwoord. Daar word dus aanbeveel dat 'n grondige geldigheidstudie met die PPT-ISA onderneem moet word.
- (iv) 'n Indringender ondersoek na beoordelaarbetroubaarheid kan die interpretering van bevindinge baie verhoog.

Daar word geensins aanspraak gemaak op die volledigheid van die onderhawige ondersoek in soverre dit betrekking het op die finaliteit van die daarstelling van die toets nie. 'n Navorsingsprojek van die aard is eintlik selde of ooit afgehandel omdat baie probleme, as dit nie reeds tydens die ondersoek na vore gekom het nie, in die toekoms moontlik wel na vore mag kom. Hierdie probleme kan as stimulus dien vir verdere navorsing met betrekking tot die onderhawige tema.

Op grond van bogenoemde bevindings en aanbevelings vir verdere navorsing, kan die PPT-ISA wel vrygestel word vir gebruik. Na die insameling van meer resultate met die beoogde verdere navorsing en die normale gebruik van die PPT-ISA, kan daar hopelik genoegsame lig op probleme wat nog mag bestaan, gewerp word.

LITERATUURLYS

ADCOCK, C.J. 1954. *Factorial analysis for non-mathematicians*. London : Cambridge University Press.

AHMANN, J.S. 1962. *Testing student achievements and aptitudes*. Washington : The Center for Applied Research in Education.

AIYER, N.M. 1970. Literature across cultures with reference to the Indian student at high school level. *English Studies in Africa* 13(1), 1970 : 81-88.

ALEXAKOS, C.E. 1966. Predictive efficiency of two multivariate statistical techniques in comparison with clinical predictions. *Journal of Educational Psychology* 57, 1966 : 297-306.

ALLPORT, G.W. 1961. *Pattern and growth in personality*. New York : Holt, Reinhart & Winston.

AMERICAN PSYCHOLOGICAL ASSOCIATION. *Standards for educational and psychological tests and manuals*. Washington : American Psychological Association, 1966.

ANASTASI, A. 1958. *Differential psychology*. New York : Macmillan.

ANASTASI, A. 1969. *Psychological testing*. 3rd ed. London : Macmillan.

- ANASTASI, A. 1976. *Psychological testing*. 4th ed. New York : Macmillan.
- ANDERSON, H.H. & ANDERSON, G.L. 1961. *An introduction to projective techniques and other devices for understanding the dynamics of human behavior*. New York : Prentice Hall.
- BARKHUIZEN, B.P. 1974. Op soek na die aktualisering van 'n verantwoorde beroepsleidingspraktyk in die primêre skool. *Educare* 3.2, 1974 : 1-24.
- BECK, S.J. 1944. *Rorschach's test*. New York : Grune and Stratton.
- BEHR, A.L. 1973. *Methods and techniques in educational and psychological research*. Pretoria : Van Schaik.
- BELLAK, L. & BELLAK, S. 1949. *Manual of instruction for the children's apperception test*. New York : C.P.S. Co.
- BELLAK, L. 1954. *The TAT and CAT in clinical use*. New York : Grune and Stratton.
- BLOMMERS, P. & LINDQUIST, E.F. 1966. *Elementary statistical methods in psychology and education*. Boston : Houghton Mifflin.

- BRISLIN, R.W. 1968. Contact as a variable in inter-group interaction. *Journal of Social Psychology* 76, 1968 : 149-154.
- CATTELL, R.B. 1968. Progress in clinical psychology through multivariate experimental designs. *Multivariate Behavioral Research Monographs. Special issue.*
- CHOWDHURY, U. 1960. An Indian modification of the Thematic Apperception Test. *Journal of Social Psychology* 51, 1960 : 245-263.
- DARLEY, J.G. & ANDERSON, G.V. 1963. The functions of measurement in counselling, In : LINDQUIST, E.F. : *Educational measurement. Wisconsin* : George Banta Publishing Company.
- DAVID, F.N. 1953. *A statistical primer.* London : Charles Griffin.
- DE VILLIERS, L. 1977. *Aanleg by standerd 9- en 10-In-diërleerlinge : 'n empiriese studie.* Pretoria : Universiteit van Suid-Afrika. (M.Ed.-verhandeling).
- DE VOS, G. 1967. The relation of guilt toward parents to achievement and arranged marriage among the Japanese. In : HUNT, R. ed. *Personalities and cultures.* New York : The Natural History Press.

- DONELSON, E. 1973. *Personality : a scientific approach*.
New York : Appleton-Century-Crofts.
- DOOB, L.W. 1957. An introduction to the psychology of
acculturation. *Journal of Social Psychology* 45, 1957 :
143-160.
- DOOB, L.W. 1958. On the nature of uncivilized and civil-
ized people. *Journal of Nervous and Mental Diseases*
126, 1958 : 513-522.
- DORSCH, F. 1963. *Psychologisches Wörterbuch*. Hamburg :
Meiner.
- DU TOIT, J.M. 1966. *Statistiese metodes*. Hersiene uit-
gawe. Stellenbosch : Kosmo-Uitgewery.
- DU TOIT, S.I. & PIEK, J.P. 1974. *Die Tematiese Appersep-
sietoets : 'n hulpmiddel vir die sielkundige*. Pretoria :
Academica.
- ENGLISH, H.B. & ENGLISH, A.C. 1958. *A comprehensive dic-
tionary of psychological and psycho-analytical terms*.
London : Longmans.
- ERASMUS, P.F. 1975. *A survey of the literature on Bantu
personality with particular reference to TAT investiga-
tions and investigations into depth perception : guide-
lines for a possible TAT test for the Bantu*. Pretoria :
Human Sciences Research Council.

- ERASMUS, P.F. 1976. *Manual for the Thematic Apperception Test (Zulu) (TAT-Z)*. Pretoria : Human Sciences Research Council.
- FERGUSON, G.A. 1951. A note on the Kuder-Richardson formula. *Educational and Psychological Measurement* 11, 1951 : 612-615.
- FERGUSON, G.A. 1966. *Statistical analysis in psychology and education*. 2nd ed. New York : McGraw-Hill.
- FISKE, D.W. 1966. On the co-ordination of personality concepts and their measurement. *Human Development* 9, 1966 : 74-83.
- FOUCHE, F.A. 1969. *Die kwantitatiewe benadering in sielkundige meting*. Referaat gelewer by die SIRSA kongres (8ste : 1969 : Potchefstroom).
- FOX, D.J. 1969. *The research process in education*. New York : Holt, Rinehart & Winston.
- FRANK, L.K. 1939. Projective methods for the study of personality. *Journal of Psychology* 8, 1939 : 389-413.
- FRUCHTER, B. 1954. *Introduction to factoranalysis*. Princeton (New Jersey) : Van Nostrand.
- GERICKE, J.S. 1976. *Beskrywing van die TAT-Z en resultate oor sy praktiese aanwending*. Réferaat gelewer by die NIPN Symposium (1976 : Johannesburg).

- GOOD, C.V. 1959. *Dictionary of Education*. 2nd ed.
New York : McGraw-Hill.
- GREYLING, C.J. (Sonder jaar) 'n Studie van die godsdienste en godsdienstige gebruike van die Hindoes in Transvaal.
Pretoria : Nasionale Raad vir Sosiale Navorsing.
- GRIZZLE, J.E., STARMER, C.F. & KOCH, G.G. 1969. Analysis of categorical data by linear models. *Biometrics* 25, 1969 : 489-504.
- GROENEWALD, D.C. & GROENEWALD, H.J. 1975. *Sosio-ekonomiese opname van Indiërs in Natal deel 4 : opvoedkundige peil en skoolbywoning*. Pretoria : Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing. (Navorsingsbevinding SN 61).
- GUILFORD, J.P. 1965. *Fundamental statistics in psychology and education*. 4th ed. New York : McGraw-Hill.
- GUILFORD, J.P. 1968. The structure of intelligence. In : WHITLA, D.K. ed. *Handbook of measurement and assessment in behavioral sciences*. Reading (Massachusetts) : Addison Wesley.
- HADLEY, J.M. 1957. *Clinical and counselling psychology*. New York : Knopf.
- HAFNER, A.J. & KAPLAN, A.M. 1960. Hostility content analysis of the Rorschach and TAT. *Journal of Projective Techniques* 24, 1960 : 134-143.

- HALL, C.S. & LINDZEY, G. 1970. *Theories of personality*.
London : Wiley.
- HARMAN, H.H. 1970. *Modern factor analysis*. 2nd ed.
Chicago : University of Chicago Press.
- HAYS, W.L. 1965. *Statistics for psychologists*. New
York : Holt, Reinhart & Winston.
- HAYS, W.L. 1967. *Quantification in psychology*. Belmont
(Calif.) : Brooks Cole.
- HAYSLETT, H.T. & MURPHY, P. 1968. *Statistics made simple*.
London : Allen & Co.
- HEINICHEN, F.W.O. 1970. *Die standaardisering van 'n
Groepintelligensietoets vir Indiërleerlinge in die senior
klasse van die hoërskool*. Pretoria : Universiteit van
Suid-Afrika. (D.Ed.-proefskrif).
- HELMSTADTER, G.C. 1967. *Principles of psychological
measurement*. New York : Appleton-Century-Crofts.
- HENRY, W.E. 1947. The thematic apperception technique
in the study of culture personality relations. *Genetic
Psychology Monographs* 35, 1947 : 7-134.
- HENRY, W.E. 1956. *The analysis of fantasy*. New York :
Wiley.

- HERSKOVITS, M.J. 1938. *Acculturation : the study of culture contact*. New York : Augustin.
- HERSKOVITS, M.J. 1958. *Cultural anthropology*. New York : Knopf.
- HORST, P. 1966. *Psychological measurement and prediction*. Belmont (Calif.) : Wadsworth.
- HUYSAMEN, G.K. 1978. *Beginnels van sielkundige meting*. Pretoria : Academica.
- JENSEN, A.R. 1959. *The fifth mental measurements yearbook*. Highland Park (New Jersey) : Gryphon Press.
- JOHNSON, A.W. & DANA, R.H. 1965. Color on the TAT. *Journal of Projective Techniques and Personality Assessment* 29, 1965 : 178-182.
- KALTER, N. 1970. Self-selection of TAT cards : a technique for assessing test-resistant children. *Journal of Projective Techniques and personality Assessment* 34(4), 1970 : 324-327.
- KAMAT, V.V. 1958. *Measuring intelligence of Indian children*. London : Oxford University Press.
- KAPLAN, M.F. 1969. The ambiguity of TAT ambiguity. *Journal of Projective Techniques and Personality Assessment* 33(1), 1969 : 25-29.

- KENNY, D.J. & CHAPPELL, M.E. 1963. Anxiety effects in Thematic Apperception induced by homogeneous visual stimulation. *Journal of Projective Techniques and Personality Assessment* 27(3), 1963 : 297-301.
- KERLINGER, F.N. 1964. *Foundations of behavioral research*. New York : Holt, Reinhart & Winston.
- KLEINMUNTZ, B. 1967. *Personality measurement*. Homewood (Illinois) : Dorsey Press.
- LAZARUS, A.D. 1965. Address to Indo-European Council as reported in *The Natal Mercury* 22 Sept. 1965 : 1.
- LEE, S.G. 1950. *A preliminary investigation of the personality of the educated African by means of a projective technique*. Pietermaritzburg : University of Natal. (M.A. thesis).
- LINDZEY, G. 1961. *Projective techniques and cross-cultural research*. New York : Appleton-Century-Crofts.
- LINTON, R. 1945. *The cultural background of personality*. New York : Appleton-Century-Crofts.
- LOGUE, G.D. 1956. *The standardisation of a battery of intelligence and achievement tests suitable for Indian primary school children in Durban*. Durban : University of Natal. (D.Phil. thesis).

LORGE, I. 1967. The fundamental nature of measurement.

In : JACKSON, D.N. & MESSICK, S. eds. *Problems in human assessment*. New York : McGraw-Hill.

LÖTTER, J.M. & DU PLESSIS, J.L. 1974. *Aspekte van die sosio-ekonomiese posisie van die Indiër-gemeenskap in Transvaal : statistiese gegewens*. Pretoria : Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing. (Verslag S 32).

LÖTTER, J.M. & SNYMAN, G.H.J. 1975. *Sosio-ekonomiese opname van Indiërs in Natal deel 3 : werkloosheid by mans*. Pretoria : Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing. (Navorsingsverslag SN 58).

LOVELL, K. & LAWSON, K.S. 1970. *Understanding educational research*. London : University of London Press.

MAASDORP, G.G. 1968. *A Natal Indian community : a socio-economic study in the Tongaat-Verulam area*. Pietermaritzburg : University of Natal. Department of Economics.

MADDI, S.R. 1972. *Personality theories; a comparative analysis*. Homewood (Illinois) : Dorsey Press.

MADGE, E.M. 1972. *'n Ondersoek na die konstantheid van tweede-orde persoonlikheidsfaktore in verskillende kulture*. Pretoria : Universiteit van Suid-Afrika. (M.A.-verhandeling).

- MADGE, E.M. 1976. *Personality assessment and the evaluation of Black people for responsible positions*. Paper read at the NIPR Symposium (1976 : Johannesburg).
- MEEHL, P.E. 1945. The "dynamics" of structured personality tests. *Journal of Clinical Psychology* 1, 1945 : 296-303.
- MEER, F. 1969. *Portrait of Indian South Africans*. Durban : Premier Press.
- MEGAREE, E.I. 1976. A comparison of the scores of Whites and Negro male juvenile delinquents on three projective tests. *Journal of Projective Techniques and Personality Assessment* 31(4), 1976 : 73-79.
- MEGARGEE, E.J. & COOK, P.E. 1967. The relation of TAT and inkblot Aggressive Content Scales with each other and with criteria of overt aggressiveness in juvenile delinquents. *Journal of Projective Techniques and Personality Assessment* 31, 1967 : 48-60.
- MINNAAR, G.G. 1975. *Die invloed van verwestersing op die persoonlikheid van 'n groep Zoeloemans*. Pretoria : Universiteit van Pretoria. (D.Phil.-proefskrif).
- MINNAAR, G.G. 1979. *Die klassifikasie en ontleding van TAT-Z response*. Pretoria : Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing (Vertroulik).
- MISCHELL, W. 1968. *Personality and assessment*. New York : Wiley.

- MULAİK, S.A. 1972. *Foundations of factor analysis*. New York : McGraw-Hill.
- MURRAY, H.A. 1943. *Thematic Apperception Test Manual*. Cambridge (Massachusetts) : Harvard University Press.
- MURSTEIN, B.I. 1963. *Theory and research in projective techniques (emphasizing the TAT)*. New York : Wiley.
- NEL, B.F., SONNEKUS, M.C.H. & GARBERS, J.G. 1965. *Grondslae van die psigologie*. Stellenbosch : Universiteitsuitgewers.
- NUNNALLY, J.C. 1967. *Psychometric theory*. New York : McGraw-Hill.
- PARSONS, V. 1909. *Choosing a vocation*. Boston, Houghton Mifflin.
- PEARSON, K. 1937. *The grammar of science (1892)*. London : Everyman.
- PERVIN, L.A. 1970. *Personality : theory, assessment and research*. New York : Wiley.
- POONAN, V. 1971. *A comparative study of certain categories of responses to select pictures of the Murray TAT and their Indian modifications*. Durban : University of Durban-Westville. (M.A. thesis).
- PROFILE OF THE INDIAN COMMUNITY. *Fiat Lux* 5(4), 1970 : 7-9.

- PSIGOLOGIEWOORDEBOEK. L.A. Gouws et al. 1979. Johannesburg : McGraw-Hill.
- RAMPHAL, C. 1960. *A study of three current problems in Indian education*. Durban : University of Natal. (Ph.D. thesis).
- RESCHLY, D.J. 1978. Wisc-R Factor structures among Anglos, Blacks, Chicanos and Native American Papagos. *Journal of Consulting and Clinical Psychology* 46(3), 1978 : 417-422.
- SALL, J.P. 1979. Funcat procedure. In : HELWIG, J.T. & COUNCIL, K.A. eds. *SAS users guide 1979 edition*. Raleigh (North Carolina) : SAS Institute Inc.
- SARASON, J.G. 1966. *Personality : an objective approach*. New York : Wiley.
- SCHEIER, I.H. 1967. *What is an objective test?* In : PAYNE, D.A. & McMORRIS, R.F. eds. *Educational and psychological measurement*. Waltham (Mass.) : Blaisdell.
- SECHREST, L. 1963. Incremental validity : a recommendation. *Educational and Psychological Measurement* 23, 1963 : 153-158.
- SHERWOOD, E.T. 1957. On the designing of TAT pictures with special reference to a set for an African people assimilating western culture. *Journal of Social Psychology* 45, 1957 : 161-190.

SIEGEL, S. 1956. *Nonparametric statistics for the behavioral sciences*. New York : McGraw-Hill.

SPITZ, J.C. 1968. *Statistiek voor psychologen, pedagogen, sociologen*. 3de hers. druk. Amsterdam : Noord-Hollandse Uitgevers.

STEVENS, S.S. 1958. Measurement and man. *Science* 127, 1958 : 383-389.

STOKER, D.J. 1980. *Die ontleding van data in die geval waar die afhanklike veranderlike 'n responsveranderlike is : die GSK-lineêre-model benadering*. Lesing gelewer aan navorsers van die Suid-Afrikaanse Instituut vir Psi= gologiese en Psigometriese Navorsing. Pretoria : Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing.

STOKER, D.J. 1979. *Die gebruik van skynveranderlikes in regressie-analise*. Pretoria : Universiteit van Pretoria. Departement van Statistiek. (Seminaarlesing 79-07).

SUID-AFRIKA (REPUBLIEK). Departement van Inligting. *Die Indiër-Suid-Afrikaner*. Pretoria : Spectrum offset, 1975.

SUID-AFRIKA (REPUBLIEK). *Bevolkingsensus 1970 : persver= klaring* deur sy edele J.J. Loots, Minister van Statis= tiek, Februarie 1971.

- SYMONDS, P.M. 1960. *Adolescent fantasy : an investigation of the picture-story method of personality study*. New York : Columbia University Press.
- THOMPSON, C.E. 1949. The Thompson modification of the Thematic Apperception Test. *Rorschach, Exchange and Journal of Projective Techniques* 13, 1949 : 469-478.
- THORNDIKE, R.L. & HAGEN, E. 1969. *Measurement and evaluation in psychology and education*. 3rd ed. New York : Wiley.
- TYLER, L.E. 1963. *Tests and measurements*. Englewood Cliffs (New Jersey) : Prentice Hall.
- VAN ESSEN, J. 1966. *Handwoordenboek der Psychologie*. 3^e druk. s'Gravenhage : NV Uitgeverij.
- VAN STADEN, J.D. 1975. *Die begaafde Bantoeleerling : 'n psigologiese studie*. Pretoria : Universiteit van Suid-Afrika. (D.Ed.-proefskrif).
- VAN VERSEVELD, A. 1980. *Meerdoelige opname onder Indiër-Suid-Afrikaners : ramings van die omvang van Indiërwerkloosheid in die Republiek van Suid-Afrika*. Pretoria : Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing. (Navorsingsbevinding SN 201).

YUDIN, L.W. & REZNIKOFF, M. 1966. Color and its relation to personality : the TAT. *Journal of Projective Techniques and Personality Assessment* 30, 1966 : 479-487.

ZIJP, W.L. 1974. *Handleiding voor statistische toetsen*. Groningen : H.D. Tjeenk Willink.

OPSOMMING

'N EMPIRIESE ONDERSOEK NA DIE GESKIKTHEID VAN 'N PRENTEPERSOONLIKHEIDSTOETS VIR INDIËR-SUID-AFRIKANERS

In die betrokke ondersoek word daar aanvaar dat die Indiër, wat 'n minderheidsgroep hier te lande verteenwoordig, beslis met meer komplekse probleme as sy Blanke landgenoot en moontlik met minstens net so 'n probleem as die Swartman in Suid-Afrika gekonfronteer word. Afgesien van sy ras, verskil die Indiër in Suid-Afrika ook nog wat sy kultuur, tradisies, gewoontes en soms selfs sy taal betref, van sy Blanke en Swart medeburgers. Hierdie feit bring mee dat TAT-toetse wat vir die Swartman in Suid-Afrika aangepas is, nie net so vir die Indiër volksgroep gebruik sal kan word nie.

Die uitgangspunt in die onderhawige ondersoek is om 'n projektiewe tegniek, soortgelyk aan die TAT-Z te ontwikkel wat sal kan inpas en aanpas by die Indiër en die probleme wat ondervind word met die nuwe kultuureise wat aan hom gestel word.

In aansluiting hierby is die doel ook om met behulp van 'n nuut opgestelde prentepersoonlikheidstoets, die mate van akkulturasie wat nog by die Indiër-Suid-Afrikaner aanwesig blyk te wees, vas te stel, asook om sommige persoonlikheidseienskappe te identifiseer. Laasgenoemde kan gebruik word as rigtingwyser by beroeps- en werkskeuses wat gemaak moet word. Weens die feit dat Indiërvroue in

toenemende mate besig is om die arbeidsveld te betree, is dit wenslik geag om ook hulle in die toetsprogram te betrek.

Met dié doel voor oë is 213 mans en 195 vroue, wat verteenwoordigend van die Indiërbevolking is, met die nuut opgestelde Prentepersoonlikheidstoets vir Indiër-Suid-Afrikanners (PPT-ISA) getoets. Die twee ondersoekgroepe is vir die doeleindes van hierdie eksperiment in vyf biografiese veranderlikes verdeel, te wete, huwelikstaat, ouderdom, geloof, kwalifikasies en sosio-ekonomiese status. 'n Frekwensieverdeling van positiewe, negatiewe en ambivalente reaksies van alle respondente op al die konstrunkte is bepaal, waarvolgens die bevindinge met verskeie statistiese tegnieke ontleed is.

Die ondersoek bring veral aan die lig dat ouer persone, in teenstelling met jongeres van beide geslagte, 'n beter prestasie lewer op die toets. Daar is ook bevind dat getroude persone 'n groter pligsbesef en verantwoordelikheid sin openbaar as ongetroudes; dat geloof by die Indiërvrou wel deeglik 'n invloed uitoefen by die beantwoording van sekere konstrunkte, terwyl hierdie verskynsel nie by die Indiërman aangetref word nie.

'n Faktorontleding wat uitgevoer is toon dat daar drie identifiseerbare faktore gevind kan word, naamlik:

	Mans	Vroue
Faktor I	Gesagshouding	Selfkonsep
Faktor II	Selfkonsep	Onderdanigheid
Faktor III	Selfhandhawing	Gesagshouding

Daarby is aangetoon dat die meeste konstrukte spesifisiteit besit sodat geregverdigde afleidings van konstrukte gemaak kan word.

Konstrukgeldigheidsondersoeke wat onderneem is, toon dat die meetinstrument 'n groot mate van geldigheid besit en dat 'n beoordelaarbetroubaarheidondersoek aan die lig bring dat hoë betroubaarheidskoëffisiënte verkry is, sodat die toets met vertroue gebruik kan word.

Die PPT-ISA blyk dus 'n heeltemal bruikbare instrument te wees, wat gebruik kan word by die keuring en plasing van persone wat om vakante betrekkings in die arbeidsmark aansoek doen.

SUMMARY

AN EMPIRICAL INVESTIGATION INTO THE SUITABILITY OF A PICTURE PERSONALITY TEST FOR INDIAN SOUTH AFRICANS

In this investigation it is assumed that Indians, who constitute a minority group in this country, are definitely confronted with more complex problems than their White counterparts and furthermore, that their problems are at least as complex of those experienced by Blacks in South Africa. Apart from his race, the Indian in South Africa also differs from his White and Black fellow-citizens in respect of his culture, traditions, customs and sometimes even of his language. This fact means that the TAT tests, which were adapted for Blacks in South Africa, cannot be applied without further ado to the Indian population group.

The point of departure in this investigation is to develop a projective technique, similar to that of the TAT-Z, that can be adjusted to suit Indians and to deal with the problems experienced as a result of the new cultural demands that are imposed on this group.

A further aim is to determine, by means of a newly constructed picture personality test, the degree of acculturation that still appears to be present among Indian South Africans, as well as to identify some personality characteristics. The latter can be used as a guideline in the choice of an occupation or job. Since Indian women are entering the labour market to an increasing extent, it was considered desirable to involve them in the test pro-

gramme as well.

With this aim in mind, 213 men and 195 women who are representative of the Indian population, were tested with the newly constructed Picture Personality Test for Indian South Africans (PPT-ISA). For the purposes of this experiment, the two survey groups were divided into five biographical variables, viz marital status, age, religion, qualifications and socio-economic status. A frequency distribution of positive, negative and ambivalent responses of all respondents, to all the constructs was determined, according to which the findings were analysed with the aid of various statistical techniques.

The investigation reveals, in particular, that older people, as opposed to younger ones of both sexes, perform better in the test. It was also found that married people have a greater sense of duty and responsibility than unmarried persons; that an Indian woman's religion has a considerable influence on her response to certain constructs, whereas this phenomenon is not found in the case of Indian men.

A factor analysis which was carried out indicates that three identifiable factors could be found, viz:

	Men	Women
Factor I	Attitude towards authority	Self-concept
Factor II	Self-concept	Submissiveness
Factor III	Self-assertiveness	Attitude towards authority

It was furthermore shown that most constructs possess specificity, with the result that justifiable conclusions can be drawn from constructs.

Construct validity investigations that were carried out indicate that the measuring instrument possesses a considerable degree of validity. A rater reliability investigation also revealed that high reliability coefficients were obtained, which implies that the test can be used with confidence.

It would therefore appear that the PPT-ISA is a useful instrument that can be applied in the selection and placement of persons applying for vacancies in the labour market.